

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2022 metų įgyvendinimo ataskaita

Galutinė ataskaita

2023 m. gegužės 25 d.

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

TURINYS

1	PROGRAMOS IR JOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	4
1.1	FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS.....	4
1.2	PROGRAMOS PRIORITETŲ IR TIKSLINĖMS SRITIMS NUSTATYTŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS	13
1.2.1	<i>1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas</i>	<i>13</i>
1.2.2	<i>2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas.....</i>	<i>20</i>
1.2.3	<i>Paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalga</i>	<i>33</i>
1.2.4	<i>3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas</i>	<i>40</i>
1.2.5	<i>4 prioritetas: Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio gerinimas</i>	<i>48</i>
1.2.6	<i>5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas</i>	<i>58</i>
1.2.7	<i>6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas</i>	<i>66</i>
1.3	PROGRAMOS VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS	77
2	PROBLEMOS, DARANČIOS ĮTAKĄ PROGRAMOS IR JOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO REZULTATAMS	83
2.1	VEIKSMŲ, KURIŲ IMTASI SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĘ IR EFEKTYVUMĄ, APRAŠYMAS.....	83
2.1.1	<i>Vadovaujančios institucijos veiksmų analizė</i>	<i>83</i>
2.1.2	<i>Stebėsenos komiteto veiksmų analizė.....</i>	<i>90</i>
2.2	PROGRAMOS KOKYBĖS IR EFEKTYVUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS	92
3	VEIKSMAI, KURIŲ IMTASI VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS	94
3.1.1	<i>Programos įgyvendinimas.....</i>	<i>94</i>
3.1.2	<i>Programos informavimas ir viešinimas.....</i>	<i>96</i>
3.1.3	<i>Lietuvos kaimo tinklas.....</i>	<i>99</i>
4	FINANSINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS VERTINIMAS	104
5	PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2014–2022 M. VERTINIMO VEIKLŲ PLANO PERŽIŪRA	106
6	IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	109
	SANTRUMPOS	118
	ŠALTINIAI.....	119
1	PRIEDAS. STEBĖSENOS LENTELĖS	121
2	PRIEDAS. FINANSINĖS PRIEMONĖS STEBĖSENOS LENTELĖS	122
3	PRIEDAS. 2022 M. ATLIKTI PROGRAMOS PAKEITIMAI	123
4	PRIEDAS. INVESTICINĖS PARAMOS PASISKIRSTYMAS PAGAL ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUS	125
5	PRIEDAS. SANTRAUKA	127
6	PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI.....	138
7	PRIEDAS. SANTRAUKA ANGLŲ KALBA.....	142
8	PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI ANGLŲ KALBA	143

IVADAS

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos (toliau – Programos arba 2014–2020 m. KPP) įgyvendinimo 2014–2022 metais vertinimo galutinė ataskaita parengta pagal 2022 m. kovo 21 d. paslaugų teikimo sutartį Nr. 8P-22-45 tarp Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM arba Ministerija) ir UAB „ESTEP Vilnius“.

Galutinė ataskaita parengtas remiantis ES teisės aktų reikalavimais ir atitinka 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005, reikalavimus metinės įgyvendinimo ataskaitos turiniui.

Ataskaitą sudaro šešios pagrindinės dalys: (1) pagrindinė informacija apie Programos ir prioritetų įgyvendinimą – finansinė pažanga, kiekvieno prioriteto įgyvendinimo pažanga ir pagrindiniai pasiekimai bei veiklos rezultatų plano įgyvendinimas, o taip pat ir paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalga; (2) pagrindinės Programos įgyvendinimo problemos ir veiksmai, kurių imtasi juos sprendžiant – Programos pakeitimai, administravimo ir priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai, Stebėsenos komiteto posėdžių metu numatyti veiksmai; (3) veiksmai, įgyvendinti Techninės pagalbos lėšomis – Programos administravimo, viešinimo ir informavimo veikla, Nacionalinio kaimo tinklo veikla; (4) finansinių priemonių pažangos vertinimas, (5) Programos įgyvendinimo 2014–2022 m. vertinimo veiklų plano peržiūra ir (6) išvados bei rekomendacijos.

Ataskaitą rengė Agnė Miseliūnienė (1,4 ir 6 ataskaitos dalys) ir Ingrida Urbonaitė (1,2,3,5 ir 6 ataskaitos dalys).

1 PROGRAMOS IR JOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

1.1 FINANSINIS ĮGYVENDINIMAS

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa (toliau – Programa) buvo patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu C(2015)842, su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu 2022-07-08 EK sprendimu Nr. C(2022) 4997 (Programos versija 14.2), **Programos įgyvendinimui skirta beveik 2,85 mlrd. Eur**, iš kurių ES dalis, t. y. EŽŪFKP lėšos, sudaro beveik 2,1 mlrd. Eur, Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės (toliau–EURI) lėšos 139,9 mln. Eur, o nacionalinio finansavimo lėšos – 609 mln. Eur.

2014–2022 m. pagal Programą patvirtintos paramos suma siekė beveik 2 489 mln. Eur ir sudarė 87 proc. visų Programos įgyvendinimui skirtų paramos lėšų. Daugiausiai paramos lėšų buvo patvirtinta pagal 2A ir 6B tikslines sritis, taip pat pagal prie ketvirtojo prioriteto prisidedančias tikslines sritis.

2014–2022 m. pagal Programą **išmokėtos paramos suma siekė beveik 2 149 mln. Eur** paramos lėšų, t. y. 75 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių EŽŪFKP, bendrojo finansavimo (toliau - BF) ir papildomo nacionalinio finansavimo (toliau – PNF) lėšos sudarė beveik 2 100 mln. Eur, o EURI lėšos – 48,5 mln. Eur. Didžiausia dalis paramos buvo išmokėta pagal ketvirtąjį prioritetą, pagal kurį išmokėtos paramos suma sudarė 38,4 proc. visų 2014–2022 m. pagal Programą išmokėtų lėšų.¹ Be to, pagal antrąjį prioritetą taip pat buvo išmokėta reikšminga dalis visų išmokėtų lėšų – 35,7 proc. Daugiausia prie to prisidėjo pagal 2A tikslinę sritį išmokėtos lėšos, kurios sudarė 30,5 proc. visų išmokėtų lėšų.

Daugiausiai paramos buvo išmokėta pagal priemonę M4 „Investicijos į materialųjį turta“ – 595 mln. Eur. Antroje vietoje – pagal priemonę M13 „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių“ – 450,3 mln. Eur. Situacija, lyginant su 2021 m., iš esmės nesikeičia.

2014–2022 m. pagal Programą **Europos Komisijai (toliau –EK) buvo deklaruota 1 929,3 mln. Eur** paramos lėšų, t. y. 68 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis (EŽŪFKP ir EURI lėšos) sudarė 1 582,4 mln. Eur.

1 lentelė. Tikslinėms sritims patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos lėšos 2014–2022 m.

Tikslinė sritis	2014–2022 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	2014–2022 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo visų išmokėtų lėšų, proc.	2014–2022 m. Europos Komisijai deklaruotos lėšos, Eur	Dalis nuo visų deklaruotų lėšų, proc.
2A	836 303 876	655 384 411	30,5%	612 577 994	37,2%
2B	106 730 282	96 597 252	4,5%	56 193 215	3,4%
2C	22 044 168	15 247 238	0,7%	15 012 716	0,9%
Iš viso pagal 2P	965 078 325	767 228 901	35,7%	683 783 925	41,5%
3A	102 219 953	64 928 063	3,0%	64 369 361	3,9%
3B	21 963 373	19 266 866	0,9%	18 877 042	1,1%
Iš viso pagal 3P	124 183 326	84 194 930	3,9%	83 246 403	5,1%
4P	840 106 020	825 307 698	38,4%	758 280 816	46,0%
5C	7 816 546	4 186 846	0,2%	3 877 240	0,2%
5D	16 485 087	15 815 312	0,7%	15 815 314	1,0%
5E	61 699 037	53 211 820	2,5%	53 211 788	3,2%
Iš viso pagal 5P	86 000 670	73 213 978	3,4%	72 904 342	4,4%

¹ Lyginant su 2014–2021 m. ši santykinė dalis sumažėjo – tuomet siekė 39,5 proc.

Tikslinė sritis	2014–2022 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	2014–2022 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo visų išmokėtų lėšų, proc.	2014–2022 m. Europos Komisijai deklaruotos lėšos, Eur	Dalis nuo visų deklaruotų lėšų, proc.
6A	113 240 187	86 865 532	4,0%	61 099 194	3,7%
6B	209 894 126	168 196 785	7,8%	154 630 999	9,4%
6C	4 431 200	4 424 049	0,2%	4 424 049	0,3%
Iš viso pagal 6P	327 565 513	259 486 365	12,1%	220 154 242	13,4%
Iš viso pagal TS:*	2 342 933 854	2 009 431 873	94%	1 818 369 728	94%
Iš viso pagal KPP:	2 488 948 907	2 148 561 605	100%	1 929 268 092	100%

* Langelyje, kuriame pateiktos pagal tikslines sritis patvirtintos, išmokėtos ir Europos Komisijos deklaruotos paramos sumos, nėra įtrauktos pagal priemones M20 ir M113 patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos paramos sumos. Langelyje, kuriame pateiktos iš viso pagal KPP patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos paramos sumos, ši informacija įtraukta. Taip pat į šią eilutę yra įtrauktas išmokėtas avansas pagal priemonę M01 ir M16 priemonės veiklos sritis M16.1, M16.3, M16.4.

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

2 lentelėje detaliau pristatytos 2014–2022 m. patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos lėšos, kurios nėra priskirtos prie tikslinių sričių įgyvendinimo, t. y. priemonės M20 „Techninė pagalba“ bei tęstinių įsipareigojimų pagal priemonę M113 „Ankstyvas pasitraukimas“ finansinis įgyvendinimas. Techninei pagalbai iki 2022 m. pabaigos buvo išmokėta 76 mln. Eur (19 proc. daugiau nei 2021 m.), iš kurių Europos Komisijai deklaruota – beveik 51 mln. Eur.

Mokant išmokas anksčiau iš ūkininkavimo veiklos pasitraukusiems asmenis, pagal ankstesniais programavimo laikotarpiais prisiimtus įsipareigojimus, iki 2022 m. pabaigos buvo išmokėta 60 mln. Eur (2 proc. daugiau nei 2021 m.), kurie visi buvo deklaruoti Europos Komisijai.

2 lentelė. Programos patvirtintos, išmokėtos ir deklaruotos lėšos 2014–2022 m.

Tikslinė sritis	2014–2022 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	2014–2022 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo visų išmokėtų lėšų, proc.	2014–2022 m. Europos Komisijai deklaruotos lėšos, Eur	Dalis nuo visų deklaruotų lėšų, proc.
Pagal tikslines sritis (žr. 1 lentelė)	2 342 437 148	2 009 431 873	93,5%	1 818 369 728	94,3%
Avansas (pagal M01, M16.1, M16.3, M16.4)		3 117 750	0,1%		
M20 „Techninė pagalba“	79 341 951	76 079 506,93	3,5%	50 965 888	2,6%
M113 „Ankstyvas pasitraukimas“	66 673 102	59 932 476	2,8%	59 932 476	3,1%
Iš viso:	2 488 452 200	2 148 561 605	100,00%	1 929 268 092	100,00%

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

Didžiausia išmokėtos paramos dalis pagal tikslinę sritį, lyginant su skirta parama, buvo pagal 6C tikslinę sritį – 100 proc. Pagal 2B tikslinę sritį išmokėtos paramos dalis siekė 93 proc., o pagal 4 prioritetą – 91 proc. Mažiausias finansinio įgyvendinimo lygis pasiektas pagal šias tikslines sritis – 5C (išmokėta 34 proc. skirtos paramos), 3A (išmokėta 47 proc. skirtos paramos), 5D (išmokėta 50 proc. skirtos paramos). Vertinant bendrai, iš viso išmokėta 75 proc. visos skirtos sumos, t. y. 9 p. p. daugiau nei 2021 m.

3 lentelė. Tikslinių sričių finansinio įgyvendinimo lygis

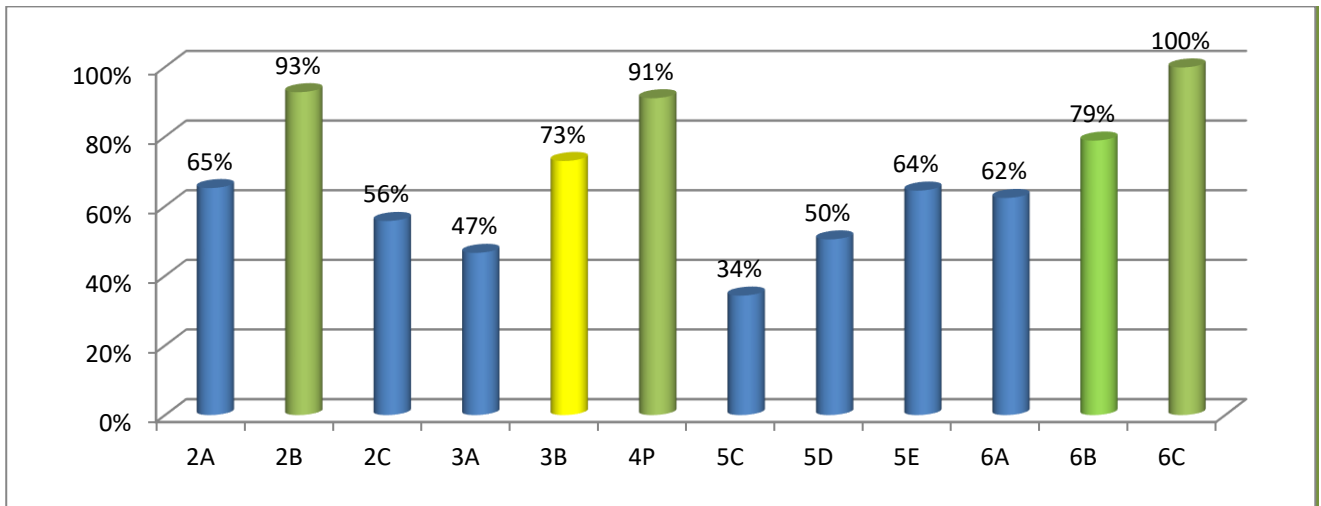
Tikslinė sritis	Skirta parama 2014-2022 m., Eur	2014–2022 m. patvirtintos paramos lėšos, Eur	Dalis nuo skirtos paramos, proc.	2014–2022 m. išmokėtos lėšos, Eur	Dalis nuo skirtos paramos, proc.
2A	1 005 249 758	836 303 876	83%	655 384 411	65%
2B	104 167 647	106 730 282	102%*	96 597 252	93%
2C	27 350 498	22 044 168	81%	15 247 238	56%
Iš viso pagal 2P	1 136 767 903	965 078 325	85%	767 228 901	67%
3A	139 374 695	102 219 953	73%	64 928 063	47%
3B	26 403 439	21 963 373	83%	19 266 866	73%
Iš viso pagal 3P	165 778 134	124 183 326	75%	84 194 930	51%
Iš viso pagal 4P	906 914 654	840 106 020	93%	825 307 698	91%
5C	12 202 406	7 816 546	64%	4 186 846	34%
5D	31 344 737	16 485 087	52%	15 815 312	50%
5E	82 543 036	61 699 037	75%	53 211 820	64%
Iš viso pagal 5P	126 090 179	85 672 406	68%	73 213 978	58%
6A	139 295 061	113 240 187	81%	86 865 532	62%
6B	213 369 476	209 894 126	98%	168 196 785	79%
6C	4 431 200	4 431 200	100%	4 424 049	100%
Iš viso pagal 6P	357 095 737	327 565 513	92%	259 486 365	73%
Iš viso pagal TS:*	2 692 646 607	2 342 933 854	87%	2 009 431 873	75%
Iš viso pagal KPP:	2 846 568 772	2 488 948 907	87%	2 148 561 605	75%

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

*patvirtinta parama yra didesnė, nei skirta parama, nes 2022-06-20 Stebėsenos Komiteto posėdyje buvo pritarta Programos finansinio plano keitimui, kuriuo 6.1 veiklos sričiai (prisidedančiai prie 2B TS) padidintas finansavimas, tačiau Programos keitimą EK patvirtino tik 2023-01-18. Šiame vertinime analizuojamas Programos įgyvendinimas pagal Programos versiją, galiojusią 2022-12-31 (versija 14.2), t. y., EK patvirtintą 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

1 paveiksle pateiktas visų tikslinių sričių įgyvendinimo lygis – išmokėtos paramos dalis nuo skirtos paramos. Remiantis šiuo paveikslu, matyti, kad 2B, 4P, 6B ir 6C tikslinių sričių finansinis įgyvendinimo lygis yra didesnis nei bendras Programos, kuris siekia 75 proc. 3B tikslinės srities finansinis įgyvendinimo lygis artimas bendram programos lygiui (stulpelis pažymėtas geltona spalva), o likusiųjų – reikšmingai mažesnis (stulpeliai pažymėti mėlyna spalva).

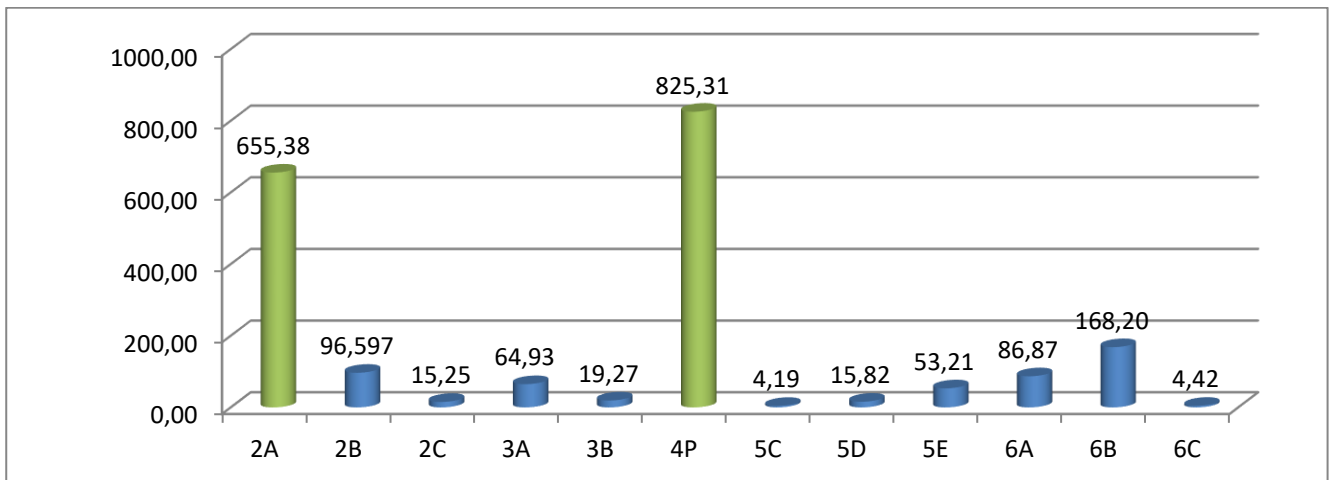
1 paveikslas. Tikslinių sričių 2014–2022 m. finansinis įgyvendinimo lygis (išmokėtos paramos dalis nuo skirtos paramos), proc.

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis.

Vertinant absoliučiais dydžiais, t. y. išmokėtos paramos sumomis, matyti, kad daugiausia lėšų 2014–2022 m. buvo išmokėta pagal ketvirtąjį prioritetą, skirtą su žemės ūkiu ir miškininkystėje susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui ir pagal 2A tikslinę sritį (bei visą 2 prioritetą), skirtą žemės ūkio veiklos konkurencingumo didinimui (žr. 2 paveikslą).

2 paveikslas. 2014–2022 m. išmokėtos lėšos pagal tikslines sritis, mln. Eur

Šaltinis: sudaryta ESTEP pagal NMA duomenis

4 lentelėje pateikti duomenys apie 2014–2022 m. išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas pagal atskiras priemones ir veiklos sritis bei nurodyta pagal Programos priemones atliktų finansinių pataisų susigrąžinta parama. 2014–2022 m. laikotarpiu ji siekė 5,24 mln. Eur. Šios lėšos grįžo į Programą ir buvo naudojamos tolimesniems įsipareigojimams finansuoti. Daugiausiai finansinės paramos lėšų buvo susigrąžinta pagal priemonę M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ – 1,69 mln. Eur.

Pirmasis prioritetas, skirtas žinių perdavimui ir inovacijoms žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinti, buvo įgyvendinamas per 2–6 prioritetus horizontaliai. Prie pirmojo prioriteto prisidedančių priemonių – M01, M02 ir M16 – finansinė pažanga detaliau įvertinta šios ataskaitos 1.2.1 dalyje.

PASTABA: Atliekant prioritetų analizę, stebėsenos lentelėse išmokėta paramos suma laikoma tos išmokėtos lėšos, kurios buvo išmokėtos baigtiems projektams ir deklaruotos Europos Komisijai.

4 lentelė. Programos finansinis įgyvendinimas 2014–2022 m., Eur

Priemonė, veiklos sritis	Tiks linė sritys (TS)	Išmokėta parama						Deklaruota Europos Komisijai (įskaitant susigrąžintas lėšas ir atliktas finansines pataisas)						Susigrąžintos lėšos ir atliktos finansinės pataisos		
		2014–2022 m.			2022 m.			2014–2022 m.			2022 m.			2022 m.		
		Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS	Iš viso	ES dalis	Iš viso pagal TS
1 Žinių perdavimas ir informavimo veikla	2A	4 799 441,20	4 079 522,04		1 051 487,00	893 763,40		4 990 340,01	4 241 786,00		1 164 384,08	989 725,92		0,00	0,00	
	2B	125 222,77	106 439,24		30 252,82	25 714,90		162 111,68	137 794,81		46 752,82	39 739,90		0,00	0,00	
	2C	361 503,45	307 277,53		74 475,58	63 304,18		420 111,01	357 093,95		74 475,58	63 304,18		0,00	0,00	
	3A	1 067 651,15	907 502,27		508 353,67	432 100,20		1 183 681,06	1 006 127,69		549 148,06	466 775,43		0,00	0,00	
	4P	3 337 236,31	2 830 912,01		395 077,76	335 815,98		1 998 095,01	1 698 379,41		461 168,85	391 993,40		0,00	0,00	
	5D	634 609,61	539 417,70		179 963,93	152 969,29		634 609,61	539 417,70		179 963,93	152 969,29		0,00	0,00	
	6A	148 944,03	126 602,27		16 979,36	14 432,44		213 752,47	181 689,45		31 327,80	26 628,62		0,00	0,00	
	Avasansas	1 118 355,33	956 339,50	11 592 963,85	-49 119,00	-41 751,15	2 207 471,12	0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
	2 Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos	2A	1 774 876,90	1 508 645,04		546 885,35	464 852,46		1 774 876,90	1 508 645,04		546 885,35	464 852,46		0,00	0,00
2B	291 376,78	247 670,20		30 922,50	26 284,12		291 376,78	247 670,20		30 922,50	26 284,12		0,00	0,00		
2C	380 833,00	323 707,94		48 990,00	41 641,50		380 833,00	323 707,94		48 990,00	41 641,50		0,00	0,00		
3A	2 352,61	1 999,68		531,30	451,60		2 352,61	1 999,68		531,30	451,60		0,00	0,00		
4P	958 304,78	814 558,94		246 942,50	209 901,11		958 304,78	814 558,94		246 942,50	209 901,11		0,00	0,00		
5C	15 268,75	12 978,40		5 162,85	4 388,41		15 268,75	12 978,40		5 162,85	4 388,41		0,00	0,00		
5D	1 027 410,00	873 298,38		88 066,50	74 856,52		1 027 410,00	873 298,38		88 066,50	74 856,52		0,00	0,00		
5E	9 817,06	8 344,47		150,00	127,50		9 817,06	8 344,47		150,00	127,50		0,00	0,00		
6A	30 008,15	25 506,89	4 490 248,03	17 573,00	14 937,04	985 224,00	30 008,15	25 506,89		17 573,00	14 937,04	985 224,00	0,00	0,00	0,00	
3 Žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos	3A	1 298 367,15	1 103 605,30	1 298 367,15	60 105,77	51 089,55	60 105,77	1 298 367,15	1 103 605,30	1 298 367,15	60 105,77	51 089,55	60 105,77	-2 908,82	-2 472,48	-2 908,82
4 Investicijos į materialųjį turtą																

4.1	Parama investīcijoms j zemes ūkio valdas, iš jų:	2A	433 252 362,87	368 564 369,33		47 803 681,99	40 933 023,85		432 203 343,33	367 672 702,75		49 957 056,11	42 763 391,61		-553 443,69	-470 617,53			
		3A																	
		5C	3 867 500,87	3 287 375,41		863 786,87	734 218,79		3 860 350,93	3 281 297,97			878 446,93	746 679,85		-686,00	-583,10		
			0,00	0,00	437 119 863,74	0,00	0,00	48 667 468,86	0,00	0,00		0,00	0,00	50 835 503,04	0,00	0,00		-554 129,69	
	EURI			1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	1 999 313,72	-1 265,13	-1 265,13		-1 265,13	
4.2	Parama investīcijoms j zemes ūkio produktu perdīrbimā, rinkodarā ir (arba) plētrā	2A	1 168 548,83	993 266,49		283 595,00	241 055,75		1 168 548,83	993 266,49		283 595,00	241 055,75		0,00	0,00			
		3A	55 727 024,28	47 367 969,61	56 895 573,11	8 165 825,88	6 940 951,88	8 449 420,88	55 128 946,11	46 859 603,17		7 808 724,27	6 637 415,51	8 092 319,27	553,33	-8 270,34	-7 553,33		-8 553,33
4.3	Parama investīcijoms j zemes ūkio ir mīškinīkystēs infrastruktūros plētrā ir prītaikymā	2A	98 422 339,59	83 658 980,78		17 265 611,45	14 675 768,16		95 418 917,43	81 106 072,10		16 969 761,59	14 424 295,80		-99 185,75	-84 308,10			
		2C	1 532 045,36	1 302 238,37	99 954 384,95	68 541,92	58 260,63	17 334 153,37	1 532 045,36	1 302 238,37		128 556,92	109 273,38	17 098 318,51	0,00	0,00			-99 185,75
4.4	Parama pelno nesīekiančīoms investīcijoms	4P			1 022 061,10	302 932,84	227 199,32	302 932,84	1 022 061,10	766 545,07				302 932,84	-51 095,35	-38 321,50		-51 095,35	
		3B	2 092 837,05	1 778 911,07	2 092 837,05	1 066 914,68	906 877,32	1 066 914,68	2 092 837,05	1 778 911,07		2 092 837,05	1 066 914,68	1 066 914,68	-46 810,04	-39 788,53		-46 810,04	
5	Gaīvalīnīų nelaimīų ir katastrofīnīų įvykīų paveīkto zemes ūkio gamybos potencīalo atkūrīmas ir atītīnkamos prevencīnēs veiklos vykdymas																		
6	Ūkio ir verslo plētra																		
6.1	Parama jaunūų ūkinīkū įsīkūrīmui	2B	96 180 652,14	75 781 818,36	96 180 652,14	19 822 503,81	16 298 361,86	19 822 503,81	55 739 726,51	47 380 675,72		7 638 535,42	6 494 666,13	7 638 535,42	-663 641,89	-565 970,60		-663 641,89	
		6A	53 891 350,42	30 760 783,63	53 891 350,42	3 309 304,40	1 871 812,07	3 309 304,40	29 075 341,46	24 714 037,70		11 050 966,09	9 393 320,27	11 050 966,09	-843 194,71	-716 715,57		-843 194,71	
6.2	Parama ekonominēs veīklos pradīžiai kaimo vietovēsē																		
6.3	Parama smulkiems ūkīams	2A	96 324 068,30	73 397 310,47	96 324 068,30	22 895 112,62	18 421 693,64	22 895 112,62	57 722 380,92	49 064 016,53		17 366 847,74	14 761 818,36	17 366 847,74	-99 366,54	-84 461,60		-99 366,54	
6.4	Parama investīcijoms, skīrtoms ekonominēs veīklos kūrīmui ir plētrai	5C	4 171 577,19	3 545 840,57		2 592 629,03	2 203 734,66		3 861 971,19	3 282 675,47		2 283 023,03	1 940 569,56		0,00	0,00			
		6A	31 424 993,32	26 711 242,35	35 596 570,51	9 945 722,55	8 453 863,62	12 538 351,58	30 409 855,80	25 848 375,54		9 945 681,37	8 453 828,64	12 228 704,40	-81 799,06	-69 529,24		-81 799,06	
7	Pagrīndīnēs paslaugos ir kaimū atnaujinīmas kaimo vietovēsē	6B	71 677 999,72	60 926 253,66		4 076 966,33	3 465 419,86		71 144 040,41	60 472 388,28		4 947 608,92	4 205 466,02		-81 412,01	-69 200,60			
					76 102 048,92	0,00	0,00	4 076 966,33	4 424 049,20	3 760 441,80		0,00	0,00	4 947 608,92	0,00	0,00			-81 412,01
		6C	4 424 049,20	3 760 441,80															
8.1	Mīško veīsimas		33 961 589,40	25 471 105,53	33 961 589,40	2 079 583,07	1 559 675,48	2 079 583,07	33 961 557,26	25 471 081,42		2 079 583,07	1 559 675,48	2 079 583,07	-71 083,62	-53 313,01		-71 083,62	
		5E																	

8.3	Parama miškų gaisrų, gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių prevencijai	4P	489 827,23	416 353,09	489 827,23	0,00	0,00	0,00	489 827,23	416 353,09	489 827,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00						
8.4	Parama miškų gaisrų, gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių padarytai miškui žalai atlyginti	4P	1 360 395,61	1 156 336,03	1 360 395,61	62 396,35	53 036,89	396,35	1 360 395,61	1 156 336,03	1 360 395,61	62 396,35	53 036,89	396,35	-18,67	-15,87	-18,67					
8.5	Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė	4P	6 888 704,29	5 855 395,34	6 888 704,29	1 295 252,86	1 100 964,35	1 295 252,86	6 888 704,29	5 855 395,34	6 888 704,29	1 295 252,86	1 100 964,35	1 295 252,86	-3 803,84	-3 233,40	-3 803,84					
8.6	Investicijos į miškininkystės technologijas ir į miško produktų perdirbimą ir rinkodarą	2C	12 972 856,45	11 026 927,33	12 972 856,45	4 237 042,98	3 601 486,38	4 237 042,98	12 679 726,90	10 777 767,22	12 679 726,90	3 943 913,43	3 352 326,27	3 943 913,43	-552,34	-469,50	-552,34					
9	Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas	3A	600 000,00	510 000,00	600 000,00	300 000,00	255 000,00	300 000,00	600 000,00	510 000,00	600 000,00	300 000,00	255 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00					
10	Agrarinė aplinkosauga ir klimatas	4P	53 624 988,16	40 218 881,87	86 700 931,8	8 090 359,00	6 067 767,81	18 029 784,05	53 624 988,16	40 218 881,87	8 090 359,00	6 067 767,81	3 969 863,71	2 977 396,41	18 029 784,05	-484 358,87	-363 269,64	-981 802,41				
		5D	13 835 528,12	10 376 640,38					13 835 530,03	10 376 641,82									13 835 530,03	10 376 641,82	-142 262,20	-106 696,40
		5E	19 240 413,67	14 430 308,22					19 240 413,67	14 430 308,22									19 240 413,67	14 430 308,22	-355 181,34	-266 384,82
11	Ekologinis ūkininkavimas, iš jų:	4P	282 929 711,04	206 381 173,91	282 929 711,04	43 482 383,67	33 550 164,87	43 482 383,67	260 497 247,70	206 381 130,41	260 497 247,70	43 484 651,83	33 550 164,87	43 484 651,83	-975 300,99	-894 948,47	-975 300,99					
		EURI 4P	44 032 479,56	44 032 479,56	44 032 479,56	3 746 718,14	3 746 718,14	3 746 718,14	44 032 479,56	44 032 479,56	44 032 479,56	3 746 718,14	3 746 718,14	3 746 718,14	-653 891,35	-653 891,35	-653 891,35					
12	Natūra 2000 išmokos ir su Bendrąja vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos	4P	23 218 210,98	17 413 623,22	23 218 210,98	3 188 962,52	2 391 717,27	3 188 962,52	23 218 210,98	17 413 623,22	23 218 210,98	3 188 962,52	2 391 717,27	3 188 962,52	-83 430,83	-62 572,96	-83 430,83					
13	Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių	4P	450 318 263,13	317 662 289,38	450 318 263,13	36 554 380,63	27 603 518,67	36 554 380,63	407 062 985,36	317 658 335,69	407 062 985,36	36 659 144,26	27 603 518,67	36 659 144,26	-340 495,26	-264 635,62	-340 495,26					
15	Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas	4P	1 092 442,42	819 329,63	1 092 442,42	0,00	0,00	0,00	1 092 442,42	819 329,63	1 092 442,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00					
16	Bendradarbiavimas																					
16.1	Parama veiklos grupių kūrimui ir veiklai	2A	5 007 581,01	4 256 442,92	6 190 671,54	512 438,19	435 572,33	736 621,58	4 794 674,14	4 075 472,07	4 794 674,14	4 075 472,07	512 438,19	435 572,33	0,00	0,00	0,00					
		3A	185 994,40	158 095,20					185 994,40	158 095,20								185 994,40	158 095,20	0,00	0,00	
		Ava nsas	997 096,13	847 531,70					223 553,39	190 020,38								0,00	0,00	0,00	0,00	513 068,19
16.3	Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui	2A	8 325 220,28	7 076 437,01	9 994 317,65	2 539 074,00	2 158 212,85	3 240 024,15	8 194 940,28	6 965 699,01	8 194 940,28	2 548 242,90	2 166 006,41	3 215 959,44	-23 689,92	-20 136,45	-23 689,92					

		3A	1 014 194,88	862 065,60		557 580,54	473 943,43		944 690,88	802 987,20		488 076,54	414 865,03		0,00	0,00	
		4P	67 553,42	57 420,40		0,00	0,00		67 553,42	57 420,40	9 524 948,58	0,00	0,00		0,00	0,00	
		5D	317 764,00	270 099,40		179 640,00	152 694,00		317 764,00	270 099,40		179 640,00	152 694,00		0,00	0,00	
		Avas	269 585,07	229 147,32		-36 270,39	-30 829,84		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00	
16.4	Parama trumpų tiekimo grandinių ir vietos rinkų skatinimui vietos lygmeniu	2A	184 661,19	156 962,00		120 000,00	102 000,00		184 661,19	156 962,00		120 000,00	102 000,00		0,00	0,00	
		3A	1 164 978,02	990 231,04		283 688,35	241 135,06		1 164 978,02	990 231,04	1 349 639,21	283 688,35	241 135,06		-194,78	-165,57	
		Avas	732 713,40	622 806,39	2 082 352,61	442 190,80	375 862,18	845 879,15	0,00	0,00		0,00	0,00	403 688,35	0,00	0,00	-194,78
17.1	Pasėlių ir augalų draudimo įmokos	3B	17 174 029,18	14 597 923,29	17 174 029,18	4 869 895,13	4 139 410,30	4 869 895,13	16 784 204,68	14 266 572,42	16 784 204,68	4 708 670,30	4 002 369,18	4 708 670,30	-17 634,82	-14 989,60	-17 634,82
19.1	Parengiamoji parama	6B	762 740,33	648 327,95	762 740,33	332 453,78	282 585,68	332 453,78	456 501,52	388 024,98	456 501,52	26 214,97	22 282,71	26 214,97	0,00	0,00	0,00
19.2	Parama vietos projektams įgyvendinti pagal VPS, iš jų:	6B	72 526 389,43	61 956 440,32	72 526 389,43	18 462 630,62	16 002 259,66	18 462 630,62	63 899 716,47	54 482 894,78	63 899 716,47	19 046 075,75	16 357 313,91	19 046 075,75	-153 233,43	-130 248,61	-153 233,43
		EURI	2 060 193,17	2 060 193,17	2 060 193,17	2 060 193,17	2 060 193,17	2 060 193,17	1 121 033,94	1 121 033,94	1 121 033,94	1 121 033,94	1 121 033,94	1 121 033,94	0,00	0,00	0,00
19.3	VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas	6B	1 833 309,00	1 558 312,64	1 833 309,00	461 381,96	392 174,64	461 381,96	1 210 565,15	1 028 980,37	1 210 565,15	517 241,26	439 655,04	517 241,26	-10 657,18	-9 058,61	-10 657,18
19.4	Parama VVG veiklai ir gyventojų aktyvumui, iš jų:	6B	21 396 346,20	18 248 568,76	21 396 346,20	3 082 156,53	2 681 520,56	3 082 156,53	17 920 175,88	15 293 824,01	17 920 175,88	3 122 156,53	2 715 520,56	3 122 156,53	-5 426,86	-4 612,83	-5 426,86
		EURI	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	411 265,41	0,00	0,00	0,00
20	Techninė pagalba																
	Programos įgyvendinimas, iš jų:		64 359 883,36	54 705 866,54	64 359 883,36	10 153 060,84	8 630 103,20	10 153 060,84	42 645 345,29	36 248 516,26	42 645 345,29	4 161 221,39	3 537 038,20	4 161 221,39	0,00	0,00	0,00
	administravimo išlaidos (darbo užmokestis, priemonės, ...)		38 314 521,88	32 569 592,87	38 314 521,88	3 663 808,45	3 116 504,88	3 663 808,45	38 195 499,85	32 468 422,63	38 195 499,85	3 663 808,45	3 116 504,88	3 663 808,45	0,00	0,00	0,00
	kitos išlaidos (studijos, mokymai, ...)		4 341 786,14	3 688 243,81	4 341 786,14	497 412,94	420 533,32	497 412,94	4 449 845,44	3 780 093,63	4 449 845,44	497 412,94	420 533,32	497 412,94	0,00	0,00	0,00
	avansas		21 703 575,34	18 448 029,86	21 703 575,34	5 991 839,45	5 093 065,00	5 991 839,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	<i>Programos viešinimas</i>	9 441 204,46	8 025 020,44	9 441 204,46	1 099 060,41	934 200,91	1 099 060,41	6 341 164,59	5 389 986,90	6 341 164,59	1 147 624,99	975 481,25	1 147 624,99	0,00	0,00	0,00
	<i>Lietuvos kaimo tinklas</i>	2 278 419,11	1 936 654,66	2 278 419,11	864 461,10	734 790,96	864 461,10	1 979 378,52	1 682 470,18	1 979 378,52	972 490,57	826 616,01	972 490,57	-6 236,65	-5 301,19	-6 236,65
21	<i>Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė</i>	2A	6 125 311,05	5 206 514,16		-18,00	-15,30	6 125 311,05	5 206 514,16	7 495 546,72	-18,00	-15,30		-18,00	-15,30	
		6A	1 370 235,67	1 164 700,23	7 495 546,72	-21 450,00	-18 232,50	468,00	1 370 235,67	1 164 700,23	0,00	0,00	-18,00	0,00	0,00	-18,00
113	<i>Ankstyvas pasitraukimas (tęstiniai KPP 2004–2006 ir KPP 2007–2013 įsipareigojimai)</i>	59 932 475,51	50 942 371,00	59 932 475,51	1 417 398,02	1 204 783,33	1 417 398,02	59 932 475,51	50 942 371,00	59 932 475,51	1 417 398,02	1 204 783,33	1 417 398,02	-37 465,79	-31 845,81	-37 465,79
IŠ VISO, iš jų:		2 148 561 604,87	1 683 633 977,67	2 148 561 604,87	296 489 271,66	240 917 746,73	296 489 271,66	1 929 268 091,93	1 582 422 857,85	1 929 268 091,93	282 476 681,93	231 308 116,12	282 476 681,93	-5 243 142,58	-4 381 152,85	-5 243 142,58
<i>EŽŪFKP ir nac. lėšos</i>		<i>2 100 058 353,01</i>	<i>1 635 130 725,81</i>	<i>2 100 058 353,01</i>	<i>288 271 781,22</i>	<i>232 700 256,29</i>	<i>288 271 781,22</i>	<i>1 881 703 999,30</i>	<i>1 534 858 765,22</i>	<i>1 881 703 999,30</i>	<i>275 198 350,72</i>	<i>224 029 784,91</i>	<i>275 198 350,72</i>	<i>-4 587 986,10</i>	<i>-3 725 996,37</i>	<i>-4 587 986,10</i>
<i>EURI</i>		<i>48 503 251,86</i>	<i>48 503 251,86</i>	<i>48 503 251,86</i>	<i>8 217 490,44</i>	<i>8 217 490,44</i>	<i>8 217 490,44</i>	<i>47 564 092,63</i>	<i>47 564 092,63</i>	<i>47 564 092,63</i>	<i>7 278 331,21</i>	<i>7 278 331,21</i>	<i>7 278 331,21</i>	<i>-655 156,48</i>	<i>-655 156,48</i>	<i>-655 156,48</i>

Pastaba: priemonėje M01 pagal kai kurias tikslines sritis 2014–2022 m. EK deklaruotos paramos suma yra didesnė nei išmokėtos paramos suma. Taip yra todėl, kad pagal M01 yra išmokami avansai. Išmokėjimo metu tik pagal dalį avansų yra žinoma, kurios konkrečios tikslinės sritys išlaidoms jie bus skirti, likusieji avansai išmokami be konkrečios tikslinės sritys. Be tikslinės sritys išmokėtas avansas rodomas išmokėtų sumų „avanso“ eilutėje, o patvirtintas ir deklaruotas – prie konkrečios tikslinės sritys.

Pagal priemonę M20 atliekami avansiniai mokėjimai, kurie konkrečiai kategorijai taip pat priskiriami kai yra deklaruojami EK, todėl EK deklaruotos paramos suma (kartu su avansu) yra didesnė nei išmokėtos paramos suma.

1.2 PROGRAMOS PRIORITETŲ IR TIKSLINĖMS SRITIMS NUSTATYTŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1.2.1 1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas

Programos **pirmasis prioritetas** (P1) yra skirtas **žinių perteikimui ir inovacijoms** žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinti. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **1A: inovacijų skatinimas**, bendradarbiavimas ir žinių bazės vystymas kaimo vietovėse;
- **1B: žemės ūkio, maisto produktų gamybos bei miškininkystės ir mokslinių tyrimų bei inovacijų ryšių stiprinimas**, taip pat siekiant geresnio aplinkosaugos valdymo ir aplinkosauginio veiksmingumo;
- **1C: mokymosi visą gyvenimą ir profesinio mokymo** žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose **skatinimas**.

Šis prioritetas yra įgyvendinamas per 2-6 prioritetus horizontaliai. P1 tikslinėms sritims skirtas finansavimas ir tikslo bei produkto rodiklių reikšmės yra lygios priemonių M01, M02 ir M16 pasiekimų, įgyvendinant vertikalius prioritetus (P2-P6), sumai.

Iki 2022 m. pabaigos buvo užbaigtas² 21 projektas (dar 13 įgyvendinama), susijęs su profesiniu mokymu. Šiuose projektuose iš viso dalyvavo 35 559 mokymų dalyviai. Taip pat buvo užbaigti 39 projektai (dar 23 įgyvendinami), kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos. Pagal M02 priemonę teikiamomis konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 9 279 paramos gavėjai, kurių didžioji dalis buvo konsultuojami agrarinės aplinkosaugos srities klausimais. 2014–2022 m. duomenimis, buvo įgyvendinami 34 projektai, kuriais remiamos Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupės ir jų veikla, iš jų 26 projektai buvo užbaigti. Be to, 2014–2022 m. įgyvendinti 126 kiti bendradarbiavimo projektai.

1.2.1.1 Parama inovacijų skatinimui (1A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 1A tikslinės srities įgyvendinimo turi prisidėti trys priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M16 „Bendradarbiavimas“ visos trys veiklos sritys – 16.1. „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“, 16.3. „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 16.4. „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“.

2014–2022 m. patvirtinta parama siekė 40,4 mln. Eur ir sudarė 59 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė beveik 34,4 mln. Eur (51 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota paramos suma siekė 30 mln. Eur (44 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos).

² Užbaigtais priemonės M01 projektais laikomi tie, pagal kuriuos buvo pateikti galutiniai mokėjimo prašymai ir pagal juos išmokėta parama.

5 lentelė. 1A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P1 „Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“							
1A TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T1. Išlaidų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14, 15 ir 35 straipsnius procentinė dalis, palyginti su visomis KPP išlaidomis (1A tikslinė sritis)						
	2014–2022 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.	M02	6 636 049***	4 490 248	6 588 235	68%
	1,05%	2,42%	M16	21 471 683	15 932 398****	42 718 728	37%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis (t. y. būti didesnė), nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir Europos Komisijai deklaruota parama.

***Patvirtinta parama didesnė nei Programoje skirta parama, nes įgyvendinant priemonę atsirado sutaupymų. Įgyvendinus priemonę pilna apimtimi priemonei skirta paramos suma nebus viršyta.

****Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal M16 priemonę yra mažesnė nei šioje lentelėje nurodyta išmokėta parama. Skirtumas atsiranda dėl sąskaitų apmokėjimo būdo: taikant sąskaitų apmokėjimo būdą, lėšos EK deklaruojamos tik tada, kai paramos gavėjas atsiskaito su tiekėju. Šioje lentelėje išmokėta parama yra skaičiuojama tada, kai apmokamas galutinis mokėjimo prašymas. Gavęs mokėjimą pagal galutinį mokėjimo prašymą pareiškėjas tik tada atsiskaito tiekėjui, todėl lėšos EK deklaruojamos vėliau.

Priemonei M01 patvirtintos paramos dalis siekė 78 proc., išmokėtos ir EK deklaruotos – 52 proc. visam laikotarpiui skirtos paramos. Aukščiausias įgyvendinimo lygis buvo pasiektas pagal priemonę M02, skirtą ūkininkų, žemės ir miškų valdytojų bei MVĮ konsultavimui. Pagal šią priemonę patvirtinta 6,6 mln. Eur (101 proc. skirtos paramos³). Būtina atkreipti dėmesį, kad visos šios sumos išskirti pagal tikslines sritis nėra galimybės tol, kol nėra pasirašomi mokėjimų prašymai ir paaiškėja, pagal kurią tikslinę sritį vyko konsultacijos, todėl pagal šią priemonę patvirtinta paramos suma pagal atskiras tikslines sritis siekė 4,5 mln. Eur. Išmokėta bei deklaruota EK paramos suma siekė beveik 4,5 mln. Eur (68 proc. skirtos paramos). Pagal priemonę M16, skirtą bendradarbiavimui skatinti, patvirtinta 50 proc., o išmokėta ir EK deklaruota 37 proc. visam laikotarpiui skirtos paramos.

Siekiant atspindėti inovacijų skatinimo, bendradarbiavimo ir žinių plėtros priemonių įgyvendinimą (1A TS), numatytas **tikslo rodiklis T1** „Išlaidų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14, 15 ir 35 straipsnius procentinė dalis, palyginti su visomis KPP išlaidomis“, kuris yra susietas su M01, M02 ir M16 priemonių rodikliu O.1 „Visos viešosios išlaidos“.

6 lentelė. 1A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2015m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
1A	T1. Išlaidų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14, 15 ir 35 straipsnius procentinė dalis, palyginti su visomis KPP išlaidomis (1A tikslinė sritis)	0%	0,01%	0,08%	0,21%	0,45%	0,77%	0,8%	1,05%	2,42%

³ Patvirtinta parama didesnė nei KPP skirta parama, nes įgyvendinant priemonę atsirado sutaupymų. Įgyvendinus priemonę pilna apimtimi, priemonei skirta paramos suma nebus viršyta.

2014–2022 m. šių trijų priemonių visų viešųjų išlaidų suma siekė beveik 30 mln. Eur. Visos planuojamos KPP viešosios išlaidos yra 2,85 mlrd. Eur. Taigi, iki 2022 m. pabaigos pasiekta tikslo rodiklio reikšmė buvo 1,05 proc. Lyginant su 2025 m. suplanuota reikšme, pasiekta 43 proc. suplanuoto tikslo. Tai rodo, kad įgyvendinimo pažanga pagal šią TS yra gana ribota. Didžiausia dalimi prie rodiklio T1 pasiekimo prisideda priemonė M16. Vertinant pagal patvirtintą paramą, tikslo rodiklio pasiekimo lygis turėtų išaugti. Pagal M16 priemonę patvirtintos paramos suma siekia 50 proc. visų priemonei skirtų lėšų. Pagal 16.1 veiklos sritį patvirtinta 64 proc. paramos, pagal 16.3 veiklos sritį patvirtinta 65 proc. paramos, o pagal 16.4 veiklos sritį patvirtinta mažiausiai – 22 proc. paramos.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2022 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

7 lentelė. 1A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 1A	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	9 560 949	18 495 816	52%
M02	M02 TS 1A	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	4 490 248	6 588 235	68%
M16	M16 TS 1A	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	15 932 398	42 718 728	37%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 1A	2014–2022 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos, skaičius (1.2 punktas)	65		
M02	M02 TS 1A	2014–2022 m.		
	O3. Paremtų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	9 279		
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	9 279		

Iki 2022 m. pabaigos pagal prie 1A TS prisidedančią M01 priemonę buvo įgyvendinami 62 projektai, iš jų užbaigti 39 projektai, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos ir paremti 65 veiksmai (veiksmų skaičius yra didesnis, nes įgyvendinus vieną projektą pagal jį vykdytomis veiklomis prisidedama prie daugiau nei vienos TS), kuriems išmokėta beveik 6,3 mln. Eur. Daugiausiai veiksmų – 33 – prisidėjo prie 2A TS, skirtos ūkių modernizavimui ir ekonominės veiklos rezultatų gerinimui. Nemaža dalis veiksmų (12) prisidėjo prie 3A TS, skirtos pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimui, dar 11 – prie 4 prioriteto, skirto agrarinei aplinkosaugai. Atsižvelgiant į tai, kad pagal 1.2 veiklos sritį projektai įgyvendinami ilgesnį laiką (dažniausiai projektai įgyvendinami per 36 mėn.), 2022 m. paraiškos pagal šią veiklos sritį renkamos nebuvo, nes paramos gavėjai nespėtų projektų įgyvendinti iki 2025 m. birželio 30 d.

Papildomai prie 1A tikslinės srities įgyvendinimo prisidėjo priemonės M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“ įgyvendinimas. Iki 2022 m. pabaigos projektams pagal šią priemonę buvo išmokėta ir EK deklaruota 4,5 mln. Eur, o tai sudarė 68 proc. visų skirtų lėšų. Iš viso konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 9 279 paramos gavėjai – ūkininkai, jaunieji ūkininkai ir kiti žemės valdytojai. Daugiausia (3 512) paramos gavėjų pasinaudojo konsultavimo paslaugomis agrarinės aplinkosaugos srities klausimais, t. y., konsultacijomis, prisidedančiomis prie 4 prioriteto įgyvendinimo. 2 807 paramos gavėjai konsultavosi 2A tikslinės srities „Visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui sudarymas, visų pirma siekiant intensyvinti dalyvavimą rinkoje ir orientavimą, taip pat žemės ūkio įvairinimą“ įgyvendinimo klausimais. Taip pat reikšmingas skaičius (1 837 paramos gavėjai) – 5D tikslinės srities įgyvendinimo klausimais (dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimo). Konsultacijos vangiai

vyksta pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimo srityje (3A TS), atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimo bioekonomikos tikslais srityje (5C TS), anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos žemės ūkyje ir miškininkystėje skatinimo srityje (5E TS) bei veiklos įvairinimo kaimo vietovėse, mažų įmonių kūrimo ir plėtojimo, taip pat darbo vietų kūrimo palengvinimo srityje (6A TS).

Pagal 1A tikslinę sritį numatyti du specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys suorganizuotų renginių ir dalyvių renginiuose skaičių. Pagal M01 1.2 veiklos sritį buvo suorganizuotas 2 501 renginys, kuriame dalyvavo 19 974 asmenys. Rodiklio SO01.1 įgyvendinimo lygis 2014–2022 m. siekė 97 proc., o SO1.2 – 67 proc. Atsižvelgiant į tai, kad dalis projektų dar yra įgyvendinami, tikėtina, kad siektinos rodiklių reikšmės bus pasiektos.

8 lentelė. 1A TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.2. „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“	SO01.1. Suorganizuotų renginių skaičius (M01.2)	2 501	2 570	97%
	SO01.2. Dalyvių renginiuose skaičius (M01.2)	19 974	31 160	64%

1.2.1.2 Parama ryšių stiprinimui (1B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 1B tikslinės srities įgyvendinimo prisideda viena priemonė:

- M16 „Bendradarbiavimas“ – visos trys veiklos sritys: 16.1. „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“, 16.3. „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 16.4. „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“.

Iki 2022 m. pabaigos pagal priemonę M16 pavirtinta parama siekė beveik 21,5 mln. Eur ir sudarė 50 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė 18,3 mln. Eur (43 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – beveik 15,9 mln. Eur (37 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos).

9 lentelė. 1B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P1 „Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“						
1B TS	Tikslo rodikliai*	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T2. Bendras bendradarbiavimo veiksnių, remiamų taikant bendradarbiavimo priemonę skaičius (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 35 straipsnis) (grupės, klasteriai / tinklai, bandomieji projektai ir kt.) (1B tikslinė sritis)	M16	21 471 683	15 932 398***	42 718 728	37%
	2014–2022 m. pasiekimas					
	152					
	Tikslas 2025 m.					
	260					

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

***Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal priemonę M16 yra didesnė nei šioje lentelėje nurodyta išmokėta parama. Skirtumas atsiranda dėl

sąskaitų apmokėjimo būdo: taikant sąskaitų apmokėjimo būdą, lėšos EK deklaruojamos tik tada, kai paramos gavėjas atsiskaito su tiekėju. Šioje lentelėje išmokėta parama yra skaičiuojama tada, kai apmokamas galutinis mokėjimo prašymas. Gavęs mokėjimą pagal galutinį mokėjimo prašymą pareiškėjas tik tada atsiskaito tiekėjui, todėl lėšos EK deklaruojamos vėliau.

Siekiant skatinti žemės ūkio, maisto produktų gamybos bei miškininkystės ir mokslinių tyrimų bei inovacijų ryšių stiprinimą (1B TS), numatytas **tikslo rodiklis T2** „Bendras bendradarbiavimo veiksmų, remiamų taikant bendradarbiavimo priemonę skaičius“, kuris yra susietas su priemonės M16 produkto rodikliais „Remtinų EIP veiklos grupių skaičius“ ir „Kitų bendradarbiavimo veiksmų skaičius“. 2022 m. pabaigoje bendradarbiavimo veiksmų skaičius siekė 152 ir buvo pasiekta 58 proc. tikslo.

10 lentelė. 1B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014–2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
1B	T2. Bendras bendradarbiavimo veiksmų, remiamų taikant bendradarbiavimo priemonę skaičius (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 35 straipsnis) (grupės, klasteriai / tinklai, bandomieji projektai ir kt.) (1B tikslinė sritis)	0	0(11)	15	25	73	105	152	260

Iki 2022 m. pabaigos įgyvendinant priemonę M16 buvo paremti 26 bendradarbiavimo veiksmai, kuriais paremta EIP veiklos grupių veikla bei įgyvendinti 126 kiti bendradarbiavimo veiksmai, iš kurių 115 projektai buvo įgyvendinti pagal 16.3 veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 11 pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“.

Prie 1B tikslinės srities prisidedančios priemonės M16 „Bendradarbiavimas“ produkto rodiklių pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

11 lentelė. 1B tikslinės srities įgyvendinimas

M16	M16 TS 1B			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	016. Remtinų EIP veiklos grupių skaičius (steigimas ir veikla) (16.1 punktas)	26	45	58%
	017. Kitų bendradarbiavimo veiksmų skaičius (grupės, tinklai / branduoliai, bandomieji projektai...) (16.2–16.9 punktai)	126	233	33%
Papildoma informacija				
M16	M01 TS 1B	2014–2022 m.		
	09. Valdų, dalyvaujančių remiamose schemose, skaičius (16.4 punktas)	34		

Iki 2022 m. pab. įgyvendinant priemonės M16 veiklos sritį 16.1 „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ buvo užbaigti 26 EIP veiklos grupių vykdomi projektai. Dauguma EIP veiklos grupių projektų (23) prisidėjo prie 2A TS, dar 3 projektai prie 3A TS. Remiantis Lietuvos kaimo tinklo (toliau – LKT) svetainėje pateiktais projektų aprašymais, daugiausiai projektų įgyvendinta gyvulininkystės sektoriuje (projektai siekia didinti gyvulininkystės ūkių produktyvumą diegiant technologines naujoves, taikant inovatyvius sprendimus, susijusius su pašarų kokybės užtikrinimu, infekcinių ir parazitinių ligų pasireiškimo mažinimu, galvijų reprodukcija ir pan.). Dar keli projektai įgyvendinti augalininkystės sektoriuje (projektai siekia skatinti ūkius diegti naujoves, užtikrinančias efektyvią kenksmingų organizmų kontrolę). Dalis projektų susiję su dirvožemio kokybės gerinimu (projektai siekia įvertinti dirvožemio drėgmės režimo reguliavimo priemonės, spręsti dirvožemio erozijos problemas, vienu iš projektų taip pat sukurta nepilotuojamais orlaiviais ir dirvožemio tyrimais paremta technologija, leidžianti teikti paslaugą ūkininkams, padedanti efektyviai ir operatyviai identifikuoti žemės ūkio naudmenų dirvožemių problemas, pasiūlyti optimalius būdus joms spręsti). Dalis projektų

yra susiję su išmaniųjų technologijų diegimu ūkiuose nepriklausomai nuo ūkio tipo, dalis projektų taip pat susiję su sprendimais siekiant mažinti neigiamą ūkininkavimo poveikį aplinkai. NMA duomenimis, dar 8 projektai yra įgyvendinami. 2022 m. kovo 1-31 d. vyko kvietimas teikti projektų galimybių studijas, kurio metu buvo gauta 11 galimybių studijų. 2022 m. kovo 1 – rugpjūčio 31 d. buvo renkamos paraiškos dėl EIP veiklos grupių projektų įgyvendinimo. Buvo gauta 16 paraiškų EIP veiklos grupių projektų įgyvendinimui.

Įgyvendinant šią veiklos sritį siekiama plėtoti aktyvų bendradarbiavimą tarp žemės, miško ūkio, maisto sektoriaus dalyvių ir mokslo įstaigų, konsultantų bei kitų suinteresuotų subjektų dalinantis žiniomis ir sprendimais, reikalingais prisitaikyti prie kintančios aplinkos, iššūkių ir galimybių, kuriant ir diegiant inovacijas. Atsižvelgiant į tai, priemone daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama ūkininkų arba miškininkų reikmėms, siekiant inovatyviais būdais spręsti būtent jiems kylančias problemas, tačiau dažniausiai iniciatyvą dėl projektų įgyvendinimo rodo mokslo/studijų įstaigos ir konsultantai. Tikėtina, kad ūkininkai labiau linkę projektuose dalyvauti kaip partneriai dėl gana ilgai trunkančio paraiškų administravimo laiko – EIP veiklos grupės iš pradžių teikia galimybių studijas, kurios yra vertinamos, priimami sprendimai dėl pritarimo/nepritarimo ir tik vėliau teikiamos paraiškos dėl projektų įgyvendinimo⁴.

Įgyvendinant 16.3 veiklos sritį, skirtą smulkių ūkių subjektų bendradarbiavimui, iki 2022 m. pabaigos buvo užbaigta 115 bendradarbiavimo projektų (43 projektais daugiau nei 2021 m.), iš kurių 100 prisideda prie 2A TS, 10 prie 3A TS, 2 prie 4 prioriteto ir 3 prie 5D TS. Remiantis papildomais NMA duomenimis, dar 21 projektas yra įgyvendinamas (projektų įgyvendinimas nepasibaigęs). Dauguma smulkių ūkių subjektų bendradarbiavimo projektų vykdomi įgyvendinant žemės ūkio veiklą. Įgyvendinant projektus dažniausiai įsigyjama technika, kuria pareiškėjai dalinasi su partneriais. 2022 m. pagal šią priemonę buvo gautos 58 paraiškos, iš kurių 36 buvo patvirtintos. Dalis paraiškų buvo atmestos, dėl nepateiktų privalomų dokumentų (2022 m. pakeitus administravimo taisykles, NMA paraišką gali atmesti, jei kartu su paraiška nepateikti daugiau kaip 2 ar 3 privalomi dokumentai).⁵

Pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“ 2014–2022 m. buvo patvirtinti 26 projektai, iš kurių buvo užbaigti 11. Užbaigtuose projektuose dalyvavo 34 žemės ūkio valdos. 2022 m. paraiškos pagal šią priemonę buvo renkamos 1 kartą, buvo gauta 1 paraiška logistikos centro steigimui, kuri buvo įvertinta teigiamai. Buvo sulaukta tik 1 paraiškos, nes 2022 m. galimi pareiškėjai išreiškė nuogąstavimų dėl neapibrėžtumo rinkoje dėl geopolitinės ir ekonominės situacijos. Galimi pareiškėjai nesiryžo kreiptis paramos tokioje situacijoje, kai stojo/ strigo užsakymai, sutartys su statybų, įrangos tiekėjais, buvo linkę palaukti, kol situacija pagerės.⁶

1.2.1.3 Parama mokymosi visą gyvenimą skatinimui (1C tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 1C tikslinės srities įgyvendinimo turi prisidėti dvi priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“.

⁴ Remiantis informacija gauta Programos priemonių kuratorių apklausos metu.

⁵ Remiantis informacija gauta Programos priemonių kuratorių apklausos metu.

⁶ Remiantis informacija gauta Programos priemonių kuratorių apklausos metu.

Iki 2022 m. pabaigos pagal abi priemones M01 ir M02, skirtas žinių perdavimui, informavimui ir konsultavimui, pavirtintos paramos dalis siekė 91 proc., o išmokėtos ir EK deklaruotos – 59 proc. visam laikotarpiui 1C TS skirtos paramos.

12 lentelė. 1C tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P1 „Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“						
1C TS	Tikslo rodikliai*	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T3. Bendras mokymų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14 straipsnį dalyvių skaičius (1C tikslinė sritis)	M01	5 384 946	3 276 103	6 658 824	49%
	2014–2022 m. pasiekimas	M02	6 636 049***	4 490 248	6 588 235	68%
	Tikslas 2025 m.					
	35 559					
	149 900					

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK.

***Patvirtinta parama didesnė nei KPP skirta parama, nes įgyvendinant priemonę atsirado sutaupymų. Įgyvendinus priemonę pilna apimtimi, priemonei skirta paramos suma nebus viršyta.

Siekiant skatinti mokymąsi visą gyvenimą (1C TS), numatytas **tikslo rodiklis T3** „Bendras mokymų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14 straipsnį dalyvių skaičius“, kuris yra susietas su priemonės M01 produkto rodikliu „Mokymų dalyvių skaičius“. Iki 2022 m. pabaigos bendras mokymuose dalyvavusiųjų skaičius buvo 35 559, o tai sudarė 24 proc. 2025 m. numatyto tikslo. Lyginant su 2021 m. duomenimis, mokymų dalyvių skaičius išaugo 11 478. Visgi, bendras įgyvendinimo lygis išlieka žemas. Mažesni nei planuota mokymų dalyvių skaičių galėjo lemti tai, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis problemomis⁷.

13 lentelė. 1C tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014–2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
1C	T3. Bendras mokymų pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14 straipsnį dalyvių skaičius (1C tikslinė sritis)	0	1 523	6 168	14 329	21 820	24 081	35 559	149 900

Prie 1C tikslinės srities prisidedančios priemonės M01 veiklos srities 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžių įgijimui“ **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

14 lentelė. 1C tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 1C	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Produkto rodikliai			
	O12. Mokymų dalyvių skaičius (1.1 punktas)	35 559	149 900	24%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 1C	2014–2022 m.		

⁷ Smart Continent (2021), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui. Galutinė ataskaita:

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2021/KPP%20itaka%20ekologiniam%20ukininkavimui_2021.pdf

01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1punktas)	3 276 103		
03. Parentų veiksmų skaičius (1.1 punktas)	92		
011. Mokymo dienų skaičius (1.1 punktas)	3 777		

Veiklos srities įgyvendinimo pažangą 2014–2022 m. atspindi ne tik išaugęs mokymų dalyvių skaičius, bet ir tai, kad buvo įgyvendinami 34 projektai, iš kurių užbaigtas 21 projektas, kuriais paremti 92 veiksmai (veiksmų skaičius yra didesnis, nes įgyvendinus vieną projektą pagal jį vykdytomis veiklomis prisidedama prie daugiau nei vienos TS). Taip pat gana reikšmingai padidėjo mokymų dienų skaičius. 2014–2022 m. laikotarpiu mokymų dienų skaičius pagal šią veiklos sritį siekė 3 777 dienas, t. y. 769 dienomis daugiau nei buvo 2021 m. pabaigoje. Daugiausia mokymų dienų (1 832) buvo skirta ūkių veiklos rezultatų gerinimui, modernizavimui bei restruktūrizavimui (prisidedanti prie 2A tikslinės srities įgyvendinimo) bei 1 081 – agrarinės aplinkosaugos klausimams (prisidedanti prie 4 prioriteto įgyvendinimo). Visgi, vertinant pagal mokymų dalyvių skaičių, 1.1 veiklos srities įgyvendinimas yra gana žemas. Priemonės įgyvendinimui neigiamos įtakos turėjo šalyje paskelbtas karantinas dėl COVID-19 pandemijos.

1.2.2 2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas

Programos **antras prioritetas (P2)** yra skirtas ūkių perspektyvumui ir visų tipų **žemės ūkio veiklos konkurencingumui** visuose regionuose **didinti**, taip pat **inovacinėms ūkių technologijoms ir tvariam miškų valdymui skatinti**. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **2A:** visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų **ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui** sudarymas, visų pirma siekiant intensyviai dalyvavimą rinkoje ir orientavimą, taip pat žemės ūkio įvairinimą;
- **2B:** palankesnių sąlygų sudarymas reikiamos kvalifikacijos ūkininkams **pradėti veiklą žemės ūkio sektoriuje** ir visų pirma kartų kaitos palengvinimui;
- **2C: miškininkystės ekonominės vertės didinimas ir miško plotų plėtra.**

2014–2022 m. buvo paremtos 4 528 žemės ūkio valdos, įgyvendinusios investicijų į ūkių restruktūrizavimą ir modernizavimą projektus. Taip pat buvo paremtas 1 401 jaunųjų ūkininkų įsikūrimo projektas bei 6 659 smulkūs ūkiai, siekiant jiems sudaryti sąlygas aktyviau dalyvauti rinkoje. Be to, buvo vykdomos investicijos į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą. Šioje srityje buvo įgyvendinta 319 projektų, susijusių su žemės ūkiu, kuriems išmokėta ir EK deklaruota beveik 90 mln. Eur. Taip pat buvo įgyvendinta 19 projektų, kurie skirti miškų infrastruktūrai gerinti, o jiems išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė 1,5 mln. Eur. Pagal antrąjį prioritetą parama taip pat buvo skirta ir miško kirtimo, apvalios medienos ir medienos biokuro ruošos technologijų diegimui, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymui. Šioje srityje iki 2022 m. pabaigos buvo įgyvendintas 171 projektas, kuriam išmokėtų ir EK deklaruotų lėšų suma sudarė 12,8 mln. Eur.

2014–2022 m. pagal antrąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 965 mln. Eur ir sudarė 85 proc. visam programavimo laikotarpiui šio prioriteto įgyvendinimui skirtos lėšų sumos.⁸ Iki 2022 m. pabaigos iš viso pagal antrąjį prioritetą išmokėtos paramos suma siekė 767,2 mln. Eur ir sudarė 67 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė 683,8 mln. Eur ir sudarė 60 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos. Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 678,7 mln. Eur (60 proc. prioritetui skirtos sumos).

1.2.2.1 Parama ūkių modernizavimui (2A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

⁸ Antrajam prioritetui skirta suma– 1 136 767 903 Eur.

Programoje numatyta, kad prie 2A tikslinės srities, kuria siekiama gerinti ūkių ekonominės veiklos rezultatus ir sudaryti palankesnes sąlygas ūkių restruktūrizavimui bei modernizavimui (intensyvesniam dalyvavimui rinkoje bei žemės ūkio įvairinimui), įgyvendinimo turi prisidėti šešios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritys 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ bei 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ ir veiklos sritis 4.3 „Parama investicijoms į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą“ veiklos 4.3.1. „Parama žemės konsolidacijai“ ir 4.3.2 „Parama žemės ūkio vandentvarkai“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.3 „Parama smulkiesiems ūkiams“;
- M16 „Bendradarbiavimas“;
- M21 „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“.

2014–2022 m. patvirtina parama siekė 836,3 mln. Eur ir sudarė 83 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama siekė 655,4 mln. Eur (65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota parama siekė 612,6 mln. Eur (61 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos) o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 603,5 mln. Eur ir sudarė 60 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

15 lentelė. 2A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P2 „Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą“							
2A TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
		T4. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ir modernizavimą, procentinė dalis (2A tikslinė sritis)		M01	7 477 938***	4 989 162	6 548 293
	2014–2022 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.	M02	1 774 877	1 774 877	2 106 176	84%
	2,27%	2,88%	M04	700 175 211	510 053 896	851 997 689	60%
			<i>Iš jų EURI lėšos</i>	1 999 314	1 999 314	76 981 077	3%
			M06	103 937 077	67 004 059	92 519 173****	72%
			M16	16 813 462	13 596 812	24 078 426	56%
			M21	6 125 329	6 125 329	28 000 000	22%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama. Taip pat 4 lentelėje EK deklaruotose sumose nėra įskaičiuota papildoma nacionalinė parama (ji nėra deklaruojama EK).

***Patvirtinta parama yra didesnė nei skirta parama, nes pagal M01 patvirtintos paramos sumos išskirti pagal tikslines sritis nėra galimybės tol, kol nėra pasirašomi mokėjimų prašymai ir paaiškėja, pagal kurią tikslinę sritį vyko mokymai. Bendrai visai priemonei M01 yra patvirtinta 14,4 mln., o skirta 18,6 mln. Eur.

****Patvirtinta parama yra didesnė, nei skirta parama, nes 2022-06-20 SK posėdyje buvo pritarta Programos finansinio plano keitimui, kuriuo 6.3 veiklos sričiai padidintas finansavimas, tačiau Programos keitimą EK patvirtino tik 2023-01-18. Šiame vertinime analizuojama Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

Didžiausias įgyvendinimo lygis pasiektas pagal priemones M01 ir M02 (atitinkamai 76 proc. ir 84 proc.), o pagal priemonę M04, kuriai skirtas didžiausias finansavimas, pasiektas įgyvendinimo lygis – 60 proc. Lyginant su 2014–2021 m. pasiekta pažanga (53 proc.), 2014–2022 m. pasiekta finansinė pažanga (60 proc.) yra 7 p. p. didesnė.

Ūkių modernizavimo (2A TS) mastui atspindėti vadovaujamosi **tikslo rodikliu T4** „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ir modernizavimą, procentinė dalis“, kuris susietas su priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ produkto rodikliu „Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą investicijoms, skaičius“.

16 lentelė. 2A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.- 2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
2 A	T4. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ir modernizavimą, procentinė dalis (2A tikslinė sritis)	0%	0,60 %	1,07%	1,46%	1,64%	1,83%	2,17%	2,27%	2,88%

2014–2022 m. iš viso buvo modernizuotos 4 528 žemės ūkio valdos, t. y. šių valdų modernizavimo paramos projektai buvo baigti įgyvendinti. Remiantis Programoje nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, iš viso Lietuvoje buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos, todėl iki 2022 m. pabaigos paramą gavusių valdų procentinė dalis sudarė 2,27 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų ir buvo pasiekta 79 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Lyginant su 2021 m., suplanuotos reikšmės pasiekimas padidėjo 4 p. p.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 2A tikslinės srities, produkto rodiklių pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

17 lentelė. 2A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	4 989 162	6 548 293	76%
	M01 TS 2A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m..	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	11 108	32 200	34%
	O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimu	1 533 180*	1 517 647	101%
M02	M02 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur) (2.1–2.3 punktai)	1 774 877	2 106 176	84%
	M02 TS 2A			

	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	2 807	1 435	196%
M04	M04 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	493 445 560	851 997 690	58%
	M04 TS 2A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą investicijoms, skaičius (4.1 punktas)	4 528	5 765	79%
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur) (4.1 punktas)	417 995 578	718 163 286	58%
	O1. Visos viešosios išlaidos investicijoms į infrastruktūrą (Eur) (4.3 punktas)	90 950 429	133 834 404	68%
	O2. Bendra investicijų suma (viešųjų ir privačiųjų) (Eur)	931 429 840	1 550 000 000	60%
M06	M06 TS 2A (įskaitant tęstinius išsipareigojimus)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	67 004 059	92 519 173	72%
	M06 TS 2A (įskaitant tęstinius išsipareigojimus)			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių smulkiesiems ūkiams skirtą paramą verslui pradėti, skaičius (6.3 punktas)	6 659	7 813	85%
	O2. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų) (tik 2014–2020 m. projektams)	66 023 662	92 519 173	71%
M16	M16 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	13 596 812	24 078 426	56%
M21	M21 TS 2A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur)	6 125 329	28 000 000	22%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą, skaičius	7 656	1 300	589%
	Papildoma informacija	2014–2022 m.		
M01	M01 TS 2A			
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (1.1 punktas)	30		
	O11. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	1 832		
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (1.2 punktas)	33		
M02	M02 TS 2A			

	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (2.1 punktas)	2 807		
	M04 TS 2A			
	03. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (4.1 punktas)	5 973		
M04	03. Paremtų veiksmų / veiklų skaičius (4.2 punktas)	3		
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (4.2 punktas)	1 107 889		
	03. Paremtų veiksmų / veiklų skaičius (4.3 punktas)	319		
	M06 TS 2A			
M06	03 Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius	6 691		
	M16 TS 2A			
M16	016. Remiamų EIP bendradarbiavimo operacijų skaičius	23		
	017. Remiamų bendradarbiavimo operacijų skaičius (išskyrus EIP)	100		

* išmokėta parama pagal 1.1 veiklos sritį, prisidedančią prie 2A TS viršija skirtą sumą, tačiau bendrai visai priemonei M01 išmokėta beveik 5 mln. Eur parama neviršija 2S TS skirtos 6,5 mln. Eur paramos.

2014–2022 m. laikotarpiu pagal priemonės M01 veiklos sritį 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžių įgijimui“ buvo įgyvendinta 30 veiksmų, 9 daugiau lyginant su 2021 m. Įgyvendinant šiuos veiksmus buvo vedami mokymai, kuriems skirtų dienų skaičius išaugo nuo 1 375 (2021 m.) iki 1 832 (2022 m.). Mokymų dalyvių skaičius nuo 11 108 išaugo iki 16 512. Lyginant su Programoje numatytais tikslais, šios priemonės produkto rodiklio, susijusio su mokymų dalyvių skaičiumi, įgyvendinimo lygis yra gana ribotas – pasiektas 51 proc. tikslo.

Tuo tarpu jau iki 2018 m. pabaigos priemonės M02 produkto rodiklio įgyvendinimo lygis stipriai išaugo, pasiekdamas 150 proc. numatyto tikslo, nes konsultavimo paslaugomis pasinaudojo net 1 126 paramos gavėjai. Iki 2022 m. pabaigos pasinaudojusių konsultavimo paslaugomis skaičius išaugo iki 2 807, o įgyvendinimo lygis siekė 196 proc.

Didesni pasiekimai stebimi ir įgyvendinant priemones M04 ir M06. Iki 2022 m. pabaigos pagal M04 priemonės veiklos sritį 4.1 projektus įgyvendino 4 528 žemės ūkio valdos (rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 79 proc.) ir buvo įgyvendinti 5 973 projektai, kuriais modernizuotos žemės ūkio valdos remiant naujos žemės ūkio technikos ir naujos žemės ūkio įrangos, naujų technologinių įrengimų, skirtų specializuoto žemės ūkio sektoriaus pirminiems žemės ūkio produktams apdoroti ar perdirbti ir paruošti realizacijai, įsigyti; taip pat remiant specializuotame žemės ūkio sektoriuje vykdyti būtinų pastatų ar statinių statybą, rekonstravimą ar kapitalinį remontą ir kt. Didžiausia dalis (3 453) modernizavimo projektų buvo įgyvendinti gyvulininkystės bei (1 823) augalininkystės ūkiuose. Bendros viešosios išlaidos ūkių modernizavimo projektams sudarė 418 mln. Eur (įgyvendinimo lygis siekė 58 proc.). 2022 m. pagal veiklos sritį 4.1 taip pat buvo įgyvendinama finansinė priemonė. *Detaliau finansinės priemonės įgyvendinimo pažanga išanalizuota ataskaitos 4 skyriuje.*

Pagal priemonės M04 veiklos sritį 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ buvo įgyvendinti 3 projektai, kurie iki 2018 m. pabaigos jau buvo užbaigti.

Pagal priemonės M04 veiklos sritį 4.3 „Parama investicijoms į žemės ūkio ir miškininkystės infrastruktūros plėtrą ir pritaikymą“ buvo įgyvendinta 319 projektų. Didžioji dalis projektų (311) buvo skirti žemės ūkio vandentvarkos, likę (8) – žemės konsolidacijos gerinimui. Viešosios išlaidos (deklarautos EK) investicijoms į šiuos infrastruktūros projektus sudarė beveik 91 mln. Eur. Projektų, susijusių su žemės konsolidacijos gerinimu, įgyvendinimas ir paramos išmokėjimas buvo baigtas dar 2017 m. Parama žemės ūkio vandentvarkai (pavyzdžiui, lauko drenažo inžinerinės infrastruktūros atnaujinimui, lauko drenažo sistemų pritaikymui joms keliamiems aplinkosauginiams reikalavimams ir

kt.) buvo viena populiariausių paramos priemonių ankstesniu finansiniu laikotarpiu ir tokia išliko dabartiniu finansiniu laikotarpiu. Didelis paramos intensyvumas (80 proc.), skiriama paramos suma (300 tūkst. Eur ar 600 tūkst. Eur, kai rekonstruojami polderiai) ir galimybė ES lėšomis pagerinti dirbamos žemės agrarinę būklę priemonę daro patrauklią pareiškėjams. Remiantis papildomais ŽŪM duomenimis, šiuo metu įgyvendinami dar 79 projektai, skirti žemės ūkio vandentvarkai gerinti.

Įgyvendinant M04 priemonės projektus, be viešosios paramos taip pat buvo investuojamos ir privačios lėšos (Programoje yra numatytas paramos intensyvumas ir minimalus privalomas prisidėjimas prie projekto įgyvendinimo privačiomis lėšomis, kuris priklauso nuo veiklų ir sektoriaus, į kurį investuojama bei kitų papildomų sąlygų, tačiau tiek pagal 4.1, tiek pagal 4.2 veiklos sritis paramos intensyvumas negali viršyti 70 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, pagal 4.3.2 veiklos sritį paramos intensyvumas yra 80 proc.), bendra investuotų lėšų suma 2022 m. pab. siekė 931,4 mln. Eur.

2014–2022 m. parama pagal priemonės M06 veiklos sritį 6.3 „Parama smulkiems ūkiams“ buvo suteikta 6 659 smulkiesiems ūkiams, o įgyvendinimo lygis siekė 85 proc. Lyginant su 2021 m. įgyvendinimo lygis padidėjo 19 p. p. Smulkių ūkių projektams išmokėtos viešosios išlaidos siekė 67 mln. Eur paramos (įgyvendinimo lygis – 72 proc.), iš kurių 63,4 mln. Eur buvo skirta pagal KPP 2014–2020 m. paramą gavusiems smulkiems ūkiams, o 3,6 mln. Eur – tęstiniam 2007–2013 m. įsipareigojimams pagal priemonę „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ vykdyti. Bendra investicijų suma (tik 2014–2020 m. projektams) siekė 66 mln. Eur, o tai reiškia, kad nors parama smulkiems ūkiams teikiama kaip išmoka (maksimali paramos suma vienam pareiškėjui yra 15 tūkst. Eur), dalis paramos gavėjų prie projektų įgyvendinimo prisidėjo ir nuosavomis lėšomis (pvz., pareiškėjas verslo plane nurodo, kad visa jo projekto vertė yra 30 tūkst., todėl jam išmokama 15 tūkst., o likusią sumą sumoka jis pats).

Pagal M16 priemonę 2014–2022 m. buvo užbaigti 23 EIP bendradarbiavimo projektai ir 100 smulkiųjų ūkių bendradarbiavimo projektų bei 1 trumpųjų tiekimo grandinių projektas, kuriais prisidedama prie 2A TS įgyvendinimo. Jiems išmokėtų viešųjų lėšų suma sudarė 56 proc. skirtos paramos.

Iki 2022 m. pabaigos pagal priemonę M21 (prisidedant prie 2A TS) paramą gavo 7 656 žemės ūkio valdos (2025 m. tikslas pasiektas ir viršytas), kurioms išmokėta daugiau nei 6 mln. Eur (22 proc. tikslo). Kadangi priemonės įgyvendinimas pasibaigė 2021-12-31, priemonei skirtos bet nepanaudotos lėšos buvo perskirstytos į kitas Programos priemones.

Remiantis Programos specialiųjų (konkrečių) produkto rodiklių pasiekimais galima teigti, kad iki 2022 m. pabaigos jaunųjų ūkininkų, pasinaudojusių parama investicijoms į žemės ūkio valdas ir smulkių ūkių investicijoms verslui pradėti, dalis buvo didesnė nei planuota Programoje – sudarė 62,2 proc. ir 45,4 proc. šių veiklos sričių paramos gavėjų, o buvo planuota, kad jų dalis sieks mažiau nei pusę (40 proc.). Vertinant paramos gavėjų pasiskirstymą pagal sektorius, matyti, kad pagal 4.1 veiklos sritį mažesniu mastu nei planuota įgyvendinami sodininkystės sektoriaus investiciniai projektai, o pagal 6.3 veiklos sritį – augalininkystės ir sodininkystės ūkių investiciniai projektai. *Detaliau šių veiklos sričių indėlis į skirtingus žemės ūkio sektorius išanalizuotas ataskaitos 1.2.3 skyriuje.*

18 lentelė. 2A TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“	SO03. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, dalis pagal ūkio valdytojo amžių – iki 40 metų amžiaus (imtinai), proc. (M04.1)	62,2	40	156%
	SO2.5. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – augalininkystės ūkių (M04.1)	1 823	2 304	79%
	SO2.4. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – daržininkystės ūkių (M04.1)	554	86	644%

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	SO2.1. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – gyvulininkystės ūkių (M04.1)	3 453	3284	105%
	SO2.2. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – sodininkystės ūkių (M04.1)	38	57	67%
	SO2.3. Ūkių, gavusių paramą investicijoms į žemės ūkio valdas, skaičius pagal sektorius – uogininkystės ūkių (M04.1)	105	29	362%
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.3 „Parama smulkiems ūkiams“	S005. Paramą verslui pradėti gavusių smulkių ūkių dalis pagal ūkio valdytojo amžių – iki 40 metų (imtinai), proc. (M06.3)	45,4	40	114%
	S004.5. Paramą verslui pradėti gavusių smulkių ūkių skaičius pagal sektorius – augalininkystės ūkių (M06.3)	602	3 473	27%
	S004.4. Paramą verslui pradėti gavusių smulkių ūkių skaičius pagal sektorius – daržininkystės ūkių (M06.3)	600	114	526%
	S004.1. Paramą verslui pradėti gavusių smulkių ūkių skaičius pagal sektorius – gyvulininkystės ūkių (M06.3)	523 + 2292 (mixed)	3 927	72%
	S004.2. Paramą verslui pradėti gavusių smulkių ūkių skaičius pagal sektorius – sodininkystės ūkių (M06.3)	50	104	48%
	S004.3. Paramą verslui pradėti gavusių smulkių ūkių skaičius pagal sektorius – uogininkystės ūkių (M06.3)	197	165	119%

1.2.2.2 Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui (2B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 2B tikslinės srities, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas reikiamos kvalifikacijos jauniems ūkininkams pradėti veiklą žemės ūkio sektoriuje ir palengvinti kartų kaitą, įgyvendinimo turi prisidėti trys priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“.

Iki 2022 m. pabaigos patvirtinta parama siekė 106,2 mln. Eur ir sudarė 102 proc.⁹ visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta – 96,6 mln. Eur (93 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 60 mln. Eur ir sudarė 58 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

19 lentelė. 2B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P2 „Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą“						
2B TS	Tikslo rodikliai*	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T5. Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų	M01	228 379	162 112	798 529	20%

⁹ Patvirtinta parama yra didesnė, nei skirta parama, nes 2022-06-20 SK posėdyje buvo pritarta Programos finansinio plano keitimui, kuriuo 6.1 veiklos sričiai padidintas finansavimas, tačiau Programos keitimą EK patvirtino tik 2023-01-18. Šiame vertinime analizuojama Programos versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

	jauniesiems ūkininkams, procentinė dalis (2B tikslinė sritis)						
	2014–2022m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.	M02	291 377	291 377	663 235	44%
	0,70%	1,17%	M06	106 210 526	59 561 111	102 705 882***	58%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama. Taip pat 4 lentelėje EK deklaruotose sumose nėra įskaičiuota papildoma nacionalinė parama (ji nėra deklaruojama EK).

***Patvirtinta parama yra didesnė, nei skirta parama, nes 2022-06-20 SK posėdyje buvo pritarta Programos finansinio plano keitimui, kuriuo 6.1 veiklos sričiai padidintas finansavimas, tačiau Programos keitimą EK patvirtino tik 2023-01-18. Šiame vertinime analizuojama Programos versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

Pagal priemonės M01 veiklos sritį, prisidedančią prie 2B tikslinės srities, patvirtintos paramos dalis siekė 29 proc., o išmokėtos ir EK deklaruotos – 20 proc. Pagal priemonę M02 patvirtintos ir išmokėtos ir EK deklaruotos paramos dalis siekė 44 proc. Didžiausia paramos suma (106,2 mln. Eur) buvo patvirtinta pagal priemonės M06 veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“. Šios veiklos srities patvirtintos paramos dali siekė 103 proc. visam laikotarpiui skirtos paramos sumos. Išmokėta ir EK deklaruota parama siekė beveik 59,6 mln. Eur ir sudarė 58 proc. visos priemonei skirtos sumos.

Siekiant atspindėti paramos jauniems ūkininkams įgyvendinimą, 2B tikslinei sričiai buvo numatytas **tikslo rodiklis T5** „Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, procentinė dalis (2B tikslinė sritis)“, susietas su priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ produkto rodikliu „Paramos gavėjų (valdų), gaunančių jauniems ūkininkams skirtą paramą verslui pradėti, skaičius“.

20 lentelė. 2B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.–2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
2B	T5. Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, procentinė dalis (2B tikslinė sritis)	0%	0,02%	0,13%	0,23%	0,35%	0,43%	0,54%	0,70%	1,17%

2014–2022 m. jaunųjų ūkininkų, gavusių paramą verslui pradėti ir jau įgyvendinusių projektus, skaičius siekė 1 401. Remiantis Programoje nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, iš viso Lietuvoje buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos. Taigi, 2022 m. pabaigoje žemės ūkio valdų, gavusių jauniems ūkininkams skirtų investicijų, procentinė dalis sudarė 0,7 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų. 2014–2022 m. buvo pasiekta 60 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Atsižvelgiant į nuosekliai kasmet didėjančią tikslo rodiklio reikšmę, priemonės populiarumą bei tai, kad iki 2022 m. pabaigos parama buvo patvirtinta 2 688 paramos gavėjams, tikėtina, kad 2025 m. siektina rodiklio reikšmė bus pasiekta.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 2B tikslinės srities, **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

21 lentelė. 2B tikslinės srities įgyvendinimas

M01 M01 TS 2B				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	162 112	798 529	20%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	2 704	16 900	16%
	O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	162 112	798 529	20%
M02 M02 TS 2B				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	291 377	663 235	44%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	754	452	167%
M06 M06 TS 2B				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	59 561 111	102 705 882	58%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių jaunesiems ūkininkams skirtą paramą verslui pradėti, skaičius (6.1 punktas)	1 401	2 340	60%
	O2. Bendra investicijų suma (EUR) (viešųjų ir privačiųjų)	66 653 595	102 705 882	65%
Papildoma informacija				
M01 M01 TS 2B				
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (1.1 veikla)	5		
M02 M02 TS 2B				
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (2.1 punktas)	754		
M06 M06 TS 2B				
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius	1 401		
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur) (6.1 punktas)	59 561 111		

M01 priemonės veiklos sričiai 1.1 buvo išmokėta ir EK deklaruota 162,1 tūkst. Eur parama ir paremti 5 veiksmai, skirti jaunųjų ūkininkų profesiniams mokymams. 2014–2022 m. mokymų dalyvių skaičius siekė 2 704, o įgyvendinimo lygis tik 16 proc. Pagal priemonę M02 patvirtintą paramą (kuri siekė 44 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 754 jaunieji ūkininkai, kas lėmė Programoje numatyto įgyvendinimo lygio tikslo pasiekimą ir viršijimą (167 proc.). Programoje užsibrėžtas 2025 m. tikslas (452 konsultavimo paslaugomis pasinaudoję paramos gavėjai) jau buvo pasiektas 2019 m.

Kaip minėta anksčiau, investicinę paramą verslui pradėti pagal priemonę M06 gavo 1 401 jaunas ūkininkas. Visos viešosios išlaidos (deklaruotos EK) įgyvendintiems projektams siekė beveik 59,6 mln. Eur, o bendrosios investicijos buvo beveik 12 proc. didesnės ir siekė 66,7 mln. Eur. Didesnės bendrosios investicijos rodo, kad dalis jaunųjų ūkininkų prie projektų įgyvendinimo prisidėjo ir nuosavomis lėšomis, nepaisant to, kad jaunųjų ūkininkų įsikūrimo projektui įgyvendinti mokama vienodo dydžio išmoka (maksimali viešosios paramos suma vienam paramos gavėjui įsikurti yra 40 tūkst. Eur). Įgyvendinant projektus pastaraisiais metais jaunieji ūkininkai investavo į žemės ūkio technikos (pvz. frontaliųjų krautuvų, kultivatorių, purkštuvų) įsigijimą, ūkinių gyvūnų (mėsinių galvijų, danielių, avių,

telyčių) įsigijimą, daugiamečių augalų (braškių daigų, aviečių, šaltalankių sodinukų ir t.t.) įsigijimą, taip pat investuota į infrastruktūros kūrimą ir statybą (aptvarų įrengimą, angarų statybas ir t.t.). 6.1 veiklos sritis įgyvendinama sėkmingai ir sulaukia didelio jaunųjų ūkininkų susidomėjimo. 2022 m. sulaukta 677 paraiškų, kuriomis prašoma 23,9 mln. Eur, iš jų 561 paraiška (19,8 mln. Eur) buvo patvirtinta.

Pagal 2B tikslinę sritį buvo numatyti penki specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys paramą pagal priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ gavusių ūkių skaičių pagal sektorius (augalininkystės, daržininkystės, gyvulininkystės, sodininkystės, uogininkystės).

22 lentelė. 2B TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“	SO06.5. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – augalininkystės ūkių (M06.1)	200	936	21%
	SO06.4. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – daržininkystės ūkių (M06.1)	156	29	538%
	SO06.1. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – gyvulininkystės ūkių (M06.1)	(754 + 178) (mixed)	1 332	67%
	SO06.2. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – sodininkystės ūkių (M06.1)	14	19	74%
	SO06.3. Paramą gavusių ūkių skaičius pagal sektorius – uogininkystės ūkių (M06.1)	99	24	413%

Vertinant pagal specialiesiems rodikliams numatytų tikslų įgyvendinimo lygį, geriausi pasiekimai stebimi daržininkystės ir uogininkystės sektoriuose (numatyta siektina reikšmė buvo visiškai įgyvendinta ir stipriai viršyta). Tai rodo, jog šiuose sektoriuose nebuvo tikėtasi tokio aktyvaus susidomėjimo 6.1 veiklos sritimi. Mažiausiu mastu rodiklis įgyvendintas paramą gavusių ūkių augalininkystės sektoriuje – paramą gavo 200 ūkių (arba 21 proc. numatyto tikslo). Kyla rizika, kad šio rodiklio tikslas nebus pasiektas, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad Programoje augalininkystės sektorius nebuvo prioritetas vykdamas projektų atranką. *Detaliau šios veiklos srities indėlis į skirtingus žemės ūkio sektorius išanalizuotas ataskaitos 1.2.3 skyriuje.*

1.2.2.3 Miškininkystės ekonominės vertės didinimas (2C+ tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 2C+ tikslinės srities, kuria siekiama didinti miškininkystės ekonominę vertę ir skatinti miško plotų plėtrą, įgyvendinimo prisideda keturios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities 4.3 „Parama investicijoms į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą“ veikla 4.3.3 „Parama miškų infrastruktūrai gerinti“;
- M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis 8.6 „Investicijos į miškininkystės technologijas“.¹⁰

Iki 2022 m. pabaigos patvirtina parama siekė 22 mln. Eur ir sudarė 81 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė 15,2 mln. Eur ir sudarė 56 proc. Baigtiems projektams išmokėtos paramos suma siekė 15,1 mln. Eur, t. y., 55 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

23 lentelė. 2C+ tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P2 „Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą“							
2C TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (2C tikslinė sritis)		M01	506 617	420 113	1 203 936	35%
			M02	380 578	380 578	498 235	76%
	275	185	M04	1 777 469 ¹¹	1 532 045	1 563 525	98%
			M08	19 379 504	12 775 966 ^{***}	24 084 801	53%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama. Taip pat 4 lentelėje Europos Komisijai deklaruotose sumose nėra įskaičiuota papildoma nacionalinė parama (ji nėra deklaruojama EK).

***Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal M08 priemonę yra mažesnė nei šioje lentelėje nurodyta išmokėta parama. Skirtumas atsiranda dėl sąskaitų apmokėjimo būdo: taikant sąskaitų apmokėjimo būdą, lėšos EK deklaruojamos tik tada, kai paramos gavėjas atsiskaito su tiekėju. Šioje lentelėje išmokėta parama yra skaičiuojama tada, kai apmokamas galutinis mokėjimo prašymas. Gavęs mokėjimą pagal galutinį mokėjimo prašymą pareiškėjas tik tada atsiskaito tiekėjui, todėl lėšos EK deklaruojamos vėliau.

Pagal priemonės M01 veiklos sritį 1.1 „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“ buvo patvirtinta 506,6 tūkst. Eur suma, o tai sudarė 42 proc. Programoje skirtos paramos. Pagal šią priemonę išmokėta ir EK deklaruota suma – 420 tūkst. Eur sudarė 35 proc. Programoje skirtos paramos. Tuo tarpu priemonei M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo“ iki 2022 m. pabaigos patvirtintos ir išmokėtos paramos suma siekė 76 proc. Programoje skirtos paramos. Priemonės M04 veiklai 4.3.3 2022 m. patvirtinta parama yra didesnė nei skirta, tačiau, NMA duomenimis, visos sutartyse patvirtintos paramos lėšos nebuvo panaudotos ir projektai įgyvendinti mažesne apimtimi. Išmokėta ir EK deklaruota parama siekia 98 proc. visos Programoje skirtos paramos. Priemonės M08 veiklos sričiai 8.6 „Investicijos į miškininkystės technologijas“ patvirtintos paramos dalis nuo Programoje skirtos siekė 80 proc., o išmokėtos ir EK deklaruotos – 53 proc.

2C+ tikslinei sričiai numatytas **tikslo rodiklis** „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“. Iki 2022 m. pabaigos buvo sukurtos 275 naujos darbo vietos ir rodiklio tikslas 2025 m. buvo pasiektas. Visos šios darbo vietos buvo sukurtos įgyvendinus miško kirtimo, apvaliosios medienos ir medienos biokuro technologijų diegimui skirtus projektus pagal 8.6 veiklos sritį.

24 lentelė. 2C+ tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 m.–2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
2C	Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (2C tikslinė sritis)	0	12	35	51	92	151	206	275	185

¹¹ 2014–2021 m. pagal M04 veiklos sritį, prisidedančią prie 2C TA patvirtinta parama siekia 1 777 469 Eur. Patvirtinta parama yra didesnė nei priemonei skirta parama, tačiau, NMA duomenimis, visos sutartyse patvirtintos paramos lėšos nebus panaudotos ir projektai bus įgyvendinami mažesne apimtimi.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 2C+ tikslinės srities, **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

25 lentelė. 2C+ tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 2C			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	420 113	1 203 936	35%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	638	11 900	5%
	O2. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	92 781	560 294	17%
M02	M02 TS 2C			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	380 578	498 235	76%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	293	329	89%
M04	M04 TS 2C			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	1 532 045	1 563 525	98%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O2. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	2 589 134	1 954 406	132%
M08	M08 TS 2C			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.6 punktas)	12 775 966	24 084 801	53%
Papildoma informacija				
M04	M04 TS 2C			
	O3. Parentų veiksmų / veiklų skaičius (4.3 punktas)	19		
M08	M08 TS 2C			
	O3. Parentų veiksmų / veiklų skaičius (8.6 punktas)	171		
	O2. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	33 992 620		

2014–2022 m. laikotarpiu pagal priemonės M01 veiklos sritį 1.1 buvo įgyvendinti 2 mokymų veiksmai/projektai, kuriems skirta 92,8 tūkst. Eur parama (17 proc. tikslo). Mokymų dalyvių skaičius siekė 638 ir sudarė tik 5 proc. siekiamo tikslo. Pagal 1.2 veiklos sritį taip pat įgyvendinti 3 veiksmai/projektai, kuriems skirta 327,3 tūkst. Eur parama.

Pagal priemonės M02 2.1 veiklos sritį konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 293 miško valdytojai. Tai siekė 89 proc. konsultuojamų paramos gavėjų skaičiaus rodiklio tikslo.

2014–2022 m. taip pat įgyvendinta 19 miškų infrastruktūros gerinimo projektų pagal priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklą 4.3.3, skirtą miško kelių įrengimui ir rekonstrukcijai, taip pat su miško keliais susijusių įrenginių ar statinių įrengimui (pavyzdžiui, griovių, pralaidų, nuovažų, tiltų statybai ir pan.). Projektams išmokėta ir EK deklaruota 1,5 mln. Eur paramos, o bendra investicijų suma siekė beveik 2,6 mln. Eur (132 proc. tikslo). Pereinamuoju laikotarpiu šiai priemonei papildomas finansavimas skirtas nebuvo, todėl nebuvo renkamos naujos paraiškos. 2022 m. vyko mokėjimai pagal anksčiau pasirašytas projektų sutartis.

Daugiausia 2C+ tikslinės srities viešųjų išlaidų – 12,8 mln. Eur – išmokėta M08 priemonės 8.6 veiklos srities projektams. Panaudojant šias lėšas per 2014–2022 m. buvo pabaigtas įgyvendinti 171 projektas, kuriuose diegtos miškininkystės technologijos ir kuriais prisidėta prie miškų ūkio modernizavimo bei ekonominės vertės didinimo, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymo, biokuro gamybos, panaudojant miško kirtimo atliekas. Bendra projektais įgyvendintų investicijų suma siekė beveik 34 mln. Eur ir yra beveik 3 kartus didesnė nei viešosios išlaidos. Priemonė įgyvendinama sėkmingai ir nuosekliai. Per visą Programos įgyvendinimo laikotarpį pagal 8.6 veiklos sritį buvo gautos 403 paraiškos, iš kurių patvirtintos 273 paraiškos¹². 2022 m. po dviejų kvietimų teikti paraiškas, buvo gautos 106 paraiškos. Antrojo kvietimo metu sulaukta paraiškų didesnei sumai nei buvo skirta kvietimui (kvietimui skirta 4 338 350 Eur, o prašoma paramos suma sudarė 6 461 845 Eur), todėl buvo skirtas papildomas 868 201 Eur finansavimas. Antrasis paraiškų rinkimas sulaukė ženkliai didesnio pareiškėjų susidomėjimo, tikėtina dėl to, kad Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginiame plane nėra numatytas šios priemonės rėmimas, o 2022 m. buvo paskutiniai metai, kuriais dar buvo galima teikti paraiškas pagal šią priemonę.¹³

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

¹² NMA Bendra Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių statistika (žiūrėta 2023-04-14 versija) <https://www.nma.lt/index.php/parama/lietuvos-kaimo-pletros-20142020-m-programa/statistika/9156>

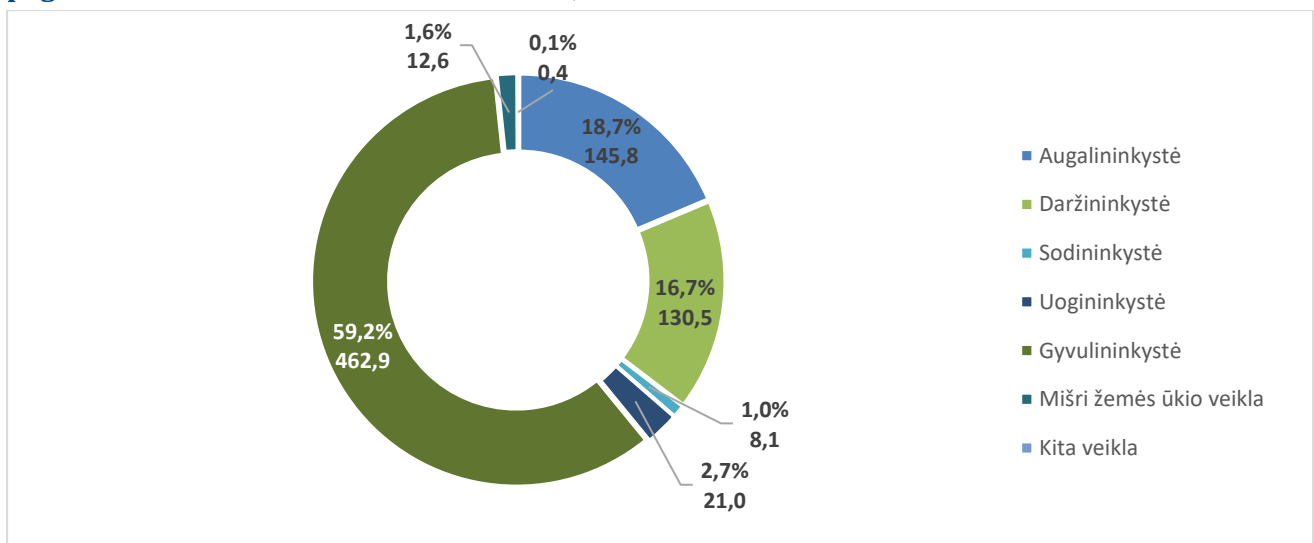
¹³ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

1.2.3 Paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalga

Šiame skyriuje pateikta investicijų į žemės ūkio sektorius apžvalga. Nagrinėjamas investicinės priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turta“ 4.1 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“, 4.2 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ ir priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ 6.1 veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ bei 6.3 veiklos srities „Parama smukliesiems ūkiams“ indėlis į pagrindinių žemės ūkio sektorių plėtrą. Atkreiptinas dėmesys, kad 4.2 veiklos srities indėlis į žemės ūkio sektorių plėtrą bus analizuojamas atskirai nuo 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sričių, nes pagal šią veiklos sritį yra investuojama į žemės ūkio produktų perdirbimą ir skiriasi žemės ūkio sektorių klasifikacija.

Iš viso 2014–2022 m. laikotarpiu pagal 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sritis patvirtinta parama siekė 781,2 mln. Eur. Didžiausia dalis paramos – 462,9 mln. Eur arba 59,2 proc. buvo patvirtinta investicijų projektams gyvulininkystės sektoriuje. Investicijų projektams augalininkystės sektoriuje patvirtinta paramos suma siekė 145,8 mln. Eur ir sudarė 18,7 proc. visos investicinės paramos. Daržininkystės sektoriuje – 130,5 mln. Eur ir sudarė 16,7 proc. visos investicinės paramos. Parama investicijoms į kitus sektorius sudaro mažesnę dalį – uogininkystės sektoriui patvirtinta parama siekė 21 mln. Eur ir sudarė 2,7 proc. visos investicinės paramos, sodininkystės sektoriui patvirtinta parama siekė 8,1 mln. Eur ir sudarė 1 proc. visos investicinės paramos. Mišriai žemės ūkio veiklai patvirtinta parama sudarė 12,6 mln. Eur ir sudarė 1,6 proc. visos investicinės paramos. Kategorijai „kita veikla“ priskirti pagal 6.1 ir 6.3 veiklos sritis įgyvendinami projektai, neatitinkantys kitų kategorijų kriterijų (įgyvendinant šiai kategorijai priskirtus projektus, kaip ir kitų projektų atveju, daugiausiai išsigyjama žemės ūkio technika, dalyje tų pačių projektų išsigyjami ūkiniai gyvūnai ir daugiamečiai augalai), jiems patvirtinta parama sudaro 0,1 proc. visos investicinės paramos.

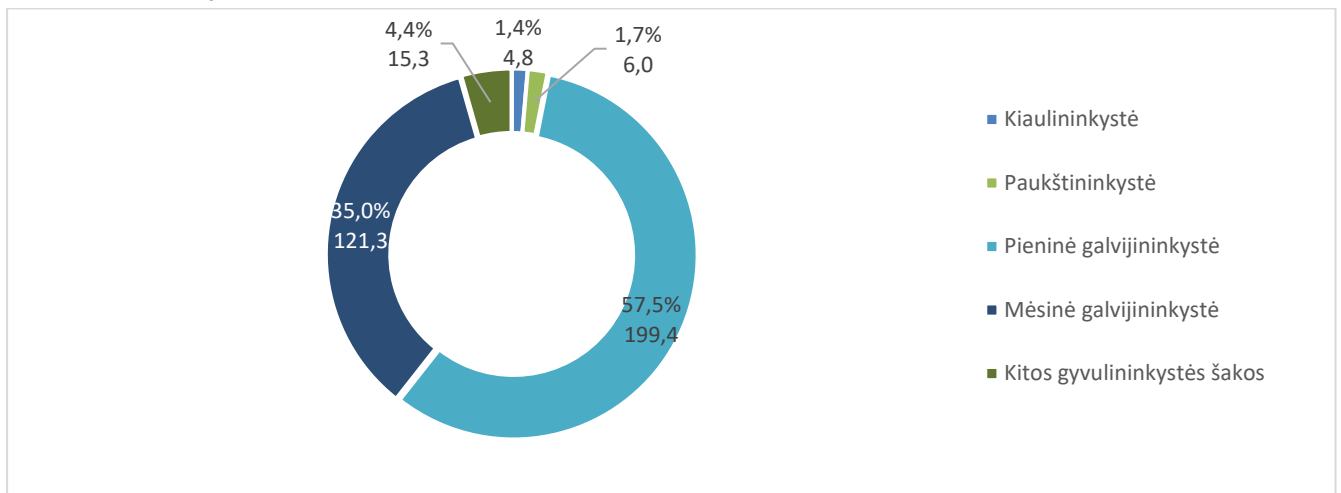
3 paveikslas. Patvirtintos investicinės paramos pagal 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sritis pasiskirstymas pagal žemės ūkio sektorius 2014–2022 m., mln. Eur

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Pagal veiklos sritį 4.1 įgyvendinami investiciniai projektai gyvulininkystės sektoriuje yra skirstomi į detalesnius subsektorius. Iš viso pagal veiklos sritį 4.1 gyvulininkystės sektoriui patvirtintos paramos suma siekė 346,8 mln. Eur. Didžiausia dalis paramos – 57,5 proc. (199,4 mln. Eur) patvirtinta pieninės galvijininkystės sektoriui, 35 proc. (121,3 mln. Eur) patvirtinta mėsinės galvijininkystės sektoriui. Paukštininkystės sektoriui pagal šią veiklos sritį patvirtinta parama sudarė 1,7 proc. (6 mln. Eur), kiaulininkystės – 1,4 proc. (4,8 mln. Eur). Kitoms gyvulininkystės šakoms patvirtinta 4,4 proc. (15,3 mln. Eur).

4 paveikslas. Patvirtintos investicinės paramos gyvulininkystės sektoriui pasiskirstymas pagal 4.1 veiklos sritį 2014–2022 m., mln. Eur

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Pagal visas analizuotas priemonių veiklos sritis gyvulininkystės sektoriuje yra įgyvendinami 8 893 projektai (iš jų 6 658 jau užbaigti) (detalesniam žr. 4 priedą), kuriems išmokėta 355 mln. Eur (57 proc. nuo visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Šiame sektoriuje daugiausiai paramos patvirtinta ir išmokėta pagal 4.1 veiklos sritį (detalesniam žr. 26 lentelę). Pagal šią veiklos sritį yra įgyvendinami 3 728 projektai (užbaigtas 3 471 projektas), kuriems išmokėta 248,3 mln. Eur. Dar 1 341 projektas įgyvendinamas (užbaigtas 841 projektas) pagal 6.1 veiklos sritį, kuriam išmokėta 54,2 mln. Eur ir 3 824 projektai įgyvendinami (užbaigti 2 346 projektai) pagal 6.3 veiklos sritį, kuriems išmokėta 52,6 mln. Eur. Įgyvendinant projektus gyvulininkystės sektoriuje pagal 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sritis dažniausiai įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, frontaliniai krautuvai, krautuvai; įvairūs žemės apdirbimo padargai: plūgas, skutikas ir kt.; pašarų galvijams ruošimo, dalijimo įrenginiai: šienapjovės, grėbliai, javų nuėmimo kombainai, pašarų dalytuvai, girdyklos; mėšlo tvarkymo įrenginiai: mėšlo smulkintuvai, mėšlo kratytuvai, melžimo įrenginiai/ melžimo robotai, pieno aušintuvai. Taip pat įgyvendinant didelę dalį projektų pagal 4.1 veiklos sritį investuota į pastatų (fermų, angarų, gamybinių pastatų) statybą, rekonstravimą ar kapitalinį remontą, o pagal 6.1 veiklos sritį įsigyti ūkiniai gyvūnai.

26 lentelė. Patvirtintos ir išmokėtos investicinės paramos pasiskirstymas pagal žemės ūkio sektorius

Sektorius	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Išmokėta parama, Eur
4.1 veiklos sritis				
Augalininkystė	1 846	1 826	120 257 911	116 361 060
Daržininkystė	631	548	96 153 351	59 308 128
Sodininkystė	45	39	3 841 681	3 311 188
Uogininkystė	129	114	7 676 176	5 760 115
Gyvulininkystė:	3 728	3 471	346 800 347	248 266 038
<i>Kiaulininkystė</i>	18	14	4 769 629	1 672 070
<i>Kitos gyvulininkystės šakos</i>	231	218	15 295 945	13 653 402
<i>Paukštininkystė</i>	40	31	6 006 288	4 054 457
<i>Pieninė galvijininkystė</i>	1 695	1 540	199 429 688	121 296 568
<i>Mėsinė galvijininkystė</i>	1 744	1 668	121 298 797	107 589 541
6.1 veiklos sritis				

Augalininkystė	384	236	12 935 787	11 938 385
Daržininkystė	407	160	14 655 784	12 704 406
Sodininkystė	94	10	3 142 816	2 525 104
Uogininkystė	258	100	9 004 343	7 811 424
Gyvulininkystė	1 341	841	58 875 993	54 214 119
Mišri žemės ūkio veikla	198	53	7 374 503	6 222 039
Kita veikla	6	1	221 300	185 040
6.3 veiklos sritis				
Augalininkystė	845	748	12 583 975	12 228 863
Daržininkystė	1 313	593	19 660 371	17 486 155
Sodininkystė	74	45	1 109 908	1 020 641
Uogininkystė	289	183	4 311 148	3 972 201
Gyvulininkystė	3 824	2 346	57 191 768	52 593 562
Mišri žemės ūkio veikla	354	338	5 263 953	5 172 153
Kita veikla	12	11	179 380	173 586

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Augalininkystės sektoriuje įgyvendinami 3 075 projektai (iš jų 2 810 yra užbaigti), kuriems išmokėta 140,5 mln. Eur (23 proc. išmokėtos investicinės paramos). Augalininkystės sektoriuje, kaip ir gyvulininkystės, daugiausiai paramos taip pat patvirtinta ir išmokėta pagal 4.1 veiklos sritį. Pagal šią veiklos sritį yra įgyvendinami 1 846 projektai (užbaigti 1 826 projektai), kuriems išmokėta 116,5 mln. Eur. Dar 384 projektai įgyvendinami (užbaigti 236 projektai) pagal 6.1 veiklos sritį, kuriems išmokėta 11,9 mln. Eur ir 845 projektai įgyvendinami (užbaigti 748 projektai) pagal 6.3 veiklos sritį, kuriems išmokėta 12,2 mln. Eur. Įgyvendinant projektus augalininkystės sektoriuje pagal 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sritis dažniausiai įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, javų nuėmimo kombainai, plūgai, skutikai, kultivatoriai, sėjamosios, purkštuvai, trąšų barstytuvai ir pan. Taip pat įgyvendinant didelę dalį projektų pagal 4.1 investuota į gamybinių pastatų, grūdų talpyklų statybą.

Daržininkystės sektoriuje įgyvendinamas 2 351 projektas (iš jų 1 301 yra užbaigtas), kuriam išmokėta 89,5 mln. Eur (14 proc. išmokėtos investicinės paramos). Šiame sektoriuje daugiausiai paramos patvirtinta ir išmokėta pagal 4.1 veiklos sritį. Pagal šią veiklos sritį yra įgyvendinamas 631 projektas (užbaigti 548 projektai), kuriems išmokėta 59,3 mln. Eur. Nors daugiausiai paramos patvirtinta ir išmokėta pagal 4.1 veiklos sritį, tačiau daugiausiai projektų – 1 313 – yra įgyvendinama (užbaigti 593 projektai) pagal 6.3 veiklos sritį. Jiems išmokėta paramos suma siekia beveik 17,5 mln. Eur. Dar 407 projektai įgyvendinami (užbaigti 160 projektų) pagal 6.1 veiklos sritį, kuriems išmokėta 12,7 mln. Eur. Įgyvendinant projektus daržininkystės sektoriuje pagal 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sritis dažniausiai įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, sėjamosios, sėklų sodinamosios, skutikai, plūgai, kultivatoriai, purkštuvai, trąšų barstytuvai, krautuvai ir pan. Investuojama ir į bulvių sodinamąsias, nuėmimo kombainus, daržovių fasavimo įrangą. Taip pat investuojama į infrastruktūros kūrimą valdoje – artezinių gręžinių, laistymo įrenginių įrengimą. Įgyvendinant didelę dalį projektų pagal 4.1 investuojama į gamybinių pastatų statybą, rekonstrukciją, šiltnamių statybą. Įgyvendinant projektus pagal 6.1 veiklos sritį įsigyjami daugiamečiai augalai ir jų sodinimo paslaugos.

Uogininkystės sektoriuje įgyvendinami 676 investiciniai projektai (iš jų 397 yra užbaigti), kuriems išmokėta 17,5 mln. Eur (3 proc. išmokėtos investicinės paramos). Daugiausiai paramos patvirtinta ir išmokėta pagal 6.1 veiklos sritį. Pagal šią veiklos sritį yra įgyvendinami 258 projektai (užbaigti 100 projektų), kuriems išmokėta 7,8 mln. Eur. Dar 289 projektai įgyvendinami (užbaigti 183 projektai) pagal 6.3 veiklos sritį, kuriems išmokėta beveik 4 mln. Eur ir 129 projektai įgyvendinami (užbaigti 114 projektų) pagal 4.1 veiklos sritį, kuriems išmokėta beveik 5,8 mln. Eur. Įgyvendinant projektus uogininkystės sektoriuje pagal 6.1, 6.3 ir 4.1 veiklos sritis dažniausiai įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, kultivatoriai, purentuvai, šienapjovės, uogininkystės įranga. Taip pat

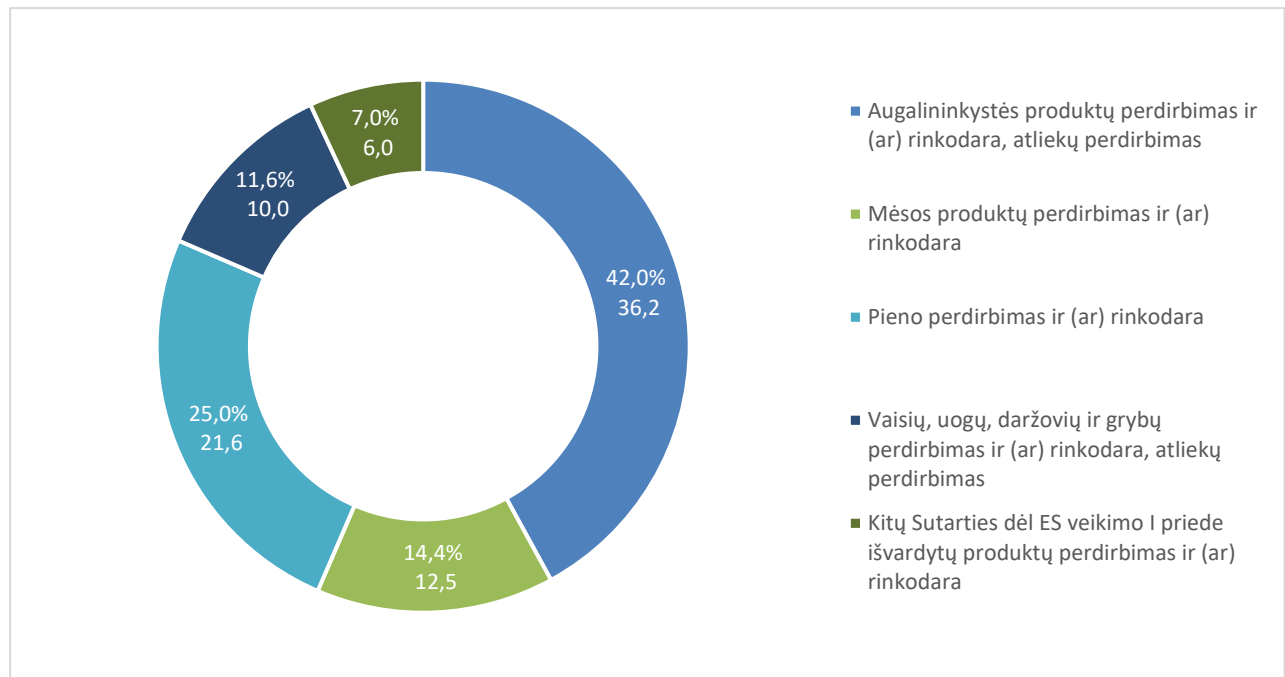
investuojama į gamybinių pastatų, angarų statybą, infrastruktūros kūrimą valdoje – artezinių gręžinių, laistymo sistemų įrengimą, tvenkinių iškasimą. Pagal 6.1 ir 6.3 veiklos sritis, ypač pagal 6.1, dažnai įsigijami daugiamečiai augalai ir jų sodinimo paslaugos.

Sodininkystės sektoriuje įgyvendinama 213 investicinių projektų (iš jų 94 yra užbaigti), kuriems išmokėta 6,9 mln. Eur (3 proc. išmokėtos investicinės paramos). Kaip ir daugumos anksčiau analizuotų sektorių atveju, sodininkystės sektoriuje daugiausiai paramos patvirtinta ir išmokėta pagal 4.1 veiklos sritį. Pagal šią veiklos sritį yra įgyvendinami 45 projektai (užbaigti 39 projektai), kuriems išmokėta 3,3 mln. Eur. Dar 94 projektai įgyvendinami (užbaigta 10 projektų) pagal 6.1 veiklos sritį, kuriems išmokėta 2,5 mln. Eur ir 74 projektai įgyvendinami (užbaigti 45 projektai) pagal 6.3 veiklos sritį, kuriems išmokėta 1 mln. Eur. Įgyvendinant projektus sodininkystės sektoriuje pagal 4.1, 6.1 ir 6.3 veiklos sritis dažniausiai įsigijama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, purkštuvai, krautuvai, smulkintuvai, sodininkystės įranga. Taip pat investuojama į infrastruktūros kūrimą valdoje – artezinių gręžinių, laistymo įrenginių įrengimą bei daugiamečių augalų ir jų sodinimo paslaugų įsigijimą.

Mišri žemės ūkio veikla remiama pagal 6.1 ir 6.3 veiklos sritis. Pagal 6.1 veiklos sritį įgyvendinami 198 projektai (53 projektai jau užbaigti), kuriems išmokėta 6,2 mln. Eur. Pagal 6.3 veiklos sritį įgyvendinami 354 projektai (338 projektai jau užbaigti), kuriems išmokėta 5,2 mln. Eur. Iš viso investiciniams projektams, susijusiems su mišria žemės ūkio veikla, išmokėti 2 proc. visos investicinės paramos. Įgyvendinant projektus pagal 6.1 veiklos sritį dažniausiai įsigijama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, skutikai, šienapjovės, priekabos, krautuvai ir kt. Taip pat įgyvendinant didelę dalį projektų įsigijami ūkiniai gyvūnai bei daugiamečiai augalai ir jų sodinimo paslaugos. Įgyvendinant projektus pagal 6.3 veiklos sritį dažniausiai įsigijama žemės ūkio technika ir įranga, pavyzdžiui, traktoriai, kombainai, frontaliniai krautuvai, priekabos, plūgai, skutikai, sėjamosios ir kt.

Iš viso 2014–2022 m. laikotarpiu pagal 4.2 veiklos sritį patvirtinta parama siekė 86,2 mln. Eur. Didžiausia dalis paramos – 36 mln. Eur arba 42 proc. buvo patvirtinta investicijoms augalininkystės produktų perdirbimui ir (ar) rinkodarai.

5 paveikslas. Patvirtintos investicinės paramos pasiskirstymas pagal 4.2 veiklos sritį 2014–2022 m., mln. Eur

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Pagal 4.2 veiklą yra įgyvendinamas 51 projektas (31 projektas jau užbaigtas), susijęs su augalininkystės produktų perdirbimu ir (ar) rinkodara, kuriam išmokėta 23 mln. Eur (detaliau žr. 4 priedą).

Įgyvendinant šiuos projektus daugiausiai investuojama į naujų įrenginių ir (arba) įrangos įsigijimą (įsigijama įranga, susijusi su augalininkystės produktų perdirbimu, taip pat laboratorinė – žaliavų, technologinio proceso ir produkcijos kokybės kontrolės įranga, rūšiavimo ir pakavimo įranga, produktų transportavimo įranga) ir nekilnojamojo turto statybą, rekonstrukciją ir kapitalinį remontą (gamybinių pastatų ir patalpų statyba/ rekonstrukcija, grūdų džiovyklų ir saugyklų statyba).

Pagal 4.2 veiklą yra įgyvendinama po 22 mėsos produktų ir pieno perdirbimo projektus. Iš 22 įgyvendinamų pieno perdirbimo projektų, 15 jau yra užbaigti, o visiems projektams yra išmokėta 15,5 mln. Eur. Iš 22 įgyvendinamų mėsos perdirbimo produktų, 12 yra užbaigti, o visiems projektams yra išmokėta 8,5 mln. Eur. Tiek investiciniuose projektuose į pieno perdirbimą, tiek į mėsos perdirbimą daugiausiai investuojama į naujų įrenginių ir (arba) įrangos įsigijimą. Įsigijama įranga susijusi su vykdoma veikla ir visu gamybos ciklu, taip pat rūšiavimo ir pakavimo įranga, šaldymo įranga, transportavimo įranga. Investuojama ir į gamybinių pastatų statybą/ rekonstrukciją.

Taip pat yra investuojama ir į vaisių, uogų, daržovių ir grybų perdirbimą. Šiame sektoriuje yra įgyvendinamas 21 projektas (10 projektų jau užbaigti), kuriam išmokėta 4,6 mln. Eur. Projektams investuojama į įrangą, susijusią su vykdoma veikla ar visu gamybos ciklu, plovimo, rūšiavimo ir pakavimo, šaldymo, transportavimo įrangą. Taip pat ir į gamybinių pastatų statybą/ rekonstrukciją. Likusieji 7 projektai, iš kurių 5 yra užbaigti, yra priskirti kategorijai „kitų Sutarties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimas“¹⁴, o jų įgyvendinimui yra išmokėta 5 mln. Eur. Įgyvendinant šiuos projektus, kaip ir kitų perdirbimo projektų atveju, daugiausiai investuojama į naujų įrenginių ir (arba) įrangos įsigijimą ir gamybinių pastatų statybą/ rekonstrukciją.

Investicinė parama žemės ūkiui taip pat teikiama ir pagal priemonės M16 „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis 16.3 „Parama smulkių ūkių bendradarbiavimui“ ir 16.4 „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“, tačiau šių priemonių atveju nėra renkama informacija, prie kokio konkretaus žemės ūkio sektoriaus plėtros prisideda pagal veiklos sritis įgyvendinamas projektas. 16.3 veiklos srities atveju projektai tik skirstomi į žemės ūkio veiklos projektus ir alternatyviosios veiklos projektus. Iš viso pagal priemonę 16.3 yra įgyvendinami 136 projektai (115 projektų užbaigti), kuriems patvirtintos paramos suma siekia 11 mln. Eur, o išmokėtos – beveik 10 mln. Eur. Didžioji dalis (111) projektų yra priskiriami žemės ūkio veiklos projektams, 7 projektai alternatyviosios veiklos projektams (likusieji projektai nepriskirti jokiam sektoriui). Įgyvendinant projektus dažniausiai investuojama į žemės ūkio technikos ir įrangos įsigijimą (pavyzdžiui, traktorių, skutikų, plūgų, sėjamųjų, sodinamųjų). 16.4 veiklos srities atveju projektai nėra skirstomi pagal sektorius.

Vertinant investicinių priemonių veiklos sričių pasiskirstymą pagal Programos tikslines sritis ir žemės ūkio sektorius, matyti, kad įgyvendinant 2A TS, kuria remiamas visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui sudarymas, daugiausiai paramos, lyginant su visa patvirtinta ir išmokėta parama pagal 4.1 ir 6.3 veiklos sritis, prisidedančias prie 2A TS įgyvendinimo, buvo patvirtinta ir išmokėta gyvulininkystės sektoriuje (atitinkamai 60,2 proc. ir 57,4 proc., detaliau žr. 27 lentelę). Toliau seka augalininkystės sektorius – patvirtinta 19,8 proc. paramos, o išmokėta 24,6 proc. paramos (lyginant su visa patvirtinta ir išmokėta parama pagal 4.1 ir 6.3 veiklos sritis, prisidedančias prie 2A TS). Daržininkystės sektoriui – patvirtinta 16,7 proc. paramos, o išmokėta 14,4 proc. paramos.

¹⁴ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 1 priedas: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0015.01/DOC_5&format=PDF

NMA pateiktuose duomenyse kategorijai „kitų Sutarties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimas ir (ar) rinkodara“ priskirti projektai nėra išskiriami į detalesnes kategorijas

27 lentelė. Patvirtintos ir išmokėtos investicinės paramos pasiskirstymas pagal Programos 2A TS ir žemės ūkio sektorius

2A TS	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Patvirtintos paramos dalis, proc.	Išmokėta parama Eur	Išmokėtos paramos dalis, proc.
4.1 ir 6.3 veiklos sritys						
Augininkystė	2 688	2 571	132 774 106	19,8%	128 522 143	24,6%
Daržininkystė	1 923	1 147	111 888 854	16,7%	74 969 002	14,4%
Sodininkystė	117	83	4 738 802	0,7%	4 229 463	0,8%
Uogininkystė	408	288	11 504 916	1,7%	9 423 641	1,8%
Gyvulininkystė	7 533	5 799	402 587 183	60,2%	299 555 045	57,4%
Mišri žemės ūkio veikla	354	338	5 263 953	0,8%	5 172 153	1,0%
Kita veikla	12	11	179 380	0,0%	173 586	0,0%
Iš viso	13 035	10 237	668 937 193	100,0%	522 045 033	100,0%

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Prie šios tikslinės srities įgyvendinimo prisideda ir 4.2 veiklos sritis. 2014–2022 m. laikotarpiu yra įgyvendinami 4 projektai (3 iš jų yra užbaigti), o jiems išmokėtos paramos suma siekia 1,1 mln. Eur. 1 projektas buvo skirtas augininkystės produktų perdirbimui, 2 projektai – kitų Sutarties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimui ir 1, dar įgyvendinamas projektas, yra skirtas investicijoms į pieno perdirbimą.

Prie Programos 2B TS, kuria remiamas jaunųjų ūkininkų įsikūrimas, prisideda 6.1 veiklos sritis. Daugiausiai paramos lyginant su visa patvirtinta ir išmokėta parama pagal 6.1 veiklos sritį, prisidedančią prie 2B TS įgyvendinimo, buvo patvirtinta ir išmokėta gyvulininkystės sektoriuje (atitinkamai 55,4 proc. ir 56,7 proc., detaliau žr. 28 lentelę). Toliau seka daržininkystės sektorius – patvirtinta 13,8 proc. paramos, o išmokėta 13,3 proc. paramos ir augininkystės sektorius – patvirtinta 12,2 proc. paramos, o išmokėta 12,5 proc. paramos

28 lentelė. Patvirtintos ir išmokėtos investicinės paramos pasiskirstymas pagal Programos 2B TS ir žemės ūkio sektorius

2B TS	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Patvirtintos paramos dalis, proc.	Išmokėta parama, Eur	Išmokėtos paramos dalis, proc.
Augininkystė	384	236	12 935 787	12,2%	11 938 385	12,5%
Daržininkystė	407	160	14 655 784	13,8%	12 704 406	13,3%
Sodininkystė	94	10	3 142 816	3,0%	2 525 104	2,6%
Uogininkystė	258	100	9 004 343	8,5%	7 811 424	8,2%
Gyvulininkystė	1 341	841	58 875 993	55,4%	54 214 119	56,7%
Mišri žemės ūkio veikla	198	53	7 374 503	6,9%	6 222 039	6,5%
Kita veikla	6	1	221 300	0,2%	185 040	0,2%
Iš viso	2 688	1 401	106 210 526	100,0%	95 600 517	100,0%

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Prie Programos 3A TS, kuria remiamas pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimas geriau juos integruojant į žemės ūkio maisto produktų grandinę taikant kokybės sistemas, kuriant žemės ūkio produktų pridėtinę vertę, propaguojant vietos rinkas ir pasitelkiant trumpas tiekimo grandines, gamintojų grupes, prisideda 4.1 ir 4.2 veiklos sritys. Daugiausiai paramos lyginant su visa patvirtinta ir išmokėta parama pagal 4.1 veiklos sritį, prisidedančią prie 3A TS įgyvendinimo, buvo patvirtinta ir išmokėta daržininkystės sektoriuje (atitinkamai 64,4 proc. ir 50,6 proc., detaliau žr. 29

lentele). Toliau seka gyvulininkystės sektorius – patvirtinta 23,1 proc. paramos, o išmokėta 36,2 proc. paramos.

29 lentelė. Patvirtintos ir išmokėtos investicinės paramos pasiskirstymas pagal 4.1 veiklos sritį, prisidedančią prie Programos 3A TS, ir žemės ūkio sektorius

3A TS	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Patvirtintos paramos dalis, proc.	Išmokėta parama, Eur	Išmokėtos paramos dalis, proc.
Augalininkystė	3	3	67 780	1,1%	67 780	1,9%
Daržininkystė	21	18	3 924 868	64,4%	1 825 281	50,6%
Sodininkystė	2	1	212 787	3,5%	102 366	2,8%
Uogininkystė	10	9	482 408	7,9%	308 674	8,6%
Gyvulininkystė	19	18	1 404 742	23,1%	1 304 555	36,2%
Iš viso	55	49	6 092 775	100,0%	3 608 656	100,0%

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

Daugiausiai paramos, lyginant su visa patvirtinta ir išmokėta parama pagal 4.2 veiklos sritį, prisidedančią prie 3A TS įgyvendinimo, buvo patvirtinta ir išmokėta augalininkystės produktų perdirbimui (atitinkamai beveik 42 proc. ir 40,5 proc., detaliau žr. 30 lentelę). Toliau seka pieno perdirbimas – patvirtinta 25,3 proc. paramos, o išmokėta 27,8 proc. paramos. Mėsos produktų perdirbimui – patvirtinta 14,7 proc., o išmokėta 15,2 proc. Vaisių daržovių ir grybų perdirbimui ir (ar) rinkodarai – patvirtinta 11,7 proc., o išmokėta 8,3 proc. Likusi dalis paramos (6,4 proc.) yra patvirtinta kitų Sutarties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimui ir (ar) rinkodarai.

30 lentelė. Patvirtintos ir išmokėtos investicinės paramos pasiskirstymas pagal 4.2 veiklos sritį, prisidedančią prie Programos 3A TS, ir perdirbimo sektorius

3A TS	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Patvirtintos paramos dalis, proc.	Išmokėta parama, Eur	Išmokėtos paramos dalis, proc.
Augalininkystės produktų perdirbimas ir (ar) rinkodara, atliekų perdirbimas	50	30	35 613 589	41,9%	22 577 551	40,5%
Mėsos produktų perdirbimas ir (ar) rinkodara	22	12	12 455 421	14,7%	8 480 206	15,2%
Pieno perdirbimas ir (ar) rinkodara	21	15	21 495 591	25,3%	15 512 740	27,8%
Vaisių, uogų, daržovių ir grybų perdirbimas ir (ar) rinkodara, atliekų perdirbimas	21	10	9 966 036	11,7%	4 633 067	8,3%
Kitų Sutarties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų	5	3	5 475 497	6,4%	4 584 144	8,2%

perdirbimas ir (ar) rinkodara						
Iš viso	119	70	85 006 134	100%	55 787 709	100%

Šaltinis: parengta ESTEP pagal NMA duomenis

1.2.4 3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas

Programos **trečias prioritetas** (P3) yra skirtas **maisto grandinės organizavimo skatinimui**, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje. Šį prioritetą sudaro dvi tikslinės sritys:

- **3A:** pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimas geriau juos integruojant į **žemės ūkio maisto produktų grandinę taikant kokybės sistemas, kuriant žemės ūkio produktų pridėtinę vertę**, propaguojant vietos rinkas ir pasitelkiant **trumpas tiekimo grandines, gamintojų grupes** ir tarpšakines organizacijas;
- **3B: ūkių rizikos prevencijos** ir valdymo rėmimas.

2014–2022 m. įgyvendinant 3A tikslinę sritį baigtiems projektams buvo išmokėta ir EK deklaruota 61,1mln. Eur. Įgyvendinti 119 projektų, kuriems skirta parama investicijoms žemės ūkio valdose bei investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Paramos lėšos taip pat buvo išmokėtos 353 žemės ūkio valdoms už dalyvavimą kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose: pagal priemonę M03 parama išmokėta 163 ūkio valdoms pagal tęstinius 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus ir 101 valdai pagal naujas 2014–2020 m. KPP paraiškas, 34 ūkio valdoms pagal užbaigtus projektus, prisidedančius prie 16.4 veiklos srities ir 55 valdoms, dalyvaujančioms remiamose gamintojų grupėse (M09). Įgyvendinant 3B tikslinę sritį, skirtą paskatinti žemės ūkio valdų dalyvavimą rizikos valdymo sistemose, pagal priemonę M17 išmokėta ir EK deklaruota beveik 16,8 mln. Eur paramos, kurią gavo 1 840 ūkių, o pagal priemonę M05 – beveik 2 mln. Eur, kurią gavo 48 ūkio valdos.

2014–2022 m. pagal trečiąjį prioritetą visų patvirtintų lėšų suma siekė 124,2 mln. Eur ir sudarė 75 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirtos lėšų sumos.¹⁵ Išmokėtos paramos suma siekė 84,2 mln. Eur (51 proc. šiam prioritetui skirtos lėšų sumos), EK deklaruotos paramos suma siekė 83,2 mln. Eur (50 proc. šiam prioritetui skirtos lėšų sumos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 79,8 mln. Eur (48 proc. prioritetui skirtos sumos).

1.2.4.1 Žemės ūkio produktų perdirbimas, kokybės sistemos, trumpos maisto tiekimo grandinės, gamintojų grupės (3A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 3A tikslinės srities, kuria siekiama didinti pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumą geriau juos integruojant į žemės ūkio maisto produktų grandinę (taikant kokybės sistemas, kuriant žemės ūkio produktų pridėtinę vertę, propaguojant vietos rinkas ir pasitelkiant trumpas tiekimo grandines, gamintojų grupes ir tarpšakines organizacijas), įgyvendinimo prisideda šešios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M03 „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“;

¹⁵ Iš viso prioritetui skirta 165 778 134 Eur.

- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritys 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ ir 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“;
- M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“;
- M16 „Bendradarbiavimas“.

Iki 2022 m. pabaigos patvirtinta parama siekė 102,2 mln. Eur ir sudarė 73 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta 64,9 mln. Eur, (47 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – 64,4 mln. Eur (46 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota –61,1 mln. Eur (44 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos).

31 lentelė. 3A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P3 „Skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“							
3A TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	T6. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, procentinė dalis (3A tikslinė sritis)		M01	2 444 980	1 135 707	2 767 132	41%
			M02	2 353	2 353	213 235	1%
	0,18%	0,25%	M03	1 299 469	1 298 367	2 224 706	58%
			M04	92 320 383	56 017 818	115 995 994	48%
			M09	1 500 000	600 000	1 788 829	34%
			M16	4 652 768	2 017 714	16 384 798	12%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

Kaip ir ankstesniais metais, mažiausia paramos suma (2 353 Eur) buvo patvirtinta pagal priemonę M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“. Priemonei M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ patvirtinta parama siekė 2,4 mln. Eur. Priemonei M03 „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“ patvirtinta parama siekė 1,3 mln. Eur. Priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ 4.1 ir 4.2 veiklos sritims buvo patvirtinti kiek daugiau nei 92,3 mln. Eur. Pagal priemonę M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ 2014–2022 m. patvirtinta parama siekė 1,5 mln. Eur. Pagal priemonę M16 „Bendradarbiavimas“ patvirtinta beveik 4,7 mln. Eur parama.

Vertinant pagal išmokėtą ir EK deklaruotą paramą, mažiausiu mastu įgyvendinama „minkštoji priemonė“ M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“ – šiai priemonei išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos. Didžiausia suma išmokėta investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir plėtrą, t. y. priemonei M04. Pagal priemonę užbaigtiems projektams buvo išmokėti 56 mln. Eur, o įgyvendinimo lygis siekė 48 proc. Pagal priemonę M01 buvo išmokėta kiek daugiau nei 1,1 mln. Eur (41 proc.), pagal priemonę M03 išmokėta beveik 1,3 mln. Eur (58 proc.), o pagal priemonę M09 iki 2022 m. pabaigos buvo išmokėta 600 tūkst. Eur (34 proc. skirtos paramos). Pagal priemonę M16 išmokėta 2 mln. Eur (12 proc. skirtos paramos).

Siekiant skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą (3A TS), numatytas **tikslo rodiklis T6** „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, procentinė dalis“, kuris yra susietas su priemonės M03 „Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės sistemos“ produkto rodikliu „Remiamų ūkių skaičius“, priemonės M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ produkto rodikliu „Valdų, dalyvaujančių remiamose gamintojų grupėse, skaičius“ bei priemonės M16 „Bendradarbiavimas“ produkto rodikliu „Žemės valdų, dalyvaujančių teikimo grandinės dalyvių bendradarbiavimo/vietos veiklos skatinimo programose, skaičius“.

32 lentelė. 3A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014–2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
3A	T6. Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, procentinė dalis (3A tikslinė sritis)	0%	0,08%	0,1%	0,12%	0,13%	0,14%	0,17%	0,18%	0,25%

Per 2022 m. buvo paremta 361 žemės ūkio valda, dalyvaujanti kokybės sistemose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose, o tai sudarė 0,18 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų skaičiaus (remiantis Programa nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme¹⁶). 2022 m. pasiekta 72 proc. šio tikslo rodiklio.

Atskirų priemonių, prisidedančių prie 3A tikslinės srities, **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

33 lentelė. 3A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 3A									
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)				2014–2022 m.		Tikslas 2025 m.		Įgyvendinimo lygis, proc.	
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)				1 135 707		2 267 132		41%	
	Produkto rodikliai				2014–2022 m.		Tikslas 2025 m.		Įgyvendinimo lygis, proc.	
	O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas) Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui				269 938		352 941		76%	
	O13. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas) Mokymų dalyvių skaičius				2 358		7 500		31%	
M02	M02 TS 3A									
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)				2014–2022 m.		Tikslas 2025 m.		Įgyvendinimo lygis, proc.	
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)				2 353		213 235		1%	
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)				2014–2022 m.		Tikslas 2025 m.		Įgyvendinimo lygis, proc.	

¹⁶ Remiantis Programa, iš viso Lietuvoje 2013 m. buvo užregistruotos 199 910 žemės ūkio valdos.

	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	10	157	6%
M03	M03 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur) (3.1-3.2 punktai)	1 298 367	2 224 706	58%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Remiamų ūkių skaičius (3.1-3.2 punktai)	264	280	94%
M04	M04 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	56 017 818	115 995 994	48%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O2. Bendra investicijų suma (viešųjų ir privačiųjų) (Eur)	206 512 574	231 990 550	89%
	O3. Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (pavyzdžiui, žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara) (4.1 ir 4.2 punktai)	119	140	85%
M09	M09 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR)	600 000	1 788 829	34%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O3. Remiamų veiksmų (gamintojų grupių kūrimas) skaičius	3	4	75%
	O9. Valdų, dalyvaujančių remiamose gamintojų grupėse, skaičius	55	40	138%
M16	M16 TS 3A			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	2 017 714	16 384 798	12%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O9. Žemės valdų, dalyvaujančių tiekimo grandinės dalyvių bendradarbiavimo / vietos veiklos skatinimo programose, skaičius (16.4 punktas)	34	175	19%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie profesinio mokymo ir įgūdžių įgijimo, skaičius (1.1 punktas)	14		
	O3. Veiksmų, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos, skaičius (1.2 punktas)	12		
	O11. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	187		
	O12. Mokymų dalyvių skaičius (1.1 punktas)	2 358		
M02	M02 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	O3. Veiksmų, kuriais padedama pasinaudoti konsultavimo paslaugomis, skaičius (2.1 punktas)	10		
M04	M04 TS 3A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		

	O4. Paramų ūkių / paramos gavėjų skaičius (4.1 punktas)	49	
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur) (4.1 punktas)	3 456 142	
	O1. Bendros viešosios išlaidos (Eur) (4.2 punktas)	52 561 676	
M16	M16 TS 3A		
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	
	O17. Veiksmų, kuriais prisidedama prie smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimo, skaičius (16.3 punktas)	10	

Pagal M01 priemonę „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui siekė beveik 267 tūkst. Eur (įgyvendinimo lygis 76 proc.), mokymuose dalyvavo 2 358 dalyviai (2025 metams suplanuota pasiekti rodiklio tikslinė reikšmė buvo įgyvendinta 31 proc.). Pagal priemonę M02 konsultacijas gavo 10 paramos gavėjų.

2022 m. pagal M03 priemonę parama buvo išmokėta 264 ūkiams, iš kurių 101 ūkiui pagal 3.1 veiklos sritį „Parama pirmą kartą dalyvaujantiems kokybės sistemose“ ir 163 ūkiams pagal 3.2 veiklos sritį „Tęstiniai KPP 2007–2013 įsipareigojimai“. 2025 metams suplanuota pasiekti rodiklio reikšmė buvo įgyvendinta 94 proc. Dalyvavimo kokybės sistemose skatinimui skirtos viešosios išlaidos deklaruotos EK 2022 m. siekė beveik 1,3 mln. Eur. Įgyvendinant M03 priemonę buvo susidurta su iššūkiais (valstybėse narėse taikomų nacionalinių žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų notifikavimo EK ir tinkamų finansuoti išlaidų klausimai), kurie detalčiau analizuoti ankstesnėse metinėse stebėsenos ataskaitose. Mažesnę nei tikėtasi susidomėjimą kreiptis paramos pagal priemonę sąlygoja keletas veiksnių. Atsisakius finansuoti kokybiškų žemės ūkio ir maisto produktų ženklų, etiketės su minėtu ženklu ir (ar) prekinės pakuotės spausdinimo, gamybos ir (ar) įsigijimo išlaidas, taip pat negalint praplėsti tinkamų finansuoti papildomų išlaidų, kurias kokybiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamintojai patiria dėl kokybės standartų reikalavimų, palyginti su įprastų produktų gamyba, sąrašą pagal atskiras kokybės sistemas labai sumažėjo pareiškėjų aktyvumas. Dar viena mažesnio susidomėjimo priežastis yra ta, kad dalyvavimas žemės ūkio ir maisto kokybės sistemoje pradžioje neatsiperka dėl papildomų reikalavimų laikymosi. Patiriami gamybos ir derliaus nuostoliai, kurie neišvengiamai patiriami gaminant produktus pagal griežtesnius reikalavimus. Gamintojai, neturėdami dalyvavimo kokybės sistemose patirties ir garantijų dėl papildomų investicijų atsiperkamumo, nesiryžta didinti išlaidų, susijusių su produkto kokybe. Didelę įtaką priemonės M03 pažangai turėjo nuo 2018 metų laikinai sustabdytas NKP paraiškų rinkimas.¹⁷

Pagal priemonę M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ 2014–2022 m. buvo užbaigta 119 projektų (įgyvendinimo lygis siekė 85 proc.). 49 projektai buvo skirti investicijoms į žemės ūkio valdas pagal veiklos sritį 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. 70 projektų skirtų investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą pagal priemonės veiklos sritį 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“. Visos viešosios išlaidos projektams siekė kiek daugiau nei 56 mln. Eur, iš kurių didžioji dalis (beveik 52,6 mln. Eur) buvo skirtos žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir plėtrai. Bendra investicijų suma (viešųjų ir privačiųjų) siekė 206,5 mln. Eur. *Detaliau 4.1 veiklos srities indėlis į skirtingus žemės ūkio sektorius išanalizuotas ataskaitos 1.2.3 skyriuje.*

Pagal M09 priemonę atlikti mokėjimai siekia 600 tūkst. Eur. Mokėjimai buvo atlikti trijų gamintojų organizacijų (UAB „Pieno partneriai“, Žemės ūkio kooperatyvas „Radviliškio aruodas“, Žemės ūkio kooperatinė bendrovė „BIO LEUA“) projektams. Šiose gamintojų grupėse dalyvaujančių valdų skaičius siekė 55 (138 proc. 2025 m. siekiamos reikšmės).

Pagal priemonę M16 buvo užbaigta 10 smulkiųjų ūkių bendradarbiavimo projektų, taip pat 10 trumpųjų tiekimo grandinių projektų, kuriuose dalyvavo 34 žemės ūkio valdos. Pagal priemonę M16 įgyvendintiems projektams išmokėta 2 mln. Eur (12 proc. skirtos paramos).

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

¹⁷ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

1.2.4.2 Ūkių rizikos prevencija ir valdymas (3B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Prie 3B tikslinės srities, kuria siekiama remti ūkių rizikos prevenciją ir valdymą, įgyvendinimo prisideda dvi priemonės – M05 „Gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių paveikto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinės veiklos vykdymas“ ir M17 „Rizikos valdymas“.

Iki 2022 m. patvirtinta parama siekė beveik 22 mln. Eur ir sudarė 83 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė 19,3 mln. Eur (73 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 18,7 mln. Eur (71 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos)

34 lentelė. 3B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P3 „Skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“						
3B TS	Tikslo rodikliai*	Priemonė	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T7. Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, procentinė dalis (3B tikslinė sritis)					
	2014–2022 m. pasiekimas					
	0,92%	M17	17 174 023	16 788 693	20 003 439	84%
	Tikslas 2025 m.					
	0,73%					

* Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

Iki 2022 m. pabaigos priemonei M05 patvirtinta parama siekė beveik 4,8 mln. Eur, o išmokėta ir EK deklaruota 1,9 mln. Eur. Bendras priemonės M05 finansinio įgyvendinimo lygis siekė 30 proc. Pagal priemonę M17 „Rizikos valdymas“ (priemonės veiklos sritis – „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“) buvo išmokėta ir EK deklaruota beveik 16,8 mln. Eur, o priemonės finansinio įgyvendinimo lygis siekė 84 proc.

Siekiant užtikrinti ūkių rizikos prevenciją ir valdymą (3B TS), numatytas **tikslo rodiklis T7** „Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, procentinė dalis“, kuris yra susietas su priemonės M17 „Rizikos valdymas“ produkto rodikliu „Ūkio valdų, kurioms teikiama parama draudimo įmokoms susimokėti, skaičius“.

35 lentelė. 3B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
3B	T7. Ūkių, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, procentinė dalis (3B tikslinė sritis)	0%	0,23%	0,29%	0,41%	0,55%	0,71%	0,92%	0,73%

Iki 2022 m. pabaigos paramą draudimo įmokoms gavo 1 840 ūkio valdų, o bendras valdų skaičius, remiantis Programoje pateikta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, siekė 199 910. Vadinasi, iki 2022 m. pabaigos tikslo rodiklis siekė 0,92 proc., o tai rodo, kad buvo pasiektas ir viršytas 2025 m. tikslas.

Prie 3B tikslinės srities prisidedančių priemonių M05 ir M17 **produkto rodiklių** pasiekimai pateikti lentelėje žemiau.

36 lentelė. 3B tikslinės srities įgyvendinimas

M05	M05 TS 3B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (5.1–5.2 punktai)	1 935 995	6 400 000	30%
	O1. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (5.1 punktas)	1 935 995	6 400 000	30%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos prevencinei veiklai gavėjų skaičius (5.1 punktas). Ūkio valdos	48	90	53%
M17	M17 TS 3B			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (17.1 punktas)	16 788 693	18 403 439	84%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Ūkio valdų, kuriems teikiama parama draudimo įmokoms susimokėti, skaičius (17.1 punktas)	1 840	1 450	126%
Papildoma informacija				
M05	Produkto rodiklis	2014–2022 m.		
	O3. Atliktų veiksmų (įgyvendintų projektų), susijusių su prevencine veikla, skaičius.	73		

Iki 2022 m. pabaigos pagal M05 priemonę buvo paremtos 48 ūkio valdos (53 proc. tikslo), kurios gavo paramą ūkių biologinei saugai (pvz., dezinfekciniam purkštuvams, valymo, dezinfekavimo įrangai įsigyti, investicijoms į aptvarus, ir kt.). Šiose valdose įgyvendinti 73 projektai (įgyvendintų projektų skaičius didesnis nei paremtų valdų skaičius, nes pagal šią priemonę vienas pareiškėjas gali įgyvendinti daugiau nei vieną projektą). 2022 m. atsižvelgiant į gyvulininkystės ūkių problemas, atliktas priemonės M05 pakeitimas, kuriuo padidinta vieno projekto galima maksimali suma iki 100 tūkst. Eur (buvo 70 tūkst. Eur). Taip pat nustatyta projekto vertė 300 tūkst. Eur tuo atveju kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje to paties paramos gavėjo ūkiniu gyvūnų laikymo vietoje (pvz. mobili dezinfekcinė įranga ir kt.) bei papildytas tinkamų išlaidų sąrašas gyvulių pakrovimo aikštelių įrengimo išlaidomis, kadangi paukštynuose paukščiams pakrauti įrengiamos aikštelės, atliekančios tokią pačią funkciją kaip, pvz., kiaulininkystės ūkiuose rampos. Šie pakeitimai leis ūkiams vienu projektu investuoti į biosaugos priemones didesne apimtimi, taip pat leis įsigyti galingesnę biosaugos techninę įrangą, kuri bus naudojama keliose ūkio ūkiniu gyvūnų laikymo vietose taip sudarant prielaidas efektyvesniam lėšų naudojimui negu būtų įsigijami keli mažesnio pajėgumo ar prastesnių techninių savybių įrenginiai. 2022 m. pagal šią priemonę buvo gautos 37 paraiškos, kuriose prašoma 1,5 mln. Eur paramos.

Iki 2022 m. pabaigos pagal M17 priemonę 1 840 ūkio valdų buvo teikiama parama draudimo įmokoms susimokėti (įgyvendinimo lygis 126 proc.). 1 719 žemės ūkio valdos gavo paramą pasėlių draudimo įmokoms kompensuoti, o 121 – gyvūnų.

2022 m. atliktu Programos keitimu priemonė M17 papildyta 17.3 veiklos sritimi „Pajamų stabilizavimo priemonės (žemės ūkio rizikos valdymo fondai)“. Pagal šią visų sektorių ūkiams skirtą priemonę finansiniai įnašai įnešami į žemės ūkio rizikos valdymo fondą, iš kurio skiriamos kompensacijos ūkininkams dėl didelio jų pajamų sumažėjimo. Pagal priemonę kompensuojama iki 70 proc. išlaidų,

išmokėtų fondo nariams kaip finansinė kompensacija tik tuo atveju, kai atskiro nario pajamų sumažėjimas viršija 20 proc. šio žemės ūkio veiklos subjekto vidutinių metinių praėjusių trejų metų laikotarpio pajamų arba praėjusių penkerių metų laikotarpio vidutinių trejų metų pajamų, neįskaitant per tuos penkerius metus gautų didžiausių ir mažiausių pajamų sumų. Taip pat yra kompensuojama iki 70 proc. tinkamų išlaidų administravimo išlaidoms (dviejų darbo vietų įrengimui ir išlaikymui): pirmais metais – ne daugiau kaip 20 tūkst. Eur, antrais metais – ne daugiau kaip 18 tūkst. Eur, trečiais metais – ne daugiau kaip 16 tūkst. Eur. Bei iki 70 proc. įnašai į pradinį kapitalą, bet ne daugiau kaip 1 tūkst. Eur vienam nariui. Pagal šią priemonę Lietuva ketina įgyvendinti ne daugiau kaip du bandomuosius rizikos valdymo projektus, kurių pagrindu sukaupta patirtis bus tęsiama Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano įgyvendinimo laikotarpiu. 2021 m. gruodžio mėn. 27 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-862 buvo patvirtintos priemonės įgyvendinimo taisyklės, o 2023 m. pradžioje šios taisyklės buvo pakeistos sumažinant pajamų netekimo dydį nuo 30 proc. iki 20 proc. sudarant galimybę ūkininkams kompensuoti mažesnius pajamų praradimus. 2023 m. pradžioje žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-47 buvo patvirtintos Žemės ūkio rizikos valdymo fondų akreditavimo taisyklės. 2022 m. pagal priemonę įgyvendinamų projektų nebuvo – ši priemonė nesusilaukė susidomėjimo iš ūkininkų. Tikėtina, kad priemonė ūkininkams nėra patraukli, nes fondas turi būti suformuotas iš jų pačių įnašų. Taip pat įtakos galėjo turėti ir pakankamai gera ekonominė situacija, kai ūkininkai nepatyrė finansinių sunkumų dėl ekonominių ir geopolitinių veiksnių. Pastebėtina, kad tik nuo 2022 metų rudens padidėjus energetinių išteklių kainoms, o metų pabaigoje sumažėjus pieno supirkimo kainoms – dėmesys šiai priemonei ženkliai padidėjo¹⁸.

Pagal 3B tikslinę sritį numatyti trys specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, susieti su priemone M17 ir matuojantys paremtą apdraustą pasėlių plotą, apdraustų ūkinių gyvūnų skaičių (gyvulius ir paukščius) per metus.

37 lentelė. 3B TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2022 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M17 „Rizikos valdymas“	SO07. Paremtas apdraustas pasėlių plotas per metus, ha (M17.1)	248 249,21	100 000	248%
veiklos sritis 17.1 „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“	SO08.1. Paremtas apdraustų ūkinių gyvūnų skaičius per metus pagal rūšis – gyvuliai, SG vienetai (M17.1)	45 410	710 000	6%
	SO08.2. Paremtas apdraustų ūkinių gyvūnų skaičius per metus pagal rūšis – paukščiai, SG vienetai (M17.1)	19 435	187 000	10%

Pagal priemonę M17 paremtas didesnis skaičius valdų nei buvo planuota, o taip pat 2022 m. paremtų apdraustų pasėlių plotas viršijo siektiną 2025 m. reikšmę beveik 2,5 karto. Vertinant apdraustų pasėlių dalį šalies mastu, 2022 m. buvo apdrausta apie 9 proc. žemės ūkio paskirties ploto (skaičiuojant nuo viso žemės ūkio paskirties ploto – konteksto rodiklio C.18 „Žemės ūkio paskirties plotas - Iš viso NŽP“). Atkreiptinas dėmesys, kad pažanga pagal paremtus apdraustus ūkinius gyvūnus yra ribota – apdraustų ūkinių gyvūnų skaičius ženkliai mažesnis, nei buvo planuota. Pasiecti 6 proc. apdraustų gyvulių tikslo (skaičiuojant SG vienetais) ir 10 proc. apdraustų paukščių tikslo (skaičiuojant SG vienetais). Lyginant su 2021 m., apdraustų gyvulių sumažėjo (18 tūkst. SG), o apdraustų paukščių – padidėjo (12 tūkst. SG). Kadangi priemonės įgyvendinimo taisyklės reikšmingai keistos nebuvo, tikėtina, kad apdraustų gyvulių sumažėjimą galėjo lemti išoriniai veiksniai, tokie kaip bendras gyvulių skaičiaus mažėjimas¹⁹ bei tam

¹⁸ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

¹⁹ ŽŪIKVC „Lietuvoje ir toliau mažėja gyvulių bandų skaičius“ <https://www.vic.lt/zumpris/2022/07/13/lietuvoje-ir-toliau-mazeja-gyvuliu-bandu-skaicius-3/>

tikras neužtikrintumas ir rinkos svyravimai²⁰ susiję su padidėjusiomis energijos kainomis, Rusijos karine agresija prieš Ukrainą²¹.

1.2.5 4 prioritetas: Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio gerinimas

Programos **ketvirtas prioritetas** (P4) yra skirtas su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **4A: biologinės įvairovės atkūrimas**, išsaugojimas ir didinimas, taip pat „Natura 2000“ teritorijose ir **teritorijose, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių** ar užsiimama didelės gamtinės vertės ūkininkavimu, taip pat Europos **kraštovaizdžių būklės atkūrimas**, išsaugojimas ir gerinimas;
- **4B: vandentvarkos gerinimas**, įskaitant trąšų ir pesticidų valdymo gerinimą;
- **4C: dirvožemio erozijos prevencija** ir dirvožemio valdymo gerinimas.

Programoje numatyta, kad priemonės, prisidedančios prie aplinkosaugos tikslų pasiekimo, prisideda prie visų ketvirtojo prioriteto tikslinių sričių įgyvendinimo, kadangi sudėtinga įvertinti atskirų aplinkosauginių priemonių indėlį, siekiant atskirų atskiroms tikslinėms sritims numatytų tikslų. Programoje išskirtos šios priemonės / veiklos sritys, prisidedančios prie 4 prioriteto ir jo tikslinių sričių:

- M01 „Žinių perdavimo ir informavimo veikla“ abi veiklos sritys;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis 4.4 „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“;
- M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritys 8.3-8.4 „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“ ir 8.5 „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“;
- M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ visos veiklos (išskyrus veiklas 10.1.02 „Specifinių pievų tvarkymas“, 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“, 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“ ir 10.1.14 „Ražienų laukai per žiemą“);
- M11 „Ekologinis ūkininkavimas“;
- M12 „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“;
- M13 „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“;
- M15 „Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas“;
- M16 „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“.

2014–2022 m. pagal visas prie 4 prioriteto įgyvendinimo prisidedančias priemones patvirtinta parama siekė beveik 840 mln. Eur ir sudarė 93 proc. visos prioritetui skirtos paramos, o išmokėta – 825,3 mln. Eur (91 proc. visos prioritetui skirtos paramos), EK deklaruota – 758,3 mln. Eur (84 proc. visos prioritetui skirtos paramos). Pagal M16 priemonę – patvirtintos ir išmokėtos paramos dydis nesikeitė nuo 2018 m.

²⁰ ŽŪIKVC mėsos sektoriaus vidaus ir užsienio rinkų apžvalgos: <https://www.vic.lt/zumpris/2023/03/10/2022-m-iv-ketvirti-lietuvoje-kiailiu-skerdimo-apimty-sumazejo-1266-proc-o-supirkimo-kaina-padidejo-apie-70-proc/>;
<https://www.vic.lt/zumpris/2023/03/10/2022-m-lietuvos-imonese-galvijai-buvo-superkami-brangiau/>;
<https://www.vic.lt/zumpris/2023/03/10/2022-m-palyginti-su-2021-m-lietuvoje-sumazejo-mesos-gamyba/>;

²¹

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Administracine_informacija/Planavimo_dokumentai/Veiklos_ataskaitos/ZUM_2022_veiklos_ataskaita.pdf

38 lentelė. Ketvirtojo prioriteto intervencijos logikos įgyvendinimas

P4 „Atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas“							
4A; 4B; 4C TS	Tikslo rodikliai*		Prieimonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022 m. pasiekimas	Tikslas 2025 m.					
	Žemės ūkis						
	T9. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės ir (arba) kraštovaizdžio apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)		M01	2 461 555	2 005 495	3 022 216	66%
	2,22%	3,4%	M02	958 305	958 305	1 313 235	73%
	Žemės ūkis						
	T10. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis (4B tikslinė sritis)		M08	9 762 187	8 738 927	16 672 436	52%
	0,27%	0,66%	M10	54 868 226	53 624 988	73 475 911	73%
			M11	292 903 963	282 929 711*	318 603 120	89%
			<i>Iš jų EURI lėšos</i>	<i>44 032 480</i>	<i>44 032 480</i>	<i>51 250 000</i>	<i>85 %</i>
	Žemės ūkis						
	T12. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija, procentinė dalis (4C tikslinė sritis)		M12	24 025 284	23 218 211	25 129 911	92%
	9,43%	10,2%	M13	452 389 186	450 318 263***	462 032 137	97%
			M15	1 093 029	1 092 442	1 274 332	86%
	Miškas						
	T8. Miškų arba kitų miškingų plotų, kuriuose vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)		M16	67 553	67 553	751 835	9%
	1,15%	0,51%					

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

***Priemonių M11 ir M13 atveju vertinama išmokėta parama, nes priemonėms yra skirtos ir išmokėtos papildomos nacionalinio finansavimo lėšos, kurios nėra deklaruojamos EK.

Finansinė pažanga pagal atskiras priemones reikšmingai skiriasi. Aukščiausias finansinio įgyvendinimo lygis pasiektas pagal priemones M13 „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ (97 proc.), M12 „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ (92 proc.), M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ (89 proc.) ir M15 „Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas“ (86 proc.). Pagal priemonę M10 pasiektas įgyvendinimo lygis – 73 proc. taip pat yra aukštas.

Mažesniu tempu yra įgyvendinamos dvi priemonės – M04 ir M16. M04 įgyvendinimo lygis – 22 proc., o M16 tik 9 proc.

Siekiant įvertinti Programos indėlį įgyvendinant 4 prioritetą, yra numatyti keturi **tikslo rodikliai** – du rodikliai 4A tikslinei sričiai (žemės ūkio bei miškų plotams) bei po vieną 4B ir 4C tikslinėms sritims.

39 lentelė. Ketvirtojo prioriteto tikslinių sričių tikslo rodiklių pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2015m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
Žemės ūkis										
4A	T9. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės ir (arba) kraštovaizdžio apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)	0%	9,26%	8,52%	10,39%	10,30%	10,20%	1,95%	2,22%	3,4%
4B	T10. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis (4B tikslinė sritis)	0%	0,11%	0,12%	0,31%	0,30%	0,38%	0,26%	0,27%	0,66%
4C	T12. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija, procentinė dalis	0%	7,26%	7,56%	8,63%	8,88%	8,94%	6,73%	9,43%	10,2%

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2015m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
	(4C tikslinė sritis)									
Miškas										
4A	T8. Miškų arba kitų miškingų plotų, kuriuose vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga, procentinė dalis (4A tikslinė sritis)	0%	0,33%	0,58%	0,67%	0,70%	0,80%	0,99%	1,11%	0,51%

Siekiant biologinės įvairovės atkūrimo, išsaugojimo ir didinimo (4A TS), numatytas **tikslo rodiklis T9** „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės ir (arba) kraštovaizdžio apsauga, procentinė dalis“. 2022 m. buvo paremtas 60 973 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga susijusios valdymo sutartys. Nustatant tikslo rodiklių reikšmę naudota konteksto rodiklio C.18 „Žemės ūkio paskirties plotas“ (ariama žemė, pievos ir kt.) 2010 m. reikšmė, kuri siekė 2 742 560 ha. Vadinas, pagal Programą paremtas plotas, kuriame vykdytos biologinės įvairovės išsaugojimo ir kraštovaizdžio apsaugos veiklos, sudarė 2,22 proc. viso Lietuvoje esančio žemės ūkio paskirties žemės ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą tikslo rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2022 m. buvo pasiekta 65 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.

4A tikslinei sričiai taip pat numatytas **tikslo rodiklis T8** „Miškų arba kitų miškingų plotų, kuriuose vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga, procentinė dalis“. 2022 m. buvo paremtas 24 685 ha miško paskirties žemės plotas²², kuriame vykdytos su biologinės įvairovės apsauga susijusios valdymo sutartys. Remiantis Programoje numatyta konteksto rodiklio C.29 reikšme, 2015 m. miškų ar kitų miškingų vietovių plotas Lietuvoje siekė 2 249 000 ha, todėl pagal Programą paremto ploto procentinė dalis sudarė 1,11 proc. viso Lietuvoje esančio miškingo ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su faktine, pastebėtina, kad jau šeštus metus suplanuotas tikslas buvo viršytas. Daugiausia prie šio rodiklio viršijimo prisidėjo veiklos srities 8.5 įgyvendinimo rezultatai – pagal šią veiklos sritį investicijos, kuriomis didinamas miško ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė, atiliktos beveik 3 kartus didesniuose plotuose nei planuota.

Siekiant vandentvarkos gerinimo (4B TS), numatytas **tikslo rodiklis T10** „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis“. 2022 m. buvo paremtas 7 505 ha plotas, kuriame vykdytos su vandentvarkos gerinimu susijusios sutartys. Paremtas plotas sudarė 0,27 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą tikslo rodiklio reikšmę su pasiekta, 2022 m. pabaigoje buvo pasiekta 41 proc. planuotos reikšmės, t. y. tikslo pasiekimas yra gana ribotas. Prie T10 tikslo rodiklio tiesiogiai prisideda tik dvi 10.1 veiklos srities veiklos: 10.1.7. „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir 10.1.9. „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“. Pagal veiklą 10.1.7 „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ paremtas labai mažas plotas (2022 m. paremtas plotas yra 19,05 ha, o 2021 m. buvo – 21,6 ha, kai kasmet pagal veiklą siekiama paremti 10 tūkst.), kas lėmė gana žemą T10 rodiklio pasiekimo procentą. Atliktas M10 priemonės

²² Į šį plotą įskaičiuoti miško plotai paremti pagal M12 priemonės veiklos sritį 12.2 (7 731,99 ha), plotas paremtas pagal M08 priemonės veiklą bei 8.5 (17 253 ha).

vertinimas ²³ parodė, kad mažą pareiškėjų aktyvumą lėmė praktinis veiklos įgyvendinimo sudėtingumas, o ūkininkai šios veiklos reikšmės neįvertino, nors aplinkosauginiu požiūriu ji labai didelė, nes nuo jos įgyvendinimo priklauso vandens ir dirvožemio kokybė.

Siekiant dirvožemio erozijos prevencijos ir dirvožemio valdymo gerinimo (4C TS), suplanuotas **tikslo rodiklis T12** „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija, procentinė dalis“. 2022 m. buvo paremtas 258 543 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir dirvožemio erozijos prevencija. Paremtas plotas sudarė 9,43 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto (konteksto rodiklio C.18 2010 m. reikšmė), o tai sudarė 92 proc. 2025 m. siektinos reikšmės.

Siekiant 4 prioriteto tikslų, yra įgyvendinamos 3 horizontalaus pobūdžio priemonės (M01, M02 ir M16), 2 investicinės (M04 ir M08) bei 5 kompensacinio pobūdžio plotinės priemonės (M10, M11, M12, M13 ir M15). Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai 2022 m. pabaigoje pateikti lentelėje žemiau.

40 lentelė. Ketvirtojo prioriteto visų tikslinių sričių įgyvendinimas

M01	M01 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	2 005 495	3 022 216	66%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui	1 004 340	1 311 765	77%
	O12. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius	10 641	26 800	40%
M02	M02 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	958 305	1 313 235	73%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	3 512	873	402%
M04	M04 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (Eur)	1 022 061	4 638 921	22%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O3. Remiamų veiksmų, kuriems skiriamos negamybinės investicijos, skaičius (4.4 punktas)	177	329	54%
	O2. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)	1 034 159	4 638 921	22%
M08	M08 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.

²³ EKVI, „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas“, 2022.

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritis/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020m_programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2022/KPP2014-2020%20M10_tyrimo_galutin%C4%97_ataskaita%202022.pdf

	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.3 punktas)	489 827	1 088 235	45%
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.4 punktas)	1 360 396	2 000 000	68%
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (8.5 punktas)	6 888 704	13 584 801	51%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	04. Paramos prevencinei veiklai gavėjų skaičius (8.3 punktas).	5*	17	29%
		2014-2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	03. Veiksmų (susijusių su investicijomis, kuriomis didinamas miško ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė) skaičius (8.5 punktas)	1 347	1 100	122%
		2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	05. Žemės plotai, susiję su investicijomis, kuriomis didinamas miško ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė (8.5 punktas)	17 253	6 500	265%
M10	M10 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (10.1 ir 10.2 punktai)	53 624 988	73 475 911	73%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha), susijęs su agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities priemonėmis (10.1 punktas)	46 647	147 150	32%
M11	M11 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	282 929 711	318 603 120	89%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha): perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo (11.1 punktas)	44 812	60 000	75%
	05. Plotas (ha): ekologinio ūkininkavimo išlaikymas (11.2 punktas)	205 665	158 000	130%
M12	M12 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (12.1 punktas)	13 329 954	14 309 081	93%
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (12.2 punktas)	9 888 695	10 820 829	91%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha): „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemė (12.1 punktas)	29 897	26 000	115%
	05. Plotas (ha): „Natura 2000“ miško paskirties žemė (12.1 punktas)	7 732	7 000	110%
M13	M13 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	450 318 263	462 032 137	97%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha): kitos vietovės, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2 punktas)	1 055 366	780 000	135%

	05. Plotas (ha): kitos vietovės, kuriose esama specifinių kliūčių (13.3 punktas)	77 634	80 000	97%
M15	M15 visos TS (tik tęstiniai už 2007-2013 m. KPP)			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)	1 092 442	1 274 332	86%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha), už kurį mokamos miškų aplinkosaugos išmokos	0 (priemonė užbaigta 2021 m.)	960	-Tikslas buvo pasiektas ankstesniais metais
M16	M16 visos TS			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	67 553	751 835	9%
Papildoma informacija				
M01	M01 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (1.1 punktas)	27		
	011. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	1 081		
M02	M02 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	3 512		
M08	M08 visos TS			
	Produkto rodikliai	2022 m.		
	05. Žemės plotai, susiję su investicijomis, kuriomis vykdoma prevencinė veikla nuo miško gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofų (ha) (8.3 punktas)	44		
		2014–2022 m.		
	05. Žemės plotai, susiję su investicijomis, kuriomis vykdomas miškams padarytos žalos atlyginimas (ha) (8.4 punktas)	810		
		2014–2022 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų, gavusių paramą miško gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofų miškams padarytai žalai atlyginti, skaičius (8.4 punktas)	107		
02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų) (8.5 punktas)	7 497 408			
M10	M10 visos TS			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	01. Viešosios genetinių išteklių išsaugojimo išlaidos (Eur) (10.2 punktas)	600 548		
		2022 m.		
	07. Paremtų sutarčių skaičius (10.1 punktas)	2 579		
	07. Paremtų sutarčių skaičius (10.2 punktas)	512		
M11	M11 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Produkto rodikliai	2022 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	2 476		
M12	M12 visos TS			
	Produkto rodikliai	2022 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	4 335		
M13	M13 visos TS (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Produkto rodikliai	2022 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius	48 523		

M15	M15 visos TS (tik tęstiniai už 2007-2013 m. KPP)		
	Produkto rodikliai	2022 m.	
	O4. Paremto valdų / paramos gavėjų skaičius	0	
M16	M16 visos TS		
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	
	O17. Paremto bendradarbiavimų veiksmų skaičius (ne EIP) (16.3 punktas)	2	

* Mažas rodiklio pasiekimas yra sąlygotas atliktos Urėdijų reformos.

Įgyvendinant priemonės M01 veiklos sritį 1.1. „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“ 2022 m. buvo paremti 27 veiksmai, kuriuos įgyvendinant vykdyti mokymai ūkininkams bei kitiems žemės valdytojams biologinės įvairovės išsaugojimo srityje. Šių mokymų dalyvių skaičius siekė 10 641 (40 proc. tikslo), o jiems skirta viešųjų išlaidų suma – šiek tiek daugiau nei 1 mln. Eur (77 proc. tikslo). Atskaitiniu laikotarpiu buvo paremta 11 veiksmų pagal veiklos sritį 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“ (pagal 1.1. ir 1.2 veiklos sritis, kurios prisideda prie atskirų TS yra skaičiuojami paremti veiksmai, kadangi vienas pagal šias veiklos sritis įgyvendinamas projektas prisideda prie kelių TS).

Pagal priemonei M02 išmokėtą ir EK deklaruotą paramą (kuri siekė 73 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 3 512 ūkininkų ar kitų žemės bei miško valdytojų.

2014–2022 m. pagal prie ketvirtojo prioriteto prisidedančią M04 priemonės veiklos sritį 4.4 „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“ buvo užbaigti 177 projektai. 13 projektų buvo skirti maldinės nendrinukės buveinių išsaugojimui (4.4.1. veikla), 164 projektai skirti prevencinių priemonių taikymui prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą (4.4.2 veikla). Šiems projektams įgyvendinti išmokėta ir EK deklaruota kiek daugiau nei 1 mln. Eur, iš kurių 328,6 tūkst. Eur pagal 4.4.1 veiklą ir 693,4 tūkst. Eur pagal 4.4.2 veiklą. 4.4.2 veikla „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ pradėta įgyvendinti 2020 m. ir sulaukė didelio pareiškėjų susidomėjimo (iki 2022 m. pabaigos parama buvo patvirtinta 250 projektų (už beveik 1,1 mln. Eur), iš kurių 164 projektai jau įgyvendinti). Parama pagal šią veiklą skiriama biologinės įvairovės išsaugojimui ir ekosistemų subalansuotam funkcionavimui, siekiant sumažinti ūkiniams gyvūnams daromą vilkų žalą. Žemės ūkio veikla užsiimantys subjektai skatinami įsigyti ir įsirengti apsaugos nuo vilkų ūkiniams gyvūnams daromos žalos prevencines priemones.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2022 m. buvo pakeistas 4.4.1 veiklos srities pavadinimas į „Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas“ ir praplėstas tinkamų remti nykstančių rūšių ir buveinių sąrašas. Nuo 2022 m. remiamas ne tik maldinės nendrinukės buveinių *Acrocephalus paludicola* išsaugojimas, bet ir: balinio vėžlio *Emys orbicularis*, kraujalakinio melsvio *Maculinea teleius*, niūriaspalvio auksavabalio *Osmoderma barnabita*, šiaurinio auksinuko *Lycaena helle*, auksuotosios šaškytės *Euphydryas aurinia*, plikažiedžio linlapio *Thesium ebracteatum*, stulgio *Gallinago media*, paprastojo gričiuo *Limosa limosa*, raudonkojo tuliko *Tringa totanus*, didžiosios kuolingos *Numenius arquata* buveinių ir Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų – 6530 Miškapievės, 5130 Kadagnai, 9070 Medžiais apaugusios ganyklos, 2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės, 6120 Karbonatinių smėlynų pievos, 6210 Stepinės pievos, 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai, 6410 Melvenynai – išsaugojimas. Pagal šią veiklos sritį 2022 m. buvo gautos 4 paraiškos, kuriomis prašoma 212,6 tūkst. Eur paramos.

Prie biologinės įvairovės išsaugojimo taip pat prisidedama, teikiant paramą pagal M08 priemonės 8.3-4 veiklos sritį „Miškų gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofinių įvykių žalos prevencija ir atlyginimas“. Iki 2022 m. pab. paramą gavo 112 paramos gavėjų, iš kurių 5 skirta parama prevencinei veiklai nuo miško gaisrų, stichinių nelaimių ir katastrofų, o 107 skirta parama miškams padarytai žalai atlyginti. 2022 m. paremtas plotas, kuriame vykdytos investicijos miškų žalos prevencijai užtikrinti, siekė 44 ha, o viešosios išlaidos šioms veikloms siekė beveik 490 tūkst. Eur. Paremtas plotas, kuriam 2014–2022 m. buvo skirta parama miškams padarytai žalai atlyginti, buvo ženkliai didesnis ir siekė 810 ha, o investicijoms skirta viešųjų lėšų suma sudarė beveik 1,4 mln. Eur. Pareiškėjų aktyvumas pagal šią

veiklos sritį išlieka nedidelis. Tai priklauso nuo Lietuvoje įvykusių stichinių nelaimių masto, per kurias paveikiami miško plotai. Nuo 2017 m. stambaus masto stichinių nelaimių neįvyko.²⁴ Pagal veiklos sritį 8.5 „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“ buvo paremtas 17 253 ha plotas, o šiai sričiai skirta paramos suma siekė beveik 6,9 mln. Eur. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad kaip ir ankstesniais metais, finansinių ir fizinių rodiklių pasiekimai yra labai netolygūs (pvz. pagal 8.5 veiklos sritį paremtas plotas jau daugiau nei 2,5 karto viršija numatytą tikslą, o viešųjų išlaidų rodiklio pasiekimas yra 51 proc. Tokią situaciją galima paaiškinti tuo, kad veiklos sritis susideda iš kelių veiklų, tačiau populiariausia veikla yra jaunuolynų ugdymas, kurios projektų vertės nėra didelės. Kitoms veikloms paramos beveik neprašoma.

41 lentelėje pateikta informacija apie 2022 m. paremtus plotus pagal atskiras M10 priemonės veiklas.

41 lentelė. Paremti plotai pagal atskiras priemonės M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklas ir jų prisidėjimas prie 4 prioriteto

Veiklos	Iš viso (2022 m. patemtas plotas ir testiniai rodikliai)	4A	4B	4C
		2022 m. paremtas plotas, ha	2022 m. paremtas plotas, ha	2022 m. paremtas plotas, ha
10.1.01. Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius	25 803,88	25 803,88	-	-
10.1.02. Specifinių pievų tvarkymas	1 971,44	-	-	-
10.1.03. Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	8 146,51	-	-	-
10.1.04. Meldinės nendrinukės buveinių išsaugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose	3 499,06	3 499,06	-	-
10.1.05. Meldinės nendrinukės buveinių išsaugojimas šlapynėse	805,28	805,28	-	-
10.1.06. Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamoje žemėje	349,82	349,82	-	-
10.1.07. Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje	19,05	-	19,05	-
10.1.08. Melioracijos griovių šlaitų priežiūra	617,40	617,40	-	-
10.1.09. „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“	7 486,08	-	7 486,08	-
10.1.10. „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“	7 529,65	-	-	7 529,65
10.1.11. „Dirvožemio apsauga“	536,58	-	-	536,58
10.1.12. "Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas"	0,00	0	-	-
10.1.13 Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje	39 323,05	-	-	-
10.1.14 Ražienų laukai per žiemą	42 875,52	-	-	-
Iš viso:	138 963,32	31 075,44	7 505,13	8 066,23

²⁴Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

Apibendrinant galima pastebėti, kad pagal priemonės M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ įsipareigojimus 2014–2022 m. iš viso buvo išmokėta 53,6 mln. Eur parama siekianti 73 proc. tikslo. Pagal priemonės veiklas, prisidedančias prie 4 prioriteto įgyvendinimo, 2022 m. paremtas plotas siekė 46 647 ha (32 proc. tikslo). Iš jų 31 175 ha prisidėjo prie biologinės įvairovės atkūrimo tikslų (4A TS ir T9 rodiklio pasiekimo), 7 505 ha prisidėjo prie vandentvarkos gerinimo (4B TS ir T10 rodiklio pasiekimo), o 8 066 ha prie dirvožemio erozijos prevencijos ir dirvožemio valdymo gerinimo (4C TS ir T12 rodiklio pasiekimo). Atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. nuo 101 Eur/ha iki 192 Eur/ha buvo padidinta kompensacinė išmoka pagal KPP priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklą „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“. Kompensacinės išmokos padidėjimas turėjo teigiamos įtakos – 2022 m. taip pat stebimas ir deklaruotų plotų padidėjimas – 2021 m. pagal šią priemonę deklaruotas plotas siekė 19 468 ha, o 2022 m. – 25 804 ha.

Įgyvendinant priemonę M11 „Ekologinis ūkininkavimas“ siekiama skatinti atkurti ir išsaugoti biologinę įvairovę bei prisidėti prie dirvožemio erozijos mažinimo ir taikyti dirvožemio tausojimą užtikrinančius ūkininkavimo būdus. Pagal šią priemonę yra remiamos dvi veiklos sritys 11.1 „Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“ ir 11.2 „Parama ekologiniam ūkininkavimui“. Pagal 11.1 veiklos sritį parama teikiama 2 arba 3 metus, priklausomai nuo auginamos kultūros, kol ūkis tampa ekologišku ir tuomet parama teikiama pagal 11.2 veiklos sritį „Parama ekologiniam ūkininkavimui“. Nuo 2021 m., skyrus priemonei papildomai Pereinamojo laikotarpio (2021–2022 m.) lėšų, vėl pradėtos rinkti paraiškos perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo remti (pagal veiklos sritį 11.1) bei toliau buvo renkamos paraiškos pagal 11.2 veiklos sritį. 2022 m. pagal 11.1 veiklos sritį „Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“ buvo paremtas 44 812 ha plotas (75 proc. tikslo), o pagal 11.2 veiklos sritį „Parama ekologiniam ūkininkavimui“ 205 665 ha (130 proc. tikslo). Viešosios išlaidos, išmokėtos ekologiniam ūkininkavimui (11.1 veiklai ir 11.2 veiklai bendrai sudėjus) 2014–2022 m. siekė 282,9 mln. Eur, iš jų kiek daugiau nei 44 mln. Eur sudarė EURI lėšos.

Siekiant išsaugoti biologinę įvairovę „Natura 2000“ teritorijose 2022 m. buvo paremtos 4 335 unikalios valdos (134 valdomis daugiau nei 2021 m.). Kaip ir praėjusiais metais, daugiausiai buvo remiamas žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuris siekė 29 897 ha (115 proc. tikslo). 2022 m. paremtas „Natura 2000“ miško paskirties žemės plotas sudarė 7 732 ha (110 proc. tikslo). Paremtų žemės ūkio paskirties žemės ir miško plotų rodikliai viršijo siektinas 2025 m. reikšmes. Viešųjų išlaidų rodikliai, susiję žemės ūkio paskirties žemės plotu, per visą 2014–2022 m. laikotarpį įgyvendinti 93 proc., o su miško paskirties plotu – 91 proc.

Pagal M13 priemonę „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ 2022 m. paramą gavo 48 523 unikalios valdos, esančios didelių gamtinių ar kitų specifinių kliūčių turinčiose vietovėse. Iš viso pagal priemonę paremtas plotas siekė beveik 1 133 000 ha. Vietovėse, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių, paremtas plotas, kaip ir pernai, viršijo numatytą tikslą ir siekė 1 055 366 mln. ha, o vietovėse, kuriose esama specifinių kliūčių, paremtas plotas siekė 77 634 ha. 2014–2022 m. laikotarpiu pagal šią priemonę iš viso išmokėta 450,3 mln. Eur ir pasiekta 97 proc. tikslo.

2021 m. buvo užbaigtas priemonės M15 „Miškų aplinkosaugos ir klimato paslaugos ir miškų išsaugojimas“ įgyvendinimas. Įgyvendinat šią priemonę mokėtos miškų aplinkosaugos išmokos tiems miškų savininkams, kurie pagal ankstesniu programiniu laikotarpiu (2007–2013 m.) prisiimtus įsipareigojimus laikėsi ekonominės veiklos apribojimų ir prisidėjo prie su miškininkyste susijusių ekosistemų išsaugojimo bei atkūrimo. 2014–2022 m. visos viešosios išlaidos šiai priemonei sudarė beveik 1,1 mln. Eur (86 proc. skirtos paramos).

Pagal trečiosios horizontalaus pobūdžio priemonės M16 veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ 2022 m. naujų projektų, prisidedančių prie 4P, užbaigtų nebuvo ir papildomai išmokėtų lėšų nebuvo. Per visą 2014–2022 laikotarpį buvo paremti 2 bendradarbiavimo projektai, kurie buvo pabaigti įgyvendinti 2018 m.

Specialiųjų Programos rodiklių pagal ketvirtąjį prioritetą nebuvo numatyta.

1.2.6 5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas

Programos **penktasis prioritetas (P5)** skirtas **efektyvaus išteklių naudojimo skatinimui** ir perėjimo prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose rėmimui. Programoje numatyta įgyvendinti tris tikslines sritis:

- **5C: atsinaujinančiųjų energijos išteklių**, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų **tiekimo ir naudojimo palengvinimas** bioekonomikos tikslais;
- **5D: žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų** ir amoniako kiekio **mažinimas**;
- **5E: anglies dioksido išlaikymo** ir sekvestracijos žemės ūkyje ir miškininkystėje **skatinimas**.

2022 m. buvo pabaigtas įgyvendinti vienas projektas, prisidedantis prie 5C tikslinės srities „Parama biodujų gamybai“ tikslo (dar 4 projektai įgyvendinami). Taip pat 2022 m. buvo paremtos 3 177 paraiškos, pagal kurias įgyvendinti veiksmai, prisidedantys prie žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) ir amoniako kiekio mažinimo. Be to, 785 valdos gavo paramą miško įveisimui, taip siekiant prisidėti prie anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos miškininkystėje. Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu susijusios valdymo sutartys, siekė 44 847 ha, o žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su anglies sekvestracija ir išsaugojimu susijusios valdymo sutartys, siekė 73 811 ha.

2014–2022 m. pagal penktąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 85,7 mln. Eur ir sudarė 68 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo.²⁵ Iki 2022 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 72,9 mln. Eur ir sudarė 58 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos, o užbaigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 40,6 mln. Eur (56 proc. visos šiam prioritetui skirtos lėšų sumos).

1.2.6.1 Parama biodujų gamybai (5C tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 5C tikslinės srities, kuria siekiama palengvinti atsinaujinančių energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimą ir naudojimą, įgyvendinimo prisideda dvi priemonės / veiklos sritys:

- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities 6.4 „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai kurti ir plėtoti“ veikla 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“.

Įgyvendinant 5C tikslinę sritį patvirtinta parama siekė 7,8 mln. Eur ir sudarė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama siekė beveik 4,2 mln. Eur (34 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – 3,7 mln. Eur (32 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos), o baigiamam projektui išmokėta ir EK deklaruota beveik 1,6 mln. Eur (13 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos).

²⁵ Visa prioritetui skirta suma siekia 126 090 179 Eur.

42 lentelė. 5C tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P5 „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“										
5C TS	Tikslo rodikliai*	Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.				
	T16. Bendros investicijos į atsinaujinančios energijos gamybą (Eur) (5C tikslinė sritis)	M02	15 024	15 024	45 882	33%				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2014–2022 m.</th> <th>Tikslas 2025 m.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2 637 288</td> <td>20 260 872</td> </tr> </tbody> </table>	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	2 637 288	20 260 872	M06	7 801 522	1 578 948	12 156 524	13%
2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.									
2 637 288	20 260 872									

* Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

Pagal M02 priemonę konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 14 paramos gavėjų, o šioms konsultacijoms patvirtinta ir išmokėta 15 tūkst. Eur (33 proc. skirtos paramos)

Patvirtinta parama pagal M06 veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ siekė 7,8 mln. Eur (patvirtintos paramos dalis siekė 64 proc.), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 1,6 mln. Eur (13 proc. skirtos paramos).

Siekiant skatinti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą (5C TS), numatytas **tikslo rodiklis T16** „Bendros investicijos į atsinaujinančios energijos gamybą“, kuris susiejamas su priemone M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ produkto rodikliu „Bendra investicijų suma“.

43 lentelė. 5C tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

T S	Tikslo rodiklis	2014–2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
5C	T16. Bendros investicijos į atsinaujinančios energijos gamybą (Eur) (5C tikslinė sritis)	0	0 (12 016 837)	0 (14 136 993)	2 637 288	2 637 288	2 637 288	2 637 288	20 260 872

Iki 2022 m. pab. buvo įgyvendintas vienas projektas, todėl 5C tikslinės srities tikslo rodiklis siekė 2 637 288 Eur ir sudarė 13 proc. siektino tikslo. Taip pat pagal veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ yra pasirašytos dar 4 sutartys dėl projektų įgyvendinimo.

Pagrindinė mažos priemonės paklausos priežastis yra ta, kad parama gali pasinaudoti tik labai mažos ir mažos įmonės. Tačiau mažiems ūkio subjektams ši parama galimai ekonomiškai neefektyvi.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2022 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

44 lentelė. 5C tikslinės srities įgyvendinimas

M02	M02 TS 5C	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	15 024	45 882	33%

	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.	
	O13. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	14	32	44%	
M06	M06 TS 5C				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)		2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR)		1 578 948	12 156 524	13%
	Produkto rodikliai		2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O4. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių paramą verslui pradėti / paramą investicijoms ne žemės ūkio veiklai vykdyti kaimo vietovėse, skaičius (6.2 ir 6.4 punktai)		1	10 (Programos 14.2 versijoje galiojusioje iki 2022-12-31) 7 (Programos 15.2 versijoje galiojančioje nuo 2023-01-18)	10% (14%)
	O2. Bendra investicijų suma (EUR) (viešųjų ir privačiųjų)		2 637 288	20 260 872	13%
O3. Paremų veiksmų skaičius		1	7	14%	
Papildoma informacija					
M02	M02 TS 5C				
	Produkto rodikliai		2014–2022 m.		
	O3. Paremų veiksmų skaičius		14		

Kadangi pagal veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių yra pasirašytos 5 sutartys dėl projektų įgyvendinimo, tačiau tik vienas projektas yra įgyvendintas, todėl pasiekta produkto rodiklių pažanga yra ribota. Įgyvendinus likusius 4 projektus, produkto rodiklių pažanga turėtų pagerėti. 2022 m. ši veikla papildyta nuostata dėl paramos intensyvumo dydžio: 55 proc. paramos intensyvumas taikomas tuo atveju, kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą Vilniaus apskrityje (taikomas paramos intensyvumas kitais atvejais nekeičiamas, t. y. galimas 60 proc. paramos intensyvumas). 2022 m. vykusio paraiškų rinkimo metu buvo gautos 5 paraiškos, iš jų 3 paraiškoms užteko kvietimui numatytų lėšų. 2022 m. pabaigoje 2 paraiškos buvo patvirtintos, tačiau dar nepasirašytos paramos sutarys.

Pagal 5C tikslinę sritį buvo numatytas vienas specialusis (konkretus) Programos rodiklis, matuojantis paremtų projektų, kurie skirti biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių, skaičių.

45 lentelė. 5C TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“	S009. Paremų biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių projektų skaičius (M06.4.2)	1	10 (7)	10% (14%)

Vertinant pagal Programos 14.2 versijoje, galiojusioje iki 2022-12-31, numatyta tikslą 2022 m. rodiklio pasiekimas buvo lygus 10 proc., tačiau 2023 m. atliktame Programos pakeitime buvo atliktas korektūros klaidų ištaisymas, todėl įgyvendinimo lygis padidėjo iki 14 proc. Atkreiptinas dėmesys, kad šis rodiklis sutampa su Programoje numatytu ir bendroje stebėsenos sistemoje fiksuojamu M06 priemonės produkto rodikliu O3. Paremų veiksmų skaičius, tad šio specialiojo rodiklio matavimas nėra tikslingas.

1.2.6.2 Šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimas (5D tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 5D tikslinės srities, kuria siekiama mažinti žemės ūkio išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekį, įgyvendinimo tiesiogiai prisideda keturios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritis 1.2 „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos 10.1.02 „Specifinių pievų tvarkymas“ ir 10.1.14 „Ražienų laukai per žiemą“;
- M16 „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“.

Iki 2022 m. pabaigos 5D tikslinės srities patvirtintos paramos suma siekė beveik 16,5 mln. Eur ir sudarė 53 proc. šiai tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė 15,8 mln. Eur ir sudarė 50 proc. šiai tikslinei sričiai skirtos paramos.

46 lentelė. 5D tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P5 „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“							
5D TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	T18. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu, procentinė dalis (5D tikslinė sritis)		M01	910 213	634 610	1 219 032	52%
	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	M02	1 027 410	1 027 410	1 273 824	81%
	1,64%	2,55%	M10	14 219 200	13 835 560	27 348 212	51%
			M16	328 264	250 319	1 503 669	17%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

Pagal M01 priemonės 1.2 veiklos sritį patvirtinta kiek daugiau nei 910 tūkst. Eur parama, o išmokėta 634,6 tūkst. Eur parama arba 52 proc. nuo visos skirtos paramos. Didžiausias įgyvendinimo lygis pasiektas pagal M02 priemonę – 81 proc. M10 priemonei patvirtintų lėšų suma siekė 14,2 mln. Eur, išmokėtų lėšų suma – 13,8 mln. Eur, o įgyvendinimo lygis siekė 51 proc. Pagal priemonės M16 veiklos sritį 16.3 buvo patvirtinta 328,3 tūkst. Eur, o užbaigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 250 tūkst. Eur (įgyvendinimo lygis siekė 17 proc.)

Siekiant mažinti žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekį (5D TS), numatytas **tikslo rodiklis T18** „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu, procentinė dalis“.

47 lentelė. 5D tikslinės srities tikslo rodiklių pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
5D	T18. Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu, procentinė dalis (5D tikslinė sritis)	0%	1,25%	0,86%	2,11%	2,21%	2,39%	1,57%	1,64%	2,55%

2014–2022 m. buvo paremtas 44 847 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdytos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu. Remiantis Programoje nurodyta su kontekstu susijusio rodiklio reikšme, žemės ūkio paskirties žemės plotas Lietuvoje 2010 m. siekė 2 742 560 ha. Pagal šią kontekstinio rodiklio reikšmę apskaičiuotas T18 tikslo rodiklis, kuris nurodo, jog 2022 m. paremto žemės ploto, kuriame mažinamas žemės ūkyje išmetamas ŠESD ir amoniako kiekis, procentinė dalis sudarė 1,64 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2022 m. buvo pasiekta 64 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Tokį tikslo rodiklio pasiekimą lėmė pagal M10 priemonės veiklą „Specifinių pievų tvarkymas“ paremtas plotas. Pagal šią veiklą buvo planuojama paremti 20 tūkst. ha plotą, tačiau 2022 m. buvo paremtas 1 971 ha plotas (beveik 10 proc.), o tai lėmė mažesnę T18 tikslo rodiklio pasiekimą, nei planuota. M10 priemonės vertinimo²⁶ metu nustatyta, kad mažesnę susidomėjimą veikla lėmė per maža kompensacinė išmoka (kuri buvo per maža atsižvelgiant į veiklos įgyvendinimo eigoje pakitusius reikalavimus) ir tai, kad dar viena pievoms skirta veika „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ buvo patrauklesnė dėl didesnės kompensacinės išmokos, nors dalyvavimo joje reikalavimai buvo sudėtingesni.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2022 m. pab. pateikti lentelėje žemiau.

48 lentelė. 5D tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 5D			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)	634 610	1 219 032	52%
M02	M02 TS 5D			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	1 027 410	1 273 824	81%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	013. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	1 837	902	204%
M10	M10 TS 5D (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)			
	Bendros viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR)	13 835 560	27 348 212	51%

²⁶ EKVI, „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas“, 2022.

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritis/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020%20m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2022/KPP2014-2020%20M10_tyrimo_galutin%C4%97_ataskaita%202022.pdf

	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha) pvz., žalioji danga, tarpinių kultūrų auginimas, sumažintas tręšimas, ekstensyvinimas)	44 847	70 000	64%
M16	M16 TS 5D			
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (16.1–16.9 punktai)	250 319	1 503 669	17%
Papildoma informacija				
M01	M01 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (1.2 punktas)	6		
M02	M02 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Paremtų veiksmų skaičius (2.1 punktas)	1 837		
M10	M10 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2022 m.		
	07. Paremtų sutarčių skaičius	3 177		
M16	M16 TS 5D			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	017. Paremtų bendradarbiavimo veiksmų skaičius (ne EIP) (16.3 punktas)	3		

*Lentelėje M10 nurodytos 05 ir 07 rodiklių reikšmės atspindi tik 2022 m. reikšmę, o likę rodikliai – kumuliatyvią 2014–2022 m. rodiklių reikšmę.

2014–2022 m. pagal „minkštųjų veiklų“ priemonę M01 užbaigti 6 veiksmai, o pagal priemonę M02 užbaigti 1 837 veiksmai. Pagal priemonę M02 išmokėtą paramą (kuri siekė 81 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis jau pasinaudojo 1 837 ūkininkai ar kiti žemės valdytojai, o tai sudarė 204 proc. 2025 m. planuojamos rodiklio reikšmės.

2022 m. buvo patvirtintos 3 177 paraiškos, skirtos įsipareigojimams pagal M10 priemonės 10.1.2 veiklą „Specifinių pievų tvarkymas“ ir 10.1.14 veiklą „Ražienų laukai per žiemą“ vykdyti. Pagal 10.1.2 ir 10.1.14 veiklų paraiškas paremtas plotas siekė 44 847 ha, o įgyvendinimo lygis – 64 proc.

Pagal trečiosios horizontalaus pobūdžio priemonės M16 veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ iki 2022 m. pabaigos buvo užbaigti 3 projektai.

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

1.2.6.3 Anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos skatinimas (5E tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 5E tikslinės srities, kuria siekiama skatinti anglies dioksido išlaikymą ir sekvestraciją žemės ūkyje ir miškininkystėje, įgyvendinimo tiesiogiai prisideda trys priemonės / veiklos sritys:

- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis 8.1 „Miško veisimas“;
- M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ ir 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“.

2014–2022 m. paramos lėšos buvo patvirtintos ir išmokėtos pagal visas prie 5E tikslinės srities prisidedančias priemones. Patvirtina parama siekė 61,7 mln. Eur ir sudarė 65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 53,2 mln. Eur ir sudarė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

49 lentelė. 5E tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P5 „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“							
5E TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022m.	Tikslas 2025 m.					
	T19. Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija ir išsaugojimu, procentinė dalis (5E tikslinė sritis)		M02	10 317	10 317	137 647	7%
	1,48%	0,43%	M08	42 005 984	33 961 557	50 443 703	67%
			M10	19 682 735	19 240 414	31 961 687	60%

* Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

Mažiausia pažanga pasiekta pagal M02 priemonę, jai patvirtinta ir išmokėta 10,3 tūkst. Eur – 7 proc. Programoje suplanuotų lėšų. Didžiausia pažanga pasiekta įgyvendinant M08 priemonės 8.1 veiklos sritį, pagal kurią patvirtinta 42 mln. Eur, o išmokėta 34 mln. Eur ir įgyvendinimo lygis siekia 67 proc. Pagal priemonę M10 patvirtinta 19,7 mln. Eur, o išmokėta 19,2 mln. Eur, o tai sudaro 60 proc. Programoje suplanuotų lėšų.

Siekiant skatinti anglies dioksido išlaikymą ir sekvestraciją žemės ūkyje ir miškininkystėje (5E TS), numatytas **tikslo rodiklis T19** „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija ir išsaugojimu, procentinė dalis“, susijęs su priemonės M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ produkto rodikliu „Mišku apželdintos žemės plotas (ha)“ bei priemonės M10 veiklą 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“, 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“ produkto rodikliu „Plotas (ha), susijęs su agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities anglies dioksido sekvestracijos priemonėmis“.

50 lentelė. 5E tikslinės srities tikslo rodiklių pasiekimas

Tikslo rodiklis	2014 – 2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
T19. Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija ir išsaugojimu, procentinė dalis (5E tikslinė sritis)	0%	0,51%	1,01%	1,85%	2,4%	2,67%	1,25%	1,48%	0,43%

2022 m. pagal šias priemones buvo paremtas 73 811 ha žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame tiesiogiai buvo prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išsaugojimo. Remiantis Programoje pateiktais su kontekstu susijusiais rodikliais, žemės ūkio paskirties žemės plotas Lietuvoje siekia 2 742 560 ha, o miško ir kitos miškingos žemės plotas – 2 249 000 ha., todėl plotas, kuriame prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išlaikymo, sudarė 1,48 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto. Pažymėtina, jog 2022 m. pasiekta rodiklio reikšmė viršija 2025 m. siektiną tikslo reikšmę.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2022 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

51 lentelė. 5E tikslinės srities įgyvendinimas

M02 M02 TS 5E				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)	10 317	137 647	7%
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	013. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)	17	95	18%
M08 M08 TS 5E (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (tik naujai apželdinimam mišku plotui skirtos viešosios išlaidos) (Eur) (8.1 punktas)	8 482 704	50 443 703	67%
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (jau anksčiau mišku apželdintam plotui skirtos viešosios išlaidos, įskaitant išipareigojimus pagal 2007–2013 m. KPP ir 2004–2006) (Eur) (8.1 punktas)	25 471 844		
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Mišku apželdintos žemės plotas (ha) (tik naujai mišku apželdintas žemės plotas pagal 2014–2020 m. KPP paraišką) (8.1 punktas)	3 906	5 300	74%
	05. Mišku apželdintos žemės plotas (ha) (pagal 2007–2013 m. KPP mišku apželdinto ploto palaikymui) (8.1 punktas)	22 435 (tik 2022 m.)	-	-
M10 M10 TS 5E (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)				
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	01. Bendros viešosios išlaidos (EUR) (10.1 punktas)	19 240 414	31 961 687	60%
	Produkto rodikliai	2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	05. Plotas (ha), susijęs su agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities anglies dioksido sekvestracijos priemonėmis (10.1 punktas)	47 470	16 000	297 %
M02 M02 TS 5E				
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Paremtų veikslių skaičius (2.1 punktas)	17		
M08 M08 TS 5E (su tęstiniais už 2007-2013 m. KPP)				
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius (tik naujai paramą miško įveisimui gavusiųjų skaičius) (8.1 punktas)	785		
		2022 m.		
	04. Paremtų valdų / paramos gavėjų skaičius (paramos gavėjų, kuriems mokamos kasmetinės	3 271		

	išmokos už jau įveistą mišką, skaičius) (8.1 punktas)		
M10	M10 TS 5E		
	Produkto rodikliai	2022 m	
	07. Paremtų sutarčių skaičius (10.1 punktas)	2 037	

2014–2022 m. pagal M02 priemonę, skirtą konsultavimui, buvo paremta 17 veiksmų. Pagal priemonei patvirtintą paramą (kuri siekė 7 proc. tikslo) konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 17 žemės ar miškų valdytojai (tai sudarė 18 proc. tikslo).

2014–2022 m. paramą miško įveisimui gavo 785 valdos, o naujai mišku apželdintos žemės plotas sudarė 3 906 ha. Jiems išmokėta beveik 8,5 mln. Eur paramos. Paramos gavėjų, kuriems mokamos išmokos už jau anksčiau įveistą mišką, skaičius siekė 3 271 valdą (įskaitant ir tęstinius įsipareigojimus pagal 2007–2013 m. KPP). Pagal 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus mišku apželdintos žemės plotas siekė 22,4 tūkst. ha. Vertinant naujai mišku apželdintą žemės plotą tik pagal 2014–2020 m. KPP paraiškas, pasiekta 74 proc. tikslo (3 906 ha). Veiklos sritis nesulaukė tokio pareiškėjų aktyvumo kaip buvo planuota Programos rengimo metu. Pagrindinėmis to priežastimis laikoma tai, kad 1) iš potencialių pareiškėjų buvo išbrauktos miškų urėdijos (reglamento nuostata); 2) nuo 2004 m. buvo pradėtas miško įveisimo finansavimas ES lėšomis, todėl dauguma norinčių veisti mišką jau pasinaudojo galimybe ir 3) žemės plotas, kuriame galima veisti mišką, yra baigtinis ir konkuruoja su žemės ūkiui veiklai naudojamais plotais.²⁷

Prie anglies dioksido išlaikymo žemės ūkyje taip pat prisidėjo veiksmai pagal M10 priemonės veiklas 10.1.03 „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ ir 10.1.13 „Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“, pagal šias veiklas 2022 m. parama buvo skirta 2 037 paramos gavėjams ir paremtas 47 470 ha plotas. Vertinant paremtą plotą 2025 m. tikslas yra pasiektas ir viršytas.

Specialiųjų Programos rodiklių pagal šią tikslinę sritį nebuvo numatyta.

1.2.7 6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas

Programos **šeštasis prioritetas** (P6) skirtas **socialinės įtraukties skatinimui**, skurdo mažinimui ir ekonominės plėtros kaimo vietovėse skatinimui. Šį prioritetą sudaro trys tikslinės sritys:

- **6A: veiklos įvairinimo, mažų įmonių kūrimo ir plėtojimo**, taip pat **darbo vietų kūrimo** palengvinimas;
- **6B: vietos plėtros kaimo vietovėse skatinimas**;
- **6C: priegos prie informacinių ir ryšių technologijų (IRT) didinimas**, jų naudojimo skatinimas ir kokybės gerinimas kaimo vietovėse.

2014–2022 m. buvo įgyvendinta 1 790 projektų, skirtų ne žemės ūkio veiklos verslo plėtojimui kaime. Taip pat toliau buvo remiami veiksmai, kuriais gerinamos paslaugos ir infrastruktūra (įskaitant ir kultūrinį bei gamtinį paveldą) kaimo vietovėse – įgyvendinti 8 262 projektai. 2022 m. pabaigoje gyventojų, kurie naudojos geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius siekė 348 452 asmenis (arba 33 proc. visų kaimo gyventojų).

Pagal 2B TS įgyvendinamos 49 vietos plėtros strategijos (46 kaimo vietovių ir 3 dvisektorės, finansuojamos iš EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (toliau – EJRŽF). Gyventojų skaičius, tenkantis VVG, siekia 1 075 726 asmenis ir apima visus Lietuvos kaimo vietovėse gyvenančius žmones.

²⁷ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

2014–2022 m. pagal šeštąjį prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 327,6 mln. ir sudarė 92 proc. visam programavimo laikotarpiui prioritetui skirto finansavimo²⁸. Iki 2022 m. pabaigos pagal šeštąjį prioritetą išmokėtos paramos suma siekė 259,5 mln. Eur (73 proc. prioritetui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 221 mln. Eur (62 proc. prioritetui skirto finansavimo).

1.2.7.1 Mažų įmonių kūrimas ir plėtojimas, darbo vietų kūrimo palengvinimas (6A tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 6A tikslinės srities, kuria siekiama palengvinti sąlygas veiklos įvairinimui, mažųjų įmonių kūrimui ir plėtojimui, taip pat darbo vietų kūrimui kaime, įgyvendinimo turi prisidėti keturios priemonės / veiklos sritys:

- M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“;
- M02 „Konsultavimo paslaugos, ūkio valdymo ir ūkininkų pavadavimo paslaugos“;
- M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.2 „Parama ekonominės veiklos pradžiai kaimo vietovėse“ ir veiklos srities 6.4 „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai kurti ir plėtoti“ veikla 6.4.1 „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“;
- M21 „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“.

2014–2022 m. patvirtinta parama siekė beveik 113,2 mln. Eur ir sudarė 81 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta parama siekė beveik 86,9 mln. Eur (62 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėtos paramos suma siekė beveik 67,8 mln. Eur ir sudarė 49 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos.

52 lentelė. 6A tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P6 „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“							
6A TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.					
	T20. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (6A tikslinė sritis)		M01	385 853	213 752	2 936 679	7%
			M02	30 008	30 008	336 765	9%
	2 976	2 985	M06	111 454 090	66 192 320**	132 479 825	50%
			M21	1 370 236	1 370 236	3 541 793	39%

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

*** Priemonei M06 lentelėje nurodyta išmokėta parama skiriasi nuo šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje nurodyta išmokėta ir EK deklaruota parama dėl to, kad pagal priemonę išmokėtos papildomo nacionalinio finansavimo lėšos nėra deklaruojamos EK.

Pagal priemonę M01 „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ patvirtintiems projektams skirta 385 tūkst. Eur, o išmokėta ir EK deklaruota 213,8 tūkst. Eur. Pagal priemonę M02 konsultacijoms verslo kūrimo ir plėtojimo kaime klausimais buvo patvirtinta ir išmokėta bei EK deklaruota 30 tūkst. Eur parama. Pagal priemonę M06 planuojamiems įgyvendinti alternatyviems žemės ūkio veiklai projektams patvirtinta parama siekė 111,5 mln. Eur (84 proc. skirtos paramos), o išmokėta – 85,3 mln. Eur (64 proc.

²⁸ 6 prioritetui skirta 357 095 737 Eur.

skirtos paramos), tačiau EK deklaruota – 59,5 mln. (50 proc. skirtos paramos), nes likusios lėšos yra išmokėtos kaip avansas ir nėra deklaruojamos EK, kol projektai nėra užbaigti, o taip pat EK nėra deklaruojamos papildomos nacionalinio finansavimo lėšos.

Siekiant skatinti veiklos įvairinimą, mažųjų įmonių kūrimą ir plėtrą, taip pat darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse (6A TS), buvo numatytas **tikslo rodiklis T20** „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“. 2014–2022 m. laikotarpiu įgyvendintose projektuose buvo sukurtos 2 976 darbo vietos ir buvo pasiekta 99,7 proc. siektino tikslo. Lyginant su 2014–2020 m. laikotarpiu sukurtų darbo vietų skaičius išaugo beveik du kartus (1 255 darbo vietomis).

53 lentelė. 6A tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2016 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
6A	T20. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (6A tikslinė sritis)	0	0	7	53	273	726	1 730	2 976	2 985

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2022 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

54 lentelė. 6A tikslinės srities įgyvendinimas

M01	M01 TS 6A									
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (mokymai, mainų ūkių srityje programos, parodomoji veikla) (1.1–1.3 punktai)					213 751	2 936 679	7%		
	Produkto rodikliai					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	012. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Mokymų dalyvių skaičius					2 706	45 000	6%		
	02. Mokymas / įgūdžių įgijimas (1.1 punktas). Visos viešosios išlaidos, skirtos mokymui / įgūdžių įgijimui					213 751	2 117 647	10%		
M02	M02 TS 6A									
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR) (2.1–2.3 punktai)					30 008	336 765	9%		
	Produkto rodikliai					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	013. Konsultuojamų paramos gavėjų skaičius (2.1 punktas)					35	252	14%		
M06	M06 TS 6A									
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	01. Visos viešosios išlaidos (EUR)					66 192 320	132 479 825	50%		
	Produkto rodikliai					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	04. Paramos gavėjų (valdų), gaunančių paramą verslui pradėti / paramą investicijoms ne žemės ūkio veiklai vykdyti kaimo vietovėse, skaičius (6.2 ir 6.4 punktai)					1 787	1 924	93%		
	02. Bendra investicijų suma (EUR) (viešųjų ir privačiųjų)					104 952 411	220 677 450	48%		
M21	M21 TS 2A									
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)					2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Igyvendinimo lygis, proc.		
	01. Bendros viešosios išlaidos (Eur)					1 370 236	3 541 793	39%		

	Produkto rodikliai	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	04. Remiamų MVĮ skaičius	186	514	45%
M01	M01 TS 6A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Veiksmų, kuriais prisidedama prie profesinio mokymo ir įgūdžių įgijimo, skaičius (1.1 punktas)	14		
	03. Veiksmų, kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos, skaičius (1.2 punktas)	0		
	O11. Mokymų dienų skaičius (1.1 punktas)	364		
M02	M02 TS 6A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Veiksmų, kuriais padedama pasinaudoti konsultavimo paslaugomis, skaičius (2.1 punktas)	35		
M06	M06 TS 6A			
	Produkto rodikliai	2014–2022 m.		
	03. Veiksmų, kuriais remiama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse ir ekonominės veiklos kūrimas ir plėtra, skaičius (6.2, 6.4. punktai)	1 790		

Įgyvendinant priemonės M01 veiklos sritį 1.1, skirtą mokymams, buvo paremta 14 veiksmų. Jų įgyvendinimui išmokėta ir EK deklaruota beveik 213,8 tūkst. Eur parama. Buvo suorganizuotos 364 mokymų dienos, o juose dalyvavo 2 706 asmenys, 1 013 asmenų daugiau nei 2021 m., tačiau pasiekta tik 6 proc. siektinos reikšmės. Organizuoti mokymai susiję su buhalterine apskaita ir mokesčiais, finansinės veiklos organizavimu, kaimo verslais, saulės, vėjo ir geoterminės energijos sistemų panaudojimu, verslumo ugdymu²⁹. Pagal konsultavimo priemonę M02 buvo konsultuoti 35 paramos gavėjai (14 proc. tikslo). Šioms konsultacijoms išmokėta 30 tūkst. Eur.

2014–2022 m. pagal priemonę M06 buvo įgyvendinamas 2 441 projektas. 2 179 projektai įgyvendinami pagal 6.2 veiklos sritį (jiems išmokėta 53,9 mln. Eur), iš jų 1 604 projektai yra užbaigti (jiems išmokėta 40 mln. Eur). 262 projektai įgyvendinami pagal 6.4.1 veiklą (jiems išmokėta 31,4 mln.), iš jų užbaigti 186 projektai (jiems išmokėta 25,6 mln. Eur). Lyginant su 2021 m., pagal verslo kaime pradžia skirtą 6.2 veiklos sritį 2022 m. buvo užbaigta 653 projektais daugiau, pagal 6.4 veiklą, skirtą investicijoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai, 65 projektais daugiau. Pagal 6.2 veiklos sritį daugiausia (1 135 arba beveik 71 proc.) projektų buvo įgyvendinta paslaugų srityje, pavyzdžiui, buvo kuriamos paslaugos statybos sektoriuje, administravimo ir aptarnavimo, transporto, turizmo ir kt. srityse. 25 proc. projektų (405) buvo įgyvendinta pramonėje (pvz., gaminių ir dirbinių iš medienos, kamštienos, šiaudų ir pynimo medžiagų gamyba, baldų gamyba, kepyklos ir miltinių produktų gamyba).

Pagal 6.4.1 daugiausia projektų (apie 60 proc.) taip pat buvo įgyvendinta paslaugų srityje, pavyzdžiui, apgyvendinimo ir maitinimo sektoriuje (poilsiautojų ir kitos trumpalaikės apgyvendinimo veiklos paslaugos, pagaminto valgio tiekimas), statybų sektoriuje (pvz., statinių nugriovimas ir statybvietės paruošimas, statybos baigimas ir apdaila) bei meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo srityje. Kiek daugiau nei trečdalis projektų (36 proc.) įgyvendinti pramonės srityje (pvz., baldų gamyba, medienos apdirbimas, medienos gaminių gamyba, metalo apdirbimas, metalo gaminių gamyba, plastikinių gaminių gamyba).

Baigtiems projektams pagal abi veiklos sritis skirtos viešosios išlaidos sudarė 66 mln. Eur. Bendra įgyvendintų projektų investicijų suma siekė beveik 105 mln. Eur. Pagal 6.4.1 veiklą numatytas paramos intensyvumas yra 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, o didžiausia galima viešosios paramos suma

²⁹ Smart Continent (2021), „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka socialinės įtraukties skatinimui, skurdo mažinimui ir ekonominei plėtrai kaimo vietovėse“. Galutinė ataskaita: [https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita\(1\).pdf](https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita(1).pdf)

vienam projektui – 200 tūkst. Eur. Projektus įgyvendinantys pareiškėjai prie projekto įgyvendinimo privalo prisidėti nuosavomis ar skolintomis lėšomis.

Įgyvendinant priemonę M21 parama buvo suteikta 186 MVĮ (45 proc. tikslo), o išmokėta ir EK deklaruota parama siekė 1,37 mln. Eur (39 proc. tikslo). Atsižvelgiant į tai, kad pagal reglamento Nr. 1305/2013 39b straipsnį priemonės M21 įgyvendinimas nenumatytas 2022 ir vėlesniais metais, o pagal 2020 m. ir 2021 m. surinktas ir įvertintas paraiškas dalis priemonės paramos lėšų liko neišmokėtos, 2022 m. šiai priemonei skirtas finansavimas buvo sumažintas 1,6 mln. Eur (lėšos iš šios priemonės buvo perskirstytos naujai 17.3 veiklos sričiai).

Pagal 6A tikslinę sritį buvo numatyti aštuoni specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys paramos gavėjų skaičių pagal projektų veiklos sritis (paslaugas, pramonę, prekybą ir kitas). Pažanga, lyginant su 2021 m., pagal užbaigtų projektų skaičių buvo padaryta pagal 6 rodiklius iš 8 (SO10.3; SO10.1; SO10.2; SO11.3; SO11.1; SO11.2). Rodiklių SO10.4 ir SO11.4 reikšmės per metus nepakito. Rodiklių SO10.3 ir SO10.1 siektinos reikšmės buvo pasiektos ir viršytos. Atkreiptinas dėmesys, kad projektai prekybos ir kitose srityse įgyvendinami mažesniu mastu nei planuota, kaip ir buvo minėta, daugiausiai projektai įgyvendinami paslaugų ir pramonės srityse.

55 lentelė. 6A TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.2 „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“	SO10.3. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – paslaugos (M06.2)	1 134	584	194%
	SO10.4. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – kita (M06.2)	4	305	1%
	SO10.1. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – pramonė (M06.2)	404	367	110%
	SO10.2. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – prekyba (M06.2)	62	150	41%
M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis 6.4.1 „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“	SO11.3. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – paslaugos (M06.4.1)	107	161	66%
	SO11.4. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – kita (M06.4.1)	5	126	4%
	SO11.1. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – pramonė (M06.4.1)	67	157	43%
	SO11.2. Paramos gavėjų skaičius pagal projektų veiklos sritis – prekyba (M06.4.1)	7	74	9%

1.2.7.2 Vietos plėtros kaimo vietovėse skatinimas (6B tikslinės srities įgyvendinimo analizė)

Programoje numatyta, kad prie 6B tikslinės srities, kuria siekiama skatinti vietos plėtrą kaimo vietovėse, įgyvendinimo turi prisidėti dvi priemonės / veiklos sritys:

- M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritys 7.2 „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ (parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą – regioninis planavimas; parama asbestinių stogų dangos keitimui; parama vietiniams keliams) ir 7.6 „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį (parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį – regioninis projektų planavimas; tradicinių amatų centrų plėtra);
- M19 „LEADER programa“.

Iki 2022 m. pabaigos patvirtina parama siekė beveik 210 mln. Eur ir sudarė 98 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama siekė 168,2 mln. Eur (79 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos), EK deklaruota – 154,3 mln. Eur (72 proc. tikslinei sričiai skirtos paramos). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 148 mln. Eur (70 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos).

56 lentelė. 6B tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P6 „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“							
6B TS	Tikslo rodikliai*		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014–2022 m., Eur**	Skirta parama 2014–2025 m., Eur*	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.					
	Bendras gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis, skaičius						
	348 452	150 000					
	T21. Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)		M07	78 479 372	69 717 363	78 290 742	89%
	102,3%	100%					
	Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, skaičius (6B tikslinė sritis)						
	1 075 726	1 051 768	M19	131 414 754	79 088 420	135 078 735	59%
	T22. Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)						
	33,1%	14,26%					
	T23. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (LEADER) (6B tikslinė sritis)		Iš jų EURI	11 680 0000	1 532 299	11 680 000	13%
	1 369	1 104					

*Šioje ir kitose lentelėse siektinos rodiklių reikšmės ir skirtos paramos suma nurodytos vadovaujantis Programos 14.2 versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

**Baigtiems projektams išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK. Lyginant su šios ataskaitos 1.1 dalies 4 lentelėje pateiktais duomenimis, išmokėta parama, kuri buvo deklaruota EK, pagal kai kurias priemones gali skirtis, nes šioje lentelėje nurodyta užbaigtiems projektams išmokėta parama, o 4 lentelėje visiems projektams išmokėta ir EK deklaruota parama.

2014–2022 m. pagal priemonę M07 patvirtinta visa skirta paramos suma, o išmokėta ir EK deklaruota 69,7 mln. Eur, t. y. 89 proc. skirtos paramos. Pagal priemonę M19 „LEADER programa“ patvirtinta parama siekė 131,4 mln. Eur (97 proc. skirtos paramos), iš kurių beveik 11,7 mln. Eur EURI lėšos, o baigtiems projektams išmokėta beveik 79,1 mln. Eur – 59 proc. skirtos paramos.

Siekiant skatinti vietos plėtrą kaimo vietovėse (6B TS), numatyti trys **tikslo rodikliai**.

57 lentelė. 6B tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

T S	Tikslo rodiklis	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
6 B	T21. Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)	0%	0%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%	100%
	T22. Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, procentinė dalis (6B tikslinė sritis)	0%	0,01%	0,25%	6,56%	11,28%	25,62%	27,31%	29,0%	33,1%	14,26%
	T23. Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus (LEADER) (6B tikslinė sritis)	0	0	0	0	6	164	463	848	1 369	1 104

Tikslo rodiklis T21 „Kaimo gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, procentinė dalis“ yra susietas su priemonės M19 „LEADER programa“ produkto rodikliu „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG“. Iki 2016 m. pabaigos gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, skaičius Lietuvoje siekė 1 075 026 žmones ir apėmė visus Lietuvos kaimo vietovių bei kelių mažų miestelių gyventojus. Nuo 2016 m. rodiklis viršija 100 procentų ir jo pasiekimas lygus 102,3 proc. Atkreiptinas dėmesys, kad šio rodiklio tikslas Programoje bei jo pasiekimas, nustatytas patvirtinus VPS, neperskaičiuojamas atsižvelgiant į kasmet faktiškai mažėjantį gyventojų skaičių.

Tikslo rodiklis T22 „Kaimo gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, procentinė dalis“ yra susietas su priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ produkto rodikliu „Gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, skaičius“. 2014–2022 m. dėl įgyvendintų projektų geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra naudojami 348 452 gyventojai, kurie sudarė 33 proc. bendro Lietuvos kaimo gyventojų skaičiaus, todėl T22 rodiklio siekiama reikšmė buvo pasiekta ir viršyta.

Tikslo rodiklis T23 „Sukurtos darbo vietos įgyvendinant remiamus projektus“ yra susietas su priemonės M19 „LEADER programa“ įgyvendinimu. Iki 2022 m. pabaigos baigtuose įgyvendinti vietos projektuose buvo sukurtos 1 369 naujos darbo vietos ir buvo pasiekta bei viršyta siektina tikslo reikšmė.

Kiekvienos priemonės **produktų rodiklių** pasiekimai iki 2022 m. pabaigos pateikti lentelėje žemiau.

58 lentelė. 6B tikslinės srities įgyvendinimas

M07	M07 TS 6B	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	01. Visos viešosios išlaidos (Eur)	69 717 363	78 290 742	89%

M07 TS 6B				
Produkto rodikliai		2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
03. Veiksmų, kuriais remiamos investicijos į nedidelio masto infrastruktūrą, įskaitant investicijas į atsinaujinančios energijos gamybą ir energijos taupymą, skaičius (7.2 punktas)		8 232	7 050	117%
03. Veiksmų, kuriais remiamos studijos / investicijos, susijusios su kaimo kultūriniu ir gamtiniu paveldu, įskaitant didelės gamtinės vertės vietas, skaičius (7.6 punktas)		30	45	67%
015. Gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra, skaičius (7.1., 7.2, 7.4, 7.5, 7.6 ir 7.7 punktai)		348 452	150 000	232%
M19 M19 TS 6B				
Produkto rodikliai		2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
01. Bendros viešosios išlaidos (Eur). Parengiamoji techninė bendradarbiavimo parama (19.1 punktas)		430 287	1 480 000	29%
01. Bendros viešosios išlaidos (EUR). Parama veiksams pagal BIVP strategiją įgyvendinti (19.2 punktas)		56 391 767	104 562 028	54%
01. Bendros viešosios išlaidos (EUR). Vietos veiklos grupės bendradarbiavimo veiklos rengimas ir įgyvendinimas (19.3 punktas)		870 020	2 896 200	30%
01. Bendros viešosios išlaidos (Eur). Parama einamosioms išlaidoms ir aktyvaus pritaikymo išlaidoms padengti (19.4 punktas)		21 396 346	26 140 506	82%
018. Gyventojų skaičius, tenkantis VVG		1 075 726	1 051 768	102%
019. Atrinktų VVG skaičius		49	50	98%
Papildoma informacija				
M07 M07 TS 6B				
Produkto rodikliai		2014–2022 m.		
02. Bendra investicijų suma (Eur) (viešųjų ir privačiųjų)		125 961 719		
01. Viešosios investicijos (Eur) (7.6 punktas)		3 613 280		
03. Veiksmų, kuriais remiama visų rūšių mažos apimties infrastruktūra ir kaimo kultūros ir gamtos paveldas bei kraštovaizdis, skaičius (7.2, 7.6 punktai)		8 262		

2014–2022 m. pagal priemonės M07 veiklos sritį 7.2 buvo paremti 8 232 veiksmai, iš jų 303 pagal 7.2.1 veiklą „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“, kuria finansuojami regioninio planavimo projektai, skirti visuomenės paskirties pastatų rekonstravimui ar kapitaliniam remontui, inžinerinių statinių statybai, mažųjų architektūros elementų sukūrimui ir atnaujinimui ir kt., 7 774 pagal 7.2.2 veiklą „Parama asbestinių stogų dangos keitimui“ ir 155 pagal 7.2.3 veiklą „Parama vietiniams keliams“.

Pagal priemonės M07 veiklos sritį 7.6 „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį“ buvo įgyvendinami 34 projektai, iš kurių 30 jau užbaigti įgyvendinti. Didžioji dalis – 20 projektų, skirti tradicinių amatų centrų, kurie patenka į Tradicinių amatų centrų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 3D-206 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ veiklos „Tradicionių amatų centrų kūrimas ir (arba) plėtra“ įgyvendinimo planavimo būdu tradicinių amatų centrų sąrašo tvirtinimo“, plėtrai. Likusieji 11 projektų (iš kurių 10 užbaigti) yra regioninio planavimo projektai, kuriais remiami istorinių želdynų, istorinę, etnokultūrinę, architektūrinę, memorialinę vertę turinčių nekilnojamojų kultūros paveldo objektų, gamtos paveldo objektų, kraštovaizdžio elementų tvarkybos darbai.

Pagal priemonę M07 įgyvendintų projektų naudą pajuto 348 452 kaimo gyventojai. Investicijos prisidėjo prie trūkstamos infrastruktūros sukūrimo ir atnaujinimo, gyvenamosios aplinkos bei gyvenimo kokybės gerinimo.

Parengus VPS, 19.1 veiklos sritis buvo įgyvendinta, o jai išmokėtų viešųjų išlaidų suma siekė daugiau kaip 430 tūkst. Eur (86 proc. tikslo). 2021 m. atliktu Programos keitimu, atsižvelgiant į Pereinamojo laikotarpio reglamento Nr. 2020/2220 nuostatas, numatyta galimybė pagal 19.1 veiklos sritį finansuoti projektus, skirtus naujo 2023–2027 m. laikotarpio VPS rengti, o taip pat šiai veiklos sričiai skirtas papildomas 980 tūkst. Eur finansavimas, dėl ko veiklos srities įgyvendinimo lygis sumažėjo iki 29 proc.

Vietos plėtros projektams įgyvendinti VPS numatyta parama pagal 19.2 veiklos sritį siekia beveik 104,6 mln. Eur ir sudaro didžiausią dalį visai priemonei M19 skirtų lėšų. Pagal šią sritį 1 852 įgyvendintiems projektams išmokėta suma 2014–2022 m. siekė 56,4 mln. Eur. Pagal 19.3 veiklos sritį, skirtą VVG bendradarbiavimo projektų rengimui ir įgyvendinimui, iki 2022 m. pabaigos 22 užbaigtų projektų buvo išmokėta 870 tūkst. Eur. Pagal priemonės M19 veiklos sritį 19.4, kuri yra skirta VVG veiklos išlaidoms ir VVG teritorijos gyventojų, nevyriausybinų organizacijų, verslo subjektų, kitų kaimo plėtros dalyvių aktyvumo skatinimui, buvo išmokėta 21,4 mln. Eur.

Įgyvendinat 19.2 veiklos sritį 3,6 mln. Eur yra skirti sumaniųjų kaimų projektams įgyvendinti. 2022 m. buvo patvirtintos Sumanių kaimų projektų įgyvendinimo gairės ir VVG papildė VPS, kurias įgyvendinant VVG kvies teikti paraiškas sumanių kaimų bandomiesiems projektams įgyvendinti. Bandomuosius projektus įgyvendinti kvies 15 Lietuvos VVG³⁰. Beveik visi projektai (išskyrus tris) yra ne pelno siekiantys, daugiausia orientuoti į infrastruktūros tvarkymą, aplinkos patrauklumo didinimą, skatinant turizmo ir paslaugų vietos gyventojams plėtrą. Tokius tikslus savo strategijose numatė didžioji dalis VVG, siekdamas stipresnio vietos socialinio gyvybingumo, draugiškumo aplinkai, didesnės socialinės įtraukties.³¹

19.2 ir 19.4 veiklos sritys įgyvendinamos gana sklandžiai, tačiau projektų įgyvendinimo tempą lėtina ekonominė situacija, susijusi su COVID-19 pandemijos padariniais ir karu Ukrainoje. Dar vienas svarbus veiksnys – laikotarpio pabaiga, o tai reiškia, kad lieka mažiau lėšų projektams, todėl padaugėja skundų dėl projektų, kurie atmetami dėl lėšų trūkumo³². Bendradarbiavimo projektų įgyvendinimo spartai ir jų inicijavimui pagal 19.3 veiklos sritį taip pat trukdė COVID-19 pandemijos padariniai ir karas Ukrainoje. Pastebėtina, kad pareiškėjų aktyvumui turi įtakos ir artėjantis naujasis programavimo laikotarpis – didžiausias dėmesys skiriamas naujų vietos plėtros strategijų parengimui.³³

Pagal 6B tikslinę sritį buvo numatyti trys specialieji (konkretūs) Programos rodikliai, matuojantys pakeistų asbestinių dangų stogų skaičių, regioninio planavimo būdu įgyvendintų mažos apimties infrastruktūros projektų skaičių bei rekonstruotų kelių ilgį. Visų rodiklių siektinos reikšmės buvo pasiektos ir viršytos.

59 lentelė. 6B TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.2 „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“	S012.2. Pakeistų asbestinių dangų stogų skaičius (M07.2)	7 774	6 750	115%
	S012.1. Regioninio planavimo būdu įgyvendintų mažos apimties infrastruktūros projektų skaičius (M07.2)	313	180	174%
	S012.3. Rekonstruotų kelių ilgis, km (M07.2)	147	100	147%

1.2.7.3 Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra (6C tikslinės srities įgyvendinimo

³⁰ Dzūkijos VVG, Joniškio VVG, Kaišiadorių VVG, Kupiškio VVG, Šilutės r. VVG, Molėtų VVG, Pakruojo VVG, Pasvalio r. VVG, Skuodo VVG, Šiaulių VVG, Šilalės VVG, Švenčionių VVG, VVG „Nemunas“, Pajūrio krašto VVG, Šiaurės Vakarų VVG.

³¹ NMA informacija, <https://www.nma.lt/index.php/naujienos/pirmieji-sumanaus-kaimo-projektai-jau-suplanuoti/44730>

³² Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

³³ Priemonių kuratorių apklausos metu gauta informacija.

analizė)

Programoje numatyta, kad prie 6C tikslinės srities, kuria siekiama didinti prieigą prie informacinių ir ryšių technologijų, skatinti jų naudojimą ir gerinti kokybę kaimo vietovėse, įgyvendinimo turėtų prisidėti priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.3 „Parama plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai“.

Jau iki 2019 m. pabaigos pagal 6C tikslinę sritį buvo patvirtinta ir išmokėta visa šios tikslinės srities įgyvendinimui skirta paramos dalis. Investicijos į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir prieigą prie jos, įskaitant e-valdžios paslaugas, buvo vykdytos, įgyvendinant vieną projektą, kuriam ir patvirtinta bei išmokėta visa tikslinei sričiai numatyta paramos suma.

60 lentelė. 6C tikslinės srities intervencijos logikos įgyvendinimas

P6 „Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“							
6C TS	Tikslo rodikliai		Priemonės	Patvirtinta parama 2014–2022 m., Eur	Išmokėta parama 2014– 2022 m., Eur*	Skirta parama 2014– 2025 m., Eur	Įgyvendinimo lygis, proc.
	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.					
	T24. Kaimo gyventojų, kurie naudojami naujomis ar geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra (IRT), procentinė dalis (6C tikslinė sritis)		M07	4 431 200	4 424 049	4 431 200	100%
	4,09%	1,90%					

* išmokėta parama, kuri buvo deklaruota Europos Komisijai.

Siekiant didinti prieigą prie informacinių ir ryšių technologijų kaimo vietovėse, skatinti naudojimąsi technologijomis ir gerinti jų kokybę (6C TS), numatytas **tikslo rodiklis T24** „Kaimo gyventojų, kurie naudojami naujomis ar geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra (IRT), procentinė dalis“, kuris yra susietas su priemonės M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ produkto rodikliu „Gyventojų, kurie naudojami nauja arba geresne IT infrastruktūra (pvz., plačiajuosčio interneto infrastruktūra), skaičius“.

61 lentelė. 6C tikslinės srities tikslo rodiklio pasiekimas

TS	Tikslo rodiklis	2014 – 2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Tikslas 2025 m.
6C	T24. Kaimo gyventojų, kurie naudojami naujomis ar geresnėmis paslaugomis / infrastruktūra (IRT), procentinė dalis (6C tikslinė sritis)	0%	0 % (4,09%)	4,09%	4,09%	4,09%	4,09%	1,90%

* Skliaustuose nurodyta tikslo reikšmė, kuri 2018 m. buvo praktiškai pasiekta, tačiau nebuvo patvirtinta, nes projektas formaliai nebuvo užbaigtas.

2019 m. buvo užbaigtas pagal 7.3 veiklos sritį vykdomas plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai gerinti skirtas projektas³⁴ ir pasiektas bei 2 kartus viršytas tikslo rodiklis.

Pirmuoju PRIP projekto etapu, įgyvendintu 2014–2015 m., buvo suprojektuota ir nutiesta daugiau nei 485 km šviesolaidinių kabelinių linijų, prijungti 432 objektai. 2016–2018 m. įgyvendinant antrąjį PRIP-

2, etapą, prie plačiajuosčio ryšio infrastruktūros prijungta 400 objektų ir nutiesti 343 km šviesolaidinių linijų. Įgyvendinus abu etapus 79 029 gyventojų naudojami nauja arba geresne IT infrastruktūra, iš jų įgyvendinus antrąjį PRIP-2 etapą – 43 029 gyventojai. Pasiękti rezultatai yra 2 kartus didesni. Projektas ir visa 6C TS įgyvendinta sėkmingai.

62 lentelė. 6C tikslinės srities įgyvendinimas

M07	M07 TS 6C	2014–2022 m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	Visos viešosios išlaidos (pagal priemonę)			
	O1. Visos viešosios išlaidos (EUR)	4 424 049	4 431 200	100%
	Produkto rodikliai	2014–2022m.	Tikslas 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
	O15. Gyventojų, kurie naudojami nauja arba geresne IT infrastruktūra	43 029	20 000	215%
	O3. Veiksmų, kuriais remiamos investicijos į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir prieigą prie jos, įskaitant e. valdžios paslaugas, skaičius (7.3 punktas)	1	1	100%

Pagal 6C tikslinę sritį buvo numatytas vienas konkretus Programos rodiklis, matuojantis objektų, iki kurių atvestas plačiajuostis internetas, skaičių. Įgyvendinus pagal priemonės M07 veiklos sritį 7.3 vykdytą projektą pasiektas tikslas – prijungtų objektų skaičius siekia 400.

63 lentelė. 6C TS konkrečių produkto rodiklių įgyvendinimas

Priemonė	Rodiklio pavadinimas	Pasiekimas 2014–2022 m.	Siektina reikšmė 2025 m.	Įgyvendinimo lygis, proc.
M07 „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos sritis 7.3 „Parama plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai“	SO13. Objektų, iki kurių atvestas plačiajuostis internetas, skaičius (M07.3)	400	400	100%

1.3 PROGRAMOS VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

Programoje pateiktame veiklos rezultatų plane nurodyti pagal kiekvieną prioritetą suplanuoti siekiami tikslai. Siektinų reikšmių įgyvendinimo situacija nagrinėjama prioriteto lygiu. Antrajam prioritetui veiklos rezultatų plane numatyti 2 rodikliai, trečiajam prioritetui – 3 rodikliai ir 1 alternatyvus rodiklis, ketvirtajam prioritetui – 2 rodikliai ir 1 alternatyvus rodiklis, penktajam prioritetui – 3 rodikliai, o šeštajam prioritetui – 3 rodikliai. Detalesnė informacija apie prioritetams numatytus rodiklius ir siektinas reikšmes bei 2022 m. pabaigoje pasiektus rezultatus pateikiama lentelėse, kurių pirmojoje nurodomi veiklos plano rodikliai, o antrojoje – papildomi rodikliai.

64 lentelė. Veiklos rezultatų plano rodiklių pasiekimas 2022 m. pabaigoje

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	2025 m. tikslas (a)	Pasiekta reikšmė 2022 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2022 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiamą absoliučią reikšmę (a-b-c)
P2: didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą	Bendros viešosios išlaidos (P2) (Eur)	1 136 767 903	678 667 437	59,7%	57 657 000	76 981 077	1 002 129 826
	Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į ūkio restruktūrizavimą, skaičius (2A TS) + Žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, skaičius (2B TS)	8 105	5 929	66,9%	0	10	8 095
P3: skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje	Bendros viešosios išlaidos (P3) (Eur)	165 778 134	79 796 647	48,1%	0	0	165 778 134
	Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose / trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, skaičius (3A TS)	495	353	71,3%	0	0	495
	Žemės ūkio valdų, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, skaičius (3B TS)	1 620	1 888	116,5%	0	0	1 620
P4: atkurti, išsaugoti ir	Bendros viešosios išlaidos (P4) (Eur)	906 914 654	823 975 957	90,9%	73 500 000	51 250 000	782 164 654

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	2025 m. tikslas (a)	Pasiekta reikšmė 2022 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2022 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiami absoliučioji reikšmė (a-b-c)
pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkystėje susijusias ekosistemas	Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga (ha) (4A TS) + susijusios su vandentvarkos gerinimu (ha) (4B TS) + susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija (ha) (4C TS)	391 150	327 021	83,6%	0	183 000	208 150
	Bendros viešosios išlaidos (P5) (Eur)	126 090 179	70 554 159	56,0%	0	0	126 090 179
P5: skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkiu, maisto ir miškininkystės sektoriuose	Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS) + žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo šėSD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (ha) (5D TS)	91 300	118 658	130,0%	0	0	91 300
	Investavimo į atsinaujinančios energijos gamybą veiksmų skaičius (5C TS)	7	1	14,3%	0	0	7
P6: skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse	Bendros viešosios išlaidos (P6) (Eur)	357 095 737	221 036 147	61,9%	20 000 000	11 680 000	325 415 737
	Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)	7 096	8 262	116,4%	0	0	7 096

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	2025 m. tikslas (a)	Pasiekta reikšmė 2022 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2022 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiami absoliučioji reikšmė (a-b-c)
	Gyventojų skaičius, tenkantis VVG (6B TS)	1 051 768	1 075 726	102,3%	0	0	1 051 768

Paaiškinimas: bendrosios viešos išlaidos – išlaidos baigtiems projektams, kurios buvo išmokėtos ir deklaruotos EK.

65 lentelė. Alternatyvių veiklos rezultatų plano rodiklių pasiekimas 2022 m. pabaigoje

Prioritetas	Rodiklis ir matavimo vienetas	2025 m. tikslas (a)	Pasiekta reikšmė 2022 m.	2025 m. tikslo įgyvendinimo lygis 2022 m., proc.	Papildomų lėšų koregavimas (b)	Korekcija NGEU (C)	Siekiami absoliučioji reikšmė (a-b)
P3: skatinti maisto grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje	Veikslių, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara) (4.1 ir 4.2 punktai)	140	119	85,0%	0	0	140
P4: atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas	Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)	860 000	1 133 000	131,7%	0	0	860 000

Pagal **antrąjį prioritetą**, kuris skirtas žemės ūkio konkurencingumui ir tvariam miškų valdymui skatinti, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“ ir „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į ūkio restruktūrizavimą, skaičius (2A TS) bei žemės ūkio valdų, parengusių pagal Programą remiamą verslo plėtros planą / gavusių investicijų jauniems ūkininkams, skaičius (2B TS)“.

Įgyvendinus Programą (iki 2025 m. pabaigos) siekiama deklaruoti beveik 1 137 mln. Eur paramos lėšų. Faktiškai iki 2022 m. pabaigos baigtiems projektams EK deklaruota lėšų suma pagal antrąjį prioritetą siekė beveik 678,7 mln. Eur, t. y. buvo **pasiekta 59,7 proc. siektinos reikšmės**. Iki 2022 m. pabaigos viešosios išlaidos pagal antrąjį prioritetą buvo patirtos pagal visas prie 2 prioriteto prisidedančias priemonių veiklos sritis.

Kitu antrojo prioriteto rodikliu siekiama, iki 2025 m. pabaigos paremti 8 105 valdas. Iki 2022 m. pabaigos buvo pasiekta beveik 70 proc. šio tikslo. Vertinant bendrai, antras prioritetas įgyvendinamas sėkmingai ir įvertinus pastarųjų metų pažangą bei padidintą prioritetui skiriamų lėšų sumą, tikėtina, kad siekiami tikslai bus įgyvendinti.

Pagal **trečiąjį prioritetą**, kuris skirtas maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimui, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“, „Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą už dalyvavimą kokybės sistemose, vietos rinkose / trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse / organizacijose, skaičius (3A TS)“, „Žemės ūkio valdų, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose,

skaičius (3B TS)“ bei papildomas rodiklis „Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimas ir rinkodara)“.

Iki 2025 m. pabaigos numatyta Europos Komisijai deklaruoti beveik 165,8 mln. Eur. Faktiškai iki 2022 m. pabaigos baigtiems projektams EK deklaruota lėšų suma pagal trečiąjį prioritetą siekė 79,8 mln. Eur, t. y. buvo **pasiekta 48,1 proc. siektinos reikšmės**. 2022 m. pagal priemones M05 „Gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių paveikto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinės veiklos vykdymas“, M09 „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas“ bei M16 „Bendradarbiavimas“ išmokėtos paramos mastas ribotas. Atsižvelgiant į pagal priemones patvirtintą paramos mastą, galima prognozuoti, kad M05 ir M09 priemonės bus įgyvendintos sėkmingai (patvirtinta parama atitinkamai siekė 75 ir 84 proc.), tačiau pagal M16 patvirtinta parama siekia 28 proc., todėl egzistuoja rizika, kad 2025 m. tikslas nebus pasiektas pilna apimtimi.

Iki 2025 m. pabaigos numatyta užtikrinti, kad 495 valdos dalyvautų kokybės sistemose, vietos rinkose, trumpose tiekimo grandinėse ir gamintojų grupėse. Faktiškai iki 2022 m. pabaigos buvo paremtos 353 valdos, t. y. 71,3 proc. tikslo. Vadovaujantis dabartiniais rodiklio kitimo tempais, egzistuoja rizika, kad planuojamas rodiklio reikšmės tikslas nebus pasiektas pilna apimtimi.

Kito šio prioriteto rodiklio tikslas pasiekti, kad iki 2025 m. pabaigos paremtų valdų skaičius, kurios dalyvauja rizikos valdymo sistemose, būtų 1 620 (3B TS). Faktiškai iki 2022 m. pabaigos pagal rizikos valdymui skirtas priemones M17 ir M05 paramą gavo 1 888 valdos, t. y. **buvo pasiektas ir viršytas 2025 m. tikslas**.

Trečiajam prioritetui numatytas dar vienas – alternatyvus – veiklos rezultatų plano rodiklis. Juo matuojamas paremtų veiksmų, skiriant paramą investicijoms žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdirbimui ir rinkodarai, skaičius. Iki 2025 m. pabaigos numatyta paremti 140 tokių veiksmų. Atkreiptinas dėmesys, kad KPP 7.2 dalyje numatyta rodiklio siektina reikšmė yra 119, kai tuo tarpu, KPP 11.1.3 dalyje nurodyta siektina reikšmė yra 140. Tikėtina, kad 7.2 dalyje nurodyta siektina reikšmė dėl techninės klaidos liko neatnaujinta, todėl siūloma sekančiu Programos keitimu patikslinti siektiną rodiklio reikšmę, nurodytą KPP 7.2 dalyje. Faktiškai, iki 2022 m. pabaigos buvo paremti, t. y., baigta įgyvendinti 119 projektų, t. y. 85 proc. siektinos reikšmės. Iš paremtų 119 projektų 49 projektai buvo skirti investicijoms į žemės ūkio valdas pagal veiklos sritį 4.1, „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“, o 70 projektų – investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą pagal priemonės veiklos sritį 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“.

Pagal **ketvirtąjį prioritetą**, kuris skirtas su žemės ūkiu ir miškininkystėje susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“ ir „Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės apsauga (4A TS), susijusios su vandentvarkos gerinimu (4B TS) ir susijusios su dirvožemio valdymo gerinimu ir (arba) dirvožemio erozijos prevencija (4C TS) (ha)“ bei papildomas rodiklis „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių, ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, plotas (ha)“.

Iki 2025 m. pabaigos suplanuotos viešosios išlaidos ketvirtajam prioritetui yra beveik 907 mln. Eur paramos lėšų. Iki 2022 m. pabaigos pagal ketvirtąjį prioritetą buvo išmokėta beveik 824 mln. Eur, t. y. buvo **pasiekta 91 proc. siektinos reikšmės**.

Iki 2025 m. pabaigos kasmet pagal ketvirtąjį prioritetą planuojama paremti 391 tūkst. ha plotą, kuriame būtų vykdomos valdymo sutartys, susijusios su biologinės įvairovės išsaugojimu, vandentvarkos gerinimu ir dirvožemio valdymo gerinimu bei dirvožemio erozijos prevencija. Faktiškai 2022 m. buvo paremtas 327 tūkst. ha plotas, kuriame tiesiogiai prisidedama prie biologinės įvairovės išsaugojimo, vandentvarkos gerinimo ir dirvožemio erozijos mažinimo, t. y. **siekiami reikšmė buvo įgyvendinta 83,6 proc. apimtimi**.

Ketvirtajam prioritetui numatytas dar vienas – alternatyvus – veiklos rezultatų plano rodiklis. Juo matuojamas paremtų kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas. Iki 2025 m. pabaigos numatyta paremti 860 tūkst. ha tokių plotų. Atkreiptinas dėmesys, kad KPP 7.2 dalyje numatyta rodiklio siektina reikšmė yra 960 tūkst. ha, kai tuo tarpu, KPP 11.1.4 dalyje nurodyta siektina reikšmė yra 860 tūkst. ha. Tikėtina, kad nurodytos siektinos reikšmės nesutampa dėl techninės klaidos, todėl siūloma sekančiu Programos keitimu patikslinti siektiną rodiklio reikšmę, nurodytą KPP 7.2 dalyje. Faktiškai, 2022 m. pabaigoje buvo paremta 1 133 tūkst. ha šių plotų, todėl siektina reikšmė yra pasiekta 131,7 proc. apimtimi. Įvertinus pastarųjų metų pažangą, galima teigti, kad galutiniai ketvirtojo prioriteto tikslai, susiję su bendrosiomis viešosiomis išlaidomis bus pasiekti, tačiau egzistuoja rizika dėl rodiklio, kuriuo matuojami paremti plotai.

Pagal **penktąjį prioritetą**, kuris skirtas efektyvaus išteklių naudojimo skatinimui ir perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“, „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS), žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (5D TS) (ha)“ ir „Investavimo į atsinaujinančios energijos gamybą veiksmų skaičius (5C TS)“.

Iki 2025 m. pabaigos suplanuota EK pagal penktąjį prioritetą deklaruoti beveik 126,1 mln. Eur paramos lėšų. Iki 2022 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą EK deklaruotų lėšų suma siekė 70,6 mln. Eur, t. y. **buvo pasiekta 56 proc. siektinos reikšmės**. Tokį siektinos reikšmės pasiekimo mastą lemia tai, kad pagal 5C TS pasiekta ribota pažanga (13 proc.), o pagal 5D TS išmokėta pusė (50 proc.) šiai TS skirtų lėšų.

Iki 2025 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą kasmet planuojama paremti 91,3 tūkst. ha plotą, kuriame būtų vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija (5E TS) ir su išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu (5D TS). 2022 m. buvo paremtas beveik 118,7 tūkst. ha plotas, t. y. buvo **pasiekta 130 proc. siektinos reikšmės**.

Iki 2025 m. pabaigos pagal penktąjį prioritetą suplanuota paremti 7 veiksmus, kuriais būtų investuojama į atsinaujinančios energijos gamybą (5C TS). Šie veiksmai remiami pagal priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklą 6.4.2, teikiant paramą biodujų gamybai. Iki 2022 m. pabaigos buvo įgyvendintas tik vienas projektas, skirtas atsinaujinančios energijos gamybai, todėl pasiekta 14,3 proc. tikslo. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių yra pasirašytos dar 4 sutartys dėl projektų įgyvendinimo, o 2022 m. pabaigoje buvo patvirtintos 2 paraiškos.

Pagal **šeštąjį prioritetą**, kuris skirtas socialinės įtraukties skatinimui, skurdo mažinimui ir ekonominės plėtros kaimo vietovėse skatinimui, veiklos rezultatų plane numatyti rodikliai „Bendros viešosios išlaidos“, „Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)“ ir „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG (6B TS)“.

Iki 2025 m. pabaigos pagal šeštąjį prioritetą Europos Komisijai planuojama deklaruoti kiek daugiau nei 357 mln. Eur paramos lėšų. Faktiškai iki 2022 m. pabaigos baigtiems projektams išmokėtų ir EK deklaruotų lėšų suma siekė 221 mln. Eur, t. y. **buvo pasiekta 62 proc. 2025 m. siektinos reikšmės**.

Iki 2025 m. pabaigos kaimo vietovėse planuojama įgyvendinti 7 096 veiksmus, skirtus gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą. 2022 m. pabaigoje buvo įgyvendinti 8 262 tokie veiksmai., t. y. **tikslo reikšmė pasiekta ir viršyta**. Absoliuti dauguma šių veiksmų yra asbestinių stogų dangos keitimo projektai. Tokie veiksmai yra mažos vertės, todėl šio rodiklio pasiekimas yra aukštas, o deklaruotų pajamų – mažas.

Programoje suplanuota, kad gyventojų, kuriems taikomos vietos plėtros strategijos, skaičius Lietuvoje sieks kiek daugiau nei 1 mln. kaimo vietovių gyventojų. Šio rodiklio tikslas pagal EK nustatytą metodiką

jau buvo pasiektas (užfiksuotas) 2016 m. patvirtinus visas VPS, o rodiklio reikšmė nėra perskaičiuojama atsižvelgiantį kasmet faktiškai mažėjantį gyventojų skaičių.

Apibendrinant galima teigti, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir nekyla grėsmių, išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą, kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetą įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį įgyvendinimo lygis siekia 62 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti.

2 PROBLEMAS, DARANČIOS ĮTAKĄ PROGRAMOS IR JOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO REZULTATAMS

2.1 VEIKSMŲ, KURIŲ IMTASI SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOKYBĘ IR EFEKTYVUMĄ, APRAŠYMAS

2.1.1 Vadovaujančios institucijos veiksmų analizė

Įgyvendinant Programą 2014–2022 m. buvo susidurta su išorės veiksniais, kuriuos galima apibrėžti kaip nuo Programos vadovaujančios institucijos nepriklausančius veiksnius, ir vidiniais veiksniais, kuriuos galima apibrėžti kaip nuo Programos vadovaujančios institucijos priklausančius veiksnius. Šie veiksniai (problemos) neigiamai veikė Programos įgyvendinimą. Siekiant panaikinti šiuos veiksnius arba sušvelninti jų poveikį Programos įgyvendinimui, vadovaujančioji institucija ėmėsi atitinkamų veiksmų. Šiuos veiksmus galima suskirstyti į tris kategorijas. Pirmoji kategorija susijusi su Programos pakeitimais, antroji – su Programos administravimo taisyklių ir kitų nacionalinių teisės aktų pakeitimais, o trečioji – su priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimais.

2.1.1.1 Programos pakeitimai

Iki 2022 m. buvo atlikta trylika programos pakeitimų. 2022 m. buvo priimtas vienas programos pakeitimas, kuris EK buvo patvirtintas 2022 m. liepos 8 d. sprendimu Nr. C(2021)4997. 2022 m. atliktu pakeitimu, Programa papildyta nauja priemone – M17 priemonės veiklos sritimi 17.3 „Pajamų stabilizavimo priemonės“, kuriai numatyta skirti 1,6 mln. Eur. Taip pat M04 priemonės veiklos sričiai 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ skirtas papildomas 39,657 mln. Eur nacionalinis finansavimas. Be to, nuo 101 Eur/ha iki 192 Eur/ha padidinta kompensacinė išmoka pagal M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklą „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“. Patikslintas M06 priemonės veiklos „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ paramos intensyvumas (kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą Vilniaus apskrityje taikomas 55 proc. paramos intensyvumas, kitais atvejais jis nekeičiamas, t. y. išlieka 60 proc.). Atlikti pakeitimai detalčiau aprašyti šios ataskaitos 1 priede.

2.1.1.2 Programos administravimo taisyklių ir kitų nacionalinių teisės aktų pakeitimai

2022 m. buvo atlikti du Programos administravimo taisyklių pakeitimai.

- 1) 2022 m. birželio 23 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-416 patvirtintas pakeitimas, susijęs su paraiškos vertinimo terminais (pakeitimu sutrumpintas paraiškos vertinimo terminas nuo 4 iki 2 mėn.).
- 2) 2022 m. rugpjūčio 16 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-493 patvirtinti pakeitimai, susiję su paraiškų priėmimo tvarkaraščio skelbimo tvarka (tvarkaraštis turi būti skelbiamas likus ne vėliau kaip 2 mėnesiams iki paraiškų surinkimo pradžios), paraiškų atmetimo tvarka, paramos sutarties keitimo tvarka, mokymų organizavimo tvarka (pvz., mokymų, konsultavimų, informacinių renginių, viešinimo renginių ir panašios veiklos mokėjimo prašymo patikra gali būti atliekama ir nevykstant į projekto įgyvendinimo ir (ar) administravimo vietą, jei paramos gavėjas, naudodamasis NMA Agro mobiliąja programėle, pateikia dokumentus, kurie leidžia patikrinti visą reikalingą informaciją, susijusią su projekto įgyvendinimu).

2.1.1.3 Priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai ir kiti veiksmai

2022 m. siekiant spręsti ir kontroliuoti priemonių įgyvendinimo metu iškilusias problemas, buvo atlikti priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai. Jeigu analizėje nėra paminėta priemonė, tai reiškia, kad

reikšmingų tos priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimų 2022 m. nebuvo. 2022 m. daugelio priemonių įgyvendinimo taisyklės buvo keistos atsižvelgiant į didesnio duomenų skaitmenizavimo siekį, kad naujai pateikiamos paraiškos, mokėjimo prašymai būtų visiškai skaitmenizuoti ir administruojami tik skaitmenine forma. Taip pat dėl to, kad nuo 2023 m. sausio 3 d. trijų valstybės įmonių – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, VĮ Valstybės žemės fondo bei VĮ Distančių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ – funkcijas vykdė viena įmonė – VĮ Žemės ūkio duomenų centras, todėl buvo būtina pakeisti atitinkamas taisyklių nuostatas.

2022 m. liepos 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-434 patvirtinta **M01 priemonės** „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ **veiklos srities 1.1** „Parama profesiniam mokymui ir įgūdžiams įgyti“ įgyvendinimo taisyklių nauja redakcija, taikoma 2022 m. gautoms paraiškoms. Pagrindiniais pakeitimais numatyta: galimybė pareiškėjams teikti paraiškas kartu su projekto partneriu (-iais); prievolė paramos gavėjams sudaryti galimybę mokymo dalyviams elektroniniu būdu, savo internetiniame puslapyje, įvertinti projekte vykdomų mokymo kursų kokybę; taikomas apribojimas projektą administruojančių asmenų darbo užmokesčiui arba atlygiui, kuris negali viršyti 20 proc. projektui prašomos paramos sumos; atsisakyta popierinės dalijamosios medžiagos teikimo mokymo kursų dalyviams mokymo metu – medžiaga dalyviams išsiunčiama tik elektroniniu paštu prieš organizuojamus mokymo kursus; numatyta prievolė Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai (KVIRPA) pasirinktinai atlikti mokymo programos vykdymo kokybės vertinimą, o nustačius mokymo programos vykdymo kokybės neatitikimų, apie tai per 5 darbo dienas informuoti NMA; taip pat nustatytos sankcijos už mažiau apmokytų galutinių naudos gavėjų skaičių, nei nurodyta paramos paraiškoje, jeigu už tai buvo gauti atrankos balai, taip pat už KVIRPA nustatytus reikšmingus mokymo programos vykdymo trūkumus/pažeidimus. 2022 m. spalio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-597 veiklos srities 1.1 įgyvendinimo taisyklės buvo dar kartą pakeistos. Pakeitimu patikslintas punktas, susijęs su lektorių kvalifikacijos reikalavimais – projekto įgyvendinimo metu lektorius turi turėti ne mažesnę kaip magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygintą aukštąjį išsilavinimą (alternatyva turėti ne mažesnę kaip trijų metų praktinio darbo patirtį srityje buvo panaikinta).

Siekiant suderinamumo su „Konsultavimo paslaugų gavėjų atrankos konsultavimo paslaugų teikimo išlaidų finansavimo taisyklėmis“ 2022 m. vasario 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-77 buvo pakeistos konsultavimo paslaugų teikėjų atrankos taisyklės. Pakeitimai susiję su konsultavimo temomis. 2022 m. gegužės 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-319 buvo pakeistos **M02 priemonės** konsultavimo paslaugų gavėjų atrankos ir konsultavimo paslaugų teikimo išlaidų finansavimo taisyklės. Keitimu buvo sumažinta pagal priemonę skiriamų lėšų suma ūkininkams, jauniems ūkininkams ir kitiems žemės valdytojams bei miško valdytojams, tačiau padidinta kaimo vietovėse veikiančioms labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms (taikoma pareiškėjams, paramos paraiškas teikiančioms nuo 2021 m.). Keitimu taip pat nustatyta, kad pareiškėjas konsultavimo paslaugomis turi pasinaudoti per 36 mėnesius nuo patvirtinimo konsultavimo paslaugų gavėju (galioja pareiškėjams, pateikusiems paraiškas 2020–2022 laikotarpiu).

2022 m. sausio 24 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-31 buvo atliktas **M03 priemonės** „Žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimas, kuriuo atnaujinta paramos paraiškų ir mokėjimo prašymų teikimo tvarka (paraiškos teikiamos el. paštu arba per ŽŪMIS, o mokėjimo prašymai per ŽŪMIS), taip pat atnaujintas taisyklių 1 priedo (paraiškos formos) II skyrius, kuriame pareiškėjas pateikia informaciją apie išlaidas, kurias prašoma kompensuoti. Atsižvelgiant į tai, kad 2022 m. gegužės 20 d. Lietuvos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-351 buvo patvirtintos atnaujintos [Nacionalinės maisto kokybės sistemos taisyklės](#), 2022 m. spalio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-591 buvo patikslintos priemonės M03 įgyvendinimo taisyklėse vartojamos sąvokos, susijusios su pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintais produktais, jų ženkliniu (atsiranda 2 ženklai: „Kokybė“ ir „Nacionalinė kokybė Lietuva“, vietoj buvusio vieno ženklo) taip pat patikslinta paraiškos forma ir atlikti kiti administraciniai pakeitimai.

2022 m. vyko 3 kvietimai teikti paraiškas pagal **M04 priemonės 4.1 veiklos sritį** „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Pirmasis kvietimas vyko pagal 2021 m. spalio 6 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-626 patvirtintas veiklos srities įgyvendinimo pereinamuoju 2021–2022 metų laikotarpiu

taisyklės, kurios buvo pakeistos 2022 m. vasario 1 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-71. Pakeitimu patikslintas veiklos specializacijos apibūdinimas, patikslintos fiksuotųjų įkainių reikšmės, netinkamų finansuoti išlaidų kategorijos, atrankos kriterijai ir kt.

Antrasis kvietimas vyko pagal 2021 m. spalio 22 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-674 patvirtintas veiklos srities įgyvendinimo taisykles, taikomas įgyvendinant Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės (EURI) lėšomis, kurios buvo pakeistos 2022 m. kovo 18 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-198. Pakeitimu patikslintas veiklos specializacijos apibūdinimas, patikslintos fiksuotųjų įkainių reikšmės, netinkamų finansuoti išlaidų kategorijos, atrankos kriterijai ir kt.

Trečiasis kvietimas vyko pagal 2022 m. birželio 27 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-420 patvirtintas veiklos srities įgyvendinimo taisykles, taikomas nuo 2022 m., kurios buvo pakeistos 2022 rugpjūčio 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-479. Keitimu patikslintos netinkamos finansuoti išlaidos, susijusios su žemės ūkio technika ir įranga, kuri nesusijusi su tiksluoju ūkininkavimu.

4.2 veiklos sričiai „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ taikoma 2019 m. birželio 11 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-356 patvirtinta įgyvendinimo taisyklių, taikomų nuo 2019 m., redakcija. 2022 m. gegužės 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-310 atliktas šių taisyklių pakeitimas, kuriuo atsižvelgiant į BŽŪP pokyčius, nuspręsta atskirai remti ankštinių ir baltyminių augalų perdirbimą ir visų kitų žemės ūkio produktų perdirbimą. Nustatyta, kad jei investuojama į ankštinių ir baltyminių augalų perdirbimą, – didžiausia galima paramos suma vienam projektui, vienam juridiniam asmeniui 2014–2022 metų laikotarpiui ir susijusiems asmenims yra 5 mln. Eur. Taip pat buvo patikslinti projektų atrankos kriterijai, ypatingą dėmesį skiriant kooperacijos vystymui, atsisakant vidutinių įmonių bei sektorių prioretizavimo bei atrankos balų už intensyvumo susimąžinimą teikimo, papildomai suteikiant prioritetą perdirbantiems ekologiškais ir pagal NKP reikalavimus pagamintus žemės ūkio produktus.

M04 priemonės veiklos srities 4.3 „Parama investicijoms į žemės ūkio ir miškininkystės infrastruktūros plėtrą ir pritaikymą“ **4.3.2 veiklai** „Parama žemės ūkio vandentvarkai“ taikoma 2019 m. balandžio 25 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-257 patvirtinta taisyklių redakcija, taikoma nuo 2019 m. teikiamoms paraiškoms. 2022 m. šios taisyklės pakeistos du kartus. 2022 m. vasario 15 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-105 patvirtinti pakeitimai, kuriais siekiama didesnio duomenų skaitmenizavimo, kad naujai pateikiamos paraiškos, mokėjimo prašymai būtų visiškai skaitmenizuoti ir administruojami tik skaitmenine forma. 2022 m. lapkričio 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-744 patvirtinti pakeitimai susiję su tuo, kad nuo 2023 m. sausio 3 d. trijų valstybės įmonių – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, VĮ Valstybės žemės fondo bei VĮ Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ – funkcijas vykdys viena įmonė – VĮ Žemės ūkio duomenų centras, todėl atitinkamai buvo patikslinta informacija taisyklių nuostatose ir jų priede – paraiškoje.

Įgyvendinant M04 priemonės 4.4 veiklos srities „Parama pelno nesiekiančioms investicijoms“ **4.4.1 veiklą**, 2022 m. rugpjūčio 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-488 buvo pakeistas 2015 m. kovo 13 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-166 „Dėl Lietuvos Kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Meldinių nendrinukių buveinių išsaugojimas“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ ir išdėstytas nauja redakcija. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-488 pakeistas taisyklių pavadinimas į „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Labiausiai nykstančių rūšių buveinių ir EB svarbos natūralių buveinių išsaugojimas“ įgyvendinimo taisyklės“, praplėstas remiamų rūšių sąrašas ir pakeistos su tuo susijusios taisyklių nuostatos. 2022 m. gruodžio 1 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-752 buvo atliktas dar vienas taisyklių pakeitimas, kuriuo patikslinti projektais numatytų darbų atlikimo terminai, pranešimo apie atliktus darbus NMA tvarka.

4.4.2 veiklos „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ įgyvendinimą reglamentuoja 2020 m. vasario 14 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-98. 2022 m. šis teisės aktas buvo pakeistas du kartus: 2022 kovo 7 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-158 ir 2022 m. liepos 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-435. Atsižvelgiant į Aplinkos ministerijos

pateiktą atnaujintą informaciją apie 2017–2021 m. vilkų ūkiniams gyvūnams padarytą žalą ir pateiktą sąrašą savivaldybių, kuriose nustatyta daugiausiai žalos atvejų per 5 metus, atnaujintas savivaldybių sąrašas. Kiti pakeitimai atlikti siekiant didesnio duomenų skaitmenizavimo, kad naujai pateikiamos paraiškos ir mokėjimo prašymai būtų visiškai skaitmenizuoti ir administruojami tik skaitmenine forma.

M05 priemonės veiklos srities „Parama investicijoms į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti pavojingų ligų grėsmes ir su jomis susijusias pasekmes“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. buvo keistos 3 kartus (2022 m. vasario 18 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-112, 2022 m. rugsėjo 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-532, 2022 m. rugsėjo 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-539). Atlikti keitimai susiję su paramos paraiškos ir prašomų dokumentų pateikimo tvarka, ūkinių gyvūnų ženklavimo ir registravimo tvarka, sutartinių gyvulių apskaičiavimo tvarka. Taip pat patikslinta paraiškos forma.

M06 priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ **6.1 veiklos sritį** „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ reglamentuoja 2019 m. gegužės 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-309 patvirtintos įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 metų. 2022 m. buvo atlikti du šių taisyklių keitimai. 2022 m. gegužės 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-302 patvirtintame pakeitime nurodyta, kad paraiškos teikiamos tik per ŽŪMIS. Papildyta, kad investicijos turi būti naudojamos verslo planui įgyvendinti. Taip pat buvo panaikintas apribojimas paramos sumai sutuoktiniams ir sutuoktinio sklypo įtraukimui į valdą, jei sutuoktinis gavo paramą pagal KPP 2007–2013 metų programos priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“. Patikslinta mišriojo ūkio sąvoka, verslo plano įgyvendinimo laikotarpis bei atlikti kiti būtini tikslinimai. 2022 m. gegužės 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-333 buvo atliktas dar vienas taisyklių pakeitimas. Pakeitimas buvo atliktas siekiant suderinti tarpusavyje skirtingas taisyklių nuostatas. Taisyklių 16.20 papunktyje buvo panaikintas ribojimas į valdą įtraukti sklypus, kurie buvo sutuoktinio valdoje, jei šiems sklypams buvo skirta parama pagal KPP 2007–2013 metų programos priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, tačiau taisyklių 42.1.1 papunktyje nebuvo panaikinta sankcija, susijusi su šiuo ribojimu. Dėl to buvo reikalinga koreguoti nurodytą sankciją.

2022 m. buvo atlikti du M06 priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ **6.3 veiklos srities** „Parama smulkiesiems ūkiams“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų nuo 2021 metų (patvirtintų 2021 m. kovo 31 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-200), keitimai. 2022 m. sausio 28 d. žemės ūkio ministro įsakymu priimtais pakeitimais numatyta, kad pagal veiklos sritį paraiškos teikiamos tik per ŽŪMIS, papildyta nuostata, kad paramos lėšos turi būti naudojamos verslo planui įgyvendinti. Kiti atlikti pakeitimai – techninio pobūdžio tikslinimai – dėl aiškumo tikslinama mišriojo ūkio sąvoka bei atliekami kiti būtini tikslinimai. 2022 m. gruodžio 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-794 buvo atliktas dar vienas taisyklių pakeitimas, kuriuo patikslintos nuostatos susijusios su trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą.

2022 m. vasario 24 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-127 buvo pakeistos **6.4 veiklos srities** „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai kurti ir plėtoti“ **6.4.2 veiklos** „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 m. Dalis pakeitimų yra techninio pobūdžio – patikslinti reglamentų pavadinimai, papildyta pereinamojo laikotarpio reglamentu, nurodyta kad pareiškėjų duomenys turi būti suvedami į EK valstybės pagalbos skaidrumo svetainę. Taip pat patikslintas paraiškų teikimo būdas, nustatant, kad paramos paraiškos teikiamos pasirašytos kvalifikuotu elektroniniu parašu, kaip nustatyta Programos administravimo taisyklėse. O atsižvelgiant į pasikeitusį 2022–2027 m. Lietuvos regioninės pagalbos žemėlapi, pareiškėjams c punkte nurodytose vietovėse nustatomas galimas didžiausias 55 proc. paramos intensyvumas.

M08 priemonės „Investicijos į miškų plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ **8.1 veiklos srities** „Miško veisimas“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. keistos du kartus. Pirmas įgyvendinimo taisyklių keitimas patvirtintas 2022 m. vasario 18 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-115. Pakeitimu paramos gavėjams suteikta galimybė ištaisyti neatitikimus ir atsodinti žuvusį mišką po želdinių ar žėlinių kokybės vertinimo, kai privačioje žemėje projektuotų ar tikslinių rūšių medžių tankis buvo įvertintas „blogai“ arba nustatyta, kad miško želdiniai ir (arba) žėliniai žuvo. Vieną kartą per išpareigojimų laikotarpį paramos gavėjai gali ištaisyti nustatytus trūkumus ir nuosavomis lėšomis

atsodinti žuvusius želdinius ir (arba) žėlinius. Tokiu būdu išvengiama išmokėtos paramos susigrąžinimo sankcijos. Parama miško įveisimui ne miško žemėje arba ne miško žemėje esančių savaiminių žėlinių (iki 5 metų) priežiūrai buvo teikiama pateikus Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (NŽT) teritorinio padalinio leidimą įveisti mišką ne miško žemėje. Pasikeitus nacionalinių teisės aktų reikalavimams, pakeitimu įgyvendinimo taisyklėse nustatyta, kad želdinant mišką ne miško žemėje, pareiškėjas iš NŽT teritorinio skyriaus turi būti gavęs teigiamą sprendimą dėl miško įveisimo ne miško žemėje. Jeigu prašoma paramos medžių savaiminukais apaugančiam ne miško žemės plotui prižiūrėti, pareiškėjas turi turėti Valstybinės miškų tarnybos (VMT) išduotą sprendimą dėl Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro duomenų įrašymo / keitimo. Antras taisyklių keitimas patvirtintas 2022 m. spalio 26 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-650, kuriuo atsižvelgiant į EK audito pastabas ir siekiant imtis taisomųjų veiksmų, patikslinta VMT patikrų vykdymo tvarka – imtis ir periodiškumas, t. y., užtikrinami kasmetiniai patikrinimai (kurie iki šiol buvo numatyti tik pirmaisiais, trečiaisiais, septintaisiais ir dvyliktaisiais metais) visu projekto įgyvendinimo laikotarpiu ir 100 proc. patikrinimai pirmaisiais metais po miško įveisimo (iki tol buvo vykdoma pagal atranką), siekiant įsitikinti, ar realizuotos investicijos. Atitinkamai pakoreguota ir sankcijų taikymo tvarka.

8.3-4 veiklos srities „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“ įgyvendinimo taisyklės 2021 m. keistos du kartus. Pirmas įgyvendinimo taisyklių keitimas patvirtintas 2022 m. vasario 17 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-110. Šiuo pakeitimu siekiant didesnio duomenų skaitmenizavimo, nustatyta, kad naujos paraiškos teikiamos pasirašytos kvalifikuotu elektroniniu parašu, siunčiant elektroniniu paštu arba teikiamos naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu. Mokėjimo prašymai teikiami tik per ŽŪMIS portalą. Antras įgyvendinimo taisyklių keitimas patvirtintas 2022 m. rugpjūčio 23 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-509. Pakeitimu taisyklės papildytos nuostata, kad investicijų kainai pagrįsti pareiškėjas gali pateikti galimų tiekėjų interneto tinklalapių ekrano nuotraukas su nurodytomis kainomis (angl. „Print Screen“), ko nebuvo numatyta anksčiau. Taip pat, patikslinta dėl pranešimų gavimo būdo pareiškėjams/paramos gavėjams.

8.5 veiklos srities „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“ įgyvendinimo taisyklės pakeistos 2022 m. rugsėjo 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-550. Pakeitimu taisyklės papildytos nuostata, kad investicijų kainai pagrįsti pareiškėjas gali pateikti galimų tiekėjų interneto tinklalapių ekrano nuotraukas su nurodytomis kainomis (angl. „Print Screen“), ko nebuvo numatyta anksčiau.

2022 m. atlikti du **8.6 veiklos srities** „Investicijos į miškininkystės technologijas“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimai (2022 m. sausio 28 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-48; 2022 m. gruodžio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-756). Atlikti tikslinamojo pobūdžio pakeitimai siekiant didesnio duomenų skaitmenizavimo, kad naujai pateikiamos paraiškos, mokėjimo prašymai, projektų ataskaitos būtų visiškai skaitmenizuotos ir administruojamos tik skaitmenine forma; atliktas pakeitimas, susijęs su trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą.

2022 m. buvo atlikti du **M09 priemonės** „Gamintojų grupių įsikūrimas“ veiklos srities „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimai (2022 m. sausio 31 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-53; 2022 m. kovo 9 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-164). Pakeitimais numatyta, kad jeigu pareiškėjo dalyviu būtų bent viena pripažinta žemės ūkio kooperatinė bendrovė (kooperatyvas), o bendras dalyvių skaičius būtų ne mažesnis kaip 10, būtų netaikomas reikalavimas, kad nei vienas iš pareiškėjo dalyvių negali turėti daugiau nei 40 proc. visų dalyvių ar dalyvio narių, jeigu dalyvis yra kooperatinė bendrovė (kooperatyvas), bendro deklaruoto ploto arba bendro auginamų sutartinių gyvulių skaičiaus, arba bendro laikomų bičių šeimų skaičiaus. Taip pat patikslintas reikalavimas išlaikyti dalyvių skaičių, išskyrus dalyvio pašalinimą dėl bankrutavimo, kitų objektyvių priežasčių teisės aktų nustatyta tvarka, turėti ir/arba dalyviai/dalyvių nariai turėtų auginamų vaisių, uogų ir (ar) daržovių plotą, auginamų sutartinių gyvulių skaičių, laikomų bičių šeimų skaičių ir atitikti atrankos kriterijus, už kuriuos gauti atrankos balai, visą verslo plano įgyvendinimo ir verslo plano kontrolės laikotarpį. Atlikti kiti patikslinimai, susiję su paraiškos ir mokėjimo prašymo teikimu elektronine forma.

M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. buvo pakeistos 4 kartus (2022 m. vasario 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-97; 2022 m. gegužės 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-318; 2022 m. rugpjūčio 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-520; 2022 m. gruodžio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-829). Pirmu pakeitimu buvo patikslintos nuostatos, susijusios su išipareigojimų prisiėmimo laikotarpiu, tam tikrų veiklų atlikimo terminais ir reikalavimais. Antru ir trečiu pakeitimais iki 192 Eur/ ha buvo padidinta išmoka pagal veiklą „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“, patikslinti/ papildyti reikalavimai, susiję su šios veiklos įgyvendinimu. Keitimais taip pat patikslintos nuostatos, susijusios su išipareigojimų prisiėmimo laikotarpiu, augalų apsaugos produktų naudojimu, tręšimu organinėmis trąšomis, atskirų pagal priemonę įgyvendinamų veiklų reikalavimais ir veiklų atlikimo terminais. Ketvirtas keitimas, susijęs su trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą. Pasikeitus pavadinimui atlikti atitinkami taisyklių patikslinimai.

M11 priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. keistos du kartus. 2022 m. balandžio 22 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-272 atlikti patikslinimai susiję su 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 ir Ekologinės gamybos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 „Dėl Ekologinio gamybos taisyklių patvirtinimo“ pakeičiais. Priemonės įgyvendinimo taisyklės suderintos su Reglamente ir Ekologinės gamybos taisyklių nuostatomis. 2022 m. birželio 6 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-383 pakeitimais atlikti atsižvelgiant į priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ įgyvendinimo taisyklių pakeitimus (patvirtintus 2022 m. gegužės 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-318). M11 priemonės įgyvendinimo taisyklėse siekiantiems gauti išmokas už sodą sąrašas papildytas sausmedžiais. Atsižvelgiant į pakeitimus, susijusius su deklaruojamos valstybinės žemės įteisinimu Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse, pakoreguotos ir M11 priemonės įgyvendinimo taisyklės bei atlikti kiti redakcinio pobūdžio pakeitimai.

M12 priemonės „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. keistos du kartus. 2022 m. balandžio 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-243 patikslinta taisyklių nuostata susijusi su reikalavimais žaliajam pūdymui. 2022 m. gruodžio 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-845 patvirtinti pakeitimai, susiję su trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą.

M13 priemonės „Išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kličių“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. žemės ūkio ministro įsakymais keistos keturis kartus (2022 m. kovo 30 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-227; 2022 m. birželio 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-381; 2022 m. rugsėjo 29 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-586; 2022 m. gruodžio 23 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-857). Pakeitimais daugiausiai susiję su pareiškėjams taikomų reikalavimų patikslinimais ir jų atlikimo terminais bei trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą.

M16 priemonės 16.1 veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimą reglamentuoja EIP veiklos grupių steigimo, jų projektų galimybių studijų rengimo ir vertinimo taisyklės bei veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimo taisyklės.

Europos inovacijų partnerystės veiklos grupių steigimo, jų projektų galimybių studijų rengimo ir vertinimo taisyklės, taikomos nuo 2021 metų, 2022 m. buvo keisto du kartus. 2022 vasario 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-82 patvirtinti keitimai atlikti siekiant tinkamai pasirengti 2022 metų galimybių studijų rinkimui. Atliekamais pakeitimais siekiama didesnio galimybių studijų administravimo skaitmenizavimo bei suderinamumo su pakeistomis Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklėmis, nustatoma sprendimo dėl pritarimo (nepritarimo) EIP veiklos grupės projekto galimybių studijos įgyvendinimui ir projekto rengimui įforminimo tvarka, atlikti kiti techninio pobūdžio keitimai. 2022 gegužės 26 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-357

taisyklės pakeistos atsižvelgiant į tai, kad nuo 2022 m. balandžio 7 d. Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros, vykdydžiusios EIP veiklos grupių projektų galimybių studijų ekspertinį vertinimą, funkcijos, susijusios su inovacijų priemonių administravimu, buvo perduotos VšĮ „Inovacijų agentūrai“.

Veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimo taisyklės 2022 m. buvo keistos 4 kartus:

- 2022 liepos 13 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-442 buvo pakeistos įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2019 metų. Keitimais buvo siekiama suteikti galimybę paramos gavėjui įgyvendinti projektą užsitęsus NMA pateiktos paraiškos administravimui nuo 2019 m., taip pat buvo tikslintos išipareigojimo apdrausti už paramą įsigyto turto nuostatos, atsižvelgiant į supaprastintas investicijų draudimo sąlygas ir tikslinta tarpinių bei galutinių ataskaitų pateikimo bei administravimo tvarka siekiant ją suvienodinti su projektų, pateiktų pagal įgyvendinimo taisyklės, taikomas nuo 2020 metų (patvirtintas 2020-06-29 žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-490), numatyta tvarka. Dar vienas keitimas buvo atliktas 2022 m. rugsėjo 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-528, kuriuo patikslinta nuostata dėl NMA atliekamų patikrų vietoje tvarkos.
- 2022 rugpjūčio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-484 buvo pakeistos įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2018 metų. Keitimu tikslintos išipareigojimo apdrausti už paramą įsigytą turtą nuostatos, atsižvelgiant į supaprastintas investicijų draudimo sąlygas, vienodintos nuostatos dėl tarpinių ir galutinių ataskaitų teikimo su numatytais 2020 ir 2019 m. EIP projektų įgyvendinimo taisyklėse, mažinamas perteklinis NMA vykdomų patikrų vietoje skaičius, kadangi jose nurodytą informaciją galima patikrinti administraciniu būdu arba atliekant mokėjimo prašymų patikras ir (arba) priežiūros patikras.
- 2022 rugpjūčio 5 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-485 buvo pakeistos įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2020 metų. Keitimu tikslinamos išipareigojimo apdrausti už paramą įsigytą turtą nuostatos, atsižvelgiant į supaprastintas investicijų draudimo sąlygas, vienodinamos nuostatos dėl tarpinių ataskaitų teikimo su numatytais 2018 ir 2019 m. EIP projektų įgyvendinimo taisyklėse, tikslinama paraiškų pateikimo tvarka (pagal bendrosios administravimo taisyklėse numatytą tvarką), mažinamas perteklinis NMA vykdomų patikrų vietoje skaičius, kadangi jose nurodytą informaciją galima patikrinti administraciniu būdu arba atliekant mokėjimo prašymų patikras ir (arba) priežiūros patikras.

16.3 veiklos srities „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ supaprastintųjų įgyvendinimo taisyklių (patvirtintų 2019 m. liepos 9 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-414) pakeitimai atlikti 2022 m. rugpjūčio 3 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-481 ir 2022 m. gruodžio 15 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-815. Pirmu keitimu patikslintos nuostatos susijusios su paramos intensyvumu, paraiškos teikimo tvarka, patikslinta paraiškos forma. Antru keitimu patikslintas taisyklių pavadinimas į „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos srities „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ įgyvendinimo taisyklės“, atlikti kiti su pavadinimo keitimu susiję patikslinimai, taip pat patikslintos nuostatos susijusios su trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą ir kiti redakcinio pobūdžio keitimai.

16.4 veiklos srities „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“ įgyvendinimo taisyklės, taikomos nuo 2021 m. 2022 m. keistos du kartus. Pirmu keitimu, patvirtintu 2022 m. birželio 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-378, patikslintos nuostatos, susijusios su: reikalavimais pareiškėjo ir (ar) jo partnerių nekilnojamam turtui; atvejais, kai parama neteikiama; prekybos ir (arba) realizavimo vietų įsteigimo reikalavimais, susijusiais su realizuojamos produkcijos kiekiu, didžiausiu galimu finansavimu projektams, tinkamomis finansuoti išlaidomis. Pakeitimu taip pat atnaujinti fiksuotieji įkainiai. Antru keitimu, patvirtintu 2022 m. gruodžio 14 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-818, pakeistos nuostatos, susijusios su projekto partnerio keitimu, prekybos ir (arba) realizavimo vietų įsteigimo reikalavimais, susijusiais su realizuojamos produkcijos kiekiu, didžiausiu galimu finansavimu projektams, fiksuotųjų įkainių taikymu. Taip pat nustatytas draudimas prekiauti / tiekti kitų fizinių ar juridinių asmenų, užsiimančių žemės ūkio, maisto produktų gamyba ir (arba) perdirbimu (kurie projekte nedalyvauja kaip partneriai), produkcija.

M17 priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities **„Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“**, susijusios su ūkinių gyvūnų draudimo įmokų kompensavimu įgyvendinimo taisyklės 2022 m. buvo keistos 2 kartus (2022 m. balandžio 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-248 ir 2022 m. gruodžio 1 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-749). Pirmas pakeitimas daugiausiai susijęs su komercinio pasiūlymo reikalavimų keitimais, o antras su trijų valstybės įmonių sujungimu į vieną įmonę – VĮ Žemės ūkio duomenų centrą.

Įgyvendinant **M19 priemonės „LEADER programa“ 19.2 ir 19.4 veiklos sritis** „Vietos plėtros strategijų atranka ir įgyvendinimas“, 2022 m. atlikti septyni teisės aktų pakeitimai.

Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, atrankos taisyklės, patvirtintos 2015 m. gegužės 4 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-343, 2022 buvo keistos 2 kartus (2022 m. balandžio 14 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-260 ir 2022 m. gegužės 26 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-260). Pirmu pakeitimu patikslinta nuostata, susijusi su VVG įsipareigojimu VPS įgyvendinimo laikotarpiu jokių būdu neperleisti, neįkeisti ilgalaikio turto ar kitokiu būdu nesuvaržyti daiktinių teisių į ilgalaikį turtą, kuris įsigytas iš VPS administravimui skirtų paramos VPS įgyvendinti lėšų, taip pat įsipareigojimu ne trumpesiam nei VPS įgyvendinimo laikotarpiui apdrausti valstybės registruose registruojamą turtą, kuriam įsigyti ar sukurti bus naudojamos VPS administravimui skirtos paramos lėšos. Antru pakeitimu patikslinta nuostata, susijusi su pereinamojo laikotarpio ir EURI lėšų skyrimu VPS įgyvendinti.

Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklės, patvirtintos 2016 m. sausio 8 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-8, 2022 m. buvo keistos 2 kartus (2022 m. gegužės 26 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-365 ir 2022 m. liepos 20 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-455). Pakeitimai susiję su sumanių kaimų bandomųjų projektų įgyvendinimu ir tinkamų finansuoti išlaidų patikslinimu.

Vietos projektų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklės, patvirtintos 2016 m. rugsėjo 21 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-544 2022 m. buvo keistos 3 kartus (2022 m. sausio 10 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-4; 2022 m. gegužės 12 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-30 ir 2022 m. rugpjūčio 31 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-521). Atliktais keitimais pakeistos nuostatos, susijusios verslo projektų įgyvendinimu (grynojo pelningumo ir skolos rodiklių reikalavimais), taip pat paraiškų teikimo elektronine forma tvarka, numatyti atvejai, kaip turėtų elgtis VPS vykdytoja, kai neužtenka kvietimo biudžeto lėšų vienam ar daugiau vietos projektų, surinkusiems privalomą mažiausią balų skaičių ir kt.

Įgyvendinant **M19 priemonės „LEADER programa“ 19.3 veiklos sritį** „VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas“ atlikti tiek tarptautinio (2022 m. sausio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-16), tiek teritorinio (2022 m. sausio 19 d. žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-16) bendradarbiavimo taisyklių pakeitimai siekiant suvienodinti nuostatas dėl paraiškų rinkimo su horizontaliais teisės aktais. Patikslintos nuostatos susijusios su paraiškų ir mokėjimo prašymu teikimu ir administravimu tik skaitmenine forma. Paraiškos gali būti pateiktos ir įgaliojoto asmens. Nustatyta galimybė, kad įgaliojimą gali patvirtinti ne tik notaras, bet ir seniūnas. 2022 m. rugsėjo 23 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-574 taip pat patvirtintas teritorinio bendradarbiavimo taisyklių keitimas siekiant tinkamai pasirengti paraiškų priėmimui – suvienodintos nuostatos dėl projektų įgyvendinimo terminų bei projektų teikimo tvarkos su KPP administravimo taisyklių, nuostatomis.

2.1.2 Stebėsenos komiteto veiksmų analizė

Programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto funkcijos ir pareigos yra apibrėžtos Europos parlamento ir Tarybos reglamentuose (ES) Nr. 1303/2013 ir Nr. 1305/2013, Europos Komisijos deleguotame reglamente (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso ir taip pat Programos administravimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507.

Svarbiausia Stebėsenos komiteto funkcija – tikrinti Programos pažangą, veiklos rezultatus ir įgyvendinimo veiksmingumą. Stebėsenos komitetas nagrinėja visus klausimus, turinčius poveikį Programos įgyvendinimui, taip pat mažiausiai vieną kartą per metus komitetas apžvelgia įgyvendinimo pažangą siekiant Programos tikslų, prieš pateikiant Europos Komisijai tvirtina metines Programos įgyvendinimo ataskaitas, įvertina Programos ir jos vertinimo plano įgyvendinimo pažangą.

2022 metais surengti 2 Stebėsenos komiteto posėdžiai ir suorganizuotos 3 apklausos raštu.

2022 m. sausio 27 d. – vasario 3 d. el. paštu vyko apklausa dėl pasiūlymo skirti papildomą 39,657 mln. Eur nacionalinį finansavimą tvarioms investicijoms į žemės ūkio valdas pagal priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį 4.1 „Investicijos į žemės ūkio valdas“. Stebėsenos komiteto nariai pasiūlymui pritarė.

2022 m. balandžio 4 d. – balandžio 8 d. el. paštu vyko apklausa dėl dviejų pasiūlymų. 1) Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės M06 „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ nuostatų keitimo, susijusio su paramos intensyvumu, numatant, kad tuo atveju, kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą Vilniaus apskrityje, paramos intensyvumas negali viršyti 55 proc. 2) Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos srities 4.2 „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“ atrankos kriterijų pakeitimo, kuriais siekiama paskatinti į paramą žemės ūkio produktų perdirbimui ar produkcijos rinkodaros gerinimui pretenduoti mažesnes įmones (atsisakoma vidutinių įmonių prioretizavimo), taip pat siekiama ypatingą dėmesį skirti kooperacijos vystymui bei suteikti atrankos balus pareiškėjams planuojantiems perdirbti pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą Lietuvoje pagamintus žemės ūkio produktus ir kt. Abiem pasiūlymams buvo pritarta.

2022 m. liepos 20 d.–liepos 27 d. el. paštu vyko apklausa dėl pasiūlymo pakeisti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ aprašymą. Keitimo esmė tokia, kad esama savivaldybių, kuriose nustatyta daugiausiai vilkų ūkiniams gyvūnams padarytos žalos atvejų per 5 metus, sąrašą siūloma papildyti 17 naujų savivaldybių ir savivaldybes skirstyti pagal 4 rizikos grupes. Stebėsenos komiteto nariai šiam pasiūlymui pritarė.

2022 m. birželio 20 d. vykusio posėdžio metu buvo svarstyti klausimai ir priimti sprendimai, susiję su Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto darbo reglamento keitimu, Programos finansavimo plano keitimu (papildomų lėšų skyrimas 4.2; 6.1; 6.2 veiklos sritims ir M20), priemonės M12 „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ nuostatų pakeitimu, priemonės M08 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos srities „Miško veisimas“ nuostatų keitimo dėl miško įveisimo ne miško žemėje, M04 priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ 4.1 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ kitų gyvulininkystės ir kitų augalininkystės sektoriaus projektų atrankos kriterijų, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonės KP20vvg „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“ vietos plėtros strategijų atrankos kriterijų. Taip pat buvo pristatyta ir patvirtinta Programos įgyvendinimo 2014–2021m. ataskaita.

2022 m. gruodžio 19 d. vykusio posėdžio metu buvo svarstyti ir patvirtinti KPP finansinio plano pakeitimai, kuriais 33,7 mln. Eur padidintos lėšos šioms priemonėms, veiklos sritims:

- 6.3. Parama smulkiesiems ūkiams – 16,8 mln. Eur;
- M11. Ekologinis ūkininkavimas – 11,2 mln. Eur (iš M12, M13 ir M15);
- 17.1. Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos – 3,95 mln. Eur;
- 19.3. VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas – 0,7 mln. Eur;
- M20. Techninė pagalba – 0,97 mln. Eur.

Lėšos perskirstytos iš kitų priemonių atsižvelgiant į nepanaudotų lėšų likučius, kurie per maži kvietimams organizuoti, baigtuose įgyvendinti projektuose nepanaudotas (sutaupytas) lėšas,

prognozuojamas nepanaudoti lėšas, sėkmingai įgyvendinamų priemonių, veiklos sričių lėšų poreikį bei suplanuotų Programos tikslų įgyvendinimo situaciją.

Posėdžio metu buvo pritarta KPP priemonės „Techninė pagalba“ veiklos srities „Lietuvos kaimo tinklas“ renginių komunikacijos priemonių taisyklių atrankos kriterijų keitimams bei 17.3. priemonės Pajamų stabilizavimo priemonė (žemės ūkio rizikos valdymo fondai) pakeitimams. Taip pat buvo pritarta kompensacinių išmokų padidinimui pagal priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis „Miško veisimas“, „Miškams padarytos žalos prevencija ir atlyginimas“ ir „Investicijos, kuriomis didinamas miškų ekosistemų atsparumas ir aplinkosauginė vertė“, priemonę „Ekologinis ūkininkavimas“ ir priemonę „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“.

Šio posėdžio metu taip pat buvo pristatyti Žemės ūkio ministerijos užsakymu atliktų vertinimų „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtaka didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkio technologijas“ ir „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas“ rezultatai. Informuota apie EK nepritarimą priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ aprašymo pakeitimui, kuriuo ketinta (ir kuriam pritarė SK) esamą savivaldybių, kuriose nustatyta daugiausiai vilkų ūkiniams gyvūnams padarytos žalos atvejų per 5 metus, sąrašą papildyti 17 naujų savivaldybių ir savivaldybes skirstyti pagal 4 rizikos grupes.

Visi stebėsenos komiteto protokolai yra patalpinti internete: <https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/kaimo-pletra/lietuvos-kaimo-pletros-2014-2020-m-programa/stebesena-ir-vertinimas-1>

2.2 PROGRAMOS KOKYBĖS IR EFEKTYVUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS

2014–2022 m. įgyvendinant Programą buvo taikomas supaprastintų išlaidų apmokėjimas. Išmokėtų lėšų suma, kuriai buvo pritaikytas šis būdas, siekė beveik 1 171 mln. Eur, t. y. kiek daugiau nei 41 proc. visos Programos įgyvendinimui skirtos paramos. Lyginant su 2021 m., ši suma išaugo kiek daugiau nei 204 mln. Eur.

66 lentelė. Supaprastintas išlaidų apmokėjimas 2014–2022 m.

Supaprastintas išlaidų apmokėjimas (SIA) ³⁵			
	Pagal Programą skirta suma, iš viso [EŽŪFKP], Eur	Lėšų dalis, kuriai planuojama supaprastintą apmokėjimo būdą taikyti 2014–2022 m., Eur	Išmokėtų lėšų dalis, kuriai pritaikytas supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas 2014–2022 m. (kumuliatyvūs duomenys) [EŽŪFKP], Eur
Iš viso	2 846 568 771,5 [2 097 769 297,0]	[bus apskaičiuota automatiškai SFC pagal Programos duomenis]	1 170 884 678,45 [862 041 721,55]

67 lentelėje pateikti duomenys apie investicinių priemonių paraiškas ir mokėjimo prašymus bei plotinių priemonių paraiškas. 2022 m. ir toliau augo elektroniniu būdu valdomų paraiškų apimtys. 2014–2022 m. elektroniniu būdu buvo pateiktos 26 407 paraiškos investicinėms priemonėms, o paraiškose prašomos paramos suma siekė beveik 497,2 mln. Eur. Iki 2022 m. pabaigos elektroniniu būdu pateiktų paraiškų pagal investicines priemones skaičius išaugo 19 proc., lyginant su praeitais metais, o jose prašomos paramos suma – beveik 54 proc.³⁶ Elektroniniu būdu buvo užpildyta 22 670 investicinių

³⁵ Pagal CPR straipsnį 67(5), supaprastinta sąnaudų apskaita yra skirta vieneto įkainių normomis grindžiamoms išmokoms, fiksuoto dydžio išmokoms, vienkartinėms išmokoms ir kitoms specifinėms pagal nurodyto straipsnio e dalį išmokoms, pavyzdžiui, verslo pradžia skirtai vienkartinėi išmokai, augintojų organizacijoms skirtoms fiksuoto dydžio išmokoms ir kitoms su plotu bei su gyvuliais susijusioms vieneto įkainių normomis grindžiamoms išmokoms.

³⁶ 2014–2021 m. elektroniniu būdu buvo pateiktos 22 277 paraiškos investicinėms priemonėms, o paraiškose prašomos paramos suma siekė 322,5 mln. Eur.

priemonių mokėjimo prašymai, kurių apimtys išaugo 37 proc. nuo praėjusių metų, o juose prašoma 502,4 mln. Eur ir lyginant su praeitais metais apimtis išaugo 33 proc.³⁷ Nagrinėjant plotinių priemonių paraiškas, pastebėtina, kad jų skaičius 2014–2022 m. siekė 707 618 paraiškų, o jose prašomos paramos suma sudarė beveik 868,6 mln. Eur. Lyginant su 2014–2021 m., paraiškų apimtys išaugo 6 proc.³⁸

67 lentelė. Elektroninis paraiškų valdymas 2014–2022 m.

Elektroninis paraiškų valdymas		
Investicinės priemonės		
	Skaičius	Prašomos lėšos [EŽŪFKP lėšų dalis], Eur
Paraiškos	26 407	497 177 215 [422 600 633]
Mokėjimų prašymai	22 670	502 408 515 [427 047 238]
Plotinės priemonės		
Paraiškos	707 618	868 586 219 [638 605 266]

Remiantis Nacionalinės mokėjimo agentūros pateiktais duomenimis, vidutinis laikotarpis, per kurį paramos gavėjams atliekami mokėjimai, yra trumpesnis nei maksimaliai nustatytas ir siekė 23,64 dienos. Lyginant su praeitais metais vidutinis išmokėjimo laikotarpis sutrumpėjo (nuo 29,1 iki 23,64).

68 lentelė. Vidutiniai paramos gavimo terminai 2022 m.

Vidutiniai terminai, per kuriuos paramos gavėjai gauna mokėjimus	
[Dienos] Jei taikoma, VN terminas, per kurį paramos gavėjams turi būti atlikti mokėjimai	[Dienos] Vidutinis laikotarpis, per kurį paramos gavėjams atliekami mokėjimai
30	23,64

³⁷ 2014–2021 m. elektroniniu būdu buvo pateikti 16 565 mokėjimo prašymai investicinėms priemonėms, o juose prašomos paramos suma siekė beveik 376,9 mln. Eur.

³⁸ 2014–2021 m. elektroniniu būdu buvo pateikta 665 160 paraiškų pagal plotines priemones, o jose prašomos paramos suma sudarė beveik 758 mln. Eur

3 VEIKSMAI, KURIŲ IMTASI VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS

Siekiant užtikrinti veiksmingą ir efektyvų Programos rengimą, valdymą, įgyvendinimą, stebėseną, vertinimą, skundų nagrinėjimą, plačiosios visuomenės, įskaitant galimų ir esamų paramos gavėjų informavimą ir viešinimą apie Programos finansavimą, vaidmenį, strateginius sprendimus, paramos administravimo tvarką, geruosius pavyzdžius, pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje bei paramos administravimo, jos panaudojimo skaidrumą ir viešumą, įgyvendinama Programos priemonė „Techninė pagalba“. Taip sudaromos sąlygos kokybiškiau įgyvendinti Programą bei stiprinti pastarosios poveikį Lietuvoje. 2014–2025 m. Techninei pagalbai skirtos paramos lėšos siekia kiek daugiau nei 84,2 mln. Eur.

Parama Techninei pagalbai teikiama, įgyvendinant tris veiklos sritis: 1) Programos įgyvendinimas; 2) Programos informavimas ir viešinimas; 3) Lietuvos kaimo tinklas (toliau – Tinklas arba LKT).

2014–2022 m. buvo įgyvendinami 93 projektai, iš kurių 6 projektai yra tęstiniai. Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪDC). Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. 87 likę projektai įgyvendinami LKT narių. Visiems šiems projektams 2014–2022 m. išmokėta 76 mln. Eur (tai sudarė 90 proc. visų 2014–2025 m. laikotarpiu Techninei pagalbai numatytų lėšų), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 51 mln. Eur (60,5 proc. visų 2014–2025 m. laikotarpiu Techninei pagalbai numatytų lėšų).

3.1.1 Programos įgyvendinimas

Finansinis įgyvendinimas. Pirmajai veiklos sričiai 2014–2023 m. skirtas finansavimas siekia kiek daugiau nei 69,23 mln. Eur. Siekdamas užtikrinti efektyvų Programos valdymą, įgyvendinimą ir priežiūrą, ŽŪM, NMA ir ŽŪDC įgyvendina po vieną projektą. ŽŪM ir NMA projektai pradėti įgyvendinti 2014 m. pabaigoje, o ŽŪDC projektas – nuo 2015 m. Minėtieji projektai yra tęstiniai, 2022 m. naujos paraiškos nebuvo teikiamos, o tik patikslintos, pratęsiant projekto įgyvendinimo laikotarpį ir papildant 2022 m. lėšomis. Pažymėtina, kad 2014–2022 m. pagal pirmąją veiklos sritį buvo išmokėta 64,4 mln. Eur, o tai sudarė 93 proc. pagal 2014–2023 m. finansavimo planą pirmajai veiklos sričiai skirtos paramos sumos, EK deklaruota 42,6 mln. Eur paramos (62 proc. pagal 2014–2023 m. finansavimo planą pirmajai veiklos sričiai skirtos paramos sumos).

Įgyvendinami projektai. 2014 m. ŽŪM pradėjo įgyvendinti projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos valdymas, priežiūra ir kontrolė“. Projekto tikslas – užtikrinti tinkamą ŽŪM, kaip vadovaujančiai institucijai pavestų funkcijų, t. y. Programos valdymas, stebėseną, vertinimas, kontrolė bei auditas, vykdymą. Kaip ir ankstesniais metais, įgyvendinant šį projektą 2022 m. ŽŪM, kaip Programos vadovaujančiajai institucijai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie visą arba dalį darbo laiko skyrė darbui, susijusiam su Programos įgyvendinimu. Iš šio projekto lėšų apmokėtos darbuotojų, kurių visas ar dalis darbo laiko buvo skirtas funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu, išlaikymo išlaidos. Siekiant stiprinti ŽŪM darbuotojų administracinius gebėjimus ir dalintis patirtimi su kitomis šalimis, įgyvendinančioms kaimo plėtros programoms, ŽŪM darbuotojai dalyvavo gyvai arba el. priemonėmis organizuojamuose įvairiuose EK organizuojamuose komitetų, ekspertų grupių, darbo grupių posėdžiuose, seminaruose, konferencijose, mokymuose ir kituose renginiuose Lietuvoje bei užsienyje. Už projekto lėšas darbuotojai buvo aprūpinami kanceliarinėmis ir kitomis prekėmis, reikalingomis būtinam darbui užtikrinti. Taip pat el. priemonėmis organizuoti įvairūs su Programos įgyvendinimu susiję posėdžiai, susitikimai ir kiti renginiai.

2014 m. NMA pradėjo įgyvendinti projektą „Programos įgyvendinimas“. Projekto tikslas – efektyviai, kokybiškai ir skaidriai administruoti Programos priemones, vykdant NMA priskirtas funkcijas. 2022 m.

įgyvendinant projektą, NMA kaip Programos Mokėjimo agentūrai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie skirdami visą arba dalį darbo laiko vertino pagal įgyvendinamas Programos priemones pateiktas paraiškas paramai gauti, mokėjimo prašymus, atliko įvairias patikras, administravo paramos lėšas bei jų išmokėjimą. Siekiant užtikrinti tinkamą paramos administravimą, NMA darbuotojai dalyvavo el. priemonėmis organizuotose konferencijose, Europos Komisijos organizuojamuose komitetų posėdžiuose, darbo grupėse ir kituose pasitarimuose. Vykdam šį projektą buvo naudojamos ekspertų ir konsultantų paslaugos, kurios apima projektų, paramos paraiškų, mokėjimo prašymų, per didelių paslaugų ir (arba) prekių kainų identifikavimo ir vertinimo bei kitas specifinių žinių reikalaujančias paslaugas. Taip pat buvo įsigytos patikros vietoje atlikti būtinos paslaugos ir prekės. Padengtos ir patikrų vykdymui reikalingos transporto išlaikymo paslaugos.

ŽŪDC projektas „Techninė pagalba 2014–2020 m. (Programos įgyvendinimas)“ pradėtas įgyvendinti 2015 m. Projekto tikslas – užtikrinti techninę pagalbą Programos įgyvendinimui. Iš pirmos veiklos srities lėšų 2022 m. buvo užtikrinamas sklandus paraiškų priėmimo informacinės sistemos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro administravimas, žemės ūkio valdos ekonominio dydžio, išreiškiamo ekonominio dydžio vienetais, apskaičiavimas ar perskaičiavimas bei produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimas ar perskaičiavimas. Šių funkcijų atlikimui buvo samdomi darbuotojai, kurių dalis darbo laiko buvo skiriama funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu atlikti. Taip pat buvo apmokamos informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos VĮ Registrų centro duomenų teikimo paslaugų išlaidos.

Rodiklių pasiekimo lygis. 2022 m. bendras ŽŪM, NMA ir ŽŪDC darbuotojų, prisidedančių prie Programos administravimo, skaičius (sąlyginiu darbo vienetu (toliau – SDV)) siekė 365,38. Lyginant su 2021, darbuotojų, prisidedančių prie Programos administravimo padidėjo 22,73 SDV. 2022 m. šio rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 99 proc. 2022 m., kaip ir 2021 m., buvo viršytas rodiklis „Apmokytų darbuotojų (administruojančių Programą) skaičius per metus“, kurio planuota reikšmė viršyta beveik 2 kartus. Kaip ir ankstesniais metais, daugiausiai buvo apmokyta NMA darbuotojų. Per 2022 m. daugiausiai patikrų vietoje suorganizavo NMA – 10 257, o ŽŪDC suorganizavo 5 921. 2022 m. buvo atlikti 4 tyrimai, iš viso 2014–2022 m. buvo atliktos 37 studijos, tyrimai bei kiti vertinimai ir pasiekta 74 proc. siektinos reikšmės. 2022 m. buvo suorganizuoti 6 auditai, iš viso 2014–2022 m. buvo atlikti 106 auditai ir dvigubai viršytas siektinas tikslas.

Apibendrinus galima pastebėti, jog 2 iš 5 Programos įgyvendinimo veikloms vertinti skirtų rodiklių siekiamos reikšmės jau viršytos, dar 1 rodiklio dėl paramą administruojančių darbuotojų skaičiaus per metus įgyvendinimo lygis siekia 99 proc. Būtina atkreipti dėmesį, kad vertinama šio rodiklio metinė reikšmė, o nuo 2015 m. stebimas programą administruojančių darbuotojų skaičiaus, išreikšto SDV, mažėjimas, tačiau nuo 2020 m. stebimas rodiklio didėjimas. Tokią darbuotojų skaičiaus kitimo tendenciją būtų galima paaiškinti tuo, kad Programos įgyvendinimo metu yra vykdomas skaitmeninimas, dalis patikrų atliekamos vadovaujantis „NMA AGRO“ programėlės duomenimis, NMA vykdo robotizaciją, todėl darbuotojų skaičiaus mažėjo. Darbuotojų skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo ketinimas institucijas perkelti į Kauną (tai reiškiny, įtakos turėjęs 2017–2019 m. darbuotojų skaičiui). 2021–2022 m. Programą administruojančių darbuotojų skaičius padidėjo, nes laikotarpio pabaigoje yra daug įgyvendinamų ar baigiamų įgyvendinti projektų, atitinkamai, daugiau mokėjimo prašymų, projektų įgyvendinimo ataskaitų. Dar vienas svarbus aspektas yra tai, kad Programos biudžetą padidinus pereinamojo ir EURI lėšomis, NMA didino darbuotojų skaičių, tam, kad užtikrintų tinkamą pavestų funkcijų vykdymą. Suorganizuotų patikrų vietoje rodiklis taip pat yra metinis, didžiausia rodiklio reikšmė buvo pasiekta 2021 m. – 20,5 tūkst. patikrų ir sudarė 58 proc. siektinos reikšmės. Stebint rodiklio, susijusio su atliktomis studijomis, tyrimais ir vertinimais, kitimo tendenciją, per metus yra atliekami 3-6 vertinimai, o nuo 2014 m. atlikti 37 vertinimai, todėl yra rizika, kad siektina šio rodiklio reikšmė nebus pasiekta pilna apimtimi, tačiau tikėtina, kad pasiekimo procentas bus aukštas.

69 lentelė. Veiklos srities „Programos įgyvendinimas“ rodiklių pasiekimas

Veiklos rodikliai	2022 m.			2014–2022 m.			Siektina reikšmė	Įgyvendinimo lygis, proc.
	ŽŪM	NMA	ŽŪDC	ŽŪM	NMA	ŽŪDC		
Programą administruojančių darbuotojų skaičius per metus (SDV)	43,29*	306*	16,09*	-	-	-	370	99%
Apmokytų darbuotojų (administruojančių Programą) skaičius per metus (vnt.)	35	285	-	-	-	-	185	173%
Suorganizuotų patikrų vietoje skaičius per metus (vnt.)	0	10 257	5 921	-	-	-	35 000	46%
Studijų, tyrimų, vertinimų skaičius (vnt.)	3	1	-	30	7	-	50	74%
Suorganizuotų auditų skaičius (vnt.)	3	3	-	39	67	-	50	212%

* Į programą administruojančių darbuotojų skaičių yra įtraukiami darbuotojai, kurių darbo laikas, skiriamas darbui su KPP 2014–2020 m. programa yra 50 proc. ir daugiau. Tačiau šiame vertinime rodiklis yra apskaičiuojamas SDV, kas indikuoja mažesnę darbuotojų skaičių.

3.1.2 Programos informavimas ir viešinimas

Programos informavimo ir viešinimo veikla vykdoma vadovaujantis Programos viešinimo strategija, už strategijos įgyvendinimą atsakinga ŽŪM, kuri Programos informavimui ir viešinimui pasitelkia NMA ir LKT. Komunikacijos veiklas pastarasis vykdo remdamasis komunikacijos planu, kuris yra sudėtinė LKT veiksmų programos dalis. Tinklas taip pat papildo ŽŪM vykdomas informavimo ir viešinimo veiklas, numatytas Programos viešinimo strategijoje. Aktyvesnis LKT vaidmuo viešinant Programą yra viena iš svarbesnių 2014–2020 m. naujovių.

Programos viešinimo ir informavimo veiklomis siekiama skleisti informaciją apie kaimo plėtros procesus, paramos galimybes žemės ūkiui, miškų ūkiui ir kaimo plėtrai, kuo plačiau pristatant kaimo plėtros politikos strateginius sprendimus, paramos administravimo tvarką bei geruosius pavyzdžius. Taip pat siekiama informuoti plačiąją visuomenę apie Programos, finansuojamos EŽŪFKP ir nacionalinio biudžeto lėšomis, vaidmenį bei pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje. Bet to, įvairiomis viešinimo priemonėmis norima užtikrinti paramos administravimo veiklos ir jos panaudojimo skaidrumą.

2022 m. informavimo ir viešinimo plane buvo numatyta 10 informavimo priemonių, jų tikslinės grupės, įgyvendinimo terminai, reikalingos lėšos bei stebėsenos ir vertinimo rodikliai, skirti matuoti įgyvendinamų informavimo priemonių efektyvumą. Plane taip pat numatyta, kokias informavimo priemones vykdys ŽŪM, o kokias – NMA. ŽŪM ir NMA viešinimo veikloms priskirta skirtinga tematika, atsižvelgiant į kiekvienos institucijos funkcijas ES paramos kaimo plėtrai administravimo procese. Numatyta, kad ŽŪM vienas iš tikslų skleisti informaciją visuomenei ir formuoti objektyvią nuomonę apie Programą, šios tikslus ir teikiamas galimybes, pristatyti reikalavimus paramai gauti, taip pat teikti informaciją apie ES finansinį įnašą bei ES vaidmenį įgyvendinant Programą, apie paramos panaudojimo patirtį, paramos poveikį žemės, maisto ir miškų ūkiui bei kaimo plėtrai, šalies ekonominiams ir socialiniams vystymuisi. NMA priskirtos viešinimo temos yra susijusios su informacijos apie paraiškų priėmimą, vertinimą, paramos administravimo procedūras, išipareigojimų vykdymą, paramos išmokėjimą teikimu. Informavimo ir viešinimo plane taip pat buvo numatyta, kad ŽŪM ir NMA dalyvaus parodose, organizuos ir dalyvaus konferencijose, seminaruose ir kituose viešinimo renginiuose, įgyvendins informacines ir viešinimo priemones, užsakyti tyrimus, studijas, socialines apklausas.

Finansinis įgyvendinimas. Pagal 2014–2023 m. finansinį planą veiklos sričiai 2014–2023 m. skirtas finansavimas siekia 10,35 mln. Eur. ŽŪM ir NMA, siekdamos užtikrinti efektyvų Programos viešinimą ir visuomenės informavimą apie paramą kaimo plėtrai ir jos teikiamas galimybes, administruojamų priemonių tikslus, turinį, tvarką, įgyvendinimo eigą bei pasiekimus, įgyvendina po vieną projektą. Kadangi šie projektai yra tęstiniai, 2022 m. naujos paraiškos nebuvo teikiamos, o tik patikslintos, pratęsiant projekto įgyvendinimo laikotarpį ir papildant 2022 m. lėšomis. Pažymėtina, jog 2014–2022 m. pagal antrąją veiklos sritį buvo išmokėta 9,4 mln. Eur (o tai sudarė 91 proc. antrajai veiklos sričiai pagal 2014–2023 m. finansavimo planą skirtos paramos sumos), EK deklaruota beveik 6,3 mln. Eur paramos lėšų (61 proc. antrajai veiklos sričiai pagal 2014–2023 m. finansavimo planą skirtos paramos sumos).

Įgyvendinami projektai. 2015 m. ŽŪM pradėjo įgyvendinti projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos informavimas ir viešinimas“. Projekto tikslas – pasitelkiant įvairius informavimo veiksmus, efektyviai skelbti informaciją apie kaimo plėtros procesus, paramos galimybes žemės ūkiui, miškų ūkiui ir kaimo plėtrai bei informuoti visuomenę apie Programos vaidmenį ir pasiekimus žemės ūkyje, miškų ūkyje ir kaimo plėtroje. Minėtų funkcijų vykdymui 2022 m. iš projekto lėšų buvo organizuojamas informacijos apie Programą viešinimas, pasitelkiant pagrindines žiniasklaidos priemones tokias kaip televizija, radijas, spauda ir internetiniai portalai. Taip pat buvo organizuojami viešinimo ir informavimo renginiai, dalyvauta parodoje „Ką pasėsi...2022“.

2015 m. NMA pradėjo įgyvendinti projektą „Programos viešinimas ir informavimas“. Projekto tikslas – objektyvios, tikslios informacijos sklaidimas apie EŽŪFKP paramą kaimo plėtrai tikslinėms auditorijoms. Kaip ir ankstesniais metais, 2022 m. buvo naudojamos tokios komunikacijos priemonės kaip interneto naujienų portaluose ir specializuotuose žemės ūkio sektoriaus naujienų portaluose publikuojami informaciniai straipsniai, regioninėse radijo stotyse transliuojami informaciniai reportažai, nacionaliniame ir regioniniuose TV kanaluose transliuoti vaizdo siužetai, nacionaliniuose bei specializuotuose leidiniuose skelbiama informacinė medžiaga bei kvietimai teikti paraiškas.

Rodiklių pasiekimo lygis. Per 2022 m. iš viso buvo surengti 63 mokymai, konferencijos ir kiti renginiai, kuriuose dalyvavo 8 612 asmenų (dalis jų – 5 532 – apskaičiuoti pagal vaizdo transliacijų peržiūrų skaičių). Per visą 2014–2022 m. laikotarpį buvo suorganizuoti 555 renginiai – planuotas tikslas pasiektas ir viršytas. Renginiuose dalyvavo 37 312 asmenys – 149 proc. siekiamo tikslo. 2021–2022 m. stipriai išaugo organizuotų mokymų, konferencijų ir kitų renginių bei jų dalyvių skaičius, nes didelė dalis renginių vyko elektroninėje erdvėje, todėl jų organizavimui nepatirta lėšų (arba jų patirta reikšmingai mažiau), o tokie renginiai sulaukė didesnio dalyvių skaičiaus.

Per 2022 m. publikuotos informacijos kiekis iš viso sudarė beveik 291,6 tūkst. cm². Per 2014–2022 m. buvo publikuotas kiek didesnis nei 3,4 mln. cm² informacijos kiekis, tai sudarė 192 proc. tikslo, taigi siekiama rodiklio reikšmė jau viršyta. Vykdytų viešinimo veiklų, pasitelkiant radiją ir televiziją, trukmė 2022 m. siekė beveik 2 912 min., o tai sudarė kiek daugiau nei 48 val. Per 2014–2022 m. buvo transliuota 14 406,16 min. Kumuliatyvi šio rodiklio reikšmė rodo, jog pasiektas 101 proc. įgyvendinimo lygis.

Apibendrinant, visų keturių Programos viešinimo rodiklių siekiama reikšmė jau viršyta. Vertėtų pastebėti, jog šie 4 veiklos rodikliai neatspindi platesnės Programos viešinimo perspektyvos, tad norint įvertinti visapusišką informavimo apie KPP įgyvendinimą į analizę ateinančiam programavimo laikotarpiui pagal pasirinktą strategiją prasminga įtraukti daugiau aktualijas atitinkančių rodiklių, pavyzdžiui, unikalių lankytojų NMA ir ŽŪM internetinėse svetainėse skaičius, svetainės peržiūrų skaičius, socialinių tinklų rodikliai (pasidalinimai, paskyros sekėjų skaičius, vartotojų paliktų teigiamų / neigiamų atsiliepimų santykis, publikuotų pranešimų skaičius).

70 lentelė. Veiklos srities „Programos viešinimas“ rodiklių pasiekimas

Veiklos rodikliai	2022 m.		2014–2022 m.		Siekta reikšmė	Įgyvendinimo lygis, proc.
	ŽŪM	NMA	ŽŪM	NMA		
Organizuotų seminarų, konferencijų, mokymų, kitų viešinimo ir informavimo renginių skaičius (vnt.)	50	13	353	202	500	111%
Organizuotuose seminaruose, konferencijose, mokymuose, kituose viešinimo ir informavimo renginiuose dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.)	2 087	6 525*	10 277	27 035	25 000	149%
Publikuojamos informacijos apie Programą kiekis (cm ²)	90 915,94	200 639,55	2 585 115,01	821 477,35	1 775 000	192%
Programos viešinimo per radiją, televiziją trukmė (min.)	1 449,52	1 462,12	6 785,4	7 620,76	14 200	101%

*Į renginių skaičių įeina 6 vaizdo transliacijos, kurių dalyvių skaičius apskaičiuotas pagal peržiūrų skaičių – 5 532 peržiūros.

3.1.2.1 Veiksmai, kurių imtasi siekiant užtikrinti programos viešinimą

Vienas iš pagrindinių paramą gaunančių ar dėl jos ketinančių kreiptis asmenų informacijos šaltinių – internetinė svetainė www.nma.lt – čia paskelbta 340 pranešimų. Dar vienas Programos informacijos šaltinis ŽŪM administruojama internetinė svetainė www.zum.lrv.lt. Šioje svetainėje skelbiama informacija apie Programą, jos priemones, administravimą, stebėseną ir vertinimą. Svetainėje taip pat nukreipiama ir į kitus informacijos šaltinius apie Partnerystės sutartį ir ES fondų veiksmų programą, kuri artimai siejasi su Programa. 2022 m. buvo atnaujinama informacija apie Programos pakeitimus, aktualijas bei kitus einamojo laikotarpio įvykius.

Informacijos apie paramos teikimo sąlygas, pareiškėjams keliamus reikalavimus sklaida vyko ir kitose žiniasklaidos priemonėse: nacionaliniuose bei specializuotuose kaimo ir ūkininkavimo tematikos leidiniuose, naujienų portaluose, radijo stotyse, televizijos kanaluose. ŽŪM per 2022 m. nacionalinėje spaudoje paskelbė 6 straipsnius, specializuotuose leidiniuose – 5 straipsnius, regioniniuose laikraščiuose – 43 straipsnius, vietiniuose laikraščiuose – 137 straipsnius. ŽŪM taip pat publikavo 49 straipsnius naujienų interneto portaluose bei 21 straipsnį specializuotame interneto portale. NMA per 2022 m. nacionalinėje, specializuotoje, regioninėje ir vietinėje spaudoje paskelbė 263 straipsnius, verslo ir specializuotuose leidiniuose – 16 straipsnių, naujienų, regioniniuose ir specializuotuose portaluose – 272 straipsnius. ŽŪM radijo stotyse ištransliavo 1 470 radijo reportažų ir 1 628 vaizdo reportažus nacionaliniame TV kanale. NMA radijo stotyse ištransliavo 377 reportažus, o TV kanaluose – 272 vaizdo siužetus. Be to, specializuotoje spaudoje paskelbė 89 kvietimus teikti paramos paraiškas.

2022 m. buvo suorganizuotos 6 tiesioginės transliacijos – jose NMA specialistai pristatė reikalavimus pareiškėjams, planuojantiems pasinaudoti populiariausiomis paramos priemonėmis. Siekiant pagelbėti

ūkininkams, parengta 16 vaizdo instrukcijų, kuriose pateikiama informacija, kaip turėtų būti užpildytos paraiškų formos, mokėjimo prašymai bei galutinės metinės ataskaitos, į ką reikėtų atkreipti dėmesį, kokias klaidas dažniausiai daro pareiškėjai, paramos gavėjai.

2022 m. ŽŪM suorganizavo 50 informacinių renginių apie Programą ir jos priemones. NMA suorganizavo 4 diskusijas su socialiniais partneriais ir instituciniais partneriais. Aptartos įvairių sektorių, skirtingų veiklos sričių 2022 metų paramos aktualijos diskutuota įvairiais klausimais, sudaryti veiksmų planai konkreitiems socialinių partnerių siūlymams išanalizuoti ir įgyvendinti. 2022 m. NMA socialiniams partneriams, savivaldybių žemės ūkio srities specialistams ir seniūnijoms taip pat surengė du nuotolinius Automatinės laukų nuolatinės stebėsenos sistemos (ALNSIS) pristatymus. NMA balandžio mėn. surengė tradicinę konferenciją „Tiesioginių išmokų bei Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos su plotu susijusių priemonių aktualijos“, kurios metu buvo pristatyti su plotu susijusių priemonių ir išmokų už gyvulius taisyklių pakeitimai, 2022 m. pasėlių deklaravimo naujovės, administravimo ir kontrolės pokyčiai, aptarti sankcijų ir skolų prevencijos veiksmai.

NMA parengė informacinį leidinį, skirtą su plotu susijusių Kaimo plėtros programos priemonių 2022 m. aktualijoms. NMA laikraštis žemdirbius pasiekė prasidėjus kasmetiniam žemės ūkio naudmenų, kitų plotų ir gyvulių deklaravimui. Leidinys platinamas ūkininkams per savivaldybių žemės ūkio padalinius ir seniūnijas. Laikraštyje pateikiami patarimai ūkininkams, į ką reikėtų atkreipti dėmesį, norint išvengti sankcijų, skaitytojai supažindinami su naujausiais taisyklių pakeitimais, paramos reikalavimais, gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžiais, ūkio darbų kalendoriumi, teiktinų dokumentų terminais, patikrų grafiku bei kita aktualia informacija.

Sėkmingai taikomos šiuolaikinės komunikacijos priemonės – „Facebook“ socialiniame tinkle ŽŪM ir NMA paskyrose nuolat skelbiama aktualiausia informacija apie paramą ir vykdomas veiklas. ŽŪM „Facebook“ puslapio sekėjų skaičius 2022 m. pabaigoje buvo 10,3 tūkst. sekėjų, NMA „Facebook“ sekėjų skaičius 2022 m. pabaigoje buvo daugiau kaip 20 tūkst. Siužetai apie paramą skelbiami NMA ir ŽŪM paskyrose „Youtube“.

3.1.3 Lietuvos kaimo tinklas

3.1.3.1 Veiksmai, kurių imtasi kuriant nacionalinį kaimo tinklą (valdymo struktūra ir tinklo palaikymo skyrius)

Remiantis Programos nuostatomis, 2014–2020 m. laikotarpiu įgyvendinant ES Reglamento Nr. 1305/2013 54 straipsnį, Lietuvoje yra naudojama 2007–2013 m. finansiniu laikotarpiu sukurta Tinklo organizacinė struktūra, tęsiama Tinklo veikla, kaimo plėtros dalyvių ir kitų viešųjų juridinių asmenų narystė jame. Tinklo valdymo struktūrą sudaro: Tinklo nariai, Tinklo darbo grupės ir Sekretoriatas³⁹.

Tinklo nariai. Narystė Tinkle yra atvira, savanoriška ir neatlygintina, grindžiama horizontaliu ir vertikaliu bendradarbiavimu, narių lygybe, jų reprezentatyviu atstovavimu. Siekiant užtikrinti 2007–2013 m. Programos laikotarpiu sukurtos Tinklo organizacinės struktūros ir Tinklo veiklos tęstinumą, 2015 m. Tinklo sekretoriato organizuotos elektroninės apklausos metu narystę Tinkle iš praeito laikotarpio pratęsė 330 narių. Nuo 2015 m. norą prisijungti išreiškė įvairios organizacijos. 2020 m. pabaigoje Tinklo narių skaičius siekė 366, tačiau 2021 m. kovo 9-31 d. vyko visuotinis LKT narystės ir kontaktinių duomenų naujinimas, kurio metu Tinklo nariai išreiškė savo nuomonę, ar jie nori tęsti narystę Tinkle. Atsižvelgiant į tai, kad tik prieš 6 metus buvo atlikti patikslinimai, susiję su LKT naryste (neskaitant naujų narių įtraukimo) LKT narystės ir kontaktinių duomenų atnaujinimu buvo siekiama suaktyvinti narystę taip pat buvo siekiama, kad LKT nariais liktų tik veikiančios organizacijos, norinčios aktyviai prisidėti prie KPP įgyvendinimo. Šio atnaujinimo rezultatas – 2021 m. balandžio 1 d. įsigaliojęs

³⁹ Iki 2022 m. į Tinklo valdymo struktūrą įėjo LKT veiklos koordinavimo grupė, tačiau 2022 m. kovo 25 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-220 LKT veiklos koordinavimo grupė buvo panaikinta.

atnaujintas LKT narių sąrašas, kuriame buvo 236 nariai. 2023 m. kovo mėn. duomenimis, LKT sudaro 262 nariai.

Tinklo darbo grupės. Tinklo narių darbas vykta teminėse darbo grupėse. Tinklo darbo grupės gali būti nuolatinės ir laikinosios. 2022 Tinkle veikė šios nuolatinės darbo grupės:

- 1) EIP-AGRI priežiūros komitetas;
- 2) Narystės Lietuvos kaimo tinkle nagrinėjimo darbo grupė;
- 3) Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos gerųjų projektų pavyzdžių atrankos darbo grupė.

2022 m. vasario 18 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-114, LEADER metodo įgyvendinimo koordinavimo ir LEADER priemonės darbo grupės buvo panaikintos atsižvelgiant į naujas darbo ir diskusijų realijas bei siekiant neformalaus ir efektyvesnio bendravimo (jau nuo 2020 m. reguliariai vyksta susitikimai su VVG atstovais, bendruomeninėmis organizacijomis, kitais LEADER metodo dalyviais ir diskutuojama aktualiais klausimais *Microsoft Teams, Zoom Webex* platformose).

Pagrindinė Tinklo darbo grupių veiklos forma – posėdžiai, kuriuos gali inicijuoti Ministerija, Sekretoriatas arba Tinklo darbo grupės nariai. Pagal poreikį Tinklo nariai, Sekretoriatas ir Stebėsenos komitetas gali inicijuoti nuolatinės ir laikinosios Tinklo darbo grupes tam tikrai užduočiai atlikti ar tam tikriems kaimo plėtros, Programos įgyvendinimo klausimams nagrinėti.

2022 m. vyko 3 Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos gerųjų projektų pavyzdžių atrankos darbo grupės (toliau – Darbo grupė) posėdžiai. Darbo grupėje dalyvavo Žemės ūkio ministerijos ir Nacionalinės mokėjimo agentūros atstovai, kurie, susipažinę su visais pateiktais projektais ir vadovaudamiesi nominacijų kriterijais, išrinko verčiausius ir, jų nuomone, labiausiai nusipelnčius projektus. Darbo grupės posėdžių metu iš daugiau nei 50 pateiktų gerųjų pavyzdžių projektų buvo atrinkta 15 projektų (po tris projektus kiekvienoje iš penkių kategorijų), kurių vykdytojai buvo apdovanoti Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato organizuotame renginyje – „Ateities kaimo kūrėjai 2022“ (AKKA).

Tinklo sekretoriatas. Tinklo sekretoriatas yra atsakingas už Tinklo veiksmų programos ir periodinių veiksmų planų rengimo ir įgyvendinimo koordinavimą, taip pat dalyvauja ir koordinuoja viešinimo veiklas, įskaitant ir viešinimą Tinklo internetinėje svetainėje. Tinklo sekretoriato funkcijas vykdo Vadovaujančios institucijos – Žemės ūkio ministerijos – Europos Sąjungos reikalų ir paramos politikos departamento Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyriaus paskirti konkretūs darbuotojai, atliekantys šią, padaliniui priskirtą, funkciją. Darbuotojų išlaikymas finansuojamas Programos Techninės pagalbos 1 veiklos srities projekto lėšomis.

3.1.3.2 Veiksmai, kurių imtasi įgyvendinant nacionalinio kaimo tinklo veiksmų planą ir dabartinė situacija

Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 m. veiksmų programa buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. 3D-696. 2022 m. kovo 2 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-145 buvo atliktas programos pakeitimas, kuriuo pakeistos nuostatos, susijusios su tinklo nariais, panaikinta LKT veiklos koordinavimo grupė ir jos funkcijomis, partnerystės principo įgyvendinimu, Tinklo grupės sukūrimu ir kt.

Lietuvos kaimo tinklo 2016–2020 m. veiksmų programoje išskirtos devynios Tinklo veiklos:

- 1) Komunikacija apie kaimo plėtrą;
- 2) Projektų pavyzdžių pagal Programos prioritetus rinkimas;
- 3) VVG mokymas ir bendradarbiavimo tinkle organizavimas bei techninė pagalba teritoriniam ir tarptautiniam VVG bendradarbiavimui;
- 4) Informacijos apie kaimo plėtros procesus keitimosi ir sklaidos organizavimas;
- 5) Keitimasis Programos stebėsenos ir vertinimo rezultatais ir jų sklaida;
- 6) Parama inovacijoms ir EIP veiklos grupių organizavimui, informacijos apie EIP veiklą sklaidai;

- 7) Konsultantų bendradarbiavimo tinkle organizavimas;
- 8) Dalyvavimas įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategijos politinę sritį „Bioekonomika“;
- 9) Dalyvavimas Europos kaimo plėtros tinklo (toliau – EKPT) ir kitų ES šalių nacionalinių kaimo tinklų veikloje.

Veiksmų programai įgyvendinti skirta 4,63 mln. Eur.

Kartu su Tinklo 2016–2020 m. veiksmų programa buvo parengtas Tinklo 2016–2020 m. komunikacijos planas, kurį įgyvendinant siekiama papildyti informavimo ir viešinimo apie Programos veiklas, vykdomas pagal Programos viešinimo strategiją, užtikrinti efektyvią komunikaciją su kaimo plėtros dalyviais.

Lietuvos kaimo tinklo 2022 m. veiksmų planas buvo patvirtintas 2022 m. kovo 30 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-229. Jame numatytos trys 2022 m. Tinklo prioritetinės veiklos sritys:

- 1) Informacijos mainų tarp LKT narių skatinimas ir sąlygų jiems sukūrimas.
- 2) Įvairesnius ir skirtingesnius sektorius atstovaujančių LKT narių aktyvumo skatinimas, LKT narystės patrauklumo didinimas.
- 3) Gerųjų KPP pavyzdžių atranka ir viešinimas.

2022 m. veiksmų plane taip pat buvo numatytos konkrečios įgyvendinimo priemonės 7 iš 9 Veiksmų programoje įtvirtintų veiklų (2022 m. veiksmų plane nebuvo numatytos priemonės šioms veikloms: konsultantų bendradarbiavimo tinkle organizavimas; dalyvavimas įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategijos politinę sritį „Bioekonomika“) bei siektini šių veiklų rodikliai.

2014–2022 m. pagal 20.3 veiklos sritį „Lietuvos kaimo tinklas“ patvirtinta parama siekė beveik 3 mln. Eur, iš kurių 0,6 mln. Eur patvirtinta Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato įgyvendinamam projektui „Lietuvos kaimo tinklo veiksmų programos įgyvendinimas“, beveik 1,5 mln. Eur Lietuvos kaimo tinklo narių projektams, skirtiems renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti (parama iki 2022 m. pabaigos buvo patvirtinta 47 projektams) ir dar 0,8 mln. Eur Lietuvos kaimo tinklo narių projektams, skirtiems elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti (parama iki 2022 m. pabaigos buvo patvirtinta 49 projektams). Išmokėta suma 2014–2022 m. siekė beveik 2,3 mln. Eur: 0,6 mln. Eur Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato įgyvendinamam projektui, 1 mln. Eur 42 LKT narių įgyvendinamiems projektams, skirtiems renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir 0,6 mln. Eur 45 LKT narių įgyvendinamiems projektams, skirtiems elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti. Tačiau EK deklaruota paramos suma yra mažesnė už išmokėtą – ji pagal visą 20.3 veiklos sritį siekė beveik 2 mln. Eur. Skirtumas tarp išmokėtos sumos ir EK deklaruotos sumos atsiranda dėl to, kad pagal projektus išmokami avansai nėra deklaruojami EK.

Įgyvendinant veiksmų planą 2022 m. LKT Sekretoriatas suorganizavo 20 renginių. 11 iš jų buvo teminiai „LKT dirbtuvių“ formato renginiai. „LKT dirbtuvės“ – tai virtualių renginių ciklas, kurių metu bendrai diskusijai ir nuomonių apsikeitimui suburiami kaimo plėtros dalyviai, skatinamas efektyvesnis bendradarbiavimas ir visų suinteresuotų šalių įsitraukimas į informacijos ir žinių sklaidos procesą. Atlikus sėkmingų 2014–2020 m. Kaimo plėtros programos projektų atranką, suorganizuotas renginys „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimai“. Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimuose, atsižvelgiant į skirtingas KPP priemones, buvo išskirtos 5 nominacijos (t. y. „Inovatyvus ūkis“ už inovacijų diegimą žemės ūkio srityje; „Inovatyvus verslas“ už inovacijų diegimą ne žemės ūkio verslo srityje įsteigta nominacija; „Drauge su gamta“ už aplinkai draugiškų metodų taikymą ūkininkaujant bei plėtojant miškininkystę; „Partnerystės galiūnai“ už sėkmingą partnerystę dirbant kartu; „Gerovės kūrėjai“ už pažeidžiamų ir kitų tikslinių grupių įtrauktį skatinančių paslaugų kūrimą ir plėtrą) ir paskelbti jų I-III vietų nugalėtojai. Pažymėtina, kad laimėtojus pagal numatytus kriterijus išrinko kompetentingi darbo grupės nariai iš ŽŪM ir NMA. 2021 m. buvo sukurta ir 2022 m. toliau pildyta „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimus“ laimėjusių projektų informacinė bazė⁴⁰ ir tokiu būdu sudaryta galimybė visuomenei

⁴⁰ <https://www.kaimotinklas.lt/lt/gerieji-kpp-projektai/ateities-kaimo-kureju-apdovanojimai-akka-2021>

susipažinti su geraisiais 2014–2020 m. Kaimo plėtros programos projektų pavyzdžiais. 2022 m. taip pat buvo suorganizuoti 5 elektroninės komunikacijos mokymai LKT nariams. Šių mokymų ciklo tikslas – supažindinti LKT narius su skaitmeninės komunikacijos priemonėmis (internetiniai seminarai, virtualūs gerųjų kaimo plėtros pavyzdžių turai, audiovizualinė produkcija, elektroniniai leidiniai), jų galimybėmis ir sklaidos bei dalinimosi strategijomis, suteikti LKT nariams gebėjimų nustatyti kokybės reikalavimus vykdant šių priemonių pirkimus bei atrinkti kokybiškas skaitmeninių priemonių prekes/paslaugas nuo nekokybiškų. 2022 m. gruodžio mėn. taip pat buvo suorganizuoti 3 LKT dirbtuvių formato renginiai, kuriuose pristatyti 2023–2027 m. Strateginio plano intervencijų įgyvendinimą reglamentuosiančių teisės aktų projektai.

2022 m. buvo išleista 12 periodinių naujienlaiškių „LKT žinios“, kuriuose pristatoma aktuali LKT nariams, taip pat potencialiems nariams ir kitoms suinteresuotoms šalims informacija, teisės aktų pakeitimai, ES lygmens tinklaveikos naujienos, informacija apie LKT paramos projektams skirtus paraiškų kvietimus ir kt.

LKT Sekretoriato atstovai periodiškai dalyvavo Europos kaimo plėtros tinklo (toliau – EKPT) organizuotuose susitikimuose, kuriuose pristatė savo šalies naujoves, dalinosi gerosios praktikos patirtimi, diskutavo apie žaliosios architektūros vaidmenį BŽŪP ir kitus klausimus, susijusius su 2023–2027 m. programiniu laikotarpiu (2022 m. Sekretoriatas dalyvavo 2 tokiuose susitikimuose). LKT Sekretoriato atstovai taip pat dalyvavo 9-ojoje Europos kaimo tinklų asamblėjoje (*angl. 9th meeting of the EU Rural Networks Assembly*) Briuselyje, kurios metu ES šalių kaimo tinklų atstovams buvo pristatytos aktualijos, susijusios su ES iniciatyvomis, įskaitant ilgalaikę kaimo vietovių viziją ir Kaimo pakto konferencijos rezultatus, taip pat aptarta naujo ES kaimo tinklo organizacinė struktūra ir valdymas, įskaitant 2023 m. darbo plano projektą, bei Europos bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) tinklo atidarymo renginyje, kuriame buvo apdovanoti šiais metais „*Rural Inspiration Awards 2022*“ atrankoje dalyvavę ir geriausiai pripažinti Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis bendrai finansuojami projektai, o didžiausias dėmesys buvo sutelktas į būsimo ES BŽŪP tinklo tikslus, teikiamas galimybes ir nacionalinių BŽŪP tinklų tarpusavio bendradarbiavimą

LKT Sekretoriato atstovai taip pat dalyvavo ir *Nordic-Baltic* regione veikiančių kaimo tinklų sekretoriatų atstovų virtualiuose susitikimuose (2022 m. Sekretoriatas dalyvavo 10 tokių susitikimų), kuriuose apsieičiama aktuali informacija apie tinklo sekretoriatų vykdomas veiklas ir dalijamasi idėjomis apie jų tobulinimo galimybes bei diskutuojama kitais klausimais.

LKT Sekretoriato atstovai aktyviai dalyvavo ir Lietuvoje organizuotose konferencijose: socialiniame forume „Socialinio verslo plėtra – darnios ir įtraukios ekonomikos link“, Vietos veiklos grupių tinklo konferencijoje „LEADER 20. Partneriai. Projektai. Patirtis. Rezultatai. Sumanumas.“ V-ojoje Lietuvos kaimo parlamento sesijoje, Litfood organizuotame renginyje-apdovanojimuose „Mūsų bendruomenės savanoris 2022“.

LKT nariai įgyvendina dviejų tipų projektus: projektus, kurie skirti renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir projektus, kurie skirti elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti.

2022 m. vyko 2 kvietimai teikti paramos paraiškas pagal renginių komunikacijos priemonę. Šių kvietimų metu buvo surinkta 16 projektų paraiškų, iš kurių buvo patvirtinta 14. 2022 m. buvo užbaigta įgyvendinti 18 ankstesniais metais pateiktų ir patvirtintų renginių komunikacijos priemonės projektų. Vienas iš iššūkių, su kuriuo jau ne pirmus metus susidūrė renginių komunikacijos priemonės projektų vykdytojai – „Gerųjų KPP pavyzdžių“ projektų įgyvendinimas. Pažymėtina, kad dalis pareiškėjų, rengdami paraiškas, neįvertino galimų rizikų ir, gavę finansavimą bei pradėję įgyvendinti projektą, susiduria su gerųjų KPP projektų pavyzdžių surinkimo problemomis. Pareiškėjams kyla sunkumų surinkti geruosius projektų pavyzdžius, o tai sukelia nesklandumų organizuojant geriausių projektų apdovanojimus. Reaguodamas į šį paramos gavėjams kylantį iššūkį bei siekdamas užtikrinti „Gerųjų KPP pavyzdžių“ projektų kokybę, LKT sekretoriatas priėmė sprendimą šios komunikacijos priemonės

įgyvendinimą užtikrinti pats, t. y. pasitelkdamas NMA ir LKT narius savarankiškai vykdyti „Gerųjų KPP pavyzdžių“ atranką ir administruoti šių projektų informacinę bazę.

2022 m. įgyvendinant LKT narių renginių komunikacijos priemones buvo suorganizuoti 53 teminiai renginiai, 14 renginių „Atviras ūkis“, 12 KPP viešinimo akcijų ir 1 renginys „Gerieji KPP pavyzdžiai“

2022 m. vyko 2 elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti skirti kvietimai, kurių metu surinkta 14 paramos paraiškų, iš kurių buvo patvirtinta 13. 2022 metais buvo užbaigti įgyvendinti 23 ankstesniais metais pateikti ir patvirtinti elektroninės komunikacijos priemonės projektai. Lyginant su 2021 metais, 2022 metais paraiškų, pateiktų pagal šią komunikacijos priemonę, skaičius sumažėjo nuo 38 iki 14, t. y. beveik 3 kartus. Atsižvelgiant į tai, buvo nuspręsta inicijuoti renginių komunikacijos priemonės įgyvendinimo taisyklių keitimą, integruojant į šios priemonės įgyvendinimo taisykles elektroninės komunikacijos priemones. Taip buvo sudaryta galimybė potencialiems projektų vykdytojams įgyvendinti tiek renginių komunikacijos, tiek elektroninės komunikacijos priemones teikiant tik vieną paramos paraišką pagal vienas įgyvendinimo taisykles.

4 FINANSINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGOS VERTINIMAS

Atsižvelgiant į Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą, ex ante vertinimo (toliau – Ex-ante vertinimas) išvadas ir rekomendacijas, kurioms buvo pritarta 2020 m. rugsėjo 3 d. Programos Stebėsenos komitete, 2021 m. buvo pradėta įgyvendinti Pasidalintos rizikos paskolų priemonė (toliau – PRP finansinė priemonė), kurios tikslas – prisidedant prie Programos 4.1 veiklos srities „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ siekiamų tikslų, suteikti galimybę žemės ūkio veikla užsiimantiems subjektams gauti paskolų lengvatinėmis sąlygomis veiklos palaikymui ir (ar) plėtrai, taip pat investicijoms.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionalinių plėtros įstaigų įstatymu ir Finansinių priemonių, įgyvendinamų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos lėšomis, administravimo taisyklėmis, 2021 m. buvo įsteigtas fondų fondas „KPP finansinių priemonių fondas“ (toliau – KPP finansinių priemonių fondas) pasirašant trišalę finansavimo sutartį tarp Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės mokėjimo agentūros ir UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondo (toliau – ŽŪPGF). Šia sutartimi KPP finansinių priemonių fondo valdytoju, laikantis Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 38 straipsnio 4 dalies b punkto iii papunkčio nuostatų, buvo paskirtas ŽŪPGF, kuriam pavesta įgyvendinti finansines priemones, nustatytas Ex-ante vertinime. Finansavimo sutartimi PRP finansinės priemonės įgyvendinimui skirta 16 mln. Eur Programos lėšų: tame skaičiuje 13,6 mln. Eur – EŽŪFKP lėšos ir 2,4 mln. Eur – Lietuvos biudžeto bendrojo finansavimo lėšos, iš jų lengvatinės paskoloms teikti – 15,196 mln. Eur. Pagal PRP finansinę priemonę teikiamos iki 200 tūkst. Eur dydžio paskolos ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui, kurioms taikoma ne didesnė kaip 1,3 proc. metinė palūkanų norma. Paskolos gali būti naudojamos investicijoms ir apyvartiniam kapitalui, o jomis turi būti finansuojamos veiklos, kuriomis prisidedama prie Programos 4.1 priemonės veiklos „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ tikslų. Paskolos gali būti derinamos su subsidijomis, teikiamomis pagal minėtą Programos priemonę.

Finansinei priemonei įgyvendinti ŽŪPGF, vykdydamas KPP finansinių priemonių fondo valdytojo funkcijas, atrenka finansų tarpininkus, kurie turi išskolinti lėšas galutiniams naudos gavėjams pagal sutartyje su ŽŪPGF nustatytas sąlygas ir terminus. Pirmoji finansų tarpininkų atranka dėl paskolų teikimo pagal PRP finansinę priemonę buvo paskelbta 2021 m. liepos 20 d. Pagal šį kvietimą paskoloms teikti skirta 7,598 mln. Eur Programos lėšų. 2021 m. spalio 15 d. ŽŪPGF pasirašė PRP finansinės priemonės įgyvendinimo sutartį su UAB „Medicinos bankas“ (toliau – Finansų tarpininkas), kuris pasiūlė prie kiekvienos išduodamos paskolos prisidėti 50 proc. savo lėšų dalimi, todėl apjungus Programos ir Finansų tarpininko lėšas sudaryta galimybė suteikti paskolų už 15,196 mln. Eur sumą, todėl planuojamas pasiekti sverto rodiklis, parodantis pritrauktą privataus kapitalo lėšų santykį su EŽŪFKP lėšomis yra 2,1. Paskolos galutiniams naudos gavėjams pagal sutartį su UAB „Medicinos bankas“ bus išduodamos iki 2023 m. spalio 14 d.

Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. Finansų tarpininkui buvo pateiktos 33 galutinių naudos gavėjų paraiškos paskoloms pagal KPP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų Bendrovei įvertintų paraiškų suma – 2,798 mln. Eur. Finansų tarpininkas per ataskaitinį laikotarpį su galutiniais naudos gavėjais pasirašė 26 paskolų sutartis 1,997 mln. Eur sumai, iš to skaičiaus 0,998 mln. Eur KPP finansinės priemonės lėšų.

Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. paskolų gavėjai Finansų tarpininkui už paskolas grąžino 242,96 tūkst. Eur paskolų, iš to skaičiaus 121,48 tūkst. Eur PRP finansinės priemonės lėšų. 2022 m. gruodžio 31 d. vienas paskolos gavėjas vėluoja mokėti paskolą pagal nustatytą grafiką – pradelsta mokėti suma siekė 4,55 tūkst. Eur.

Pagal PRP finansinės priemonės sąlygas KPP finansinių priemonių fondo valdytojui ir Finansų tarpininkui yra mokami valdymo mokesčiai: bazinis valdymo mokestis, kuris priklauso nuo paskolų teikimui skirtos sumos, ir valdymo mokestis, susijęs su veiklos rezultatais, t. y. priklausantis nuo

galutiniams naudos gavėjams išskolintų PRP finansinės priemonės lėšų sumos. Nuo PRP priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. KPP finansinių priemonių fondo valdytojai ŽŪPGF sumokėta valdymo mokesčio suma yra 110,13 tūkst. Eur, šioje sumoje bazinis valdymo mokestis sudaro 102,79 tūkst. Eur, o valdymo mokestis grįstas veiklos rezultatais – 7,34 tūkst. Eur. Per tą patį laikotarpį Finansų tarpininkui sumokėtas valdymo mokestis sudarė 8,6 tūkst. Eur, šioje sumoje bazinis valdymo mokestis – 7,33 tūkst. Eur, o valdymo mokestis grįstas veiklos rezultatais – 1,29 tūkst. Eur.

PRP finansinės priemonės įgyvendinimo stebėsenai yra nustatyti Programos stebėsenos rodikliai ir specialūs finansinės priemonės rodikliai. Planuojamos ir pasiektos rodiklių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje. Išsamesni finansiniai duomenys apie PRP finansinės priemonės įgyvendinimą pateikti stebėsenos lentelėse 2 priede.

71 lentelė. Finansinės priemonės stebėsenos rodikliai

Rodiklis	Planuojamos pasiekti rodiklio reikšmės	Iki 2022 m. gruodžio 31 d. pasiektos rodiklio reikšmės
Programos lygmens stebėsenos rodikliai		
Žemės ūkio valdų, gaunančių paramą investicijoms į restruktūrizavimą ar modernizavimą, skaičius (2A tikslinė sritis)	100	26
Bendrosios viešosios išlaidos, Eur	16 000 000	8 000 000
Papildomi finansinės priemonės rodikliai		
Pritrauktos privačios (Finansų tarpininko) lėšos paskolų teikimui, Eur	Ne mažiau kaip 5 000 000	7 597 780
Pritrauktų privačių (Finansų tarpininko) lėšų dalis bendrose lėšose paskolų teikimui, proc.	Ne mažiau kaip 25 proc.	50 proc.
Sverto rodiklis EŽŪFKP lėšoms⁴¹	1,6	2,1

Lėtesnį PRP finansinės priemonės įgyvendinimą ir mažesnes skolinimo apimtis, lyginant su Ex-ante vertinime nustatytu lėšų poreikiu rinkoje, galima paaiškinti pasirinktu PRP finansinės priemonės įgyvendinimo modeliu – kvietimai teikti paraiškas paskoloms yra susieti su kvietimais teikti paraiškas subsidijoms, todėl potencialūs paramos gavėjai tikisi savo projektams gauti subsidiją, o jei likusią projekto dalį, kurią galėtų įgyvendinti lengvatinės paskolos lėšomis, gali įgyvendinti savo, o ne skolintomis lėšomis, tai tik parodo, kad subsidijų gavėjai yra pakankamai finansiškai pajėgūs įgyvendinti projektą ne subsidijų, o paskolų būdu. PRP priemonė ir siūlomas finansinis produktas būtų paklausesnis, jei paskolų teikimas būtų atsietas nuo kvietimo teikti paraiškas subsidijoms. Remiantis įprasta tokio tipo finansinių priemonių įgyvendinimo praktika, paskolų teikimas turi būti tęstinis procesas tol, kol yra neišskolintos priemonės lėšos ir pasiteisina, kai tuo pat metu toms pačioms investicijoms neteikiama viešoji parama palankesnėmis sąlygomis. Teigiamai vertinami 2023 m. atlikti teisės aktų pakeitimai, numatantys galimybę gauti tik paskolą, kai investicinė parama projekto įgyvendinimui nėra skiriama.

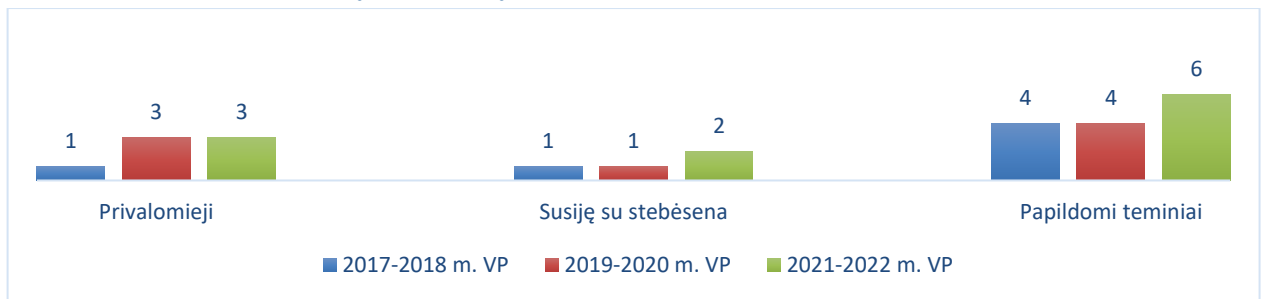
⁴¹ Remiantis 2019 m. EK metodinėmis gairėmis „Guidance for Member States on Article 46 - reporting on financial instruments and on Article 37(2)(c) - leverage effect“ sverto rodiklis apskaičiuotas, galutiniams naudos gavėjams skirtą viešojo ir privataus finansavimo lėšų sumą padalinus iš ES lėšų, skirtų finansinei priemonei įgyvendinti (įtraukiant lėšas skirtas valdymo mokesčiams).

5 PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2014–2022 M. VERTINIMO VEIKLŲ PLANO PERŽIŪRA

Programos įgyvendinimo vertinimai planuojami detaliuosiuose dvimečiuose vertinimo planuose. Iki 2022 m. pabaigos buvo parengti trys detalieji vertinimo planai: 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. Detaliuosiuose vertinimo planuose nurodomi tęstiniai (vykdomi) vertinimai bei planuojami vertinimai ir tyrimai. Planuojami vertinimai ir tyrimai skirstomi į tris kategorijas: privalomuosius vertinimus, vertinimus ir tyrimus, susijusius su stebėseną, ir papildomus teminius vertinimus ir tyrimus.

Iki 2022 m. pabaigos buvo parengti 3 vertinimo planai. Paskutinis 2021–2022 m. vertinimo planas buvo patvirtintas 2021 m. sausio 21 d. (Žemės ūkio ministro įsakymo Nr. 3D-43). Jame suplanuoti 7 tęstiniai vertinimai, iš kurių 1 vertinimas yra atliekamas⁴², o kiti jau atlikti⁴³, ir 4 planuojami privalomi arba papildomi teminiai vertinimai bei tyrimai, iš kurių vienas⁴⁴ yra atliekamas ir vienas⁴⁵ yra atliktas. Detaliuosiuose vertinimo planuose suplanuotų vertinimų palyginimas pateiktas paveiksle žemiau.

6 paveikslas. Programos detaliųjų vertinimo planų 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. palyginimas: suplanuotų vertinimų skaičius

Šaltinis. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos detalieji 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. vertinimo planai

2021–2022 m. vertinimo plane kaip ir ankstesniais metais (ankstesnių metų vertinimo planai detalieji aptarti KPP įgyvendinimo 2014–2020 m. ataskaitoje) dominuoja teminiai vertinimai, susiję su socialiniais ir ekonominiais Programos įgyvendinimo aspektais. Plane dauguma numatytų vertinimų persikelia iš ankstesnių vertinimo planų, suplanuotas tik vienas naujas teminis vertinimas – Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas, kuris siejasi su aplinkosaugai skirtais 4 ir 5 prioritetais.

2021–2022 m. vertinimo plane suplanuota daugiau vertinimų nei ankstesniuose vertinimo planuose, kadangi ruošiamasi vieno programinio laikotarpio pabaigai ir rengiamasi kitam – 2023–2027 m. programiniam laikotarpiui.

Pastebėtina, kad atlikti ir (arba) suplanuoti vertinimai apima visus ES kaimo plėtros prioritetus, išskyrus 3-ąjį prioritetą „Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio

⁴² „Biologinės įvairovės poveikio rodiklio „Paukščių populiacija žemės ūkio naudmenose“ 2020–2022 metais nustatymas ir biologinės įvairovės kaitos vertinimas.

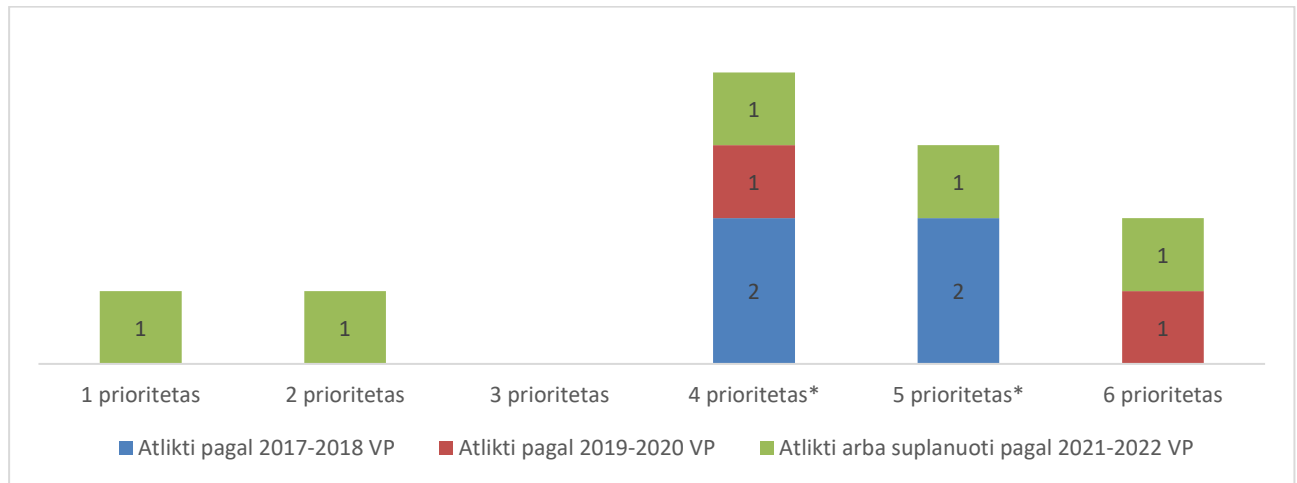
⁴³ Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo 2014–2019 ir 2014–2020 metais vertinimas, Lietuvos bendrosios žemės ūkio politikos po 2020 m. strateginio plano *ex ante* vertinimas ir finansinių priemonių išankstinis vertinimas, tyrimas; Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ įtaka skatinant socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę kaimo plėtrą 2014–2019 m.; Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtaka gerinant gyvenimo kokybę, skatinant socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę kaimo plėtrą.

⁴⁴ Privalomas vertinimas „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo 2014–2021 ir 2014–2022 metais vertinimas“

⁴⁵ Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas.

produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“, kurio priemonių įgyvendinimo pažanga pagal kai kurias priemones yra ribota (žr. paveikslą žemiau).

7 paveikslas. Programos detaliųjų vertinimo planuose 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. suplanuotų ir/arba įvykdytų teminių vertinimų skaičius

* Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas, tyrimai „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įtakos gamtinei aplinkai analizė ir aplinkosauginių rodiklių identifikavimas 2016–2018 metais“ ir „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos indėlis mažinant neigiamą žemės ūkio poveikį klimato kaitai“ paveiksle nurodomi dukart: prie 4 ir 5 prioriteto.

Šaltinis. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos detalieji 2017–2018 m., 2019–2020 m. ir 2021–2022 m. vertinimo planai

Praėjusių metų analizėje buvo pateikta rekomendacija, kad būtų tikslinga atlikti bent vieną su trečiuoju prioritetu susijusių intervencijų vertinimą Programos priemonės ar veiklos srities lygiu. 2023–2025 m. vertinimo plane, žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-135 patvirtintame 2023 m. kovo 8 d. 2023–2025 m. vertinimo plane yra numatytas „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių, skirtų skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje, efektyvumo ir veiksmingumo vertinimas“, kurio tikslas – įvertinti, kaip ir koku mastu Programos priemonės prisidėjo įgyvendinant ES kaimo plėtros politikos 3-įjį prioritetą. Atsižvelgiant į metinėse Programos įgyvendinimo ataskaitose pateiktus pastebėjimus, atliekant 3-ojo prioriteto vertinimą rekomenduojama dėmesį skirti priemonės M03 „Žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“ įgyvendinimo analizei. Nors ši priemonė nebus įgyvendinama SP, tačiau įgyvendinant šią priemonę buvo susidurta su sunkumais, priemonė sulaukė mažesnio galimų pareiškėjų dėmesio nei buvo tikėtasi, priemonei skirtas finansavimas Programos įgyvendinimo eigoje buvo sumažintas, todėl būtų aktualu išanalizuoti, kokios priežastys lėmė tokią situaciją. Išvalgos būtų naudingos, jei ateityje būtų planuojamos panašios intervencijos.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2021–2022 m. vertinimo plane numatytas „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonių, skirtų inovacijų, bendradarbiavimo ir žinių vystymui, efektyvumo vertinimas“ nebuvo atliktas ir buvo perkeltas į 2023–2025 m. vertinimo planą. Pastebėtina, kad šis vertinimas yra itin svarbus atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinant 1-ąjį prioritetą tikslo rodiklio, susijusio su mokymų dalyvių skaičiumi, pasiekimas yra ribotas. Taip pat atliekant teminius vertinimus⁴⁶ pastebima, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis

⁴⁶ Smart Continent (2021), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui. Galutinė ataskaita:

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritis/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020%20m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2021/KPP%20itaka%20ekologiniam%20ukininkavimui_2021.pdf

problemomis. 1-ojo prioriteto priemonių vertinimas leistų nustatyti priežastis, dėl kurių mokymai sulaukė mažesnio dalyvių skaičiaus nei buvo tikėtasi, taip įvertinti, ar mokymai atitiko tikslinių grupių poreikius.

Planuojant teminius vertinimus, svarbu, kad būtų išlaikytas balansas tarp vertinimo biudžeto ir apimties. Programos priemonių ar veiklos sričių lygiu atliekami vertinimai turėtų būti orientuoti į mažesnę skaičių konkrečių klausimų, prioritetą teikiant grynojo poveikio vertinimui taikant tinkamus poveikio vertinimo metodus (pavyzdžiui, kontrafaktinį poveikio vertinimą). Ateityje taip pat tikslinga inicijuoti daugiau konkrečioms intervencijoms (pavyzdžiui, parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, parama smulkiems ūkiams) skirtų kontrafaktinių poveikio vertinimų (kartu sprendžiant mikro lygmens ŪADT duomenų prieinamumo ir susiejimo su NMA duomenimis klausimą). Atskirų Programos priemonių ar veiklos sričių lygiu atliekami teminiai vertinimai sudarytų galimybes vertinimų rezultatus plačiau naudoti ne tik atsiskaitymui, bet ir intervencijų turinio bei įgyvendinimo tobulinimui.

Išlieka aktualios rekomendacijos dėl su stebėseną susijusių vertinimų planavimu. Planuojant tokius vertinimus tikslinga numatyti vertinimų, kuriuose būtų analizuojamos galimos rodiklių⁴⁷ reikšmių skaičiavimo alternatyvos, atsižvelgiant į rodiklių pobūdį ir duomenų prieinamumą. Tokie vertinimai ypač aktualūs programavimo metu (pavyzdžiui, nustatant, kiek projektų, kuriais investuojama į žemės ūkių valdų modernizavimą, diegia inovacijas arba skaitmeninimo sprendimus) ar naujojo finansinio laikotarpio pradžioje, kadangi įvertinus duomenų prieinamumą ir galimas rodiklių reikšmių skaičiavimo alternatyvas galima nustatyti pradines rodiklių reikšmes ir parengti šalies kontekstui (turimiems duomenų šaltiniams, naudojamoms informacinėms sistemoms, paraiškų formoms ir pan.) adaptuotas rodiklių reikšmių skaičiavimo metodikas, tokiu būdu užtikrinant rodiklio reikšmių palyginamumą per visą programavimo laikotarpį ar kelis laikotarpius (kai stebėsenai naudojamas tas pats rodiklis).

Taip pat išlieka aktuali rekomendacija naujam 2023–2027 m. laikotarpiui. Siūloma atlikti horizontalų vertinimą, kurio metu būtų įvertintas naudojamų rodiklių rinkinio pakankamumas BŽŪP tikslų pasiekimui matuoti. Jo metu galėtų būti nustatytas strateginių tikslų nacionalinių programavimo dokumentų (NPP, plėtros programų ir pan.) ir ES lygiu (pavyzdžiui, strategija „Nuo ūkio iki stalo“, 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija, „Ilgalaikė kaimo vietovių vizija“) įgyvendinimui stebėti aktualių rodiklių sąrašas ir jų suderinamumas su KP priemonių stebėsenai planuojamų naudoti informacinėse sistemose (duomenų bazėse) saugomos informacijos rinkiniais. Atsižvelgiant į tai, kad 2023–2027 m. Strateginis planas apims ne tik kaimo plėtrą, bet ir BŽŪP I ramsčio intervencijas, taip pat būtų naudinga nustatyti galimus iššūkius, kilsiančius vykdant konsoliduotą SP įgyvendinimo stebėseną, ir galimus jų sprendimo būdus, siekiant mažinti stebėseną vykdančių institucijų administracinę našą.

⁴⁷ Referuojama ne tik į ES lygiu reglamentuose nustatytus rodiklius, bet ir į nacionalinius rodiklius, kurie galėtų būti svarbūs, matuojant priemonės efektyvumą, ir kurių stebėseną leistų palyginti žemės ūkio srityje įgyvendinamas priemones tarpusavyje ir su panašiomis priemonėmis, įgyvendinamomis kitose srityse.

6 IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Atlikus KPP 2014–2020 m. 2014–2022 metų įgyvendinimo pažangos analizę ir atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą, pateikiamos šios išvados ir pasiūlymai dėl tolimesnio Programos ir atskirų priemonių įgyvendinimo bei jų pažangos stebėsenos ir vertinimo.

P/TS	Išvados	Rekomendacijos
-	<p>Bendras Programos finansinis įgyvendinimas yra gana aukštas (išmokėta 75 proc. visų skirtų lėšų, o EK deklaruota 68 proc. visų skirtų lėšų).</p> <p>Atskirų tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis skiriasi. Laikyta, kad tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis (vertinant pagal baigtiems projektams išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas) yra aukštas, jeigu jis viršija bendrą KPP įgyvendinimo lygį (68 proc.), vidutinis – jeigu įgyvendinimo lygis svyruoja nuo 50 iki 67 proc., ribotas – iki 49 proc.</p>	-
P1	<p>2014–2022 m. patvirtinta 42,5 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 63 proc. viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta 34,4 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 51 proc. prioritetui skirto finansavimo. EK deklaruota beveik 30 mln. Eur, o tai sudarė 44 proc. viso prioritetui skirto finansavimo. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis – ribotas.</p>	-
1A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 63 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta – 51 proc., EK deklaruota – 44 proc. Tikslinės srities pažanga laikoma ribota. Įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis išaugs. Vertinant 1A srities tikslo rodiklio pažangą, iki 2022 m. pabaigos pasiekta tikslo rodiklio T1 reikšmė buvo 1,05 proc. Lyginant su 2025 m. suplanuota reikšme, pasiekta 43 proc. suplanuoto tikslo. Tai rodo, kad įgyvendinimo pažanga pagal šią TS yra gana ribota.</p> <p>Didžiausia dalimi prie rodiklio T1 pasiekimo prisideda M16 priemonė. Pagal M16 priemonę patvirtintos paramos suma siekia 50 proc. visų priemonei skirtų lėšų. Pagal 16.1 veiklos sritį patvirtinta 64 proc. paramos, tačiau 2022 m. buvo gauta 16 paraiškų EIP projektų įgyvendinimui, taip pat sulaukta 11 galimybių studijų, todėl patvirtintos paramos suma turėtų išaugti. Pagal 16.3 veiklos sritį patvirtinta 65 proc. paramos, o 2022 m. buvo patvirtintos 36 paraiškos dėl smulkių ūkių bendradarbiavimo projektų. Pagal 16.4 veiklos sritį patirtinta mažiausiai – 22 proc. paramos. 2022 m. buvo gauta tik 1 paraiška logistikos centro steigimui, kuri buvo patvirtinta 2023 m. 2022 m. buvo sulaukta tik 1 paraiškos, nes galimi pareiškėjai išreiškė nuogąstavimų dėl neapibrėžtumo rinkoje dėl geopolitinės ir ekonominės situacijos ir buvo linkę palaukti, kol situacija pagerės.</p>	<p>Nors sumažėjęs 2022 m. pateiktų paraiškų skaičius pagal 16.4 veiklos sritį buvo nulemtas išorinių veiksnių – neapibrėžtumo rinkoje dėl geopolitinės ir ekonominės situacijos – būtina ir toliau skirti pakankamą dėmesį veiklos viešinimui ir potencialių pareiškėjų informavimui akcentuojant gerosios praktikos pavyzdžius, pasidalijant asmeninėmis projektus įgyvendinusių paramos gavėjų patirtimis.</p>
1B	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 50 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 43 proc., EK deklaruota – 37 proc. Šios tikslinės srities pažanga yra</p>	<p>Aktuali rekomendacija dėl 16.4 veiklos srities pateikta prie 1A TS.</p>

	<p>ribota, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, bei 2022 m. gautas paraiškas dėl atskirų M16 priemonės veiklos sričių įgyvendinimo, tikėtina, kad įgyvendinimo lygis išaugs. Didžiausia rizika kyla dėl 16.4 veiklos srities įgyvendinimo.</p> <p>Iki 2022 m. pabaigos įgyvendinant priemonę M16 buvo užbaigti 26 EIP veiklos grupių projektai (dar 8 projektai yra įgyvendinami) bei įgyvendinti 126 kiti bendradarbiavimo veiksmai, iš kurių 115 projektų buvo užbaigti pagal 16.3 veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 11 pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“. Apibendrinus, iki 2022 m. pabaigos pasiekta 58 proc. 2025 m. siektinos tikslo rodiklio (T2) reikšmės. Tikslo įgyvendinimas yra didesnis nei finansinis priemonės įgyvendinimas, tai vertintina teigiamai.</p>	
1C	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 91 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 59 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad bus panaudota visa tikslinei sričiai skirta parama. Iki 2022 m. pabaigos bendras mokymuose dalyvavusiųjų skaičius buvo 35 559, o tai sudarė tik 24 proc. 2025 m. numatyto tikslo (T3). Lyginant su 2022 m. pažangos ataskaitos duomenimis, mokymų dalyvių skaičius išaugo 11 478 dalyviais. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ženkliai didesnis nei tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis, todėl tikėtina, kad tikslo rodiklis bus nepasiektas.</p> <p>Mažesnę nei planuota mokymų dalyvių skaičių galėjo lemti tai, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis problemomis.</p>	<p>Išlieka aktuali ankstesniais metais teikta rekomendacija, kad ateityje organizuojant mokymus ir parenkant mokymų temas tikslinga vykdyti konsultacijas su ūkininkais ar jų asociacijomis siekiant nustatyti temas, kurios būtų aktualiausios ir reikalingiausios ūkininkams, taip pat labai svarbu užtikrinti, kad mokymai būtų praktiniai – orientuoti į tai, kad įgytas žinias būtų galima pritaikyti praktikoje.</p> <p>Taip pat svarbu užtikrinti, kad atliekant suplanuotą 1-ojo prioriteto vertinimą, būtų nustatytos priežastys, kodėl nepasiektas planuotas mokymų dalyvių skaičius (pavyzdžiui, per daug ambicingas planavimas, tikslinių grupių poreikius neatitinkančios mokymų temos ir (ar) kt.)</p>
P2	<p>2014–2022 m. patvirtinta 965 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 85 proc. nuo viso Programoje prioritetui skirto finansavimo, išmokėta parama siekė 767,2 mln. Eur (67 proc. prioritetui skirtu finansavimu), o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 678,7 mln. Eur (60 proc. prioritetui skirtu finansavimu). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p>	-
2A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 83 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 65 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 60 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p>	-

	<p>Mažiausias pasiekimas (22 proc.) pagal šią TS stebimas pagal M21.</p> <p>Vertinant 2A tikslo rodiklio (T4) pasiekimą, iki 2022 m. pabaigos paramą gavusių valdų procentinė dalis sudarė 2,27 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, todėl 2014–2022 m. buvo pasiekta 79 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Išmokėtos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiekta ir, tikėtina, viršyta tikslo rodiklio siektina reikšmė.</p>	
2B	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 102 proc.⁴⁸ visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 93 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 58 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis pagal išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas yra vidutinis, tačiau jau patvirtintos visos tikslinei sričiai skirtos lėšos (bei skirtas papildomas finansavimas). Vertinant tikslinės srities tikslo rodiklio (T5) pasiekimą, 2022 m. žemės ūkio valdų, gavusių jauniems ūkininkams skirtų investicijų, procentinė dalis sudarė 0,7 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, o tai reiškia, jog 2014–2022 m. periodu buvo pasiekta 60 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Specialiųjų rodiklių analizė rodo, kad, geriausi pasiekimai stebimi daržininkystės ir uogininkystės ūkiuose (numatyta siektina reikšmė buvo visiškai įgyvendinta ir stipriai viršyta). Planuojant tikslus nebuvo tikėtasi tokio aktyvaus šių tipų ūkių susidomėjimo. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiektas ir tikslo rodiklis.</p>	-
2C	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 81 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 55 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p> <p>Iki 2022 m. pabaigos buvo sukurtos 275 naujos darbo vietos ir tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 149 proc. Nors tikslo rodiklis 2021 m. buvo padidintas nuo 120 iki 185 darbo vietų, įvertinus paramos išmokėjimo lygį, tikslo rodiklio pasiekimo lygis vis tiek išlieka aukštesnis. Tai rodo, kad pasirinktas neambicingas tikslas.</p>	-
Sektorinė analizė	<p>Atliekant paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalgą buvo analizuotas investicinių veiklos sričių 4.1, 6.1 ir 6.3 indėlis į pagrindinių žemės ūkio sektorių plėtrą. Didžiausia dalis paramos – 462,9 mln. Eur arba 59,2 proc. buvo patvirtinta investicijų projektams gyvulininkystės sektoriuje. Įgyvendinant minėtas veiklos sritis iki 2022 m. pabaigos šiame sektoriuje įgyvendinami 8 893 projektai, kuriems išmokėta 355 mln. Eur (57 proc. visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Toliau seka</p>	-

⁴⁸ Patvirtinta parama yra didesnė, nei skirta parama, nes 2022-06-20 SK posėdyje buvo pritarta Programos finansinio plano keitimui, kuriuo 6.1 veiklos sričiai padidintas finansavimas, tačiau Programos keitimą EK patvirtino tik 2023-01-18. Šiame vertinime analizuojama Programos versija, EK patvirtinta 2022-07-08 sprendimu Nr. C(2022)49970.

	<p>augalininkystės sektorius, kuriame įgyvendinami 3 075 investiciniai projektai, o jiems patvirtinta paramos suma siekė 145,8 mln. Eur ir sudarė 18,7 proc. visos investicinės paramos, išmokėta parama 140,5 mln. Eur (22,6 proc. visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Daržininkystės sektoriuje įgyvendinamam 2 351 investiciniam projektui patvirtintos paramos suma siekė 130,5 mln. Eur ir sudarė 16,7 proc., o išmokėtos paramos suma siekė 89,5 mln. Eur (14,4 proc.). Investicinė parama taip pat teikiama ir pagal 4.2 veiklos sritį, skirtą perdirbimui ir rinkodarai. 2014–2022 m. pagal šią veiklos sritį buvo patvirtinta 86,2 mln. Eur. Daugiausiai projektų (51) įgyvendinama augalininkystės produktų perdirbimo srityje, jiems išmokėta parama siekia 23 mln. Toliau seka parama investicijoms į pieno perdirbimą (įgyvendinami 22 projektai, kuriems išmokėta 15,5 mln. Eur) ir mėsos produktų perdirbimą (įgyvendinami 22 projektai, kuriems išmokėta 8,5 mln. Eur).</p>	
P3	<p>2014 – 2022 m. patvirtinta beveik 124,2 mln. Eur, kurie sudarė beveik 75 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta – 84,2 mln. Eur, kurie sudarė 51 proc. prioritetui numatyto finansavimo. Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 79,8 mln. Eur, o tai sudarė 48 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra arti vidutinio ir padidės sėkmingai užbaigus dar įgyvendinamus projektus.</p>	-
3A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 73 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 47 proc., baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 44 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ribotas. Pagal šią TS mažiausia pažanga pasiekta pagal priemones M02, M09 ir 16.4 veiklos sritį. Priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, tai rodo, kad konsultacijos temomis, susijusiomis su 3A TS, paramos gavėjams nėra aktualios. Pagal M09 priemonę parama buvo išmokėta trims gamintojų organizacijoms ir sudarė 34 proc. skirtos paramos. Įvertinus patvirtintą paramą tikėtina, kad bus pasiektas gana aukštas finansinis rezultatyvumas. Veiklos sričiai 16.4 išmokėta parama siekė 12 proc. ir kyla pagrįsta rizika, kad ši veiklos sritis nebus įgyvendinta pilna apimtimi, ypač atsižvelgiant į kilusius iššūkius, kurie detalčiau aptarti prie 1A TS.</p> <p>Per 2022 m. buvo paremta 353 žemės ūkio valdos, dalyvaujančios kokybės sistemose, o tai sudarė 0,18 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų skaičiaus, todėl 2022 m. buvo pasiekta 72 proc. 3A tikslo rodiklio (T6).</p>	<p>Atsižvelgiant į tai, kad priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, siūlome papildomai įvertinti, dėl kokių priežasčių paramos gavėjai nesinaudoja galimybe gauti konsultacijas, susijusias su 3A TS (šis aspektas aktualus atliekant planuojamą 1 – ojo prioriteto vertinimą).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą taip pat siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal priemonę M02, skirtas 3A TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis konsultacijoms (pvz., 2A TS, 2B TS, P4).</p> <p>Šiai TS taip pat aktuali rekomendacija pateikta prie 1A TS.</p>
3B	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 83 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 73 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 71</p>	-

	<p>proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra aukštas. 2022 m. paramą pagal M17 draudimo įmokoms gavo 1 840 ūkio valdų, kurios sudarė 0,92 proc. visų žemės valdų ir buvo pasiekta 126 proc. tikslo rodiklio (T7).</p>	
P4	<p>2014 – 2022 m. patvirtinta beveik 840 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 93 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, o išmokėta – 91 proc., EK deklaruota 84 proc. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. Pagal šį prioritetą iš 4 numatytų tikslo rodiklių, 1 (T8) reikšmė jau pasiekta ir viršyta. T9 rodiklio pasiekimo lygis yra 65 proc., T10 rodiklio pasiekimo lygis – 41 proc., o T12 – 92 proc. Didžiausia rizika kyla dėl T10 rodiklio „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis“ pasiekimo. Prie T10 tikslo tiesiogiai prisideda tik dvi 10.1 veiklos srities veiklos: 10.1.7. „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir 10.1.9. „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“.</p>	<p>Pagal prie T10 tikslo rodiklio pasiekimo tiesiogiai prisidedančią veiklą 10.1.7 „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ paremtas labai mažas plotas (2022 m. paremtas plotas yra 19,05 ha, o 2021 m. buvo – 21,6 ha, kai kasmet pagal veiklą siekiama paremti 10 tūkst.), kas lėmė gana žemą T10 rodiklio pasiekimo procentą. Atliktas priemonės M10 vertinimas parodė, kad mažą pareiškėjų aktyvumą lėmė praktinis veiklos įgyvendinimo sudėtingumas, o ūkininkai šios veiklos reikšmės neįvertino, nors aplinkosauginiu požiūriu ji labai didelė, nes nuo jos įgyvendinimo priklauso vandens ir dirvožemio kokybė.</p> <p>Atsižvelgiant į Programos įgyvendinimo patirtį, kai ūkininkai ne visada įvertina aplinkosauginių priemonių/veiklų svarbą ir reikšmę, įgyvendinant 2023–2027 m. Strateginį planą ir siekiant padidinti potencialių pareiškėjų sąmoningumą ir susidomėjimą veiklomis, prisidedančiomis prie aplinkosauginių tikslų siekimo, būtina vykdyti aktyvų tokių priemonių viešinimą akcentuojant jų svarbą, pateikiant gerosios praktikos pavyzdžių (ūkininkų asmeninių patirčių). Taip pat svarbu aplinkosauginių priemonių svarbą akcentuoti ir per mokymų priemonę, mokslinių tyrimų rezultatus bei teikti ūkininkams konsultacijas.</p>
P5	<p>2014 – 2022 m. patvirtinta 85,7 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 68 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta ir EK deklaruota beveik 72,9 mln. Eur, o tai sudarė 58 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p>	-
5C	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – tik 32 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis</p>	<p>5C tikslinei sričiai yra numatytas specialusis (konkretus) produkto rodiklis „S009. Paremtų biudžių</p>

	<p>yra mažiausias iš visų tikslinių sričių. Šios tikslinės srities tikslo rodiklio T16 siektina reikšmė pasiekta 13 proc. apimtimi. Pagal M06 veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ yra pasirašytos 5 sutartys dėl projektų įgyvendinimo, tačiau tik vienas projektas yra įgyvendintas, todėl pasiekta produkto rodiklių pažanga yra ribota. Įgyvendinus likusius 4 projektus, produkto rodiklių pažanga turėtų ženkliai pagerėti. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. dar 2 paraiškos buvo patvirtintos, tačiau dar nepasirašytos paramos sutartys.</p> <p>Tikėtina, kad Lietuvos kontekste parama veiklai būtų patrauklesnė, jei ja galėtų pasinaudoti didžiosios įmonės, tačiau Reglamente (1305/2013 19 str.) nustatyta, kad paramos gavėjais gali būti asmenys, atitinkantys labai mažų ir mažų įmonių statusą. Mažiems ūkio subjektams ši parama ekonomiškai neefektyvi.</p>	<p>gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių projektų skaičius (M06.4.2)“, šis rodiklis sutampa su Programoje numatytu ir bendroje stebėsenos sistemoje fiksuojamu M06 priemonės produkto rodikliu O3. „Paremtų veiksmų skaičius“, tad nėra prasminga matuoti tokį rodiklį. Naujuoju finansavimo laikotarpiu numatant nacionalinius rodiklius, svarbu tinkamai įvertinti, ar numatyti rodikliai turės pridėtinės vertės ir leis įvertinti pažangą kitais pjuviais nei numatyti bendrieji stebėsenos rodikliai.</p>
<p>5D</p>	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtinta parama siekė 53 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 50 proc. Šios tikslinės srities įgyvendinimo pažanga yra vidutinė. Mažiausias įgyvendinimo lygis (17 proc.) pasiektas pagal veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“. 2022 m. pasiekta T18 tikslo rodiklio reikšmė – 1,64 proc. kuri nurodo, jog 2022 m. buvo paremta tokia žemės ploto dalis, kurioje mažinamas žemės ūkyje išmetamas ŠESD ir amoniako kiekis. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2022 m. buvo pasiekta 64 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.</p>	<p>Atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal veiklos sritį 16.3, skirtas 5D TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis (pvz., 2A TS).</p> <p>Iššūkių kilo ir įgyvendinant priemonės M10 veiklą „Specifinių pievų tvarkymas“. Pagal šią veiklą buvo planuojama paremti 20 tūkst. ha plotą, tačiau 2022 m. buvo paremtas 1 971 ha plotas (beveik 10 proc.), o tai lėmė mažesnę T18 tikslo rodiklio pasiekimą, nei planuota. M10 priemonės vertinimo metu nustatyta, kad mažesnę susidomėjimą veikla lėmė per maža kompensacinė išmoka (kuri buvo per maža atsižvelgiant į veiklos įgyvendinimo eigoje pakitusius reikalavimus) ir tai, kad dar viena pievoms skirta veika „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ buvo patrauklesnė dėl didesnės kompensacinės išmokos, nors dalyvavimo joje reikalavimai buvo sudėtingesni.</p> <p>Strateginiame plane yra numatyta ekologinė sistema „TI05eko6 - Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“. Atsižvelgiant į</p>

		<p>Programos įgyvendinimo patirtį, įgyvendinant šią ekologinę sistemą ir keičiant reikalavimus ūkininkams, atitinkamai rekomenduojame kartu įvertinti ir tai, ar planuojami pakeitimai lems papildomas išlaidas ūkininkams, dėl kurių turėtų būti perskaičiuojama kompensacinė išmoka.</p>
5E	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 64 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. 2022 m. buvo paremtas 73 811 ha žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išlaikymo, sudarė 1,48 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto. Pažymėtina, jog 2022 m. rodiklis viršija 2025 m. siektiną tikslo (T19) reikšmę. Šio rodiklio tikslas buvo pasiektas jau 2018 m. Tai rodo neambicingą tikslą, nes tikslo rodiklis pasiektas, o finansinė pažanga siekia 64 proc.</p>	<p>Nors priemonė M02 prie šios TS įgyvendinimo prisideda tik nedidele dalimi, tačiau priemonės finansinis įgyvendinimas siekia tik 7 proc. Atliekant planuojamą 1-ojo prioriteto vertinimą siūlome atkreipti dėmesį į priemonės M02 indėlį į 5E TS ir įvertinti, dėl kokių priežasčių paramos gavėjai pagal šią TS konsultuojasi mažesniu mastu nei planuota.</p>
6P	<p>2014–2022 m. patvirtinta 327,6 mln. Eur lėšų, kurie sudarė 92 proc. nuo viso Programoje prioritetui skirto finansavimo, išmokėta parama siekė 259,5 mln. Eur ir sudarė 73 proc. prioritetui skirto finansavimo, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 221 mln. Eur, o tai sudarė 62 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.</p>	-
6A	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 81 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 62 proc., baigtiems projektams išmokėta – 49 proc. Atsižvelgiant į patvirtintos paramos sumą bei visas išmokėtas lėšas (įskaitant avansus), sėkmingai įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis turėtų ženkliai išaugti. 2014–2022 m. įgyvendintuose projektuose buvo sukurtos 2 985 darbo vietos, 1 255 darbo vietomis daugiau nei 2021 m., ir tai sudarė 99,7 proc. siektino tikslo.</p>	-
6B	<p>Šiai tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 98 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 79, baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 70 proc., todėl finansinis TS įgyvendinimo lygis yra aukštas.</p> <p>M07 priemonė įgyvendinama sėkmingai (įgyvendinimo lygis siekia 89 proc.). M19 priemonė taip pat įgyvendinama nuosekliai ir gana sklandžiai, tačiau projektų įgyvendinimo tempą lėtina situacija susijusi su COVID-19 pandemijos padariniais ir karu Ukrainoje. Dar vienas svarbus veiksnys – laikotarpio pabaiga, o tai reiškia, kad lieka mažiau lėšų projektams, todėl padaugėja skundų dėl projektų, kurie atmetami dėl lėšų trūkumo.</p> <p>Visi 3 šios tikslinės srities tikslo rodikliai jau pasiekti. Vietos plėtros strategijos yra taikomos visiems kaimo</p>	-

	gyventojams (102,3 proc., T21 rodiklis), geresnėmis paslaugomis/ infrastruktūra naudojasi 33,1 proc. kaimo gyventojų (T22 rodiklis), o įgyvendinant vietos plėtros projektus sukurtos 1 369 darbo vietos (T23 rodiklis).	
6C	Šiai tikslinei sričiai patvirtina ir išmokėta suma siekė 100 proc. 2019 m. buvo užbaigtas pagal 7.3 veiklos sritį vykdomas plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai gerinti skirtas projektas ir pasiektas bei 2 kartus viršytas tikslo rodiklis, todėl ši tikslinė sritis yra sėkmingai įgyvendinta.	-
-	<p>Veiklos rezultatų plano įgyvendino rodikliai rodo, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir beveik nekyla grėsmių (išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą), kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetas įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį įgyvendinimo lygis siekia 62 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti. Įvertinus patvirtintą paramą, tikėtina, kad 2025 m. bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklio tikslas bus pasiektas.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad KPP 7.2 dalyje numatytos alternatyviųjų rodiklių siektinos reikšmės yra mažesnės nei siektinos reikšmės nurodytos KPP 11 dalyje.</p>	Atsižvelgiant į tai, kad KPP 7.2 dalyje nurodytos rodiklių „Veiksmų, kuriems skiriama parama investicijoms, skaičius (žemės ūkio valdose, žemės ūkio produktų perdėbimas ir rinkodara) (4.1 ir 4.2 punktai)“ ir „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)“ siektinos reikšmės nesutampa su KPP 11 dalyje nurodytomis siektinomis reikšmėmis, sekančiu Programos keitimu siūloma ištaisyti techninę klaidą ir patikslinti KPP 7.2 dalį.
FP	Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. Finansų tarpininkui buvo pateiktos 33 galutinių naudos gavėjų paraiškos paskoloms pagal KPP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų Bendrovei įvertintų paraiškų suma – 2,798 mln. Eur. Finansų tarpininkas per ataskaitinį laikotarpį su galutiniais naudos gavėjais pasirašė 26 paskolų sutartis 1,997 mln. Eur sumai, iš to skaičiaus 0,998 mln. Eur KPP finansinės priemonės lėšų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. paskolų gavėjai Finansų tarpininkui už paskolas grąžino 242,96 tūkst. Eur paskolų, iš to skaičiaus 121,48 tūkst. Eur PRP finansinės priemonės lėšų. 2022 m. gruodžio 31 d. vienas paskolos gavėjas vėluoja mokėti paskolą pagal nustatytą grafiką – pradelsta mokėti suma siekė 4,55 tūkst. Eur.	Lėtesnį PRP finansinės priemonės įgyvendinimą ir mažesnes skolinimo apimtis, lyginant su Ex-ante vertinime nustatytu lėšų poreikiu rinkoje, galima paaiškinti pasirinktu PRP finansinės priemonės įgyvendinimo modeliu – kvietimai teikti paraiškas paskoloms yra susieti su kvietimais teikti paraiškas subsidijoms, todėl potencialūs paramos gavėjai tikisi savo projektams gauti subsidiją, o jei likusią projekto dalį, kurią galėtų įgyvendinti lengvatinės paskolos lėšomis, gali įgyvendinti savo, o ne skolintomis lėšomis, tai tik parodo, kad subsidijų gavėjai yra pakankamai finansiškai pajėgūs įgyvendinti projektą ne subsidijų, o paskolų būdu. PRP priemonė ir siūlomas finansinis produktas būtų paklausesnis, jei paskolų teikimas būtų atsietas nuo kvietimo teikti paraiškas subsidijoms. Remiantis įprasta tokio tipo finansinių priemonių įgyvendinimo praktika, paskolų teikimas turi būti tęstinis procesas

		<p>tol, kol yra neišskolintos priemonės lėšos ir pasiteisina, kai tuo pat metu toms pačioms investicijoms neteikiama viešoji parama palankesnėmis sąlygomis.</p>
-	<p>Atlikus 2021–2022 m. vertinimo veiklų plano peržiūrą, pastebėtina, kad atlikti ir (arba) suplanuoti vertinimai apima visus ES kaimo plėtros prioritetus, išskyrus 3-ąjį prioritetą „Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje“, tačiau šio prioriteto vertinimas suplanuotas 2023–2025 m. vertinimo veiklų plane.</p>	<p>Planuojant vertinimus tikslinga inicijuoti daugiau konkrečioms intervencijoms (pavyzdžiui, parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, parama smulkiems ūkiams) skirtų kontrafaktinių poveikio vertinimų (kartu sprendžiant mikro lygmens ŪADT duomenų prieinamumo ir susiejimo su NMA duomenimis klausimą). Atskirų Programos priemonių ar veiklos sričių lygiu atliekami teminiai vertinimai sudarytų galimybes vertinimų rezultatus plačiau naudoti ne tik atsiskaitymui, bet ir intervencijų turinio bei įgyvendinimo tobulinimui.</p> <p>Taip pat tikslinga numatyti vertinimus, susijusius su stebėsena (plačiau žr. ataskaitos 5 dalį).</p>

SANTRUMPOS

2014–2020 m. KPP arba KPP	Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa
ALNSIS	Automatinė laukų nuolatinio stebėjimo sistema
BF	Bendrasis finansavimas
BŽŪP	Bendroji žemės ūkio politika
EIP	Europos inovacijų partnerystė
EJRŽF	Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
EKPT	Europos kaimo plėtros tinklas
ES	Europos Sąjunga
ESIF	Europos Sąjungos investiciniai fondai
Eur	Euras
EURI	Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė
EŽŪFKP	Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
Ha	Hektaras
IRT	Informacinės ir ryšių technologijos
IT	Informacinės technologijos
KVIRPA	VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra
LEADER	pranc. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale</i> – veiksmų, skatinančių kaimo ekonomikos plėtrą, tarpusavio ryšys
LŽŪKT	Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba
NKP	Nacionalinė žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistema
NMA	Nacionalinė mokėjimo agentūra
P. p.	Procentinis punktas
PNF	Papildomas nacionalinis finansavimas
Proc.	Procentas
Programa	Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa
PRP finansinė priemonė	Pasidalintos rizikos paskolų priemonė
SDV	Sąlyginis darbo vienetas
SG	Sutartinis gyvulys
SIA	Supaprastintas išlaidų apmokėjimas
SP	Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas
Strateginis planas	Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas
ŠESD	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos
Tinklas arba LKT	Lietuvos kaimo tinklas
TS	Tikslinė sritis
UAB	Uždaroji akcinė bendrovė
ŪADT	Ūkių apskaitos duomenų tinklas
Vnt.	Vienetas
VPS	Vietos plėtros strategija
VšĮ	Viešoji įstaiga
VVG	Vietos veiklos grupės
ŽŪDC	VĮ Žemės ūkio duomenų centras
ŽŪM arba Ministerija	Žemės ūkio ministerija
ŽŪMIS	Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema
ŽŪPGF	UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondas

ŠALTINIAI

ES ir nacionaliniai teisės aktai ir dokumentai:

1. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos;
2. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos EŽŪFKP lėšomis;
3. 2014 m. sausio 7 d. Europos Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso;
4. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu;
5. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa (aktualios versijos);
6. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės (aktualios redakcijos);
7. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. priemonių įgyvendinimo taisyklės (aktualios redakcijos);
8. Lietuvos respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-800 dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Techninė pagalba“ pirmosios veiklos srities „Programos įgyvendinimas“ ir antrosios veiklos srities „Programos informavimas ir viešinimas“ 2014–2023 m. finansinio plano patvirtinimo (aktuali redakcija).

Interneto svetainės:

1. Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato interneto svetainė: https://ec.europa.eu/agriculture/index_en
2. BŽŪP stebėsenos ir vertinimo rodiklių duomenų bazė: https://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators_lt
3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos interneto svetainė: www.zum.lt
4. Aplinkos ministerijos interneto svetainė: www.am.lt
5. Nacionalinės mokėjimo agentūros interneto svetainė: www.nma.lt
6. Lietuvos statistikos departamento interneto svetainė: www.stat.gov.lt
7. Lietuvos kaimo tinklo interneto svetainė: www.kaimotinklas.lt
8. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro interneto svetainė: www.vic.lt

Stebėsenos informacija:

1. Informacija apie Programos finansinį įgyvendinimą.
2. Stebėsenos rodiklių lentelės.
3. Programos Stebėsenos komiteto posėdžių protokolai.
4. Techninės pagalbos priemonės veiklos sričių įgyvendinimo ataskaitos ir kt.

Tyrimai, vertinimai, analizės:

1. AAPC (2019). „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įtakos gamtinei aplinkai analizė ir aplinkosauginių rodiklių identifikavimas 2016–2018 metais“.
2. Aplinkos apsaugos politikos centras, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, 2014 m.
3. BGI Consulting, „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių įtakos didinant ūkių gyvybingumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir skatinant inovacines ūkio technologijas tyrimas“, 2022.

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020%20m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2022/BGI%20KPP%20P%20vertinimas%202022%20ataskaita%20LT.pdf

4. EKVI, „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ efektyvumo vertinimas“, 2022. https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020%20m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2022/KPP2014-2020%20M10_tyrimo_galutin%C4%97_ataskaita%202022.pdf
5. ESTEP (2019). „Užduoties Nr. 10 „Rekomendacijos dėl Lietuvos kaimo tinklo ir jo sekretoriato veiklos tobulinimo“ ataskaita“. Konsultavimo ir rekomendacijų parengimo paslaugos, skirtos administruoti Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai.
6. European Commission, Implementation of partnership principle and multi-level governance in 2014–2020 ESI Funds. Carried out by Sweco & Spatial Foresight & Nordregio, July 2016.
7. FPP Consulting (2019). Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos indėlis mažinant neigiamą žemės ūkio poveikį klimato kaitai.
8. Institute for European Environmental Policy, Delivering environmental benefits through entry-level agri-environment schemes in the EU, 14 December 2011.
9. Programos įgyvendinimo metinės ataskaitos.
10. Smart Continent (2021), „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka socialinės įtraukties skatinimui, skurdo mažinimui ir ekonominei plėtrai kaimo vietovėse“. Galutinė ataskaita: [https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita\(1\).pdf](https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/20211028_6P%20vertinimo%20galutine%20ataskaita(1).pdf)
11. Smart Continent (2021), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įtaka ekologiniam ūkininkavimui. Galutinė ataskaita: https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Kaimo_pletra/Lietuvos_kaimo_pletros_2014%E2%80%932020%20m._programa/Steb%C4%97sena%20ir%20vertinimas/Tyrimai%20ir%20vertinimai/2021/KPP%20itaka%20ekologiniam%20ukininkavimui_2021.pdf

Metodologiniai dokumentai:

1. European Evaluation Helpdeks for Rural Development, Assessing RDP Achievements and Impacts in 2019. Detalesnė informacija adresu: https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/publications/assessing-rdp-achievements-and-impacts-2019_en
2. European Evaluation Helpdeks for Rural Development, Evaluation of Innovation in Rural Development Programmes 2014-2020. Detalesnė informacija adresu: https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/publications/evaluation-innovation-rural-development-programmes-2014-2020_en
3. Working document for the Rural Development Committe (2021) „Rural Development Annual Implementation Report. Monitoring Tables (2014–2020)“ (version 2.5).

1 PRIEDAS. STEBĖSENOS LENTELĖS

Priedama atskiru dokumentu MS Excel formatu.

2 PRIEDAS. FINANSINĖS PRIEMONĖS STEBĖSENOS LENTELĖS

Priedama atskiru dokumentu *MS Word* formatu

3 PRIEDAS. 2022 M. ATLIKTI PROGRAMOS PAKEITIMAI

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
Keturioliktasis Programos pakeitimas, Europos Komisijos patvirtintas 2022 m. liepos 8 d.		
<p>Pagal galiojančią KPP redakciją priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklai „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ taikomas paramos intensyvumas – 60 proc. (išskyrus atvejus, kai prašoma mažesnio paramos intensyvumo). Europos Komisija patvirtino Lietuvos 2022 m. sausio 1 d. – 2027 m. gruodžio 31 d. laikotarpio regioninės pagalbos žemėlapi, kuriame nurodyta, kad Lietuvos teritoriją sudaro du NUTS 2 lygio regionai: Vidurio ir vakarų Lietuvos regionas (LT02) bei Sostinės regionas (LT01). Atsižvelgiant į pasikeitusį 2022–2027 m. Lietuvos regioninės pagalbos žemėlapi, didžiausias paramos intensyvumas pareiškėjams pagal KPP priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklą „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ negali viršyti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 651/2014 36 str. 6 ir 7 punktais, 60 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų, kai pareiškėjas numato vykdyti biodujų, biometano ir degazuotojo substrato gamybą; 2. vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 651/2014 41 str. 7 punkto b) papunkčiu ir šio straipsnio 8 ir 9 punktais: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. 55 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų, kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą Vilniaus apskrityje; 2.2. 60 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų, kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą kitose apskrityse. 	<p>Priemonės M06 veiklos „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ aprašo 8.2.6.3.5.8 dalis „(Taikytinos) sumos ir paramos normos“ papildoma nuostata dėl paramos intensyvumo dydžio (55 proc.) tuo atveju, kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą Vilniaus apskrityje (taikomas paramos intensyvumas kitais atvejais nekeičiamas, t. y. galimas 60 proc. paramos intensyvumas)</p>	<p>Neturi įtakos</p>
<p>KPP priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ įgyvendinimas Lietuvoje vyksta ne taip sparčiai kaip buvo planuota. Be to, ši veikla turi didelį potencialą lyginant su kitomis KPP priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklomis, kuri turėtų prisidėti prie nustatytų tikslų pasiekimo. Šiuo pakeitimu teikiamas KPP priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklos „Ekstensyvus pievų tvarkymas, ganant gyvulius“ išmokos perskaičiavimas, kurį lėmė pasikeitusi ekonominė situacija. Iš makroekonominių veiksnių paminėtini vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio padidėjimas ir žemės ūkio produktų bei jiems pagaminti reikalingų išteklių kainų augimas. Iš mikroekonominių rodiklių, dėl numatytų aplinkosaugos reikalavimų šiai veiklai, gilėjo atotrūkis tarp produktyvumo (prmilžis iš karvės, augalų derlingumas).</p>	<p>Kompensacinė išmoka pagal KPP priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklą „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ padidinama nuo 101 Eur/ha iki 192 Eur/ha</p>	<p>Padidėjusių kompensacinių išmokų dydžių taikymas padidins ūkininkų susidomėjimą šia paramos schema ir paramos panaudojimu, taip pat išmokų veiksmingumą ir efektyvumą. Pakeitimas labiau prisidės prie 4A tikslinės srities įgyvendinimo siekiant pagerinti rūšių ir natūralių buveinių būklę, išsaugoti biologinę įvairovę. Susidaręs papildomų lėšų poreikis bus padengtas iš priemonėje sutaupytų lėšų.</p>
<p>Gyvulininkystės sektorius labai svarbus Lietuvai. Šiame sektoriuje sukuriama metinė produkcijos vertė siekia netoli milijardo eurų. Todėl sektorius gyvybingumo ir funkcionalumo užtikrinimas yra būtinas. Vienas iš įrankių leidžiančių tai užtikrinti – investicijų į prevencijos priemonių diegimą ūkiuose skatinimas. Būtina spręsti rizikos valdymo</p>	<p>Atsižvelgiant į gyvulininkystės ūkių problemas, atliktas priemonės M05 „Gaivalinių nelaimių ir katastrofinių įvykių paveikto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir atitinkamos prevencinės veiklos vykdymas“ pakeitimas:</p>	<p>Ši priemonė padės išlaikyti gyvulininkystės ūkių perspektyvumą ir konkurencingumą, o pasireiškus nepalankiems reiškiniams ar įvykusiems gyvūnų ligų protrūkiams sudarys palankesnes sąlygas ūkininkams išsaugoti žemės ūkio gamybos potencialą.</p>

Problemos ir priežastys, kuriomis grindžiamas pakeitimas	Pakeitimo esmė	Pakeitimo poveikis
<p>problemas – kompensuoti ūkiams dalį investicijų į prevencines biosaugos priemones, gyvuliams ypatingai pavojingų infekcinių susirgimų (epizootijų) rizikos sumažinimui. Tokios priemonės ypač aktualios prekiniais paukštinkystės ir kiaulininkystės ūkiams dėl juose laikomų didelio ūkinių gyvūnų skaičiaus ir didelio dirbančių darbuotojų skaičiaus. Priemonės pakeitimai inicijuoti siekiant efektyvesnio priemonės įgyvendinimo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - padidinta vieno projekto galima maksimali suma iki 100 tūkst. Eur (buvo 70 tūkst. Eur) - šis keitimas leis ūkiams vienu projektu investuoti į biosaugos priemones didesne apimtimi; - nustatyta projekto vertė 300 tūkst. Eur tuo atveju kai įsigyjamas turtas gali būti naudojamas daugiau negu vienoje to paties paramos gavėjo ūkinių gyvūnų laikymo vietoje (pvz. mobili dezinfekcinė įranga ir kt.), kas leis ūkiams įsigyti galingesnę biosaugos techninę įrangą, kuri bus naudojama keliose ūkio ūkinių gyvūnų laikymo vietose taip sudarant prielaidas efektyvesniam lėšų naudojimui negu būtų įsigyjami keli mažesnio pajėgumo ar prastesnių techninių savybių įrenginiai; - papildytas tinkamų išlaidų sąrašas gyvulių pakrovimo aikštelių įrengimo išlaidomis, kadangi paukštynuose paukščiams pakrauti įrengiamos aikštelės atliekančios tokią pačią funkciją kaip pvz. kiaulininkystės ūkiuose rampos. 	
<p>Siekiant numatyti galimybę ūkininkams sumažinti jų veiklos riziką, nuspręsta 2014-2022 m. laikotarpiu KPP papildyti nauja Žemės ūkio rizikos valdymo fondų (pajamų stabilizavimo) priemone, pagal kurią Lietuva įgyvendintų ne daugiau kaip du bandomuosius rizikos valdymo projektus. Įgyta šios priemonės administravimo ir įgyvendinimo patirtis prisidėtų prie ūkininkų švietimo bei šios priemonės tobulinimo, tęsiant jos įgyvendinimą Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023-2027 m. strateginio plano laikotarpiu.</p>	<p>Programa papildoma M17 priemonės M17.3 veiklos sritimi „Pajamų stabilizavimo priemonės“</p>	<p>Ši priemonė padės išlaikyti ūkių perspektyvumą ir konkurencingumą, o esant dideliems pajamų netekimams (dėl rinkos sutrikimų, nepalankių reiškinių, įvykus ligų protrūkiams) sudarys palankesnes sąlygas ūkininkams išsaugoti likvidumą. Įgyvendinant šią veiklos sritį planuojama paremti apie 80 žemės ūkio rizikos valdymo fondų veikloje dalyvaujančių ūkininkų (tikslinė sritis 3B).</p>
<p>2021 m. gruodžio mėn. buvo organizuotas paramos paraiškų priėmimas EURI lėšoms. Atsižvelgiant į preliminarinius kvietimo rezultatus (prašoma paramos suma sudaro daugiau kaip 126 mln. Eur, o kvietimui buvo skirta 76,9 mln. Eur), skirtas nacionalinio biudžeto lėšas KPP siūloma numatyti kaip papildomą nacionalinį finansavimą (100 proc.), kuris galėtų būti naudojamas įvykusio kvietimo paraiškų, surinkusių vienodą atrankos balų skaičių finansavimui, kai skirtų lėšų pakanka tik daliai šių paraiškų, arba naujam paraiškų priėmimui pagal reikalavimus, nustatytus paramai gauti iš EURI lėšų pagal priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Jei dėl nedidelio lėšų likučio toks naujas paraiškų priėmimas būtų netikslingas, lėšų likutis galėtų būti panaudojamas kitų naujai surinktų paraiškų pagal priemonės M04 „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ finansavimui.</p>	<p>Skiriama 39,657 mln. Eur papildomų nacionalinio finansavimo lėšų M4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ įgyvendinti pagal nustatytus ir KPP jau patvirtintus reikalavimus paramai gauti iš EURI lėšų.</p>	<p>Mažinant neigiamą COVID-19 pandemijos poveikį žemės ūkio sektoriui sudaroma galimybė nacionalinėmis lėšomis prisidėti remiant pirminės žemės ūkio produktų gamybos projektus, skatinančius atsparų, tvarų ir skaitmeninį ekonominį atsigavimą.</p> <p>Už papildomas nacionalines lėšas pagal veiklos sritį 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ preliminariai bus paremtos 5 valdos, atitinkamai pakoreguojama 0.4 rodiklio "Valdų, gaunančių žemės ūkio valdoms skirtą paramą investicijoms, skaičius (4.1 punktą)" reikšmė. Tačiau šio pakeitimo įtaka tikslo rodikliui T4. „Žemės ūkio valdų, gaunančių KPP paramą investicijoms į restruktūrizavimą ar modernizavimą“, procentinė dalis (2A tikslinė sritis)“ būtų labai neženkli (t. y., rodiklio reikšmės pokytis būtų apie 0,001 proc. p.). Todėl tikslo rodiklis nekeičiamas.</p>

4 PRIEDAS. INVESTICINĖS PARAMOS PASISKIRSTYMAS PAGAL ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUS

Sektorius	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Patvirtintos paramos dalis, proc.	Išmokėta parama, Eur	Išmokėtos paramos dalis, proc.
4.1 veiklos sritis						
Augalininkystė	1846	1 826	120 257 911	15,4%	116 361 060	18,7%
Daržininkystė	631	548	96 153 351	12,3%	59 308 128	9,5%
Sodininkystė	45	39	3 841 681	0,5%	3 311 188	0,5%
Uogininkystė	129	114	7 676 176	1,0%	5 760 115	0,9%
Gyvulininkystė	3728	3 471	346 800 347	44,4%	248 266 038	40,0%
<i>Kiaulininkystė</i>	<i>18</i>	<i>14</i>	<i>4 769 629</i>	<i>0,6%</i>	<i>1 672 070</i>	<i>0,3%</i>
<i>Kitos gyvulininkystės šakos</i>	<i>231</i>	<i>218</i>	<i>15 295 945</i>	<i>2,0%</i>	<i>13 653 402</i>	<i>2,2%</i>
<i>Paukštininkystė</i>	<i>40</i>	<i>31</i>	<i>6 006 288</i>	<i>0,8%</i>	<i>4 054 457</i>	<i>0,7%</i>
<i>Pieninė galvijininkystė</i>	<i>1695</i>	<i>1 540</i>	<i>199 429 688</i>	<i>25,5%</i>	<i>121 296 568</i>	<i>19,5%</i>
<i>Mėsinė galvijininkystė</i>	<i>1744</i>	<i>1 668</i>	<i>121 298 797</i>	<i>15,5%</i>	<i>107 589 541</i>	<i>17,3%</i>
6.1 veiklos sritis						
Augalininkystė	384	236	12 935 787	1,7%	11 938 385	1,9%
Daržininkystė	407	160	14 655 784	1,9%	12 704 406	2,0%
Sodininkystė	94	10	3 142 816	0,4%	2 525 104	0,4%
Uogininkystė	258	100	9 004 343	1,2%	7 811 424	1,3%
Gyvulininkystė	1 341	841	58 875 993	7,5%	54 214 119	8,7%
Mišri žemės ūkio veikla	198	53	7 374 503	0,9%	6 222 039	1,0%
Kita veikla	6	1	221 300	0,0%	185 040	0,0%
6.3 veiklos sritis						
Augalininkystė	845	748	12 583 975	1,6%	12 228 863	2,0%
Daržininkystė	1313	593	19 660 371	2,5%	17 486 155	2,8%
Sodininkystė	74	45	1 109 908	0,1%	1 020 641	0,2%
Uogininkystė	289	183	4 311 148	0,6%	3 972 201	0,6%

Gyvulininkystė	3824	2 346	57 191 768	7,3%	52 593 562	8,5%
Mišri žemės ūkio veikla	354	338	5 263 953	0,7%	5 172 153	0,8%
Kita veikla	12	11	179 380	0,0%	173 586	0,0%
4.1; 6.1 ir 6.3 veiklos sritys						
Augininkystė	3 075	2 810	145 777 673	18,7%	140 528 308	22,6%
Daržininkystė	2 351	1 301	130 469 506	16,7%	89 498 689	14,4%
Sodininkystė	213	94	8 094 405	1,0%	6 856 933	1,1%
Uogininkystė	676	397	20 991 666	2,7%	17 543 739	2,8%
Gyvulininkystė	8 893	6 658	462 868 108	59,2%	355 073 719	57,2%
Mišri žemės ūkio veikla	552	391	12 638 456	1,6%	11 394 191	1,8%
Kita veikla	18	12	400 680	0,1%	358 626	0,1%
Iš viso	15 778	11 663	781 240 494	100,0%	621 254 205	100,0%

Sektorius	Projektų skaičius	Užbaigtų projektų skaičius	Patvirtinta parama, Eur	Patvirtintos paramos dalis, proc.	Išmokėta parama, Eur	Išmokėtos paramos dalis, proc.
4.2 veiklos sritis						
Augininkystės produktų perdirbimas ir (ar) rinkodara, atliekų perdirbimas	51	31	36 245 225	42,0%	23 197 724	40,8%
Mėsos produktų perdirbimas ir (ar) rinkodara	22	12	12 455 421	14,4%	8 480 206	14,9%
Pieno perdirbimas ir (ar) rinkodara	22	15	21 565 125	25,0%	15 512 740	27,3%
Vaisių, uogų, daržovių ir grybų perdirbimas ir (ar) rinkodara, atliekų perdirbimas	21	10	9 966 036	11,6%	4 633 067	8,1%
Kitų Sutarties dėl ES veikimo I priede išvardytų produktų perdirbimas ir (ar) rinkodara	7	5	5 995 801	7,0%	5 071 860	8,9%
Iš viso	123	73	86 227 608	100,0%	56 895 597	100,0%

5 PRIEDAS. SANTRAUKA

FINANSINIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2014–2022 m. Programos įgyvendinimui skirta beveik 2,85 mlrd. Eur, iš kurių EŽŪFKP lėšos sudaro beveik 2,1 mlrd. Eur, EURI lėšos 139,9 mln. Eur. 2014–2022 m. pagal Programą patvirtintos paramos suma siekė beveik 2 489 mln. Eur ir sudarė 87 proc. visų Programos įgyvendinimui skirtų lėšų. Daugiausiai paramos lėšų buvo patvirtinta pagal 2A ir 6B tikslines sritis (toliau – TS), taip pat pagal prie 4 prioriteto prisidedančias tikslines sritis. 2014–2022 m. pagal Programą išmokėtos paramos suma siekė beveik 2 149 mln. Eur, t. y. 75 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių EŽŪFKP, bendrojo finansavimo (toliau – BF) ir papildomo nacionalinio finansavimo (toliau – PNF) lėšos sudarė beveik 2 100 mln. Eur, o EURI lėšos – 48,5 mln. Eur. 2014–2022 m. pagal Programą Europos Komisijai buvo deklaruota 1 929,3 mln. Eur paramos lėšų, t. y. 68 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis (EŽŪFKP ir EURI lėšos) sudarė 1 582,4 mln. Eur.

Didžiausia išmokėtos paramos dalis pagal tikslinę sritį, lyginant su skirta parama, buvo pagal 6C tikslinę sritį – 100 proc. Pagal 2B tikslinę sritį išmokėtos paramos dalis siekė 93 proc., o pagal 4 prioritetą – 91 proc. Mažiausias finansinio įgyvendinimo lygis pasiektas pagal šias tikslines sritis – 5C (išmokėta 34 proc. skirtos paramos), 3A (išmokėta 47 proc. skirtos paramos), 5D (išmokėta 50 proc. skirtos paramos).

PROGRAMOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas

2014–2022 m. 1 prioritetui patvirtinta lėšų suma siekė 42,5 mln. Eur (63 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėta parama siekė 34,4 mln. Eur (51 proc. prioritetui skirto finansavimo), o EK deklaruota paramos suma siekė beveik 30 mln. Eur (44 proc. prioritetui skirto finansavimo).

Iki 2022 m. pabaigos buvo užbaigtas 21 projektas (dar 13 įgyvendinama), susijęs su profesiniu mokymu. Šiuose projektuose iš viso dalyvavo 35 559 mokymų dalyviai. Taip pat buvo užbaigti 39 projektai (dar 23 įgyvendinami), kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos. Pagal M02 priemonę teikiamoms konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 9 279 paramos gavėjai, kurių didžioji dalis buvo konsultuojami agrarinės aplinkosaugos srities klausimais, t. y. konsultacijomis, prisidedančiomis prie 4 prioriteto įgyvendinimo. 2014–2022 m. duomenimis, buvo įgyvendinami 34 projektai, kuriais remiamos Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupės ir jų veikla, iš jų 26 projektų yra užbaigti. Be to, 2014–2022 m. įgyvendinti 126 kiti bendradarbiavimo projektai.

2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas

2014–2022 m. pagal 2 prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 965 mln. Eur (85 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 767,2 mln. Eur (67 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 683,8 mln. Eur (60 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 678,7 mln. Eur (60 proc. prioritetui skirtos sumos).

2014–2022 m. buvo paremtos 4 528 žemės ūkio valdos, įgyvendinusios investicijų į ūkių restruktūrizavimą ir modernizavimą projektus. Taip pat buvo paremtas 1 401 jaunųjų ūkininkų šikūrimo projektas bei 6 659 smulkūs ūkiai, siekiant jiems sudaryti sąlygas aktyviau dalyvauti rinkoje. Be to, buvo vykdomos investicijos į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą. Šioje srityje buvo įgyvendinta 319 projektų, susijusių su žemės ūkiu, kuriems išmokėta ir EK deklaruota beveik 90 mln. Eur. Taip pat buvo įgyvendinta 19 projektų, skirtų

miškų infrastruktūrai gerinti, o jiems išmokėtos paramos suma siekė 1,5 mln. Eur. Pagal 2 prioritetą parama taip pat buvo skirta ir miško kirtimo, apvalios medienos ir medienos biokuro ruošos technologijų diegimui, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymui. Šioje srityje iki 2022 m. pabaigos buvo įgyvendintas 171 projektas, kuriam išmokėtų ir EK deklaruotų lėšų suma sudarė 12,8 mln. Eur.

Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti PRP finansinę priemonę, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. Finansų tarpininkui buvo pateiktos 33 galutinių naudos gavėjų paraiškos paskoloms pagal KPP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų Bendrovei įvertintų paraiškų suma – 2,798 mln. Eur. Finansų tarpininkas per ataskaitinį laikotarpį su galutiniais naudos gavėjais pasirašė 26 paskolų sutartis 1,997 mln. Eur sumai, iš to skaičiaus 0,998 mln. Eur KPP finansinės priemonės lėšų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. paskolų gavėjai Finansų tarpininkui už paskolas grąžino 242,96 tūkst. Eur paskolų, iš to skaičiaus 121,48 tūkst. Eur PRP finansinės priemonės lėšų. 2022 m. gruodžio 31 d. vienas paskolos gavėjas vėluoja mokėti paskolą pagal nustatytą grafiką – pradelsta mokėti suma siekė 4,55 tūkst. Eur.

3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas

2014–2022 m. pagal 3 prioritetą visų patvirtintų lėšų suma siekė 124,2 mln. Eur (75 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 84,2 (51 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 83,2 mln. Eur (50 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 79,8 mln. Eur (48 proc. prioritetui skirtos sumos).

2014–2022 m. įgyvendinant 3A tikslinę sritį baigtiems projektams buvo išmokėta ir EK deklaruota 61,1 mln. Eur. Įgyvendinti 119 projektų, kuriems skirta parama investicijoms į žemės ūkio valdas bei investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Paramos lėšos taip pat buvo išmokėtos 353 žemės ūkio vadoms už dalyvavimą kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose: pagal M03 priemonę parama išmokėta 163 ūkio valdoms pagal tęstinius 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus ir 101 valdai pagal naujas 2014–2020 m. KPP paraiškas, 34 ūkio valdoms pagal užbaigtus projektus, prisidedančius prie 16.4 veiklos srities ir 55 valdoms dalyvaujančioms remiamose gamintojų grupėse (M09). Įgyvendinant 3B tikslinę sritį, skirtą paskatinti žemės ūkio valdų dalyvavimą rizikos valdymo sistemose, pagal priemonę M17 išmokėta ir EK deklaruota beveik 16,8 mln. Eur paramos, kurią gavo 1 840 ūkių, o pagal priemonę M05 – beveik 2 mln. Eur, kurią gavo 48 ūkio valdos.

4 prioritetas. Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio

Siekiant 4 prioriteto tikslų, yra įgyvendinamos 3 horizontalaus pobūdžio priemonės (M01, M02 ir M16), 2 investicinės (M04 ir M08) bei 5 kompensacinio pobūdžio plotinės priemonės (M10, M11, M12, M13 ir M15). 2014–2022 m. patvirtinta lėšų suma siekė beveik 840 mln. Eur (93 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 825,3 mln. Eur (91 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 758,3 mln. Eur (84 proc. visos prioritetui skirtos lėšų sumos). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. 2022 m. buvo paremtas 60 973 ha žemės ūkio paskirties plotas ir 24 685 ha miško paskirties plotas, kuriuose vykdomos su biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga susijusios valdymo sutartys. Siekiant vandentvarkos gerinimo 2022 m. buvo paremtas 7 505 ha plotas. 2022 m. taip pat paremtas 258 543 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimo ir dirvožemio erozijos prevencija. Šie plotai daugiausia apėmė žemės ūkio veiklą „Natura 2000“ vietovėse, ekologinį ūkininkavimą, taip pat ūkininkavimą pagal aukštesnius nei privaloma aplinkosauginius reikalavimus, prisiimtus pagal M10 „Agrarinės aplinkosaugos“ priemonės veiklas. Kalbant apie miško plotus, pastarieji buvo remiami pagal M8 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ priemonę.

5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas

2014–2022 m. pagal 5 prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 85,7 mln. Eur (68 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 72,9 mln. Eur (58 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo). Užbaigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 40,6 mln. Eur (56 proc. visos šiam prioritetui skirtis lėšų sumos).

2014–2022 m. buvo įgyvendintas vienas projektas, prisidedantis prie 5C tikslinės srities „Parama biodujų gamybai“ tikslo (dar 4 projektai įgyvendinami). Taip pat 2022 m. buvo paremtos 3 177 paraiškos, pagal kurias įgyvendinti veiksmai, prisidedantys prie žemės ūkio išmetamo šiltnamio efekta sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimo. Be to, 785 valdos gavo paramą miško įveisimui, taip siekiant prisidėti prie anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos miškininkystėje. Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su išmetamo šiltnamio efekta sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu susijusios valdymo sutartys, siekė 44 847 ha, o žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su anglies sekvestracija ir išsaugojimu susijusios valdymo sutartys, siekė 73 811 ha.

6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas

2014–2022 m. pagal 6 prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 327,6 mln. Eur (92 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 259,5 mln. Eur (73 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 221 mln. Eur (62 proc. prioritetui skirto finansavimo).

2014–2022 m. buvo įgyvendinta 1 790 projektų, skirtų ne žemės ūkio veiklos verslo plėtojimui kaime. Taip pat įgyvendinti 8 262 projektai, kuriais gerinamos paslaugos ir infrastruktūra (įskaitant ir kultūrinį bei gamtinį paveldą) kaimo vietovėse. 2022 m. pabaigoje gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius siekė 348 452 asmenis (arba 33 proc. visų kaimo gyventojų).

2022 m. buvo įgyvendinamos 49 vietos plėtros strategijos (46 kaimo vietovių ir 3 dvisektorės, finansuojamos iš EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo). Gyventojų skaičius, tenkantis VVG, siekia 1 075 726 asmenis ir apima visus Lietuvos kaimo vietovėse gyvenančius žmones. Per 2014–2022 m. įgyvendinant M19 priemonę buvo sukurtos 1 369 darbo vietos

Paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalga

Atliekant paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalgą buvo analizuotas investicinių veiklos sričių 4.1, 6.1 ir 6.3 indėlis į pagrindinių žemės ūkio sektorių plėtrą. Didžiausia dalis paramos – 462,9 mln. Eur arba 59,2 proc. buvo patvirtinta investicijų projektams gyvulininkystės sektoriuje. Įgyvendinant minėtas veiklos sritis iki 2022 m. pabaigos šiame sektoriuje įgyvendinami 8 893 projektai, kuriems išmokėta 355 mln. Eur (57 proc. visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Toliau seka augalininkystės sektorius, kuriame įgyvendinami 3 075 investiciniai projektai, o jiems patvirtinta paramos suma siekė 145,8 mln. Eur ir sudarė 18,7 proc. visos investicinės paramos, išmokėta parama 140,5 mln. Eur (22,6 proc. visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Daržininkystės sektoriuje įgyvendinamam 2 351 investiciniam projektui patvirtintos paramos suma siekė 130,5 mln. Eur ir sudarė 16,7 proc., o išmokėtos paramos suma siekė 89,5 mln. Eur (14,4 proc.). Investicinė parama taip pat teikiama ir pagal 4.2 veiklos sritį, skirtą perdirbimui ir rinkodarai. 2014–2022 m. pagal šią veiklos sritį buvo patvirtinta 86,2 mln. Eur. Daugiausiai projektų (51) įgyvendinama augalininkystės produktų perdirbimo srityje, jiems išmokėta parama siekia 23 mln. Toliau seka parama investicijoms į pieno perdirbimą (įgyvendinami 22 projektai, kuriems išmokėta 15,5 mln. Eur) ir mėsos produktų perdirbimą (įgyvendinami 22 projektai, kuriems išmokėta 8,5 mln. Eur).

VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

Programoje pateiktame veiklos rezultatų plane nurodyti pagal kiekvieną prioritetą suplanuoti pasiekti tikslai, t. y. 2025 m. planuojamos pasiekti galutinės reikšmės. Veiklos rezultatų plane numatyta 13 rodiklių bei 2 papildomi rodikliai. Iki 2022 m. pabaigos buvo pasiektos 5 rodiklių siekiamos galutinės reikšmės. Pagal 3 prioritetą buvo pasiekta rodiklio „Žemės ūkio valdų, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, skaičius (3B TS)“ reikšmė. Pagal 5 prioritetą buvo pasiekta rodiklio „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS) + Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo ŠESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (ha) (5D TS)“ reikšmė. Pagal 6 prioritetą buvo pasiekta rodiklių „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG“ ir „Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)“ reikšmės. Pagal 4 prioritetą buvo pasiekta papildomo rodiklio „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)“ reikšmė. Veiklos rezultatų plano įgyvendino rodikliai rodo, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir beveik nekyla grėsmių (išskyrus pagal 4 prioritetą paremto ploto tikslą), kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetas įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį įgyvendinimo lygis siekia 62 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti.

VEIKSMAI, SIEKIANT UŽTIKRINTI PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMINGUMĄ

2014–2022 m. siekiant užtikrinti. Programos įgyvendinimo veiksmingumą ir kokybę, buvo atliekami: 1) Programos pakeitimai, 2) Programos administravimo taisyklių pakeitimai bei inicijuojami ar atliekami nacionalinių teisės aktų pakeitimai 3) priemonės įgyvendinimo taisyklių pakeitimai bei kiti veiksmai.

2022 m. buvo priimtas vienas programos pakeitimas, kuris EK buvo patvirtintas 2022 m. liepos 8 d. sprendimu Nr. C(2021)4997. 2022 m. atliktu pakeitimu, Programa papildyta nauja priemone – M17 priemonės veiklos sritimi 17.3 „Pajamų stabilizavimo priemonės“, kuriai numatyta skirti 1,6 mln. Eur. Taip pat M04 priemonės veiklos sričiai 4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ skirtas papildomas 39,657 mln. Eur nacionalinis finansavimas. Be to, nuo 101 Eur/ha iki 192 Eur/ha padidinta kompensacinė išmoka pagal M10 priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklą „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“. Patikslintas M06 priemonės veiklos „Parama biodujų gamybai iš žemės ūkio ir kitų atliekų“ paramos intensyvumas (kai pareiškėjas numato vykdyti šilumos ir elektros energijos gamybą Vilniaus apskrityje taikomas 55 proc. paramos intensyvumas, kitais atvejais jis nekeičiamas, t. y. išlieka 60 proc.).

Siekiant spręsti ir kontroliuoti problemas, iškilusias priemonių įgyvendinimo metu, 2022 m. buvo atlikti beveik visų priemonių įgyvendinimo taisyklių pakeitimai. Pakeitimais buvo supaprastinamos paramos gavimo taisyklės ir atliekami kiti įvairūs pakeitimai. Programos veiksmingumo tobulinimo taip pat buvo siekiama, organizuojant Stebėsenos komiteto posėdžius. 2022 metais surengti 2 Stebėsenos komiteto posėdžiai ir suorganizuotos 3 apklausos raštu. Stebėsenos komiteto posėdžių metu buvo aptarti siūlomi Programos pakeitimai, patvirtinti finansinio plano pakeitimai, apsvarstyti ir priimti tam tikri priemonių pakeitimai, susiję su atrankos kriterijais ir kt.

VEIKSMAI, VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS

2014–2022 m. parama Techninei pagalbai teikiama, įgyvendinant tris veiklos sritis: 1) Programos įgyvendinimas (toliau – pirmoji veiklos sritis); 2) Programos informavimas ir viešinimas (toliau – antroji veiklos sritis); 3) Lietuvos kaimo tinklas (toliau – trečioji veiklos sritis).

Techninei pagalbai skirtos paramos lėšos siekia kiek daugiau nei 84,2 mln. Eur. 2014–2022 m. buvo įgyvendinami 93 projektai, iš kurių 6 projektai yra tęstiniai. Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪDC). Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. 87 likę projektai įgyvendinami LKT narių. Visiems šiems projektams 2014–2022 m. išmokėta 76 mln. Eur (90 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 51 mln. (60,5 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų).

2014–2022 m. pagal pirmąją veiklos sritį buvo išmokėta 64,4 mln. Eur, o EK deklaruota beveik 42,6 mln. Eur paramos. Pagal pirmąją TP veiklos sritį ŽŪM įgyvendina projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos valdymas, priežiūra ir kontrolė“. Įgyvendinant šį projektą 2022 m. ŽŪM, kaip Programos vadovaujančiajai institucijai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie visą arba dalį darbo laiko skyrė darbui, susijusiam su Programos įgyvendinimu. Iš šio projekto lėšų apmokėtos darbuotojų, kurių visas ar dalis darbo laiko buvo skirtas funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu, išlaikymo išlaidos. Siekiant stiprinti ŽŪM darbuotojų administracinius gebėjimus ir dalintis patirtimi su kitomis šalimis, įgyvendinančioms kaimo plėtros programas, ŽŪM darbuotojai dalyvavo gyvai arba el. priemonėmis organizuojamuose įvairiuose EK organizuojamuose komitetų, ekspertų grupių, darbo grupių posėdžiuose, seminaruose, konferencijose, mokymuose ir kituose renginiuose Lietuvoje bei užsienyje. Už projekto lėšas darbuotojai buvo aprūpinami kanceliarinėmis ir kitomis prekėmis, reikalingomis būtinam darbui užtikrinti. Taip pat el. priemonėmis organizuoti įvairūs su Programos įgyvendinimu susiję posėdžiai, susitikimai ir kiti renginiai.

NMA įgyvendina projektą „Programos įgyvendinimas“. 2022 m. įgyvendinant projektą, kaip Programos Mokėjimo agentūrai priskirtų funkcijų vykdymui buvo samdomi valstybės tarnautojai ir darbuotojai (dirbę pagal darbo sutartis), kurie skirdami visą arba dalį darbo laiko vertino pagal įgyvendinamas Programos priemones pateiktas paraiškas paramai gauti, mokėjimo prašymus, atliko įvairias patikras, administravo paramos lėšas bei jų išmokėjimą. Siekiant užtikrinti tinkamą paramos administravimą, NMA darbuotojai dalyvavo el. priemonėmis organizuotose konferencijose, Europos Komisijos organizuojamuose komitetų posėdžiuose, darbo grupėse ir kituose pasitarimuose. Vykdam šį projektą buvo naudojamos ekspertų ir konsultantų paslaugos, kurios apima projektų, paramos paraiškų, mokėjimo prašymų, per didelių paslaugų ir (arba) prekių kainų identifikavimo ir vertinimo bei kitas specifinių žinių reikalaujančias paslaugas. Taip pat buvo išgytos patikroms vietoje atlikti būtinos paslaugos ir prekės.

ŽŪDC įgyvendina projektą „Techninė pagalba 2014–2020 m. (Programos įgyvendinimas)“. 2022 m. buvo užtikrinamas sklandus paraiškų priėmimo informacinės sistemos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registro administravimas, žemės ūkio valdos ekonominio dydžio, išreiškiamo ekonominio dydžio vienetais, apskaičiavimas ar perskaičiavimas bei produkcijos standartinė verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimas ar perskaičiavimas. Šių funkcijų atlikimui buvo samdomi darbuotojai, kurių dalis darbo laiko buvo skiriama funkcijoms, susijusioms su Programos įgyvendinimu atlikti.

2014–2022 m. pagal antrąją veiklos sritį buvo išmokėta 9,4 mln. Eur ir EK deklaruota beveik 6,3 mln. Eur paramos. Įgyvendinant antrąją TP sritį ŽŪM įgyvendina projektą „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos informavimas ir viešinimas“. 2022 m. iš projekto lėšų buvo organizuojamas informacijos apie Programą viešinimas, pasitelkiant pagrindines žiniasklaidos priemones tokias kaip televizija, radijas, spauda ir internetiniai portalai. Taip pat buvo organizuojami viešinimo ir informavimo renginiai, dalyvauta parodoje „Ką pasėsi...2022“.

NMA įgyvendina projektą „Programos viešinimas ir informavimas“. 2022 m. įgyvendinant projektą buvo naudojamos tokios komunikacijos priemonės kaip interneto naujienų portaluose ir specializuotuose žemės ūkio sektoriaus naujienų portaluose publikuojami informaciniai straipsniai, regioninėse radijo stotyse transliuojami informaciniai reportažai, nacionaliniame ir regioniniuose TV kanaluose transliuoti

vaizdo siužetai, nacionaliniuose bei specializuotuose leidiniuose skelbiama informacinė medžiaga bei kvietimai teikti paraiškas.

2014–2022 m. pagal trečiąją veiklos sritį išmokėta parama siekė 2,3 mln.: 0,6 mln. Eur Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato įgyvendinamam projektui, 1 mln. Eur 42 LKT narių įgyvendinamiems projektams, skirtiems renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir 0,6 mln. Eur 45 LKT narių įgyvendinamiems projektams, skirtiems elektroninės komunikacijos priemonėms įgyvendinti. Tačiau EK deklaruota paramos suma yra mažesnė už išmokėtą – ji pagal visą 20.3 veiklos sritį siekė beveik 2 mln. Eur. Skirtumas tarp išmokėtos sumos ir EK deklaruotos sumos atsiranda dėl to, kad pagal projektus išmokami avansai nėra deklaruojami EK.

Įgyvendinant veiksmų planą 2022 m. LKT Sekretoriatas suorganizavo 20 renginių. 11 iš jų buvo teminiai „LKT dirbtuvių“ formato renginiai. „LKT dirbtuvės“ – tai virtualių renginių ciklas, kurių metu bendrai diskusijai ir nuomonių apsikeitimui suburiami kaimo plėtros dalyviai, skatinamas efektyvesnis bendradarbiavimas ir visų suinteresuotų šalių įsitraukimas į informacijos ir žinių sklaidos procesą. Atlikus sėkmingų 2014-2020 m. Kaimo plėtros programos projektų atranką, suorganizuotas renginys „Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimai“. Ateities kaimo kūrėjų apdovanojimuose, atsižvelgiant į skirtingas KPP priemones, buvo išskirtos 5 nominacijos (t. y. „Inovatyvus ūkis“; „Inovatyvus verslas“; „Drauge su gamta“; „Partnerystės galiūnai“; „Gerovės kūrėjai“) ir paskelbti jų I-III vietų nugalėtojai. 2022 m. taip pat buvo suorganizuoti 5 elektroninės komunikacijos mokymai LKT nariams. Išleista 12 periodinių naujienlaiškių „LKT žinios“, kuriuose pristatoma aktuali LKT nariams, taip pat potencialiems nariams ir kitoms suinteresuotoms šalims informacija, teisės aktų pakeitimai, ES lygmens tinklaveikos naujienos, informacija apie LKT paramos projektams skirtus paraiškų kvietimus ir kt. LKT Sekretoriato atstovai periodiškai dalyvavo Europos kaimo plėtros tinklo organizuotuose susitikimuose, kuriuose pristatė savo šalies naujoves, dalinosi gerosios praktikos patirtimi taip pat dalyvavo ir *Nordic-Baltic* kaimo tinklų sekretoriatų atstovų virtualiuose susitikimuose bei Lietuvoje organizuotose konferencijose ir vykdė kitas veiklas.

LKT nariai įgyvendina dviejų tipų projektus: projektus, kurie skirti renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir projektus, kurie skirti elektroninėms komunikacijos priemonėms įgyvendinti. 2022 m. buvo užbaigta įgyvendinti 18 ankstesniais metais pateiktų ir patvirtintų renginių komunikacijos priemonės projektų, taip pat vyko 2 kvietimai teikti paraiškas, kurias įvertinus buvo patvirtinta 14. 2022 m. įgyvendinant LKT narių renginių komunikacijos priemones buvo suorganizuoti 53 teminiai renginiai, 14 renginių „Atviras ūkis“, 12 KPP viešinimo akcijų ir 1 renginys „Gerieji KPP pavyzdžiai“

2022 metais buvo užbaigti įgyvendinti 23 ankstesniais metais pateikti ir patvirtinti elektroninės komunikacijos priemonės projektai, taip pat vyko 2 kvietimai teikti paraiškas, kurias įvertinus buvo patvirtinta 13.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Bendras Programos finansinis įgyvendinimas yra gana aukštas (išmokėta 75 proc. visų skirtų lėšų, o EK deklaruota 68 proc. visų skirtų lėšų).

Atskirų tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis skiriasi. Laikyta, kad tikslinių sričių ir priemonių finansinis įgyvendinimo lygis (vertinant pagal baigtiems projektams išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas) yra aukštas, jeigu jis viršija bendrą KPP įgyvendinimo lygį (68 proc.), vidutinis – jeigu įgyvendinimo lygis svyruoja nuo 50 iki 67 proc., ribotas – iki 49 proc.

2014 – 2022 m. **1 prioritetui** patvirtinta beveik 42,5 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 63 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta 34,4 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 51 proc. prioritetui skirto finansavimo. EK deklaruota beveik 30 mln. Eur, o tai sudarė 44 proc. viso prioritetui skirto finansavimo. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis – ribotas.

1A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 63 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta – 51 proc., EK deklaruota – 44 proc. Tikslinės srities pažanga laikoma ribota. Įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis išaugs. Vertinant 1A srities tikslo rodiklio pažangą, iki 2022 m. pabaigos pasiekta tikslo rodiklio T1 reikšmė buvo 1,05 proc. Lyginant su 2025 m. suplanuota reikšme, pasiekta 43 proc. suplanuoto tikslo. Tai rodo, kad įgyvendinimo pažanga pagal šią TS yra gana ribota.

Didžiausia dalimi prie rodiklio T1 pasiekimo prisideda M16 priemonė. Pagal M16 priemonę patvirtintos paramos suma siekia 50 proc. visų priemonei skirtų lėšų. Pagal 16.1 veiklos sritį patvirtinta 64 proc. paramos, tačiau 2022 m. buvo gauta 16 paraiškų EIP projektų įgyvendinimui, taip pat sulaukta 11 galimybių studijų, todėl patvirtintos paramos suma turėtų išaugti. Pagal 16.3 veiklos sritį patvirtinta 65 proc. paramos, o 2022 m. buvo patvirtintos 36 paraiškos dėl smulkių ūkių bendradarbiavimo projektų. Pagal 16.4 veiklos sritį patirtinta mažiausiai – 22 proc. paramos. 2022 m. buvo gauta tik 1 paraiška logistikos centro steigimui, kuri buvo patvirtinta 2023 m. 2022 m. buvo sulaukta tik 1 paraiškos, nes galimi pareiškėjai išreiškė nuogąstavimų dėl neapibrėžtumo rinkoje dėl geopolitinės ir ekonominės situacijos ir buvo linkę palaukti, kol situacija pagerės.

- **Rekomendacija:** nors sumažėjęs 2022 m. pateiktų paraiškų skaičius pagal 16.4 veiklos sritį buvo nulemtas išorinių veiksnių – neapibrėžtumo rinkoje dėl geopolitinės ir ekonominės situacijos – būtina ir toliau skirti pakankamą dėmesį veiklos viešinimui ir potencialių pareiškėjų informavimui akcentuojant gerosios praktikos pavyzdžius, pasidalijant asmeninėmis projektais įgyvendinusių paramos gavėjų patirtimis.

1B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 50 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 43 proc., EK deklaruota – 37 proc. Šios tikslinės srities pažanga yra ribota, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, bei 2022 m. gautas paraiškas dėl atskirų M16 priemonės veiklos sričių įgyvendinimo, tikėtina, kad įgyvendinimo lygis išaugs. Didžiausia rizika kyla dėl 16.4 veiklos srities įgyvendinimo.

Iki 2022 m. pabaigos įgyvendinant priemonę M16 buvo užbaigti 26 EIP veiklos grupių projektai (dar 8 projektai yra įgyvendinami) bei įgyvendinti 126 kiti bendradarbiavimo veiksmai, iš kurių 115 projektų buvo užbaigti pagal 16.3 veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“ ir 11 pagal 16.4 veiklos sritį „Parama trumpoms tiekimo grandinėms ir vietos rinkoms skatinti vietos lygmeniu“. Apibendrinus, iki 2022 m. pabaigos pasiekta 58 proc. 2025 m. siektinos tikslo rodiklio (T2) reikšmės. Tikslo įgyvendinimas yra didesnis nei finansinis priemonės įgyvendinimas, tai vertintina teigiamai.

- **Rekomendacija:** aktuali rekomendacija dėl 16.4 veiklos srities pateikta prie 1A TS.

1C tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 91 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 59 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis, tačiau įvertintus patvirtintos paramos dalį, tikėtina, kad bus panaudota visa tikslinei sričiai skirta parama. Iki 2022 m. pabaigos bendras mokymuose dalyvavusiųjų skaičius buvo 35 559, o tai sudarė tik 24 proc. 2025 m. numatyto tikslo (T3). Lyginant su 2022 m. pažangos ataskaitos duomenimis, mokymų dalyvių skaičius išaugo 11 478 dalyviais. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ženkliai didesnis nei tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis, todėl tikėtina, kad tikslo rodiklis bus nepasiektas.

Mažesnę nei planuota mokymų dalyvių skaičių galėjo lemti tai, kad mokymai ne visada atitiko esamus ūkininkų poreikius – mokymai buvo teoriniai, trūko praktinių užsiėmimų, po kurių ūkininkams būtų lengviau pritaikyti įgytas žinias savo ūkyje. Pastebima, kad mokymų temos buvo daugiau bendresnės, o ne konkrečios, susijusios su ūkininkams aktualiomis problemomis.

- **Rekomendacija:** išlieka aktuali ankstesniais metais teikta rekomendacija, kad ateityje organizuojant mokymus ir parenkant mokymų temas tikslinga vykdyti konsultacijas su ūkininkais ar jų asociacijomis siekiant nustatyti temas, kurios būtų aktualiausios ir reikalingiausios ūkininkams, taip pat labai svarbu užtikrinti, kad mokymai būtų praktiniai – orientuoti į tai, kad įgytas žinias būtų galima pritaikyti praktikoje. Taip pat svarbu užtikrinti, kad atliekant suplanuotą 1-ojo prioriteto vertinimą, būtų nustatytos priežastys, kodėl nepasiekta planuotas mokymų dalyvių skaičius (pavyzdžiui, per daug

ambicingas planavimas, tikslinių grupių poreikius neatitinkančios mokymų temos ir (ar kt.).

2014 – 2022 m. **2 prioritetai** patvirtinta 965 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 85 proc. nuo viso Programoje prioritetui skirto finansavimo, išmokėta parama siekė 767,2 mln. Eur (67 proc. prioritetui skirtu finansavimu), o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 678,7 mln. Eur (60 proc. prioritetui skirtu finansavimu). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.

2A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 83 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 65 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 60 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. Mažiausias pasiekimas (22 proc.) pagal šią TS stebimas pagal M21.

Vertinant 2A tikslo rodiklio (T4) pasiekimą, iki 2022 m. pabaigos paramą gavusių valdų procentinė dalis sudarė 2,27 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, todėl 2014–2022 m. buvo pasiekta 79 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Išmokėtos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiekta ir, tikėtina, viršyta tikslo rodiklio siektina reikšmė.

2B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 102 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta parama – 93 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 58 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis pagal išmokėtas ir EK deklaruotas lėšas yra vidutinis, tačiau jau patvirtintos visos tikslinei sričiai skirtos lėšos (bei skirtas papildomas finansavimas). Vertinant tikslinės srities tikslo rodiklio (T5) pasiekimą, 2022 m. žemės ūkio valdų, gavusių jauniems ūkininkams skirtų investicijų, procentinė dalis sudarė 0,7 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų, o tai reiškia, jog 2014–2022 m. periodu buvo pasiekta 60 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės. Specialiųjų rodiklių analizė rodo, kad, geriausi pasiekimai stebimi daržininkystės ir uogininkystės ūkiuose (numatyta siektina reikšmė buvo visiškai įgyvendinta ir stipriai viršyta). Planuojant tikslus nebuvo tikėtasi tokio aktyvaus šių tipų ūkių susidomėjimo. Išmokėtos ir EK deklaruotos paramos ir tikslo rodiklio pasiekimo santykis rodo, kad išmokėjus paramą bus pasiektas ir tikslo rodiklis.

2C tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 81 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 55 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. Iki 2022 m. pabaigos buvo sukurtos 275 naujos darbo vietos ir tikslo rodiklio įgyvendinimo lygis siekė 149 proc. Nors tikslo rodiklis 2021 m. buvo padidintas nuo 120 iki 185 darbo vietų, įvertinus paramos išmokėjimo lygį, tikslo rodiklio pasiekimo lygis vis tiek išlieka aukštesnis. Tai rodo, kad pasirinktas neambicingas tikslas.

3 prioritetai patvirtinta beveik 124,2 mln. Eur, kurie sudarė beveik 75 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta – 84,2 mln. Eur, kurie sudarė 51 proc. prioritetui numatyto finansavimo. Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 79,8 mln. Eur, o tai sudarė 48 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra arti vidutinio ir padidės sėkmingai užbaigus dar įgyvendinamus projektus.

3A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 73 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 47 proc., baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 44 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra ribotas. Pagal šią TS mažiausia pažanga pasiekta pagal priemones M02, M09 ir 16.4 veiklos sritį. Priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, tai rodo, kad konsultacijos temomis, susijusiomis su 3A TS, paramos gavėjams nėra aktualios. Pagal M09 priemonę parama buvo išmokėta trims gamintojų organizacijoms ir sudarė 34 proc. skirtos paramos. Įvertinus patvirtintą paramą tikėtina, kad bus pasiektas gana aukštas finansinis rezultatyvumas. Veiklos sričiai 16.4 išmokėta parama siekė 12 proc. ir kyla pagrįsta rizika, kad ši veiklos sritis nebus įgyvendinta pilna apimtimi, ypač atsižvelgiant į kilusius iššūkius, kurie detaliau aptarti prie 1A TS.

Per 2022 m. buvo paremtos 353 žemės ūkio valdos, dalyvaujančios kokybės sistemose, o tai sudarė 0,18 proc. visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų skaičiaus, todėl 2022 m. buvo pasiekta 72 proc. 3A tikslo rodiklio (T6).

- **Rekomendacija:** atsižvelgiant į tai, kad priemonei M02 išmokėtų lėšų suma sudarė 1 proc. nuo skirtos paramos, ir, palyginti su 2020 m., liko nepakitusi, siūlome papildomai įvertinti, dėl kokių priežasčių paramos gavėjai nesinaudoja galimybe gauti konsultacijas, susijusias su 3A TS (šis aspektas aktualus atliekant planuojamą 1 – ojo prioriteto vertinimą).
- Atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą taip pat siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal priemonę M02, skirtas 3A TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis konsultacijoms (pvz., 2A TS, 2B TS, P4). Šiai TS taip pat aktuali rekomendacija pateikta prie 1A TS.

3B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 83 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 73 proc., o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 71 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra aukštas. 2022 m. paramą pagal M17 draudimo įmokoms gavo 1 840 ūkio valdų, kurios sudarė 0,92 proc. visų žemės valdų ir buvo pasiekta 126 proc. tikslo rodiklio (T7).

2014 – 2022 m. **4 prioritetui** patvirtinta 840 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 93 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, o išmokėta – 91 proc., EK deklaruota 84 proc. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. Pagal šį prioritetą iš 4 numatytų tikslo rodiklių, 1 (T8) reikšmė jau pasiekta ir viršyta. T9 rodiklio pasiekimo lygis yra 65 proc., T10 rodiklio pasiekimo lygis – 41 proc., o T12 – 92 proc. Didžiausia rizika kyla dėl T10 rodiklio „Žemės ūkio paskirties žemės ploto, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su vandentvarkos gerinimu, procentinė dalis“ pasiekimo. Prie T10 tikslo tiesiogiai prisideda tik dvi 10.1 veiklos srities veiklos: 10.1.7. „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ ir 10.1.9. „Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas“.

- **Rekomendacija:** pagal prie T10 tikslo rodiklio pasiekimo tiesiogiai prisidedančią veiklą 10.1.7 „Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamoje žemėje“ paremtas labai mažas plotas (2022 m. paremtas plotas yra 19,05 ha, o 2021 m. buvo – 21,6 ha, kai kasmet pagal veiklą siekiama paremti 10 tūkst.), kas lėmė gana žemą T10 rodiklio pasiekimo procentą. Atliktas priemonės M10 vertinimas parodė, kad mažą pareiškėjų aktyvumą lėmė praktinis veiklos įgyvendinimo sudėtingumas, o ūkininkai šios veiklos reikšmės neįvertino, nors aplinkosauginiu požiūriu ji labai didelė, nes nuo jos įgyvendinimo priklauso vandens ir dirvožemio kokybė. Atsižvelgiant į Programos įgyvendinimo patirtį, kai ūkininkai ne visada įvertina aplinkosauginių priemonių/ veiklų svarbą ir reikšmę, įgyvendinant 2023–2027 m. Strateginį planą ir siekiant padidinti potencialių pareiškėjų sąmoningumą ir susidomėjimą veiklomis, prisidedančiomis prie aplinkosauginių tikslų siekimo, būtina vykdyti aktyvų tokių priemonių viešinimą akcentuojant jų svarbą, pateikiant gerosios praktikos pavyzdžių (ūkininkų asmeninių patirčių). Taip pat svarbu aplinkosauginių priemonių svarbą akcentuoti ir per mokymų priemonę, mokslinių tyrimų rezultatus bei teikti ūkininkams konsultacijas.

2014 – 2022 m. **5 prioritetui** patvirtinta 85,7 mln. Eur lėšų, kurios sudarė 68 proc. nuo viso Programoje prioritetui numatyto finansavimo, išmokėta ir EK deklaruota beveik 72,9 mln. Eur, o tai sudarė 58 proc. nuo visos prioritetui skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.

5C tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 64 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – tik 32 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra mažiausias iš visų tikslinių sričių. Šios tikslinės srities tikslo rodiklio T16 siektina reikšmė pasiekta 13 proc. apimtimi. Pagal M06 veiklą 6.4.2 „Parama biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių“ yra pasirašytos 5 sutartys dėl projektų įgyvendinimo, tačiau tik vienas projektas yra įgyvendintas, todėl pasiekta produkto rodiklių pažanga yra ribota. Įgyvendinus likusius 4 projektus, produkto rodiklių pažanga turėtų ženkliai pagerėti. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. dar 2 paraiškos buvo patvirtintos, tačiau dar nepasirašytos paramos sutartys.

Tikėtina, kad Lietuvos kontekste parama veiklai būtų patrauklesnė, jei ja galėtų pasinaudoti didžiosios įmonės, tačiau Reglamente (1305/2013 19 str.) nustatyta, kad paramos gavėjais gali būti asmenys,

atitinkantys labai mažų ir mažų įmonių statusą. Mažiems ūkio subjektams ši parama ekonomiškai neefektyvi.

- **Rekomendacija:** 5C tikslinei sričiai yra numatytas specialusis (konkretus) produkto rodiklis „SO09. Paremtų biodujų gamybai iš atsinaujinančių energijos šaltinių projektų skaičius (M06.4.2)“, šis rodiklis sutampa su Programoje numatytu ir bendroje stebėsenos sistemoje fiksuojamu M06 priemonės produkto rodikliu O3. „Paremtų veiksmų skaičius“, tad nėra prasminga matuoti tokį rodiklį. Naujuoju finansavimo laikotarpiu numatant nacionalinius rodiklius, svarbu tinkamai įvertinti, ar numatyti rodikliai turės pridėtinės vertės ir leis įvertinti pažangą kitais pūjviais nei numatyti bendrieji stebėsenos rodikliai.

5D tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 53 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 50 proc. Šios tikslinės srities įgyvendinimo pažanga yra vidutinė. Mažiausias įgyvendinimo lygis (17 proc.) pasiektas pagal veiklos sritį 16.3 „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“. 2022 m. pasiekta T18 tikslo rodiklio reikšmė – 1,64 proc. kuri nurodo, jog 2022 m. buvo paremta tokia žemės ploto dalis, kurioje mažinamas žemės ūkyje išmetamas ŠESD ir amoniako kiekis. Lyginant 2025 m. suplanuotą rodiklio reikšmę su pasiekta, pastebėtina, kad 2022 m. buvo pasiekta 64 proc. suplanuotos rodiklio reikšmės.

- **Rekomendacija:** atsižvelgiant į tai, kad Programos įgyvendinimas eina į pabaigą siūlome apsvarstyti galimybę nepanaudotas lėšas pagal veiklos sritį 16.3, skirtas 5D TS, perskirstyti toms tikslinėms sritims, pagal kurias stebimas didesnis poreikis (pvz., 2A TS).
- Iššūkių kilo ir įgyvendinant priemonės M10 veiklą „Specifinių pievų tvarkymas“. Pagal šią veiklą buvo planuojama paremti 20 tūkst. ha plotą, tačiau 2022 m. buvo paremtas 1 971 ha plotas (beveik 10 proc.), o tai lėmė mažesnę T18 tikslo rodiklio pasiekimą, nei planuota. M10 priemonės vertinimo metu nustatyta, kad mažesnę susidomėjimą veikla lėmė per maža kompensacinė išmoka (kuri buvo per maža atsižvelgiant į veiklos įgyvendinimo eigoje pakitusius reikalavimus) ir tai, kad dar viena pievoms skirta veika „Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“ buvo patrauklesnė dėl didesnės kompensacinės išmokos, nors dalyvavimo joje reikalavimai buvo sudėtingesni. Strateginiame plane yra numatyta ekologinė sistema „TI05eko6 - Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“. Atsižvelgiant į Programos įgyvendinimo patirtį, įgyvendinant šią ekologinę sistemą ir keičiant reikalavimus ūkininkams, atitinkamai rekomenduojame kartu įvertinti ir tai, ar planuojami pakeitimai lems papildomas išlaidas ūkininkams, dėl kurių turėtų būti perskaičiuojama kompensacinė išmoka.

5E tikslinei sričiai patvirtina parama siekia 65 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, o išmokėta ir EK deklaruota – 64 proc. Finansinis TS įgyvendinimo lygis yra vidutinis. 2022 m. buvo paremtas 73 811 ha žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame prisidedama prie anglies dioksido sekvestracijos ir išlaikymo, sudarė 1,48 proc. viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės ploto. Pažymėtina, jog 2022 m. rodiklis viršija 2025 m. siektiną tikslo (T19) reikšmę. Šio rodiklio tikslas buvo pasiektas jau 2018 m. Tai rodo neambicingą tikslą, nes tikslo rodiklis pasiektas, o finansinė pažanga siekia 64 proc.

- **Rekomendacija:** nors priemonė M02 prie šios TS įgyvendinimo prisideda tik nedidele dalimi, tačiau priemonės finansinis įgyvendinimas siekia tik 7 proc. Atliekant planuojamą 1-ojo prioriteto vertinimą siūlome atkreipti dėmesį į priemonės M02 indėlį į 5E TS ir įvertinti, dėl kokių priežasčių paramos gavėjai pagal šią TS konsultuojasi mažesniu mastu nei planuota.

6 prioritetai 2014 – 2021 m. patvirtinta 327,6 mln. Eur lėšų, kurie sudarė 92 proc. nuo viso Programoje prioritetai skirto finansavimo, išmokėta parama siekė 259,5 mln. Eur ir sudarė 73 proc. prioritetai skirto finansavimo, o baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 221 mln. Eur, o tai sudarė 62 proc. nuo visos prioritetai skirtos paramos. Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra vidutinis.

6A tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 81 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 62 proc., baigtiems projektams išmokėta – 49 proc. Atsižvelgiant į patvirtintos paramos sumą bei visas išmokėtas lėšas (įskaitant avansus), sėkmingai įgyvendinus projektus, įgyvendinimo lygis turėtų ženkliai išaugti. 2014–2022 m. įgyvendintuose projektuose buvo sukurtos 2 985 darbo vietos, 1 255 darbo vietomis daugiau nei 2021 m., ir tai sudarė 99,7 proc. siektino tikslo.

6B tikslinei sričiai patvirtina parama siekė 98 proc. visos tikslinei sričiai skirtos paramos, išmokėta – 79, baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota – 70 proc., todėl finansinis TS įgyvendinimo lygis yra aukštas.

M07 priemonė įgyvendinama sėkmingai (įgyvendinimo lygis siekia 89 proc.). M19 priemonė taip pat įgyvendinama nuosekliai ir gana sklandžiai, tačiau projektų įgyvendinimo tempą lėtina situacija susijusi su COVID-19 pandemijos padariniais ir karu Ukrainoje. Dar vienas svarbus veiksnys – laikotarpio pabaiga, o tai reiškia, kad lieka mažiau lėšų projektams, todėl padaugėja skundų dėl projektų, kurie atmetami dėl lėšų trūkumo.

Visi 3 šios tikslinės srities tikslo rodikliai jau pasiekti. Vietos plėtros strategijos yra taikomos visiems kaimo gyventojams (102,3 proc., T21 rodiklis), geresnėmis paslaugomis/ infrastruktūra naudojasi 33,1 proc. kaimo gyventojų (T22 rodiklis), o įgyvendinant vietos plėtros projektus sukurtos 1 369 darbo vietos (T23 rodiklis).

6C tikslinei sričiai patvirtina ir išmokėta suma siekė 100 proc. 2019 m. buvo užbaigtas pagal 7.3 veiklos sritį vykdomas plačiąjuosčio ryšio infrastruktūrai gerinti skirtas projektas ir pasiektas bei 2 kartus viršytas tikslo rodiklis, todėl ši tikslinė sritis yra įgyvendinta.

Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti **PRP finansinę priemonę**, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. Finansų tarpininkui buvo pateiktos 33 galutinių naudos gavėjų paraiškos paskoloms pagal KPP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų Bendrovei įvertintų paraiškų suma – 2,798 mln. Eur. Finansų tarpininkas per ataskaitinį laikotarpį su galutiniais naudos gavėjais pasirašė 26 paskolų sutartis 1,997 mln. Eur sumai, iš to skaičiaus 0,998 mln. Eur KPP finansinės priemonės lėšų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. paskolų gavėjai Finansų tarpininkui už paskolas grąžino 242,96 tūkst. Eur paskolų, iš to skaičiaus 121,48 tūkst. Eur PRP finansinės priemonės lėšų. 2022 m. gruodžio 31 d. vienas paskolos gavėjas vėluoja mokėti paskolą pagal nustatytą grafiką – pradelsta mokėti suma siekė 4,55 tūkst. Eur.

- **Rekomendacija:** lėtesnį PRP finansinės priemonės įgyvendinimą ir mažesnes skolinimo apimtis, lyginant su Ex-ante vertinime nustatytu lėšų poreikiu rinkoje, galima paaiškinti pasirinktu PRP finansinės priemonės įgyvendinimo modeliu – kvietimai teikti paraiškas paskoloms yra susieti su kvietimais teikti paraiškas subsidijoms, todėl potencialūs paramos gavėjai tikisi savo projektams gauti subsidiją, o jei likusią projekto dalį, kurią galėtų įgyvendinti lengvatinės paskolos lėšomis, gali įgyvendinti savo, o ne skolintomis lėšomis, tai tik parodo, kad subsidijų gavėjai yra pakankamai finansiškai pajėgūs įgyvendinti projektą ne subsidijų, o paskolų būdu. PRP priemonė ir siūlomas finansinis produktas būtų paklausesnis, jei paskolų teikimas būtų atsietas nuo kvietimo teikti paraiškas subsidijoms. Remiantis įprasta tokio tipo finansinių priemonių įgyvendinimo praktika, paskolų teikimas turi būti tęstinis procesas tol, kol yra neišskolintos priemonės lėšos ir pasiteisina, kai tuo pat metu toms pačioms investicijoms neteikiama viešoji parama palankesnėmis sąlygomis.

6 PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI

FINANSINIS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2014–2022 m. Programos įgyvendinimui skirta beveik 2,85 mlrd. Eur, iš kurių EŽŪFKP lėšos sudaro beveik 2,1 mlrd. Eur, EURI lėšos 139,9 mln. Eur. 2014–2022 m. pagal Programą patvirtintos paramos suma siekė beveik 2 489 mln. Eur ir sudarė 87 proc. visų Programos įgyvendinimui skirtų lėšų. Daugiausiai paramos lėšų buvo patvirtinta pagal 2A ir 6B tikslines sritis, taip pat pagal prie ketvirtąjį prioritetą prisidedančias tikslines sritis. 2014–2022 m. pagal Programą išmokėtos paramos suma siekė beveik 2 149 mln. Eur, t. y. 75 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių EŽŪFKP, bendrojo finansavimo (toliau - BF) ir papildomo nacionalinio finansavimo (toliau - PNF) lėšos sudarė beveik 2 100 mln. Eur, o EURI lėšos – 48,5 mln. Eur. 2014–2022 m. pagal Programą Europos Komisijai buvo deklaruota 1 929,3 mln. Eur paramos lėšų, t. y. 68 proc. Programai skirtų lėšų, iš kurių ES dalis (EŽŪFKP ir EURI lėšos) sudarė 1 582,4 mln. Eur.

Didžiausia išmokėtos paramos dalis pagal tikslinę sritį, lyginant su skirta parama, buvo pagal 6C tikslinę sritį – 100 proc. Pagal 2B tikslinę sritį išmokėtos paramos dalis siekė 93 proc., o pagal 4 prioritetą – 91 proc. Mažiausias finansinio įgyvendinimo lygis pasiektas pagal šias tikslines sritis – 5C (išmokėta 34 proc. skirtos paramos), 3A (išmokėta 47 proc. skirtos paramos), 5D (išmokėta 50 proc. skirtos paramos).

PROGRAMOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

1 prioritetas. Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas

2014–2022 m. 1 prioritetui patvirtina lėšų suma siekė 42,5 mln. Eur (63 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėta parama siekė 34,4 mln. Eur (51 proc. prioritetui skirto finansavimo), o EK deklaruota paramos suma siekė beveik 30 mln. Eur (44 proc. prioritetui skirto finansavimo).

Iki 2022 m. pabaigos buvo užbaigtas 21 projektas (dar 13 įgyvendinama), susijęs su profesiniu mokymu. Šiuose projektuose iš viso dalyvavo 35 559 mokymų dalyviai. Taip pat buvo užbaigti 39 projektai (dar 23 įgyvendinami), kuriais prisidedama prie parodomųjų projektų ir informavimo veiklos. Pagal M02 priemonę teikiamoms konsultavimo paslaugomis pasinaudojo 9 279 paramos gavėjai, kurių didžioji dalis buvo konsultuojami agrarinės aplinkosaugos srities klausimais, t. y. konsultacijomis, prisidedančiomis prie 4 prioriteto įgyvendinimo. 2014–2022 m. duomenimis, buvo įgyvendinami 34 projektai, kuriais remiamos Europos inovacijų partnerystės (toliau – EIP) veiklos grupės ir jų veikla, iš jų 26 projektų yra užbaigti. Be to, 2014–2022 m. įgyvendinti 126 kiti bendradarbiavimo projektai.

2 prioritetas. Žemės ūkio konkurencingumas ir tvarus miškų valdymas

2014–2022 m. pagal 2 prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 965 mln. Eur (85 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 767,2 mln. Eur (67 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 683,8 mln. Eur (60 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 678,7 mln. Eur (60 proc. prioritetui skirtos sumos).

2014–2022 m. buvo paremtos 4 528 žemės ūkio valdos, įgyvendinusios investicijų į ūkių restruktūrizavimą ir modernizavimą projektus. Taip pat buvo paremtas 1 401 jaunųjų ūkininkų šikūrimo projektas bei 6 659 smulkūs ūkiai, siekiant jiems sudaryti sąlygas aktyviau dalyvauti rinkoje. Be to, buvo vykdomos investicijos į su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimu ar pritaikymu susijusią infrastruktūrą. Šioje srityje buvo įgyvendinta 319 projektų, susijusių su žemės ūkiu, kuriems išmokėta ir EK deklaruota beveik 90 mln. Eur. Taip pat buvo įgyvendinta 19 projektų, skirtų miškų infrastruktūrai gerinti, o jiems išmokėtos paramos suma siekė 1,5 mln. Eur. Pagal 2 prioritetą

parama taip pat buvo skirta ir miško kirtimo, apvalios medienos ir medienos biokuro ruošos technologijų diegimui, jaunuolynų ir krūmynų pertvarkymui. Šioje srityje iki 2022 m. pabaigos buvo įgyvendintas 171 projektas, kuriam išmokėtų ir EK deklaruotų lėšų suma sudarė 12,8 mln. Eur.

Reaguojant į didelį finansavimo poreikį ir dėl COVID-19 pandemijos pasikeitusią ekonominę situaciją 2020 m. buvo priimtas sprendimas sukurti PRP finansinę priemonę, skirtą finansuoti paskolas, kuriomis siekiama 4.1 priemonės tikslų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. Finansų tarpininkui buvo pateiktos 33 galutinių naudos gavėjų paraiškos paskoloms pagal KPP finansinę priemonę gauti. Bendra iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateiktų Bendrovei įvertintų paraiškų suma – 2,798 mln. Eur. Finansų tarpininkas per ataskaitinį laikotarpį su galutiniais naudos gavėjais pasirašė 26 paskolų sutartis 1,997 mln. Eur sumai, iš to skaičiaus 0,998 mln. Eur KPP finansinės priemonės lėšų. Nuo PRP finansinės priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2022 m. gruodžio 31 d. paskolų gavėjai Finansų tarpininkui už paskolas grąžino 242,96 tūkst. Eur paskolų, iš to skaičiaus 121,48 tūkst. Eur PRP finansinės priemonės lėšų. 2022 m. gruodžio 31 d. vienas paskolos gavėjas vėluoja mokėti paskolą pagal nustatytą grafiką – pradelsta mokėti suma siekė 4,55 tūkst. Eur.

3 prioritetas. Maisto tiekimo grandinių organizavimo skatinimas

2014–2022 m. pagal 3 prioritetą visų patvirtintų lėšų suma siekė 124,2 mln. Eur (75 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtų lėšų suma siekė 84,2 (51 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 83,2 mln. Eur (50 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota beveik 79,8 mln. Eur (48 proc. prioritetui skirtos sumos).

2014–2022 m. įgyvendinant 3A tikslinę sritį baigtiems projektams buvo išmokėta ir EK deklaruota 61,1 mln. Eur. Įgyvendinti 119 projektų, kuriems skirta parama investicijoms į žemės ūkio valdas bei investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Paramos lėšos taip pat buvo išmokėtos 353 žemės ūkio vadoms už dalyvavimą kokybės sistemose, trumposiose tiekimo grandinėse ir gamintojų organizacijose: pagal M03 priemonę parama išmokėta 163 ūkio valdoms pagal tęstinius 2007–2013 m. KPP įsipareigojimus ir 101 valdai pagal naujas 2014–2020 m. KPP paraiškas, 34 ūkio valdoms pagal užbaigtus projektus, prisidedančius prie 16.4 veiklos srities ir 55 valdoms dalyvaujančioms remiamose gamintojų grupėse (M09). Įgyvendinant 3B tikslinę sritį, skirtą paskatinti žemės ūkio valdų dalyvavimą rizikos valdymo sistemose, pagal priemonę M17 išmokėta ir EK deklaruota beveik 16,8 mln. Eur paramos, kurią gavo 1 840 ūkių, o pagal priemonę M05 – beveik 2 mln. Eur, kurią gavo 48 ūkio valdos.

4 prioritetas. Aplinkosauga – biologinė įvairovė, vandens ir dirvožemio

Siekiant 4 prioriteto tikslų, yra įgyvendinamos 3 horizontalaus pobūdžio priemonės (M01, M02 ir M16), 2 investicinės (M04 ir M08) bei 5 kompensacinio pobūdžio plotinės priemonės (M10, M11, M12, M13 ir M15). 2014–2022 m. patvirtinta lėšų suma siekė beveik 840 mln. Eur (93 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 825,3 mln. Eur (91 proc. šio prioriteto įgyvendinimui skirto finansavimo), EK deklaruotos paramos suma siekė 758,3 mln. Eur (84 proc. visos prioritetui skirtos lėšų sumos). Finansinis prioriteto įgyvendinimo lygis yra aukštas. 2022 m. buvo paremtas 60 973 ha žemės ūkio paskirties plotas ir 24 685 ha miško paskirties plotas, kuriuose vykdomos su biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsauga susijusios valdymo sutartys. Siekiant vandentvarkos gerinimo 2022 m. buvo paremtas 7 505 ha plotas. 2022 m. taip pat paremtas 258 543 ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimo ir dirvožemio erozijos prevencija. Šie plotai daugiausia apėmė žemės ūkio veiklą „Natura 2000“ vietovėse, ekologinį ūkininkavimą, taip pat ūkininkavimą pagal aukštesnius nei privaloma aplinkosauginius reikalavimus, prisiimtus pagal M10 „Agrarinės aplinkosaugos“ priemonės veiklas. Kalbant apie miško plotus, pastarieji buvo remiami pagal M8 „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ priemonę.

5 prioritetas. Efektyvus išteklių naudojimas

2014–2022 m. pagal 5 prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 85,7 mln. Eur (68 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos ir EK deklaruotos paramos suma siekė beveik 72,9 mln. Eur (58 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo). Užbaigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 40,6 mln. Eur (56 proc. visos šiam prioritetui skirtis lėšų sumos).

2014–2022 m. buvo įgyvendintas vienas projektas, prisidedantis prie 5C tikslinės srities „Parama biodujų gamybai“ tikslo (dar 4 projektai įgyvendinami). Taip pat 2022 m. buvo paremtos 3 177 paraiškos, pagal kurias įgyvendinti veiksmai, prisidedantys prie žemės ūkio išmetamo šiltnamio efekta sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimo. Be to, 785 valdos gavo paramą miško įveisimui, taip siekiant prisidėti prie anglies dioksido išlaikymo ir sekvestracijos miškininkystėje. Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su išmetamo šiltnamio efekta sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimu susijusios valdymo sutartys, siekė 44 847 ha, o žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame buvo vykdomos su anglies sekvestracija ir išsaugojimu susijusios valdymo sutartys, siekė 73 811 ha.

6 prioritetas. Ekonominės plėtros ir socialinės įtraukties skatinimas

2014–2022 m. pagal 6 prioritetą patvirtinta lėšų suma siekė 327,6 mln. Eur (92 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo), išmokėtos paramos suma siekė 259,5 mln. Eur (73 proc. šiam prioritetui skirto finansavimo). Baigtiems projektams išmokėta ir EK deklaruota 221 mln. Eur (62 proc. prioritetui skirto finansavimo).

2014–2022 m. buvo įgyvendinta 1 790 projektų, skirtų ne žemės ūkio veiklos verslo plėtojimui kaime. Taip pat įgyvendinti 8 262 projektai, kuriais gerinamos paslaugos ir infrastruktūra (įskaitant ir kultūrinį bei gamtinį paveldą) kaimo vietovėse. 2022 m. pabaigoje gyventojų, kurie naudojami geresnėmis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius siekė 348 452 asmenis (arba 33 proc. visų kaimo gyventojų).

2022 m. buvo įgyvendinamos 49 vietos plėtros strategijos (46 kaimo vietovių ir 3 dvisektorės, finansuojamos iš EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo). Gyventojų skaičius, tenkantis VVG, siekia 1 075 726 asmenis ir apima visus Lietuvos kaimo vietovėse gyvenančius žmones. Per 2014–2022 m. įgyvendinant M19 priemonę buvo sukurtos 1 369 darbo vietos.

Paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalga

Atliekant paramos investicijoms į žemės ūkio sektorius apžvalgą buvo analizuotas investicinių veiklos sričių 4.1, 6.1 ir 6.3 indėlis į pagrindinių žemės ūkio sektorių plėtrą. Didžiausia dalis paramos – 462,9 mln. Eur arba 59,2 proc. buvo patvirtinta investicijų projektams gyvulininkystės sektoriuje. Įgyvendinant minėtas veiklos sritis iki 2022 m. pabaigos šiame sektoriuje įgyvendinami 8 893 projektai, kuriems išmokėta 355 mln. Eur (57 proc. visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Toliau seka augalininkystės sektorius, kuriame įgyvendinami 3 075 investiciniai projektai, o jiems patvirtinta paramos suma siekė 145,8 mln. Eur ir sudarė 18,7 proc. visos investicinės paramos, išmokėta parama 140,5 mln. Eur (22,6 proc. visos pagal analizuotas veiklos sritis išmokėtos paramos). Daržininkystės sektoriuje įgyvendinamam 2 351 investiciniam projektui patvirtintos paramos suma siekė 130,5 mln. Eur ir sudarė 16,7 proc., o išmokėtos paramos suma siekė 89,5 mln. Eur (14,4 proc.). Investicinė parama taip pat teikiama ir pagal 4.2 veiklos sritį, skirtą perdirbimui ir rinkodarai. 2014–2022 m. pagal šią veiklos sritį buvo patvirtinta 86,2 mln. Eur. Daugiausiai projektų (51) įgyvendinama augalininkystės produktų perdirbimo srityje, jiems išmokėta parama siekia 23 mln. Toliau seka parama investicijoms į pieno perdirbimą (įgyvendinami 22 projektai, kuriems išmokėta 15,5 mln. Eur) ir mėsos produktų perdirbimą (įgyvendinami 22 projektai, kuriems išmokėta 8,5 mln. Eur).

VEIKLOS REZULTATŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

Programoje pateiktame veiklos rezultatų plane nurodyti pagal kiekvieną prioritetą suplanuoti pasiekti tikslai, t. y. 2025 m. planuojamos pasiekti galutinės reikšmės. Iki 2022 m. pabaigos buvo pasiektos 5 rodiklių siekiamos galutinės reikšmės. Pagal 3 prioritetą buvo pasiekta rodiklio „Žemės ūkio valdų, dalyvaujančių rizikos valdymo sistemose, skaičius (3B TS)“ reikšmė. Pagal 5 prioritetą buvo pasiekta rodiklio „Žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su anglies dioksido sekvestracija / išsaugojimu (ha) (5E TS) + Žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame vykdomos valdymo sutartys, susijusios su išmetamo šESD ir (arba) amoniako kiekio mažinimu (ha) (5D TS)“ reikšmė. Pagal 6 prioritetą buvo pasiekta rodiklių „Gyventojų skaičius, tenkantis VVG“ ir „Remiamų veiksmų, skirtų gerinti pagrindines paslaugas ir infrastruktūrą kaimo vietovėse, skaičius (6B ir 6C TS)“ reikšmės. Pagal 4 prioritetą buvo pasiekta papildomo rodiklio „Kitų vietovių, kuriose esama didelių gamtinių kliūčių (13.2), ir kitų vietovių, kuriose esama specifinių kliūčių, (13.3), plotas (ha)“ reikšmė. Veiklos rezultatų plano įgyvendino rodikliai rodo, kad 2 ir 4 prioritetai įgyvendinami sėkmingai ir beveik nekyla grėsmių (išskyrus pagal ketvirtąjį prioritetą paremto ploto tikslą), kad šių prioritetų tikslai nebus pasiekti. 3 ir 5 prioritetas įgyvendinamas vidutiniškai sėkmingai ir yra rizika, kad dalis šių prioritetų tikslų gali būti neįgyvendinti. 6 prioriteto įgyvendinimas yra išskirtinis tuo, kad vertinant pagal bendrųjų viešųjų išlaidų rodiklį įgyvendinimo lygis siekia 62 proc., tačiau kiti rodikliai jau pasiekti ir viršyti.

VEIKSMAI, VYKDANT TECHNINĖS PAGALBOS IR PROGRAMOS VIEŠINIMO REIKALAVIMUS

2014–2022 m. parama Techninei pagalbai teikiama, įgyvendinant tris veiklos sritis: 1) Programos įgyvendinimas (toliau – pirmoji veiklos sritis); 2) Programos informavimas ir viešinimas (toliau – antroji veiklos sritis); 3) Lietuvos kaimo tinklas (toliau – trečioji veiklos sritis).

Techninei pagalbai skirtos paramos lėšos siekia kiek daugiau nei 84,2 mln. Eur. 2014–2022 m. buvo įgyvendinami 93 projektai, iš kurių 6 projektai yra tęstiniai. Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪDC). Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. 87 likę projektai įgyvendinami LKT narių. Visiems šiems projektams 2014–2022 m. išmokėta 76 mln. Eur (90 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų), o išmokėta ir EK deklaruota beveik 51 mln. (60,5 proc. visų techninei pagalbai skirtų lėšų).

Pagal pirmąją veiklos sritį įgyvendinami 3 tęstiniai projektai (visų trijų galimų paramos gavėjų – ŽŪM, NMA ir ŽŪDC). Šiais projektais užtikrinamas sklandus Programos įgyvendinimas, iš projektų lėšų samdomi darbuotojai kiekvienai iš institucijų priskirtų funkcijų, susijusių su Programos įgyvendinimu, vykdymui. Pagal antrąją veiklos sritį įgyvendinami 2 tęstiniai projektai (abiejų galimų paramos gavėjų – ŽŪM ir NMA). Įgyvendinant šiuos projektus buvo organizuojamas informacijos apie Programą viešinimas, pasitelkiant pagrindines žiniasklaidos priemones. Pagal trečiąją veiklos sritį 1 tęstinį projektą įgyvendina Lietuvos kaimo tinklo sekretoriatas. Likę 87 projektai įgyvendinami LKT narių. LKT nariai įgyvendina dviejų tipų projektus: projektus, kurie skirti renginių komunikacijos priemonėms įgyvendinti ir projektus, kurie skirti elektroninėms komunikacijos priemonėms įgyvendinti. LKT Sekretoriatas įgyvendindamas veiksmų planą 2022 organizavo renginius (20 renginių, 11 iš jų buvo teminiai „LKT dirbtuvių“ formato renginiai), periodiškai dalyvavo EKPT organizuojuose susitikimuose, kuriuose pristatė savo šalies naujoves, dalinosi gerosios praktikos patirtimi taip pat dalyvavo ir *Nordic-Baltic* kaimo tinklų sekretoriatų atstovų virtualiuose susitikimuose, išleido 12 periodinių naujienlaiškių „LKT žinios“ bei vykdė kitas veiklas.

7 PRIEDAS. SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

Pridedama atskiru dokumentu *MS Word* formatu.

8 PRIEDAS. SANTRAUKA VISUOMENEI ANGLŲ KALBA

Pridedama atskiru dokumentu *MS Word* formatu.